

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสถภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสถภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ISSN (Print): 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์ ศิลปกรรม: นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง

สำนักงานวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทรศัพท์ : 08-2872-3538 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิชชุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงศ์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรฉัตร วรวิรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิดาฉวี หมั่นมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรฉัตร	

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.มานิตย์ อรรคชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.ฐิติวรดา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
อ.ดร.ขจรอรรถพนธ์ พงศ์วิริทธิ์ธร	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
อ.ดร.ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อ.ดร.กรกต ชำบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 7 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2564 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 25 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3.....	1
สาธิตา หมื่นภักดี, บุศรา เชื้อดี, ขจรอรุณพนม พงศ์วิริทธิ์ธร, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา เบญจพร โมกขะเวส, เบญญา กันทะวงศ์วาร	
การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคน พิการของศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ....	13
ลลิตา พิมพ์า	
ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..	39
ตุลยวดี หล่อตระกูล, อนุวัต กระสังข์, ธิดิวิฐ หมั่นมี	
ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์.....	43
กฤษณะ ดาราเรือง, ลีทิพร เขาค้อน, ลีริมาส หมื่นสาย	
การวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียน มัธยมศึกษา.....	55
จามรี เชื้อชัย	
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรการโอนที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์.....	71
ธนัชชนม์ แจ่มจำ, เจนจิรา ชนะสินธุ์	
การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2.....	85
อนุศิษฐ์ นากแก้ว, บุศรา เชื้อดี, ขจรอรุณพนม พงศ์วิริทธิ์ธร, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา ศิกัญจน์มณี ไชเออร์ส, สาลินี ชัยวัฒนพร	
การสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมีของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4.....	97
ดวงมะณี บุญหา, ศิริพันธ์ ดิยะวงศ์สุวรรณ	

สารบัญ (Content)

หน้า

การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	109
พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ป่าพุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ.....	125
สมบัติ นามบุรี, อติวุฒิ หมั่นมี	
การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกขมิ้นและข้าวเป็นพืชเสริมรายได้ ของเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	137
วิจิต จรุงสุจริตกุล, พรเพ็ญ สุขหนู, จิราภรณ์ จันทรวงศ์	
การศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.....	151
กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย	
การศึกษาศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลอง นอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.....	165
ณัฐธิดา จุมปา, ยุทธศิลป์ ชุมณี, เพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์, สุธาดา ชัดติยะ กฤษฎีพงศ์ ภาชีทวีไลธรรม, สุภาพร คำเตจา	
คุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด.....	179
วิลาสินี จงกลพิช, มนัสลินี บุญมีศรีสง่า	
ศักยภาพการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ ชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชนตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์.....	191
อรุณ สนใจ, อธิระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์, อธิภัทร กิจจาร์ักษ์, สุภาชัย ตรีเทศ โดมธรราดล อนันตสาน, สมพิศ สายบุญขึ้น	
การใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6.....	201
อัญญาภรณ์ ชมรุ่ง, ชานนท จันทรา, พรทิพย์ ไชโยโส	
การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของหน่วยบริการศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.....	213
กรองแก้ว ชุมเพ็ชร	

สารบัญ (Content)

หน้า

การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำ และการอ่าน โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	229
พัชรिता จันทะกรณ์	
การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ.....	243
นิคม แป้นแจ้, ในตะวัน คำหอม	
ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษากลุ่มอาชีพการทอเสื้อ กมแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด.....	255
วราภรณ์ อ่อนคำ, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, วรรณัตร วรวิรรณ, สุริยา ปัญญจิตร	
การพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.....	271
ศศิธร ชัยบุรณ์, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร, มัลย์ วงศ์ทัยวัฒนา, บุศรา เชื้อดี ปทุมรัตน์ สิริบุ, จตุรวัฒน์ ธนินฐนันท์	
ประวัติศาสตร์คัดสรรว่าด้วยนโยบายเส้นทางสายไหม.....	287
พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์, เสกสรรค์ สนวา	
นโยบายสาธารณะสำหรับผู้มีรายได้ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสู่การพัฒนา อย่างยั่งยืน.....	309
นันทพันธ์ คดคง, นริศรา บำฤทธิ์, จุฑาธิป ประดิพัทธ์นฤมล, ภาสกร ดอกจันทร์	
การเติบโตของนักศึกษาจีนและความหลากหลายของหลักสูตรการศึกษาของ สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย.....	331
Li Yang, วราภรณ์ ไทยมา	
แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.....	347
เอกรินทร์ ปิยะปัญญามงคล	
ภาคผนวก.....	357
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เพชรบูรณ์ เขต 3

The Study of the Quality of Working Life of the Government Teachers
and Education Personnel in the Medium Schools under Phetchabun
Primary Educational Service Area Office 3

สาธิตา หมั่นภักดี¹ บุศรา เชื้อดี² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา⁴
เบญจพร โมกขะเวส⁵ เบญญา กันทะวงศ์วาร⁶

Sathiya Muenphukdee, Busara Chuadee, Kajornatthapol Pongwiritthon,
Malai Wongruethaiwattana, Benjaporn Mokkhavesa, Benyapa Kantawongwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบ
เปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน
ขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ประชากรและกลุ่ม
ตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวน 310 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการกำหนด
กลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นอย่างมี
สัดส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการ
วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

Received: 2020-11-12 Revised: 2020-12-08 Accepted: 2020-12-09

¹ โรงเรียนบ้านตะกุดไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 Bantakudphai
School under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. E-mail: tok2029@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁵ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร Accountancy Faculty, Sripatum University,
Bangkok

⁶ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา Faculty of Business
Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna

มาตรฐาน และ สถิติทดสอบ ค่าที (t-test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.83) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.75) ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.86) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.92) ด้านประชาธิปไตยและระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.90) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.85) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.72) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.78) การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ (Words): คุณภาพชีวิตการทำงาน; ข้าราชการครู; บุคลากรทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this descriptive research were to study the level and to compare the quality of working life of the government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The population and sample were 310 government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. The sampling method used in this research based on Krejcie and Morgan's table and used the proportional stratified random sampling method to classify according to the size of the educational institution, and then used the purposive sampling method. The research instrument was a questionnaire that contained both checklist part and 5-level rating scale. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The research results revealed that the quality of working life of the government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 in overall was at a high level ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.83). When considered each aspect, it was found that all aspects were at a high level of the quality of work life in descending order as follows: Participation

and participate in society aspect ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.75), sufficient and fair compensation aspect ($\bar{X}$ =3.91, S.D.=0.86), job security and career advancement aspect ($\bar{X}$ =3.90, S.D.=0.92), democracy and work regulations aspect ($\bar{X}$ =3.80, S.D.=0.90), environmental, hygienic and safe aspect ($\bar{X}$ =3.79, S.D.=0.85), work-life balance aspect ($\bar{X}$ =3.70, S.D.=0.72), and development of teacher performance aspect ($\bar{X}$ =3.69, S.D.=0.78), respectively. The test on comparing the characteristics of the respondents who were different by gender, age, education level, income and work experience showed no different of the average level about the quality of working life of the government teachers and education personnel in the medium schools under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 at a significance level of 0.05.

Keywords: Quality of working life; Government teacher; Education personnel

บทนำ (Introduction)

การวิเคราะห์ทุนเพื่อพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่เน้นการพัฒนาคนโดยสร้างความสมดุลระหว่างทุน 3 ทุน คือ ทุนเศรษฐกิจ ทุนสังคมและทุนทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ในการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยโดยได้น้อมนำหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 - 11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ , 2560) ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มุ่งเน้นความเชื่อมโยงระหว่างทุน 6 ทุน คือ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคมทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความท้าทายและโอกาสของเศรษฐกิจไทยที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับบริบทใหม่ของโลกและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกใน 20 ปี ข้างหน้า จากแผนพัฒนาฉบับที่ 12 นี้ เห็นได้ชัดเจนว่า ทุนทั้ง 6 ดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคมมากที่สุด ดังนั้นการสร้างเสริม

คุณภาพชีวิตของคนทำ งานจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนที่จะต้องส่งเสริมให้คนทำงานเป็นแรงงานคุณภาพและมีสุขภาวะดีทั้งร่างกายและจิตใจคุณภาพชีวิตมีบทบาทสำคัญในแง่ความผาสุกของมนุษย์ ซึ่งคุณภาพชีวิตเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับสวัสดิการมนุษย์และความสุข (Oliver, 1996)

สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีภารกิจในการจัดการศึกษา ถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพจะช่วยสร้างเสริมให้คนได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและจริยธรรม เป็นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนในประเทศ ซึ่งในสภาพปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าครู ที่ปฏิบัติการสอนมีภาระหนักมากขึ้น ความสุขในการทำงานขององค์กรกำลังถูกบั่นทอนลงอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากองค์กรมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับโลกาภิวัตน์และก้าวสู่ยุคของความรุ่งเรืองที่ทันสมัยรองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเศรษฐกิจ การสื่อสารและเทคโนโลยี เช่นเดียวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

คณะผู้วิจัยในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาที่จะทำให้บุคลากรทางการศึกษาทำงานได้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนางานและเพิ่มผลผลิตหรือคุณภาพในการทำงาน จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาความสุขในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบเปรียบเทียบระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน ได้แก่ 1.) การให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม 2.) สิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย 3.) การพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู 4.) ความก้าวหน้าและความมั่นคง

ในงาน 5.) ประชาธิปไตย และระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน 6.) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และ 7.) ความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จำนวนทั้งสิ้น 1,446 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และนำมาใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างเนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสนใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) จำนวน 2 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์การทำงาน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ มีคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงมีคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่า มีระดับคุณภาพชีวิตการทำงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.94 ถือว่ายอมรับได้สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1.) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ครูวิชาการที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 และมีเพศหญิง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 61.60 มีอายุต่ำกว่า 40 ปี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 และมีอายุสูงกว่า 40 ปี จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 54.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 49.70 และมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/เดือน จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 มีรายได้ 15,001-30,000 บาท/เดือน จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 43.50 และมีรายได้สูงกว่า 30,000 บาท/เดือน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 26.10 มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 63.20 และมีประสบการณ์การทำงานสูงกว่า 10 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.83) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับคุณภาพชีวิตการทำงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.75) ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.86) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.92) ด้านประชาธิปไตยและระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.90) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.85) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.72) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.78) ดังตารางที่ 1

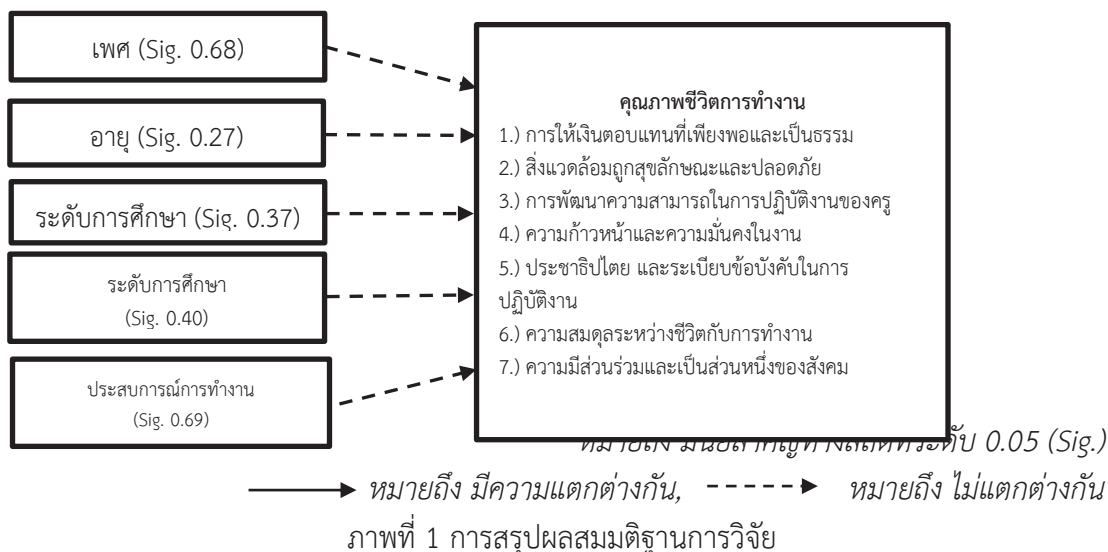
ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตการทำงาน	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม	3.91	0.86	มาก
2. ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย	3.79	0.85	มาก
3. ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู	3.69	0.78	มาก
4. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.90	0.92	มาก
5. ด้านประชาธิปไตย และระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน	3.80	0.90	มาก
6. ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน	3.70	0.72	มาก
7. ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	3.97	0.75	มาก
โดยภาพรวม	3.82	0.83	มาก

การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้ (1.) ด้านการให้เงินตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.91) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าได้รับค่าเบี้ยเลี้ยงในการเดินทางไปราชการ และสวัสดิการต่าง ๆ จากการปฏิบัติงาน, มีความพึงพอใจในอัตราเงินเดือนที่ได้รับในปัจจุบัน, ได้รับการปรับขึ้นเงินเดือนเหมาะสมกับงานที่ทำ ($\bar{X}$ =4.04, 4.02, 3.95) ตามลำดับ (2.) ด้านสิ่งแวดล้อมถูกสุขลักษณะและปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.79) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าสถานศึกษาได้จัดสิ่งแวดล้อมในการทำงานด้านร่างกายและด้านจิตใจ, สถานศึกษาได้มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอต่อการใช้งาน, สถานศึกษาได้จัดสภาพการทำงานที่ไม่เสี่ยงภัย ($\bar{X}$ =3.93, 3.87, 3.84) ตามลำดับ (3.) ด้านการพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.69) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่ามีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน ตั้งแต่การวางแผนงานและขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน, ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้การทำงานอย่างมีอิสระและสามารถ ควบคุมตนเองได้, มีโอกาสได้รับรู้ว่่างานที่ทำมีความสำคัญมีความหมายต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ($\bar{X}$ =3.77, 3.73, 3.70) ตามลำดับ (4.) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.90) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถานศึกษามีการวางแผนความก้าวหน้าของครูอย่างเป็นระบบและยุติธรรม, อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง มีรายได้ที่ประจำและแน่นอน, งานที่ทำเป็นงานที่เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับงานได้อย่างเต็มที่ ($\bar{X}$ =4.08, 3.99, 3.93) ตามลำดับ (5.) ด้านประชาธิปไตยและระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.80) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าสถานศึกษามีการระดมความเห็นและการตัดสินใจโดยใช้เกณฑ์จากเสียงข้างมาก, สามารถเสนอแนวทางแก้ไขการทำงานกรณีเกิดปัญหา มีความเสมอภาค, สถานศึกษามีระเบียบวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ($\bar{X}$ =3.89, 3.81, 3.81) ตามลำดับ (6.) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.70) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม สังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน, ใช้เวลา

ในการทำงานในแต่ละวันได้อย่างเหมาะสม, กำหนดเวลาปฏิบัติงานตามเวลาราชการกำหนดอย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ =3.86, 3.84, 3.62) ตามลำดับ และ (7.) ด้านความมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.97) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีส่วนร่วมกับชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ในการกระทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ, มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคม สร้างความเชื่อถือจนเป็นที่ยอมรับของท้องถิ่น, มีการเอื้ออำนวยความสะดวก และให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน ($\bar{X}$ =4.03, 4.01, 4.00) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 ภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X}$ =3.85, S.D.=0.72) เนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าเครือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นความพยายามที่จะทำให้โรงเรียนให้ดีขึ้น ใน

การดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดและสอดคล้องกับบริบทด้านการจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศการศึกษา กระบวนการบริหารจัดการดังกล่าวที่ว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศการศึกษาที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดีของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา เนื่องจากการนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการหนึ่งที่เหมาะสมที่จะสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, สุพร เชื้อเฮง, อิศรัญญ์ รินไธสง (2561) ที่ได้ศึกษา รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมและเป็นรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย กระบวนการนิเทศภายใน 4 ด้าน และหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ 4 หลักการ เป็นตัวขับเคลื่อน กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การให้ความรู้ การสร้างขวัญและกำลังใจ และการปฏิบัติงานและการประเมินผล ส่วนหลักการส่งเสริมประสิทธิภาพ ได้แก่ การใช้ภาวะผู้นำ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักในความมีมนุษยสัมพันธ์ และ การมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับ อนงค์ จันทรหอม (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการพัฒนากระบวนการนิเทศการมุ่งเน้น 1) มีการประเมินผลงานจากผู้ที่ได้รับมอบหมายและการจัดการกระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งทำการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) สำรวจความต้องการของครูในการเลือกวิธีการปฏิบัติเพื่อให้ตรงกับความต้องการและตรงเป้าหมายของการทำงานที่กำหนดไว้ในโครงการ 3) ควรจัดระบบงานที่มีความสำคัญอย่างเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 4) ควรประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสำรวจความต้องการและความจำเป็นการใช้ทรัพยากรในแต่ละโครงการและสรุปเป็นมติของโรงเรียน และควรมีการจัดสรรทรัพยากรให้แก่บุคลากรหรือโครงการตามความต้องการไว้อย่างเหมาะสม 5) ควรมีการประสานงานระหว่างผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เกิดความเข้าใจในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับเวลา และกิจกรรมที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ 6) ควรมีการปรึกษาหารือ ในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติตามทางเลือก แนวทางการแก้ปัญหา และพัฒนาการปฏิบัติงานร่วมกัน

2) ลักษณะ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับค่าเฉลี่ยต่อกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเห็นว่า

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน มุ่งเน้นการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนา คุณภาพนักเรียนและคุณภาพการจัดการศึกษา สอดคล้องงานวิจัยของ เมธินี สะไร (2560) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทำการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม เพศ ขนาด สถานศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่งผลให้โรงเรียนมีระบบการนิเทศภายในที่ดีกว่าเดิมจึง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้นากลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้พัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

และลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงาน แตกต่างกันไปมีระดับค่าเฉลี่ยต่อ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอน้ำหนาว สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไคร้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 2 ดำเนินการนิเทศภายในตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในคู่มือการนิเทศภายในซึ่ง กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้ครูทุกคนต้องวิเคราะห์ปัญหาที่ผ่านมาหา แนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทคนิคการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพไปพร้อม ๆ กัน และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมา มาลาแฉจันทร์, จุไรรัตน์ สุธรง (2557) ที่ได้ศึกษาความต้องการการ นิเทศการสอนของครูในโรงเรียนที่ปทุมวิทยพัฒน์(ทวีวัฒนา)ในพระราชูปถัมภ์ฯ โดยได้พบว่า ผลกระทบของการใช้เทคนิคการนิเทศ แบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ในชั้นเรียนและผู้เข้าร่วมในการนิเทศผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมในการวิจัยทัศนคติ รูปแบบคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลว่า สามารถส่งผลกระทบด้านบวกต่อการปฏิบัติงานในชั้น เรียนและผู้เข้าร่วมในการนิเทศได้ถ้าหากใช้กระบวนการนิเทศดังต่อไปนี้ 1) การส่งเสริมและการสร้าง จุดหมายสูงสุด 2) เพิ่มระดับของการให้ความช่วยเหลือครูในด้านการบริหารงาน ให้ครูได้มีโอกาสเลือก จุดมุ่งหมายและมีทางเลือกมากขึ้น 3) การพัฒนาวิธีการเพื่อรายงานผลสะท้อนกลับได้อย่างต่อเนื่อง จาก ระเบียบวิธีการวิจัยเข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ควรจะต้องมุ่งเน้นในแต่ละด้านดังนี้ (1.) ด้านประเมินสภาพการทำงาน ของการนิเทศ ควรมีการสำรวจและประเมินสภาพพื้นฐานของโรงเรียนในเบื้องต้นก่อน วิเคราะห์ ข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศ การศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ (2.) ด้านจัดลำดับความสำคัญของงานของการ นิเทศ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการนิเทศให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (3.) ด้านการออกแบบวิธีการนิเทศ ควรออกแบบวิธีการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนแต่ละขนาด

ควรการวางแผนการนิเทศภายในให้ชัดเจน (4.) ด้านจัดสรรทรัพยากรในการนิเทศ ควรสำรวจความพร้อมของบุคลากร จัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ และนำมาใช้อย่างคุ้มค่า โดยมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรมที่ชัดเจน (5.) ด้านประสานงานในการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันควรใช้การแนะนำ ช่วยเหลือมากกว่าการจับผิด และ (6.) ด้านการอำนวยความสะดวกในการนิเทศ ควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในโดย กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน และเหมาะสม มีการประเมินผลการนิเทศทุกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาวิธีการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำของผู้บริหารสถานศึกษา ครูศึกษานิเทศก์และคณะกรรมการสถานศึกษา เช่น เทคนิคการอบรม หรือศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลผลิตของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและควรศึกษาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษา และการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ในกระบวนการและรูปแบบการวิจัยเชิงทดลองหรือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีความสอดคล้องและลุ่มลึกในเชิงปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทในสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กษมา มาลาแวจันท์, จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2557). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา(ทวีวัฒนา)ในพระราชูปถัมภ์ฯ. *An Online Journal of Education*. 9(4), 164-175
- นิรุทธ์ นันทมาศวังนรา, สุพร เข้มเฮง, อิศรัญญ์ รินไธสง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8*. 8(1), 1278 – 1286.
- เมธิณี สะไร . (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1.ยะลา. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In *Reading in Fishbein. M. (Ed.), Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2563). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=6703. [5 กันยายน 2563].
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- อนงค์ จันทร์หอม. (2560). กระบวนการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. **วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Ratthanan Pongwiritthon, Busara Chuadee, Malai Wongruethaiwattana, Benyapa Kantawongwan, Kanyakan Syers. (2020). Organizing Student – Centered Learning Activity in the Basic Educational Institutions Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation.** 6(5), 231-244.

การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
The Administration that Affecting the Quality of Educational
Standards for the Disabled of the Special Education Center Network 7
Special Education Bureau

สุพิชญา กรีอักษร¹
Supitchaya Kreaksorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการศึกษากับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของการศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและครูในสังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 จำนวน 326 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) 1.00 มีความสอดคล้องกันทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.926 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การหาค่าร้อยละ คະแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด 2) คุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมทุกมาตรฐาน อยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด 3) การบริหารจัดการศึกษา ของ

Received: 2020-12-13 Revised: 2021-01-15 Accepted: 2021-06-27

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา The Master degree of Education. Faculty of Humanities and social science of Chaopraya University. e-mail: tnk_nu@hotmail.com

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การบริหารจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษทั้ง 4 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ และลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ สามารถพยากรณ์คุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงร้อยละ 83.20 5) สมการถดถอยที่สร้างได้

$$\text{สมการในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y}' = 1.261 + 0.559 x_2 + 0.538 x_3 + 0.505 x_4 + 0.335 x_1$$

$$\text{สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = 0.669 x_3 + 0.623 x_2 + 0.335 x_1 + 0.286 x_4$$

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ; คุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

Abstract

The purposes of the study were: 1) to study level of educational administration for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau 2) to study the quality level of education according to the educational management standards for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau 3) to study the relationship between the quality of educational administration and the quality of the educational management standards for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau. and 4) to create a forecasting of education administration that affects the quality of educational management standards for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau. The samples were administrators and teachers in the Special Education Center Network 7, total 326 people. Data was analyzed using questionnaire with a 5-level estimation scale, Index of Item Objective Congruence (IOC) 1.00 and a reliability of 0.926 The statistics used in this research were percentage, mean score, standard deviation. Pearson's Correlation Coefficient and Legion Regression Analysis. The results of the study were as follows: 1) All aspects of level of educational administration for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau were

at the highest quality level. 2) All standards of the quality level of education according to the educational management standards for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau were at the high-quality level. 3) The relationship between educational administration and the quality of the educational management standards for the disabled of the Special Education Center Network 7, Special Education Bureau was positively correlated with the quality of education provision for the disabled with statistical significance at the .01 level. 4) The 4 characteristics of educational administration Including management characteristics Special Education Center, environment characteristics Special Education Center, personality Special Education Center, and administration policy and practice Special Education Center was able to effectively predict the quality of education for the disabled by 83.20 percent. 5) Multiple linear regression

Multiple in term of raw score $\hat{Y}' = 1.261 + 0.559 x_2 + 0.538 x_3 + 0.505 x_4 + 0.335 x_1$

Multiple in term of standard score $\hat{Z} = 0.669 x_3 + 0.623 x_2 + 0.335 x_1 + 0.286 x_4$

Keyword: Management of special education centers; The quality level of education according to the educational management standards for the disabled

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในปัจจุบัน รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนพิการมากขึ้น โดยกำหนดกฎหมายรองรับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ระบุไว้ในมาตรา 54 ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่วัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาระดับภาคบังคับ รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ ในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 10 ที่รัฐต้องจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ ให้มีคุณภาพได้

มาตรฐาน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 พร้อมกับมาตรฐานการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษและสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการการศึกษาพิเศษ สำหรับคนพิการให้มีคุณภาพมาตรฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) มาตรฐานการศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ได้วิเคราะห์ข้อมูลผลการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระยะ 5 ปี (2555-2559) ที่ผ่านมาพบว่า การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มี ปัญหา คือ หลักสูตรการศึกษาพิเศษยังจัดได้ไม่สอดคล้องกับประเภทความพิการทั้งกระบวนการจัดการการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้พิการตามสภาพจริง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการใช้ประโยชน์ของผู้พิการ และการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งประเทศ สอดคล้องต่อความต้องการจำเป็นพิเศษ เพียงร้อยละ 11.94 จากจำนวนคนพิการ 1.5 ล้านคน ซึ่งมีปัญหามากถึงร้อยละ 88.06 สอดคล้องกับปัญหาที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ได้วิเคราะห์และรายงานผลการจัดการศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2562 ซึ่งพบว่าผู้เรียนที่รับบริการจำนวนทั้งสิ้น 355 คน ไม่ผ่านการประเมินผลการเรียนรู้อยู่ร้อยละ 2.82 ไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามศักยภาพของคนพิการร้อยละ 3.38 และยังพบว่า 1) กระบวนการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 1.59 2) ครูยังไม่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และปฏิบัติจริงโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 6.48 3) ครูยังไม่ใช้นวัตกรรม สื่อเทคโนโลยี แหล่งเรียนรู้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 4.90 4) ครูมีจุดอ่อนในการบริหารจัดการชั้นเรียน ทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการจัดมุมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 1.90 5) ครูมีจุดอ่อนในเรื่องการวัดและประเมินผลร้อยละ 6.00 (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์, 2563) ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปเป็นจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขไว้ดังนี้ มาตรฐานที่1 คุณภาพผู้เรียน ควรพัฒนาหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กพิการ จัดทำหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิตสำหรับคนพิการที่มีความสามารถพิเศษ ให้มีความพร้อมทางด้านอาชีพและการดำรงชีวิตได้อย่างเต็มศักยภาพและพัฒนาเครื่องมือการประเมินสำหรับประเมินตามสภาพจริงของผู้พิการที่มีความสามารถพิเศษ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ ควรมีการประเมินและปรับปรุงผลการนำหลักสูตรทั้งหลักสูตรการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและหลักสูตรทักษะการดำรงชีวิตของคน

พิการที่มีความสามารถพิเศษ จัดหาหรือสนับสนุนให้มีการผลิตสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ของผู้พิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้พิการ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเชี่ยวชาญตามมาตรฐานตำแหน่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วน ให้เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงขึ้น มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีระบบ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการจัดการ เรียนรู้สำหรับคนพิการทุกประเภท พัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจขั้นตอนการทำ PLC สามารถ ทำ PLC ได้ชัดเจนและนำไปปฏิบัติได้ และส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้หรือให้คนพิการใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย การบริหารจัดการที่ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์ การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการศึกษากับคุณภาพตามมาตรฐานการจัด การศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพตาม มาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารและครูในสังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) และเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยกำหนดเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check list) ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 รายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษาสูงสุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่บริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีของสตีแยร์ส (Steers, 1977) ครอบคลุมทั้ง 4 แนวทาง คือ ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษจำนวน 5 ข้อ ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ที่เกิดจากผลการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีของสตีแยร์ส (Steers,1977) มาเป็นแนวในการบริหารจัดการ คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพผู้เรียน จำนวน 4 ข้อ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 7 ข้อ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 8 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 19 ข้อ

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ข้อได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 มีความสอดคล้องกันทุกข้อ สามารถนำไปใช้ได้

นำผลการทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) หรือค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากสถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2549) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.926

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.จัดทำบันทึกข้อความเสนอสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ไปยังกลุ่มตัวอย่าง ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ รวม 9 จังหวัด ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำ

จังหวัดนครสวรรค์ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุทัยธานี ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพิจิตร ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกำแพงเพชร ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดตาก ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุโขทัย ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเขตการศึกษา 7 จังหวัดพิษณุโลก

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ถึงกลุ่มตัวอย่าง โดยระบุชื่อกลุ่มตัวอย่างที่ส่งได้ พร้อมทั้งซองติดแสตมป์จ่ายหน้าซองถึงผู้วิจัย เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย

3. ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหากพบว่าแบบสอบถามไม่ครบถ้วน จะใช้โทรศัพท์ประสานไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษนั้น ๆ หรือประสานกับกลุ่มตัวอย่างโดยตรงเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยให้ครบถ้วน

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติการหาค่าร้อยละ

5.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการตามนโยบายการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.1.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการตามนโยบายการปฏิบัติกับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.5 วิเคราะห์ความสามารถในการพยากรณ์การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ใช้สถิติและการสร้างสมการพยากรณ์วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการตามนโยบายการปฏิบัติสำหรับคนพิการ
ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมแต่ละด้าน

n = 326

การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ	4.58	0.57	มากที่สุด
2. ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ	4.51	0.64	มากที่สุด
3. ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ	4.64	0.59	มากที่สุด
4. ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์ การศึกษาพิเศษ	4.60	0.56	มากที่สุด
รวม	4.58	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่าการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัด
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ($\bar{X}$ =
4.64) รองลงมา คือลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ ($\bar{X}$ = 4.60)
ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ ($\bar{X}$ = 4.58) และลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์
การศึกษาพิเศษ ($\bar{X}$ = 4.51) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มาตรฐานที่1-3

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคน
พิการ มาตรฐานที่1-3 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 โดยรวมแต่ละมาตรฐาน

n = 326

คุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มาตรฐานที่1-3 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	4.52	0.75	มากที่สุด
2. มาตรฐานที่ 2 คุณภาพกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.59	0.61	มากที่สุด
3. มาตรฐานที่ 3 คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.51	0.57	มากที่สุด
รวม	4.54	0.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า คุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มาตรฐานที่ 1-3 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาแต่ละมาตรฐาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 2 คุณภาพกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 3 คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.51$)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์การบริหารจัดการกับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_{tot}
X_1	1.000				
X_2	.802*	1.000			
X_3	.810*	.802*	1.000		
X_4	.864*	.852*	.809*	1.000	
Y_{tot}	.864*	.802*	.809*	.806*	1.000

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.11 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการจัดการศึกษามากที่สุด ($R = 0.912, R^2 \times 100 = 83.20$) รองลงมาคือ ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ ($R = .864, R^2 \times 100 = 74.65$) ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ ($R = .852, R^2 \times 100 = 72.59$) และลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ($R = .809, R^2 \times 100 = 65.45$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยพหุคูณ เพื่อหาความสามารถในการพยากรณ์จากสมการ การบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4.12 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่ใช้พยากรณ์การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7

การบริหารจัดการของศูนย์การศึกษา พิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ	<i>b</i>	<i>β</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
a Constant	1.372	-	12.686**	0.000
ลักษณะการบริหารจัดการของศูนย์ การศึกษาพิเศษ (X_1)	0.335	0.335	5.892**	0.000
ลักษณะสภาพแวดล้อมของ ศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งภายในและ ภายนอก (X_2)	0.559	0.623	8.420**	0.000
ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ (X_3)	0.538	0.669	6.710**	0.000
ลักษณะนโยบายการบริหารและการ ปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ (X_4)	0.505	0.286	6.072*	0.011
Constant = 1.372 R = 0.912 R ² = 0.832 Adjusted R Square = .442 F = 5.330**				

**p<.01

จากตารางที่ 4.12 พบว่า การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 เรียงลำดับตามอำนาจพยากรณ์ ดังนี้ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุดร้อยละ 83.20 ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 74.65 ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 72.59 และลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 65.45 ตามลำดับ

สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.261 + 0.559 x_2 + 0.538 x_3 + 0.505 x_4 + 0.335 x_1$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.669 x_3 + 0.623 x_2 + 0.335 x_1 + 0.286 x_4$

เมื่อพิจารณาเรียงลำดับการมีอำนาจในการพยากรณ์ต่อมาตรฐานการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอำนาจการพยากรณ์สูงสุดร้อยละ 83.20 และมีอำนาจในการพยากรณ์ต่ำสุด คือ ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 65.45

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมทั้ง 4 ลักษณะ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ และข้อต่ำสุด คือ ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษได้ดำเนินการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างหลากหลายรูปแบบตามความต้องการจำเป็นอย่างต่อเนื่อง 2) ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความผูกพันกับศูนย์การศึกษาพิเศษเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของร่วมกันจึงทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ ความถนัดเต็มเวลาและเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล 3) ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรู้ความสามารถความถนัดอย่างอิสระและเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล 4) ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างเครื่องมือและเกณฑ์ประเมินผลงานที่ชัดเจนทำให้สามารถประเมินตนเองและพัฒนาตนเอง พัฒนางานได้ถูกจุดที่ต้องการพัฒนา ทำให้งานพัฒนาดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง 5) ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอต่อความต้องการจำเป็น จึงเป็นผลทำให้การบริหารจัดการลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นพดล ก้องเกียรติ (2556) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดระนองที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการด้านคุณภาพ ผู้เรียนผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดระนอง อยู่ในระดับคุณภาพระดับมากที่สุดทั้ง 4 ลักษณะ คือ ลักษณะการบริหารจัดการที่เน้นการกระจายอำนาจ ลักษณะการบริหารจัดการที่เน้นการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ลักษณะการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ และลักษณะการบริหารจัดการที่เน้นการใช้แผนงานโครงการตามเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเอกเล่ย์ เอ็ม.อี (Eckley M.E.,1998) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้ของครูกับการให้อิสระของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนให้อิสระในการตัดสินใจ (Empowerment) แก่ครูในการตัดสินใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียน อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูงทุกรายวิชา 2) การให้อิสระในการจัดการเรียนแก่ครูมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเพอร์สัน เจมส์ ลันซ์ฟอร์ด.(Person James Luncford, 1993) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของวิทยาลัยในรัฐคาโรไลนาเหนือสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของวิทยาลัยในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวมทั้ง 3 มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมากที่สุดซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับมาก พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มาตรฐานที่ 2 คุณภาพตามกระบวนการบริหารและการจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ และข้อต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 3 คุณภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดทั้ง 9 ศูนย์การศึกษาพิเศษได้นำแนวทางการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้กำหนดคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการไว้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด สำหรับมาตรฐานที่ 2 คุณภาพกระบวนการบริหารและการจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 1) มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ศูนย์การศึกษาพิเศษกำหนดชัดเจน 2) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สามารถบริหารจัดการคุณภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษทั้งในส่วนของการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการนำแผนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบชัดเจนทุกขั้นตอน 3) ดำเนินการพัฒนางานวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามหลักสูตรศูนย์การศึกษาพิเศษ 4) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของคนพิการอย่างมีคุณภาพ ทั้งเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามศักยภาพและประเภทของความพิการ 6) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ จึงส่งผลให้การบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ในภาพรวมมีคุณภาพในระดับคุณภาพมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารจัดการของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.) ที่ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดทั่วประเทศได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับคนพิการ ประกอบด้วย 1) ด้านบริการให้ผู้พิการได้เรียนตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยเน้นให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี 2) ด้านโอกาสทางการศึกษาให้ผู้พิการมีโอกาสได้รับการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กปกติ 3) ด้านการจัดการศึกษาต้องจัดให้คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียนสอดคล้องกับประเภทความพิการ 4) ด้านการรับ

นักเรียน ปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการรับเด็กพิการทุกคนตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ

5) ด้านหลักสูตร ต้องพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับประเภทความพิการ

6) ด้านการบริหารจัดการศึกษาให้มีคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานและกำกับการบริหาร โดยความร่วมมือทุกฝ่าย และทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกกิจกรรม

7) ด้านทรัพยากรให้การสนับสนุนทรัพยากรและวิชาการแก่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

8) ด้านบุคลากรให้มีการพัฒนาครูให้มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย ทันสมัยตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และที่ 3) และตามพระราชบัญญัติการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

9) ด้านการประเมินคุณภาพ จัดให้มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสำหรับการศึกษาเพื่อคนพิการโดยเฉพาะ มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีคณะกรรมการร่วมประเมิน

10) ด้านการส่งเสริมเอกชนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ทุกระดับ ทุกระบบ จากแนวทางการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นพดล ก้องเกียรติ.(2556) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดระนองที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการด้านคุณภาพผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า 1)แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดระนอง ในภาพรวมได้มาตรฐานคุณภาพในระดับมากที่สุด 2) คุณภาพผู้เรียนซึ่งเป็นผู้พิการในภาพรวมได้มาตรฐานคุณภาพในระดับคุณภาพดีมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดระนองกับผู้เรียนซึ่งเป็นผู้พิการ มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .912* ซึ่งมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ในภาพรวมทั้ง 4 ลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ และลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษอยู่ในระดับคุณภาพระดับมากที่สุด 2) ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ได้ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระดับคุณภาพมากที่สุด 3) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลักษณะของการบริหารจัดการซึ่งเป็นตัวแปรอิสระกับมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาทั้ง 3 มาตรฐานเป็นรายมาตรฐานซึ่งเป็น

ตัวแปรตาม พบว่า ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ระดับคุณภาพมากที่สุดไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษมีความสัมพันธ์กับคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 พบว่า ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์คุณภาพตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 มี 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ลักษณะการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาพิเศษ (X_1) 2) ลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษ (X_2) 3) ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษ (X_3) และ 4) ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์การศึกษาพิเศษ (X_4) ซึ่งมากกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ (คืออย่างน้อย 1 ตัวแปร) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากถึงร้อยละ 83.20 (ซึ่งค่า $R = 0.912$ และ $R^2 = 0.832$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ทั้ง 9 ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ได้นำแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การของสเตียร์ส (Stecrs, 1977) มาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ (X_1 X_2 X_3 และ X_4) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อนำสู่กระบวนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแล้วนำเข้าสู่สมการพยากรณ์ พบว่าทั้ง 4 ตัวแปรในภาพรวมสามารถพยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพร้อยละ 83.20 ซึ่งตัวแปร ลักษณะบุคคลของศูนย์การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์สูงสุดร้อยละ 83.20 รองลงมา คือ ลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของศูนย์ การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 74.65 ลักษณะการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 72.59 และลักษณะสภาพแวดล้อมของศูนย์การศึกษาพิเศษมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ร้อยละ 65.45 ตามลำดับสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนพดล ก้องเกียรติ (2556) ซึ่งได้ทำการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดระนองที่ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับคนพิการ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาสำหรับคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพร้อยละ 80.69 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของถาวร แต่ประเสริฐกุล (2557) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาระบบบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสุรินทร์ที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์คุณภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงร้อยละ 81.40

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยครั้งนี้ ไปกำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาหรือกำหนดโครงการ กิจกรรมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้สอดคล้องกับปัญหาหรือบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษหรือสถานศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการบริหารจัดการงานบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ ตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารองค์การของสตีเวิร์ส ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2561). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ.2561**.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์สกสค.ลาดพร้าว
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ(ฉบับที่ 2) พ.ศ 2556 (2556). 17 พฤษภาคม) ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 130 ตอนที่ 42 ก หน้า 1
- พิชิต ฤทธิ์เจริญ. (2549). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : แฮาส์ ออฟ เคอร์มีสท์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). **วิธีวิจัยทางการศึกษา Research methodology in Education**. พิมพ์ครั้งที่ 4 นครปฐม : ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 134 ตอนที่ 42 ก. (2556). **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2556**
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 25** กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนาเพรส จำกัด.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2561).**แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**.กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **ม.ป.ปการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ**.เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **คู่มือการปฏิบัติงานศูนย์การศึกษาพิเศษ**. ราชบุรี: ธรรมรักษการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 - 2564**. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ:เอกสารอัดสำเนา.

ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
The Readiness of Local Administrative Organizations in Accepting
Transferring Mission of Tambon Health Promoting Hospital (Hph)
in Phra Nakhon Si Ayutthaya District, Phra Nakhon Si Ayutthaya
Province

ศุลยวดี หล่อตระกูล¹ อนูวัต กระสังข์² ธิติวุฒิ หมั่นมี³

Tulyawadee Lortakul, Anuwat Krasang, Thitiwut Munmee

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและระดับความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรทาโร่ ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

Received: 2021-02-21 Revised: 2021-04-26 Accepted: 2021-06-27

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, e-mail: theploen2@gmail.com.

² ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University, e-mail: anuwat.kra@mcu.ac.th

³ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มีความเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง แยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ระดับความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มีความเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน สภาพปัจจุบันและระดับความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) มากกว่าขนาดเล็ก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลมีงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะด้านการรักษาพยาบาล ต้องมีประสบการณ์และทักษะในการทำงานด้านการรักษาพยาบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อมในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เนื่องจากผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะยังมีความรู้และประสบการณ์ในด้านนี้ยังไม่มากพอ อีกทั้งบุคลากรในการปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความชำนาญในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัจจัยความพร้อมทั้ง 4 ด้านส่งผลเชิงบวกต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระนครศรีอยุธยา ในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ตัวแปร ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ และด้านประสบการณ์ อธิบายการเปลี่ยนแปลงความพร้อมในการรับการถ่ายโอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร้อยละ 84.9 ($R^2 = .849$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($R = .921^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับสูงทุกด้าน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านบุคลากร และด้านงบประมาณ ยังขาดบุคลากรและผู้ให้บริการที่มีความเชี่ยวชาญ ความรู้ ประสบการณ์ และทักษะ ในด้านการสาธารณสุขและภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังต้องพัฒนาความสามารถด้านความรู้ความเข้าใจในระบบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลและทักษะที่จำเป็น เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบางแห่งยังไม่มีคุณสมบัติถ่ายโอนมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรมีการเตรียมความพร้อมและให้ความรู้แก่บุคลากรของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ต้องมีการอบรมหรือสัมมนา เพื่อให้บุคลากรของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมตัวและรับทราบข้อมูลในการถ่ายโอน

คำสำคัญ (Keywords): โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)

Abstract

The objectives of this research were to study 1. the current status and the readiness of Local Administrative Organization in Accepting Transferring Mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District 2. the factors affecting to the readiness of Local Administrative Organization in Accepting Transferring Mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District 3. the problems and the suggestions for the readiness of Local Administrative Organization in Accepting Transferring Mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District. The research methodology is the mixed methods research. The quantitative research was the survey research using the questionnaire with reliability at 0.989 as the tool for data collection with the samples group for 180 officers of District Administrative Organizations in Phranakhon Si Ayutthaya Province. Statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation, and data analysis from open questions using descriptive analysis by a frequency table, and a qualitative research using an in-depth interview with 10 main informants and the descriptive content analysis technique. **The research findings are as follows:** 1. The current status of local administrative organization in accepting transferring mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District, by overall, were at middle level. ($\bar{X} = 3.30$). Each status was also at middle level. And the readiness of Local Administrative Organization in Accepting Transferring Mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District, by overall, were at middle level ($\bar{X} = 3.30$). Each readiness was also at middle level. Current status and the level of readiness of local administrative organization, large local government organization likely to be ready for the transfer of the mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District rather than small. The district health promotion hospital has a responsible job. Especially in the field of medical treatment must have work experience and skills in healthcare. The local government organization is not ready to accept the transfer of the sub-district health promotion hospital mission. Because the administrators of the local government organization may not have enough knowledge and experience in this area. In addition, the personnel in the operation still lack knowledge, expertise, knowledge, understanding, skills and experience. In performing work related to the district health promotion hospital 2. The factors

affecting to the readiness of Local Administrative Organization in accepting transferring mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya District (the four factors of readiness) positively affect the readiness of local government organizations. The parameters of knowledge, understanding, skills and experience explain the change in the readiness to accept the transfer of Local Administrative Organization for 84.9 percent ($R^2 = .849$) and had a high level of positive relationship overall ($R = .921^{**}$). On each factor found that are high in all aspects. And all factors were important for affecting to the readiness of Local Administrative Organization in Accepting Transferring Mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH) in Phra Nakhon Si Autthaya. 3. Problems and suggestions for preparing the local administrative organization in Phra Nakhon Si Ayutthaya District to accept the transfer of the mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH), most of the problems are personnel problems and budget. Still lack of personnel and service providers with expertise, knowledge, experience and skills in public health and the mission of Tambon Health Promoting Hospital (HPH). Local administrative organization personnel, they do not have knowledge and understanding in the sub-district health promotion hospital system and necessary skills. Some sub-district health promotion hospital staff have not wanted to transfer to local government. The recommendations are as follows: 1) should prepare and educate the personnel of Local government organization 2) must have a training or seminar So that the personnel of the local government has prepared and informed about the transfer.

Keywords: Tambon Health Promoting Hospital (RTP)

บทนำ (Introduction)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พ. ศ. 2542 รูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ของสถานีนามัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขเป็นภารกิจหนึ่งที่กำหนดไว้ในแผนกระจายอำนาจซึ่งจะเป็นผลให้กระทรวงสาธารณสุขจะต้องโอนภารกิจงานการบริการด้านสาธารณสุขให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการกระจายอำนาจการให้บริการสาธารณสุขเป็นนโยบายและวาระสำคัญของชาติโดยหลักการคืองานบริหารราชการส่วนกลางโดยกระทรวงสาธารณสุขต้องกระจายอำนาจงานบริการด้านสาธารณสุขและทรัพยากรไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ทำเนียบรัฐบาลนายวิษณุ เครืองามรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานการประชุม คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ครั้งที่ 2/2561 ซึ่งสรุปสาระสำคัญของการประชุมฯ ดังนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาและมีมติเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการและขั้นตอนการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนด้านแหล่งน้ำตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) พร้อมมีมติเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำฐานข้อมูลด้านการถ่ายโอนภารกิจและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนในด้านการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้งานบริการสาธารณสุขในความรับผิดชอบของกระทรวงสาธารณสุขเป็นภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 16 มาตรา 17 มาตรา 18 และมาตรา 19 ครอบคลุมถึงการสาธารณสุขการรักษายาบาลการป้องกันโรคและการควบคุมโรคติดต่อทั้งนี้ต้องสร้างระบบการถ่ายโอนกำลังคนงบประมาณสู่ท้องถิ่นอย่างเหมาะสม

การกระจายอำนาจ คือ กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศโดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และมาตรา 284 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ ในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง ผลพวงของบทบัญญัติดังกล่าวนำมาสู่กฎหมายลูกหลายฉบับ หนึ่งในนั้นคือ พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่นอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการรับภาระหน้าที่จัดบริการสาธารณสุขให้กับชุมชนแทนภาครัฐด้วยเจตนาที่จะให้ท้องถิ่นพึ่งพาตนเองตัดสินใจในกิจการสาธารณะเองและประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่ดีขึ้นภารกิจด้านสาธารณสุขที่ต้องถ่ายโอนไปอยู่ภายใต้การจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือภารกิจการบริหารจัดการและงบประมาณการบริการสาธารณสุข ด้านส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรคการฟื้นฟูสภาพและการรักษายาบาลเบื้องต้นพร้อมกับสถานีนอนามัยและบุคลากรถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมดำเนินการทั้งนี้ในการถ่ายโอนยึดหลัก “งานไปเงินไปคนไปทรัพย์สินไป” โดยให้กำหนดโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอน ซึ่งการถ่ายโอนสถานีนอนามัยสู่องค์กรบริหารส่วนตำบลจะต้องพิจารณาความพร้อมขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่จะรับโอนมี 4 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านทรัพย์สิน

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยาประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านทรัพย์สิน ด้วยเห็นว่ามีมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชนผู้มาใช้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยทางด้านการเตรียมความพร้อมในการทำงานส่งผลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับ ในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง เรื่อง “ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้

ประชากร (Population) บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 7 ตำบล มีบุคลากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 324 คน กลุ่มตัวอย่าง (Sample) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้กลุ่มบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 180 คน คำนวณจากสูตร Taro Yamane

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้ (Check List) และเติมคำในช่องว่างจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบ แบบสอบถามจากบุคลากรที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูล กับบุคลากรที่อยู่ในองค์การบริหารส่วน ตำบล อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 ชุด และ เก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 180 ชุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัย ได้รวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนำลงรหัส เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งมีค่าสถิติที่ใช้และการดำเนินการ ตามขั้นตอนดังนี้

การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ทัวไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ค่าเฉลี่ย (Mean :) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) จากแบบสอบถามในส่วนที่เป็นความพร้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำคัญ

วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อศึกษาทิศทางและความ สัมพันธ์ของตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยความพร้อมกับการรับ การถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ พระนครศรีอยุธยา

วิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยความพร้อมทั้ง 4 ด้านที่ส่งผลต่อความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระนครศรีอยุธยา ในการรับถ่าย โอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไป ทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ บุคลากรองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำงานอยู่องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพระนครศรีอยุธยาจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α - coefficient) ตาม วิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.989 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้จริง

ผลการวิจัย (Research Results)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 326 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คำนวณจากสูตรของ Yamane ได้ขนาดตัวอย่าง 180 คน และ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 10 คน เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอรรถาธิบายและพรรณนาความ

ตารางที่ 1. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม

สภาพปัจจุบัน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านความรู้	3.31	.8925	ปานกลาง
2.	ด้านความเข้าใจ	3.23	.9403	ปานกลาง
3.	ด้านทักษะ	3.31	.938	ปานกลาง
4.	ด้านประสบการณ์	3.35	.9305	ปานกลาง
รวม		3.30	.925	ปานกลาง

จากตารางที่ 1. แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม ต่อสภาพปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = .925) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ 2. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวม

ความพร้อมในการทำงาน ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านความรู้	3.26	.9245	ปานกลาง
2.	ด้านความเข้าใจ	3.19	.9405	ปานกลาง
3.	ด้านทักษะ	3.30	.927	ปานกลาง
4.	ด้านประสบการณ์	3.30	.952	ปานกลาง
รวม		3.26	.936	ปานกลาง

จากตารางที่ 2. แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม ต่อความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริม

สุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .936) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ 3. แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับปัจจัยการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวม

ปัจจัยการรับการถ่ายโอนภารกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารจัดการ	3.27	.9208	ปานกลาง
2. ด้านงบประมาณ	3.30	.9019	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	3.21	.9591	ปานกลาง
4. ด้านทรัพย์สิน	3.24	.952	ปานกลาง
รวม	3.26	.933	ปานกลาง

จากตารางที่ 3. แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม ต่อปัจจัยที่มีผลต่อระดับความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$, S.D. = .933) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ตารางที่ 4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความพร้อมกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพระนครศรีอยุธยา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปร	ด้านบริหาร จัดการ	ด้าน งบประมาณ	ด้าน บุคลากร	ด้าน ทรัพย์สิน	รวม
ด้านความรู้	.879**	.853**	.843**	.859**	.886**
ด้านความเข้าใจ	.861**	.840**	.836**	.853**	.875**
ด้านทักษะ	.870**	.858**	.829**	.856**	.880**
ด้านประสบการณ์	.837**	.828**	.774**	.786**	.831**
รวม	.914**	.896**	.873**	.894**	.921**

จากตารางที่ 4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความพร้อมกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพระนครศรีอยุธยาพบว่า

ปัจจัยความพร้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับสูง ($r=.914^{**}$)

ปัจจัยความพร้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับสูง ($r=.896^{**}$)

ปัจจัยความพร้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร อยู่ในระดับสูง ($r=.873^{**}$)

ปัจจัยความพร้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านทรัพย์สิน อยู่ในระดับสูง ($r=.894^{**}$)

ปัจจัยความพร้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง ($R=.921^{**}$)

ตารางที่ 5. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.303	.098		3.095	.002
ด้านความรู้	.305	.069	.326	4.418	.000
ด้านความเข้าใจ	.221	.065	.242	3.401	.001
ด้านทักษะ	.238	.074	.249	3.235	.001
ด้านประสบการณ์	.142	.056	.156	2.540	.012

จากตารางที่ 5. พบว่า การทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ และด้านทักษะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรความพร้อมในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ส่วนด้านประสบการณ์มีความสัมพันธ์กับตัวแปรความพร้อมในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ระดับนัยสำคัญ .05

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Beta)

ด้านความรู้ เท่ากับ .326

ด้านความเข้าใจ	เท่ากับ .242
ด้านทักษะ	เท่ากับ .249
ด้านประสบการณ์	เท่ากับ .156

สรุปได้ว่า ตัวแปร ด้านความรู้ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรความพร้อมในการรับการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและระดับความพร้อมในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและจากความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า มีความพร้อมในการรับการถ่ายโอน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สภาพปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มีความเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะ ยังไม่มั่นใจในการทำงานด้านสาธารณสุข ซึ่งเป็นภารกิจใหม่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉริยา สิมมา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การถ่ายโอนภารกิจของสาธารณสุขให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” พบว่า บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามหน่วยงานและระยะเวลาในการทำงานมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริการสาธารณสุขโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สามารถ อ่อนละมุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการถ่ายโอนอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข” ทศนคติของเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ในภารกิจการถ่ายโอน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ส่วนใหญ่มีทัศนคติระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ สมเกียรติ อินทะกนก ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลตะขบ อำเภอปรางค์สามยอด จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลตะขบเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลตะขบมีความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ปราโมทย์ นวลประสงค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติต่อการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวม อยู่ในระดับดีปานกลาง ด้านความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อยู่ระดับดีปานกลาง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ควรมีนโยบายสนับสนุนการถ่ายโอนที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในการพัฒนาแนวปฏิบัติการถ่ายโอนที่เป็นรูปธรรม
2. กระทรวงสาธารณสุข ต้องส่งสัญญาณเชิงนโยบายที่ชัดเจนและการระดมสรรพกำลังเพื่อช่วยให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลที่ถ่ายโอน สามารถก้าวผ่านอุปสรรค

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการรับการถ่ายโอน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในเรื่องภารกิจที่จะต้องถ่ายโอน และมีการประเมินความรู้ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเสมอ ๆ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้มีทัศนคติที่ดี รวมทั้งการดำเนินงานและการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างเป็นกระบวนการ และเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการกระจายอำนาจ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน ในพื้นที่รับผิดชอบอย่างสูงสุด

2. ในงานวิจัยนี้ได้สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการรับการถ่ายโอน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดโครงสร้างด้านสาธารณสุขรองรับอย่างชัดเจนและมีงบประมาณเพียงพอในการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชน ทั้งนี้ความคาดหวังของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบล แสดงบทบาท ด้านสาธารณสุข ใน 2 ลักษณะ คือบทบาทร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขกับรพ.สต. และบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรแก่ รพ.สต. ในการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขโดยมีกิจกรรมรูปแบบการประสานงานที่หลากหลายตามสภาพพื้นที่ อาจทำได้ โดยสร้างความร่วมมือในการสำรวจปัญหาสาธารณสุขของชุมชนประจำปีระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับรพ.สต. เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำกัดเฉพาะในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ผู้วิจัยพำนักอยู่ เนื่องจากมีความสะดวกในการเดินทางเก็บข้อมูล ดังนั้นการอ้างอิงไปสู่กลุ่มบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศอาจไม่เหมาะสม จึงควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการวิจัยเช่นนี้ในจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2540). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กรกนก ทิพย์รส. (2545). **ก้าวต่อไปของการพัฒนาหน่วยงานราชการ**. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี.
- กันยา สุวรรณแสง. (2540). **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่5 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรวิทยา.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). **การปกครองท้องถิ่นไทย, เอกสารตำราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- จิตรา วสุวานิช. (2528). **สุขภาพจิตและการปรับอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เฉลียว ตามสีรัมย์. (2544). **กรมการปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิชเนศพรินท์ติ้ง.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2518). **การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิชเนศพรินท์ติ้ง.
- ทองหล่อ เดชไทย. (2542). **พื้นฐานการศึกษา กรุงเทพมหานคร**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2536). **หลักการบริหาร คิดและทอย่างผู้จัดการใหญ่**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ธนชัย ยมจินดา. (2548). **เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นนทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). **การปกครองส่วนท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทพิชเนศพรินท์ติ้ง.
- บุญเอื้อม บุญรอด. (2545). **การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). **การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปรีชา สุวรรณภูมิ. (2546). **รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- มาลี จุฑา. (2542). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่4 กรุงเทพมหานคร: หจก.ทิพย์วิสิทธิ์.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2538). **“ปัญหาการเมืองในอนาคต วิเคราะห์โดยโครงสร้างทฤษฎี System Analysis,”** กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิชเนศพรินท์ติ้ง.

- ลือชัย ศรีเงินยวงและคณะ. (2555). การถ่ายโอนสถานีนอนามัยสู่ท้องถิ่น:การสังเคราะห์บทเรียนจากกรณีศึกษาพื้นที่ถ่ายโอน และข้อเสนอเชิงนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: Diamond in Business World.
- สมเกียรติ อินทะกนก. (2547). ความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบลตะขบ อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมคิด บางโม. (2546). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์, บจก.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สมยศ แสงมะโน. (2557). ปัญหาการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล จากกระทรวง สาธารณสุขไปสู่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. (2541). การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ อนันตกุล. (2521). กรมการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพินเนตพรินต์ติ้ง.
- อัจฉริยา สิมมา. (2552). การถ่ายโอนภารกิจของสาธารณสุขให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อำนวย เขียวประชุม. (2541). การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพินเนตพรินต์ติ้ง.

ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking
Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์
Marketing Mix Factors Affecting People Deciding and Use Mobile
Banking Application Service in Nakhon Sawan Municipality

กฤษณะ ดาราเรือง¹ สติธิพร เขาคู่น² สิริมาส หมั่นสาย³
Kritsana Dararuang, Sittiporn kao-un, Sirimas Muensai

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1).เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application 2).เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร พบว่าผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองการทำธุรกรรมทางการเงิน ไม่คิดค่าธรรมเนียมเมื่อมีการใช้บริการ การใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารด้านการใช้บริการอย่างครบถ้วน ช่วยประหยัดเวลาในการติดต่อธนาคาร พร้อมกับการจัดเก็บหลักฐานหลังการให้บริการโดยอัตโนมัติ มีความปลอดภัยในการใช้งานเนื่องจากมีรหัสยืนยันตัวตนก่อนจะทำธุรกรรมทางการเงิน ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจกับระบบความปลอดภัยของ Mobile Banking Application และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์เนื่องจากเพื่อความสะดวก การบริการที่รวดเร็ว มีความเชื่อมั่นในความปลอดภัย ควรเพิ่มช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลายมากขึ้นเกี่ยวกับการชำระค่าสินค้าต่างๆ เพื่อสนองนโยบายการลดการใช้เงินสดให้มากที่สุด มอบสิทธิพิเศษเพื่อจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้บริการให้มากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords) : ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application; การยอมรับเทคโนโลยี

Received: 2020-11-01 Revised: 2021-01-13 Accepted: 2021-01-15

^{1 2 3} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาองค์กร มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา
Doctor of Philosophy Program Organization Development Administration Branch Chaopraya
University. E-mail: pong_m8@hotmail.co.th

Abstract

Objectives of this article are: 1). To study the factors of marketing mix and the decision to use Mobile Banking Application service. 2). To study additional suggestions about factors in marketing mix and the decision to use the Mobile Banking Application of the people in Nakhon Sawan Municipality. Which is a survey research The methodology of questionnaire The data were collected manually by using a questionnaire on a sample of 400 people. Analyzed by Mean, Standard Deviation. The results of the study of factors of marketing mix and the decision to use the Mobile Banking Application of the people in the municipality It was found that the product could satisfy a financial transaction. No charge when using the service. Use it anywhere and anytime there is an internet connection. There is complete information about the use of the service. It saves time when contacting the bank. Along with automatically collecting evidence after using the service It is safe to use as it has a code to verify your identity before making any financial transactions. Make service users more satisfied with the Mobile Banking Application security system. And recommendations found that the factors affecting the decision to use are due to convenience. Fast service Have confidence in safety And should add more channels to use the various services about payment for various products To meet the policy of reducing the use of cash as much as possible Give privileges to incentivize people to use the service more.

Keywords: Marketing mix; Decision to use Mobile Banking Application service; Technology adoption

บทนำ (Introduction)

กิจการของธนาคารเริ่มต้นขึ้นในนาม “บุคคัลลีย์” (Book Club) ในวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2447 ก่อตั้งโดย พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย เนื่องจากขณะนั้นทรงเชื่อว่า สยามประเทศมีความจำเป็น ต้องมีระบบการเงินธนาคาร เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดย “บริษัท แบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัด” เป็นธนาคารแห่งแรก que จัดตั้งเพื่อประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์อย่างเป็นทางการ นับแต่วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2449 นับแต่นั้นเป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน (เกษวิฑู ทิพยศ, 2557)

กล่าวได้ว่าธนาคารพาณิชย์ได้ถือกำเนิดและเติบโตขึ้นในระยะแรกโดยปราศจากปัญหาและอุปสรรค ทั้งยังปราศจากคู่แข่งที่ทัดเทียม นับแต่นั้นมาธนาคารพาณิชย์ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในด้านการสนับสนุนให้มีการลงทุนในธุรกิจประเทศต่างๆ ที่เป็นการสร้างความเจริญรุ่งเรือง

ให้แก่เศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ทั้งนี้โดยอาศัยการระดมเงินออมจากประชาชนทั่วประเทศ ธนาคารพาณิชย์จึงนับได้ว่าเป็นสถาบันการเงินที่สำคัญที่สุด ขณะเดียวกันการสร้างสรรค์บริการอำนวยความสะดวก พร้อมให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่พาณิชย์กรรม เกษตรกรรม และธุรกิจอุตสาหกรรม ตลอดจนสวัสดิการสังคม และบริการต่างๆ อย่างเต็มที่ ระบบธนาคารพาณิชย์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในภาคการเงิน ในปัจจุบันสถาบันการเงินได้มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเงินทุนเป็นปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจแต่มีจำกัด สถาบันการเงินจึงต้องจัดสรรเงินทุนเหล่านั้นให้เพียงพอกับความต้องการของหน่วยธุรกิจและประชาชน ปัจจุบันระบบการเงินการธนาคาร กำลังเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ การพัฒนาทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการเงิน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบัน จากสมัยก่อนจะเป็นการให้บริการแบบออฟไลน์ สู่การให้บริการแบบออนไลน์ ประชาชนนิยมใช้บริการออนไลน์มากขึ้น ทำให้ธนาคารจำเป็นต้องลดจำนวนสาขาลง ซึ่งหมายความว่าตำแหน่งงานในธุรกิจธนาคารจะหายไป ทั้งนี้ยังไม่รวมผลกระทบต่อธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการธนาคารออนไลน์ (Online Banking) ซึ่งในปัจจุบัน มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การธนาคารเสมือนจริง (Virtual Banking) 2) การธนาคารบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Banking Application) และ 3) แพลตฟอร์มการธนาคาร (Banking as Platform) เป็นทางออกสำหรับธนาคารแบบเดิม โดยการสร้างมาตรฐานระหว่างสถาบันการเงิน เพื่อเปิดโอกาสให้นักพัฒนา (3rd party developers) เข้ามาสร้างแพลตฟอร์มในส่วนที่ต้องพบปะกับลูกค้า (ชัยญาพัทธ์ จงทวี, 2558)

แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินจะนำไปสู่สังคมไร้เงินสดมากขึ้น เพราะบริบทกำลังเอื้อให้ธุรกรรมการเงินสามารถทำผ่านระบบการชำระเงินแบบดิจิทัล (Digital Payment) มากขึ้น ส่งผลให้การชำระเงิน การธนาคารบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Banking) คือ สามารถใช้จ่ายได้โดยไม่ต้องพกเงินสด กระเป๋าตังค์ หรือแม้แต่บัตรเครดิต ถึงการธนาคารบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Banking) จะได้รับความนิยมหรือการยอมรับมากขึ้น แต่ก็ยังมีข้อจำกัด และปัญหาในการใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นความไม่มั่นใจในระบบการทำธุรกรรมทางการเงิน ผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking Application) รวมถึงความปลอดภัยของระบบธนาคาร และการให้บริการที่ผิดพลาด ขั้นตอนการใช้บริการธุรกรรมทางการเงิน ผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking Application) มี หลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การสมัครใช้งาน การเข้าใช้งาน และบางระบบต้องมีการเชื่อมต่อกับทางอินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือก่อน ซึ่งมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก และมีความซับซ้อน จำนวนบัญชีธนาคารที่สามารถผูกกับระบบโทรศัพท์มือถือหรือเลขบัตรประจำตัวประชาชน มีจำนวนจำกัด รวมถึงการที่ การเปิดบัญชีของธนาคารมากกว่าหนึ่งธนาคาร แต่โทรศัพท์มือถือหนึ่งเบอร์หรือเลขบัตรประจำตัวประชาชนจะ สามารถใช้ได้เพียงบัญชีของธนาคารใดธนาคารหนึ่งเท่านั้น และช่องทางการชำระค่าสาธารณูปโภคต่างๆ ยังมีน้อย เพราะระบบยังไม่มีความสะดวกและ ยังไม่ได้รับความร่วมมือกับทางหน่วยงานราชการ(ธนาคารแห่งประเทศไทย,2563)

จากความสำเร็จและปัญหาในการใช้ Mobile Banking Application คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสำคัญเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนคร นครสวรรค์เนื่องจากในพื้นที่นี้มีการแข่งขันทางด้านการตลาดของการให้บริการบริการ Mobile Banking Application สูงและประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจการใช้บริการต่างๆที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสะดวกของผลิตภัณฑ์ที่เลือก หรือขึ้นอยู่กับข้อมูลต่างๆที่ได้รับแต่การตัดสินใจนั้นยังขาดองค์ประกอบของปัจจัยที่เป็นตัวเลือกใช้บริการ สิ่งที่มีประเด็นในการศึกษาครั้งนี้คือโดยเริ่มศึกษาจากปัจจัยแรกคือตัวผลิตภัณฑ์ ความเหมาะสมของราคา การบริการที่มีช่องทางบริการที่หลากหลาย และการส่งเสริมการตลาดต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการเพื่อต้องการตอบคำถามที่ว่าเพราะเหตุใดจึงตัดสินใจเลือกผลิตภัณฑ์นี้ และปัจจัยทั้งหมดนี้ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการของผู้ใช้บริการอย่างไรด้วย หากผู้ให้บริการได้รับรู้ถึงประโยชน์ การเข้าใช้บริการที่ง่ายและสะดวกในการใช้งานจริง และมีความเชื่อมั่นว่ามีความปลอดภัย ผู้ใช้บริการก็จะตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ง่ายขึ้น ซึ่งผลของการศึกษานั้นสามารถนำเสนอเป็นแนวทางให้กับธนาคารที่สนใจนำไปใช้เพื่อช่วยให้ธนาคารปรับปรุงระบบ Mobile Banking Application ดึงดูดให้ลูกค้าตัดสินใจและเลือกใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงพรรณนา (Survey and Descriptive Research) โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์ใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร 400 คน จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ซึ่งสามารถแทนจำนวนประชากรได้ 100,000 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยใช้การเลือกสุ่ม

แบบบังเอิญ (Accidence Random Sampling) ตามความเหมาะสมทั้งในด้านความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล และความเหมาะสมกับเวลาในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) ได้แก่ 1).ผลิตภัณฑ์ 2).ราคา 3).สถานที่ และ 4). การส่งเสริมการตลาด

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับด้านการตัดสินใจใช้บริการ โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) ได้แก่ 1). การรับรู้ปัญหา 2). การค้นหาข้อมูล 3). การประเมินผลทางเลือก 4). การตัดสินใจและ 5). พฤติกรรมภายหลังการใช้งาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาที่ดำเนินการตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ได้รับข้อมูลกลับคืนจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100% ของการเลือกสุ่ม

5.การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวน (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาด ด้วยค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับด้านการตัดสินใจใช้บริการ ด้วยค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์” ผลการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดจำแนกแต่ละด้านพบว่าด้านผลิตภัณฑ์พบว่า Mobile Banking Application สามารถตอบสนองการทำธุรกรรมทางการเงินได้โดยง่าย ($\bar{X} = 4.54$) มีความหลากหลายต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.50$) ด้านราคา พบว่า Mobile Banking Application ไม่คิดค่าธรรมเนียมเมื่อมีการใช้บริการ ($\bar{X} = 4.56$) และมีอัตราค่าธรรมเนียมแรกเข้าที่ถูกลงกว่าการให้บริการที่ธนาคาร ($\bar{X} = 4.52$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่าใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต ($\bar{X} = 4.73$) และ ช่วยให้ประหยัดเวลาในการติดต่อธนาคาร หรือตู้ ATM ($\bar{X} = 4.72$) ด้านส่งเสริมการตลาด พบว่า Mobile Banking Application มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารด้านการใช้บริการอย่างครบถ้วน ($\bar{X} = 4.34$) และ มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{X} = 4.30$)

ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจใช้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการยอมรับเทคโนโลยี ซึ่งจำแนกแต่ละด้านได้ดังนี้ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ พบว่า Mobile Banking Application ช่วยประหยัดเวลาในการติดต่อธนาคาร ($\bar{X} = 4.54$) และทำให้การใช้บริการธุรกรรมทางการเงินทันต่อเวลา ($\bar{X} = 4.53$) ด้านความง่ายในการใช้งาน พบว่า Mobile Banking Application มีการจัดเก็บหลักฐานหลังการใช้บริการโดยอัตโนมัติ ($\bar{X} = 4.60$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และมีการออกแบบการใช้งานที่เข้าใจได้โดยง่าย ($\bar{X} = 4.59$) ด้านการใช้งานจริงพบว่า Mobile Banking Application สามารถใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 4.59$) และสามารถตรวจสอบการใช้บริการต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 4.55$) ด้านความปลอดภัยพบว่า Mobile Banking Application มีรหัสยืนยันตัวตนก่อนจะทำธุรกรรมทางการเงิน ($\bar{X} = 4.57$) มีระบบป้องกันการให้บริการ WIFI สาธารณะ ($\bar{X} = 4.53$) ด้านการรับรู้ปัญหา พบว่า Mobile Banking Application สามารถช่วยลดภาระในการทำธุรกรรมทางการเงินที่บ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.53$) และสามารถช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในการเข้าใช้บริการที่ธนาคาร ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการค้นหาข้อมูลพบว่า ท่านศึกษาข้อมูล Mobile Banking Application ทาง INTERNET ($\bar{X} = 4.38$) และได้รับข้อมูล Mobile Banking Application จากการประชาสัมพันธ์ของธนาคาร ($\bar{X} = 4.34$) ด้านการประเมินทางเลือกพบว่า ท่านประเมินความคุ้มค่าของการใช้งาน Mobile Banking Application ($\bar{X} = 4.52$) และ ท่านประเมินวิธีการใช้งาน Mobile Banking Application และพบว่ามีความน่าประทับใจ ($\bar{X} = 4.47$) ด้านการตัดสินใจ พบว่าท่านตัดสินใจใช้ Mobile Banking Application เพราะทำธุรกรรมทางการเงินบ่อยครั้ง ($\bar{X} = 4.42$) และพบว่าท่านตัดสินใจใช้ Mobile Banking Application

เพราะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ ($\bar{X} = 4.40$) ด้านพฤติกรรมภายหลังการใช้งานพบว่า ท่านมีความพึงพอใจในการใช้งาน Mobile Banking Application ($\bar{X} = 4.50$) และมีความพอใจกับระบบความปลอดภัยของ Mobile Banking Application ($\bar{X} = 4.49$)

ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2. “เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์”

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเป็นอย่างมากเนื่องจาก

1. การใช้บริการเพื่อความสะดวกในชีวิตประจำวัน การบริการที่รวดเร็ว ลดระยะเวลาในการติดต่อ การรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องทำให้สามารถใช้บริการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่อทำธุรกรรมออนไลน์ ซึ่งการใช้บริการ Mobile Banking Application มุ่งเน้นไปที่การทำธุรกรรมออนไลน์ที่รวดเร็ว

2. สำหรับการให้บริการ Mobile Banking Application ควรเพิ่มช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลายมากขึ้นเกี่ยวกับการชำระค่าสินค้าต่างๆ ที่มีความสะดวก และใช้บริการได้ง่าย เพื่อสนองนโยบายการลดการใช้เงินสดให้มากที่สุด ควรมอบสิทธิพิเศษเพื่อจูงใจให้หันมาใช้บริการผ่าน Mobile Banking Application เช่น การสะสมคะแนนเพื่อแลกของที่ระลึก การแลกของที่ระลึกด้วยคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ โดยทุกธนาคารสามารถสะสมแต้มรวมกันได้ทุกครั้งที่มียอดการใช้บริการ

3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้ในการใช้งานให้กับผู้สมัครรายใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้ และสามารถนำไปแนะนำผู้อื่นต่อได้

4. Mobile Banking Application ต้องมีขั้นตอนในการใช้บริการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการใช้งาน มีระบบป้องกันการให้บริการ WIFI สาธารณะ และมีความปลอดภัยในธุรกรรมทางการเงิน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษา นำมาอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 “เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์”

การวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาด ผลกระทบของ Mobile Banking Application สามารถตอบสนองการทำธุรกรรมทางการเงินได้โดยง่าย และมีความหลากหลายต่อการใช้งาน ด้านราคานั้น Mobile Banking Application ไม่คิดค่าธรรมเนียมเมื่อมีการใช้บริการและมีอัตราค่าธรรมเนียมแรกเข้าที่ถูกกว่าการใช้บริการที่ธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547) ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการ

สนับสนุนการขายโดยมุ่งให้ลูกค้าพอใจ มีความสะดวกรวดเร็ว ไม่ทำให้ลูกค้าต้องรอนาน มีการบริการที่ทำให้ลูกค้าไว้วางใจ มีความเชื่อถือ มีการให้บริการเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและมีคุณภาพ สภาพสินค้าเมื่อถึงมือลูกค้าต้องสมบูรณ์ มีคุณภาพ และมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านการบริการลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

ส่วนช่องทางการจัดจำหน่าย สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลาที่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต และ ช่วยให้ประหยัดเวลาในการติดต่อธนาคารหรือตู้ ATM และการส่งเสริมการตลาดสำหรับ Mobile Banking Application มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารด้านการใช้บริการอย่างครบถ้วนและ มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปราณี เอี่ยมลออภักดี (2549) ที่กล่าวว่าส่วนประสมทางการตลาด เป็นเครื่องมือภายนอกองค์กร เพื่อการเตรียมบริการ กำหนดราคา จัดจำหน่าย และส่งเสริมธุรกิจบริการไปสู่กลุ่มลูกค้า เพื่อจูงใจความสนใจของลูกค้าให้เข้ามาติดต่อกับธุรกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการแก่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในตัวผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อความรู้สึกความเชื่อและพฤติกรรมในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์นั้นๆ ของลูกค้านั่นเอง

การวิเคราะห์การตัดสินใจใช้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการยอมรับเทคโนโลยี การรับรู้ถึงประโยชน์ Mobile Banking Application ช่วยประหยัดเวลาในการติดต่อธนาคารและทำให้การใช้บริการธุรกรรมทางการเงินทันต่อเวลาสอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิการ (2539) ที่กล่าวไว้ว่าการเลือกหรือตัดสินใจใช้บริการจากทางเลือกต่างๆ นั้นเป็นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองได้วางไว้

ความง่ายในการใช้งาน นั้นมีการจัดเก็บหลักฐานหลังการใช้บริการโดยอัตโนมัติและมีการออกแบบการใช้งานที่เข้าใจได้โดยง่าย สามารถใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง และสามารถตรวจสอบการใช้บริการต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เกี่ยวกับความปลอดภัยนั้น Mobile Banking Application มีรหัสยืนยันตัวตนก่อนจะทำธุรกรรมทางการเงิน มีระบบป้องกันการให้บริการ WIFI สาธารณะ สามารถช่วยลดภาระในการทำธุรกรรมทางการเงินที่บ่อยครั้ง และสามารถช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในการเข้าใช้บริการที่ธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอดุลย์ จาตุรงค์กุล (2545) ที่กล่าวไว้ว่าพฤติกรรมกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริโภคสินค้านั้นผู้บริโภคเลือกตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล มีการประเมินทางเลือกในแง่ของผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเลือกสินค้า ความสะดวกในการใช้งาน ความปลอดภัย ระบบการให้บริการของสินค้าและสุดท้ายที่ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้านั้นๆ

ด้านการค้นหาข้อมูลพบว่าผู้ใช้บริการได้ศึกษาข้อมูล Mobile Banking Application ทาง INTRENET และได้รับข้อมูล Mobile Banking Application จากการประชาสัมพันธ์ของธนาคาร ได้มีการประเมินทางเลือก พบว่าการประเมินความคุ้มค่าของการใช้งาน Mobile Banking Application และมีการประเมินวิธีการใช้งาน Mobile Banking Application และพบว่ามีความน่าประทับใจ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจใช้ Mobile Banking Application เพราะทำธุรกรรม

ทางการเงินบ่อยครั้ง เพราะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับ และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในการใช้งาน Mobile Banking Application และมีความพอใจกับระบบความปลอดภัยของ Mobile Banking Application ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษวิฑู ทิพย์ศ (2557) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านสื่อออนไลน์ กรณีศึกษา ธนาคารซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านสื่อออนไลน์ (Online Banking) ของลูกค้าถ้าหาก 1) การทำธุรกรรมของลูกค้าผ่านทางธนาคารได้รับการดำเนินการอย่างถูกต้องแม่นยำ 2) ลูกค้ารู้สึกปลอดภัยเมื่อทำธุรกรรมออนไลน์กับเว็บไซต์ของธนาคาร 3) ลูกค้าสามารถเข้าถึงเว็บเพจของธนาคารได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย 4) การทำธุรกรรมผ่านทางเว็บของธนาคารสามารถดำเนินการจนเสร็จบริบูรณ์ด้วยความรวดเร็ว และ 5) ธนาคารช่วยแก้ปัญหาที่พบกับการทำธุรกรรมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. “เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจใช้บริการ Mobile Banking Application ของประชาชนในเขตเทศบาลนคร นครสวรรค์”

ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการเป็นอย่างมาก เนื่องจากการใช้บริการเพื่อความสะดวกในชีวิตประจำวัน การบริการที่รวดเร็ว ลดระยะเวลาในการติดต่อ การรับรู้ข้อมูลที่ต้องการทำให้สามารถใช้บริการได้อย่างถูกต้องแม่นยำ มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่อทำธุรกรรมออนไลน์ ซึ่งการใช้บริการ Mobile Banking Application มุ่งเน้นไปที่การทำธุรกรรมออนไลน์ที่รวดเร็ว และ Mobile Banking Application ต้องมีขั้นตอนในการใช้บริการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ไม่ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการใช้งาน มีระบบป้องกันการให้บริการ WIFI สาธารณะ และมีความปลอดภัยในธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญญาพัทธ์ จงทวี (2558) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยด้านความปลอดภัยและการยอมรับเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ในเขตกรุงเทพมหานครเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวก ปัจจัยการรับรู้ถึงประโยชน์และความง่ายของการใช้งาน และปัจจัยด้านความปลอดภัย ตามลำดับ

สำหรับการให้บริการ Mobile Banking Application ควรเพิ่มช่องทางในการใช้บริการที่หลากหลายมากขึ้นเกี่ยวกับการชำระค่าสินค้าต่างๆ ที่มีความสะดวก และใช้บริการได้ง่าย เพื่อสนองนโยบายการลดการใช้เงินสดให้มากที่สุด ควรมอบสิทธิพิเศษเพื่อจูงใจให้หันมาใช้บริการ ผ่าน Mobile Banking Application เช่น การสะสมคะแนนเพื่อแลกของที่ระลึก การแลกของที่ระลึกด้วยคะแนนอิเล็กทรอนิกส์ โดยทุกธนาคารสามารถสะสมแต้มรวมกันได้ทุกครั้งที่มียอดการใช้บริการ

จัดกิจกรรมส่งเสริมการให้ความรู้ในการใช้งานให้กับผู้สมัครรายใหม่ เพื่อให้เกิดความรู้ และสามารถนำไปแนะนำผู้อื่นต่อได้ สอดคล้องกับแนวคิดของสิงหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร (2555) กล่าวว่าว่าการยอมรับเทคโนโลยีนั้นเป็นองค์ประกอบที่ทำให้บุคคลลดความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี ในด้านพฤติกรรมการใช้บริการ ทักษะที่มีต่อเทคโนโลยี และการใช้งานเทคโนโลยีที่ง่ายขึ้น เกิดความสะดวกในด้านต่างๆ มากขึ้น ซึ่งการใช้งานได้จริงนั้นส่งผลต่อการใช้งานเกี่ยวกับการชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ มีการใช้งานอย่างต่อเนื่องสามารถแนะนำผู้อื่นให้เข้ามาใช้ได้ง่าย เกิดความปลอดภัยและสอดคล้องกับแนวคิดของ Davis (1991) ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมไว้ว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีนั้นเกิดจากปัจจัยที่กำหนดในการรับรู้ในตัวบุคคลไว้ว่าต้องเกิดคุณภาพของผลลัพธ์ การคล้อยตามของกลุ่มอ้างอิง ผลลัพธ์ที่แสดงให้เห็นก่อนได้ ความพอใจหรือแรงจูงใจในการเข้ามาใช้ผลิตภัณฑ์เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของ Mobile Banking Application แยกแต่ละธนาคารให้ชัดเจน เพื่อนำผลที่ได้นำมาเป็นแนวทางในการตัดสินใจการเลือกผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภค

2) ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อนของ Mobile Banking Application แต่ละธนาคาร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาการทำธุรกรรมออนไลน์เปรียบเทียบการให้บริการ Mobile Banking Application ของธนาคารต่างๆ เพื่อศึกษาถึงความพร้อมของระบบการให้บริการ รูปแบบการให้บริการ และศักยภาพการให้บริการที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ของแต่ละธนาคาร

2) ควรทำการศึกษาความสามารถเกี่ยวกับการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ “Mobile payment หรือ M- payment” เพื่อเปรียบเทียบช่องทางการชำระเงินค่าและบริการที่แตกต่างกันของแต่ละธนาคาร เพื่อนำผลไปประยุกต์หรือปรับปรุงการให้บริการของธนาคารต่างๆ

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกษวิฑู ทิพย์ศ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านสื่อออนไลน์กรณีศึกษาธนาคาร ซีไอเอ็มบีไทย จำกัด (มหาชน). **บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตศึกษา**. มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ชัยญาพัทธ์ จงทวี. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ Mobile Banking ในเขตกรุงเทพมหานคร. **หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ชัยสมพล ชาวประเสริฐ. (2547). การตลาดบริหาร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). ธนาคารแห่งประเทศไทย รายงานประจำปี 2562. ธนาคารแห่งประเทศไทย: กรุงเทพมหานคร.
- ปราณี เอี่ยมลออภักดี. (2549). การบริหารการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 2) .กรุงเทพฯ: ธนาเพลส.
- สมยศ นาวิการ. (2539). การตัดสินใจของผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร: บุรณการพิมพ์.
- สิงห์ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). ทฤษฎีการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต. สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2545). พฤติกรรมผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Davis F. D. (1991). User Acceptance of Information Technology: System Characteristics.

การวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

Necessary Condition Analysis on Educational Supervision
of the Secondary Schools

จามรี เชื้อชัย¹

Jamaree Chueachai

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเคราะห์เอกสารและการสนทนากลุ่ม มีตัวแปรร่วมคือ สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา รายละเอียดแต่ละวิธีมีดังนี้ วิธีที่ 1 เป้าหมาย คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษา จำนวน 30 เรื่อง รวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกผลการวิจัย สรุปและสังเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ และวิธีที่ 2 ตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 กลุ่มละ 10 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน รวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มตามแบบฟอร์มประเด็นที่กำหนด และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการพบสภาพความต้องการจำเป็นมากที่สุด ร้อยละ 50.00 ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และร้อยละ 100.00 ได้จากการสนทนากลุ่มประเด็นที่พบมากที่สุด คือ นิเทศการจัดการศึกษด้วยรูปแบบและวิธีการเชิงระบบน้อย นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้น้อยและสะท้อนผลการนิเทศนำสู่การพัฒนาและปรับปรุงได้น้อย สำหรับสภาพการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ต้องการมากที่สุด คือ คู่มือและเครื่องมือการนิเทศการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน สอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็น และใช้รูปแบบการนิเทศแนวใหม่ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ (Key Words): สภาพความต้องการจำเป็น; การนิเทศการศึกษา; การจัดการศึกษา

Received: 2020-12-21 Revised: 2021-01-19 Accepted: 2021-01-19

¹ ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 Study supervision, academic position as special expertise Secondary Education Service Area Office District 29. E-mail: jamaree@esdc.go.th

Abstract

The objective of this research was to analyze necessary condition on educational supervision of the secondary schools. This quality research was conducted by documentary research and focus group. The variable was necessary condition on educational supervision of the secondary schools. The subjects of the first way were 30 related documents and research collected by a documentary analyzing form. The statistics used for data analysis were frequency and percentage. And, the second method composed of 3 groups of 30 subjects at the secondary educational service area office 29: 10 school directors, 10 vice presidents, and 10 teachers; selected by using multi-stage sampling technique. This data was collected by group discussion form regarding the needed issues and analyzed by frequency, percentage and content analysis. The research results revealed that necessary conditions on educational supervision of the secondary schools conducted by documentary research and focus group were found the most in academic administration 50.00% obtained from document analysis and 100.00% from group discussion. The most common issue was supervising: using less systematic models and methods, applying less innovation and digital technology, and reflecting less suggestion for development and improvement. For the necessary conditions of schools under the secondary educational service area office 29, the most needed was developing a comprehensive and clear secondary school education supervision manual and tools in accordance with the school requirements, using a new supervision model, and applying innovation and digital technology appropriately.

Keywords: Necessary Condition Analysis; Educational Supervision; Educational Administration

บทนำ (Introduction)

การนำประเทศสู่ยุคใหม่ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล และความรู้เป็นฐานในการพัฒนา จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทั้งการสร้างระบบกลไกและการพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้

ภูมิปัญญาและนวัตกรรม สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศและทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ดังกล่าว และการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและคุณภาพของกระบวนการที่ใช้ในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเชิงระบบที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนดำรงตนได้ในทุกสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานกฤษฎีกา, 2560; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงกำหนดให้ขับเคลื่อนไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 และมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562) พร้อมทั้งบูรณาการให้ครอบคลุมกลไกการบริหารจัดการศึกษา การจัดการศึกษา และการนิเทศการจัดการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน สำหรับแนวทางการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานั้น ให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงระบบ ด้วยรูปแบบและวิธีการที่ตอบสนองความจำเป็นต้องการของโรงเรียนเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545; วันชัย อยู่ตรง, 2560; วิษณีย์ ทศตะ, 2561; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาตามกรอบและแนวทางข้างต้นพบว่า ดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน ไม่เน้นการทำงานแบบบูรณาการเชิงระบบ กำหนดเป้าหมายความสำเร็จในระดับที่แตกต่างกัน ขับเคลื่อนการปฏิบัติงานเชิงระบบน้อย นิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่องและใช้เครื่องมือไม่สอดคล้องเหมาะสม สะท้อนผลการจัดการศึกษาในลักษณะขึ้นขมและให้กำลังใจไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปและรายงานเน้นไม่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด และนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานน้อย ซึ่งสภาพดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำ สวนทางกับทรัพยากรการศึกษาของประเทศที่เพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาบริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 - 2562 อยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ การบริหารจัดการศึกษาไม่เน้นเชิงระบบและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง กำหนดเป้าหมายและกระบวนการดำเนินงานไม่ชัดเจนและส่งเสริมพัฒนาบุคลากรไม่ทั่วถึง การจัดการศึกษาไม่สนองคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนดอย่างสมดุลและเต็มที่ เนื่องจากนักเรียนได้รับโอกาสการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนไม่เต็มที่ เมื่อพิจารณาด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการจัดการศึกษา ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความรู้และประสบการณ์ของครู และการสนับสนุนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้ พบว่า ไม่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบันอย่างสมบูรณ์ จัดการเรียนรู้ ไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วัดประเมินผลไม่หลากหลาย นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้น้อย ขาดความมั่นใจในการทำวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ได้น้อย และกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียน ไม่ได้เกิดจากความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังพบว่า มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการศึกษาด้วยวิธีการและกระบวนการที่ยืดหยุ่นสูงเกินไปตามสถานการณ์ ไม่สอดคล้องกับ สภาพบริบทและความต้องการของผู้รับการนิเทศ ใช้เครื่องมือที่ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับ วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นการนิเทศแบบลงพื้นที่เป็นหลักและไม่สะท้อนผลเพื่อการพัฒนาอย่างเปิดเผย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29, 2562)

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยพลังการขับเคลื่อน บูรณาการเชิงระบบ ของกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการ นิเทศการศึกษา ระหว่างโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยจัดการศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็น หน่วยการนิเทศการจัดการศึกษาขั้นต้น การรู้สภาพความต้องการจำเป็นจะเป็นข้อมูลและ สารสนเทศพื้นฐานที่สำคัญอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการวิจัยและพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เริ่มต้นดำเนินการ วิจัยจากการศึกษา สำรวจ หรือประเมินสภาพและความต้องการจำเป็นพื้นฐานของตัวแปรที่ศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มาซึ่งข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงถึงความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และระดับสภาพ ความต้องการจำเป็นนั้น แล้วนำสู่การพัฒนานวัตกรรมแก้ปัญหา พัฒนา หรือส่งเสริมสภาพที่พบให้ อยู่ในสภาพที่ต้องการต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจวิเคราะห์สภาพความต้องการ จำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยการสังเคราะห์เอกสารและการ สอนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่แสดงถึงสภาพปัจจุบันอย่างแท้จริงและน่าเชื่อถือ นำสู่ การวางแผนพัฒนานวัตกรรมในยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัด การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย/ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methods)

การวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัย ดำเนินการศึกษาข้อมูล 2 วิธี คือ การสังเคราะห์เอกสารและการสอนทนากลุ่ม อธิบายได้ดังนี้

เป้าหมาย วิธีที่ 1 คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ กฎหมาย นโยบายการจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษา จำนวน 30 เรื่อง และตัวอย่างวิธีที่ 2 คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และครู กลุ่มละ 10 คน รวม 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และสุ่มอย่างง่ายเลือกสหวิทยา โรงเรียน และผู้ให้ข้อมูล ตัวอย่างแต่ละกลุ่มกำหนดสัดส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน ขนาดกลาง จำนวน 4 คน และขนาดเล็ก จำนวน 3 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีที่ 1 คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และวิธีที่ 2 คือ ประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพตามวิธีการ ดังนี้

วิธีที่ 1 การสังเคราะห์เอกสาร

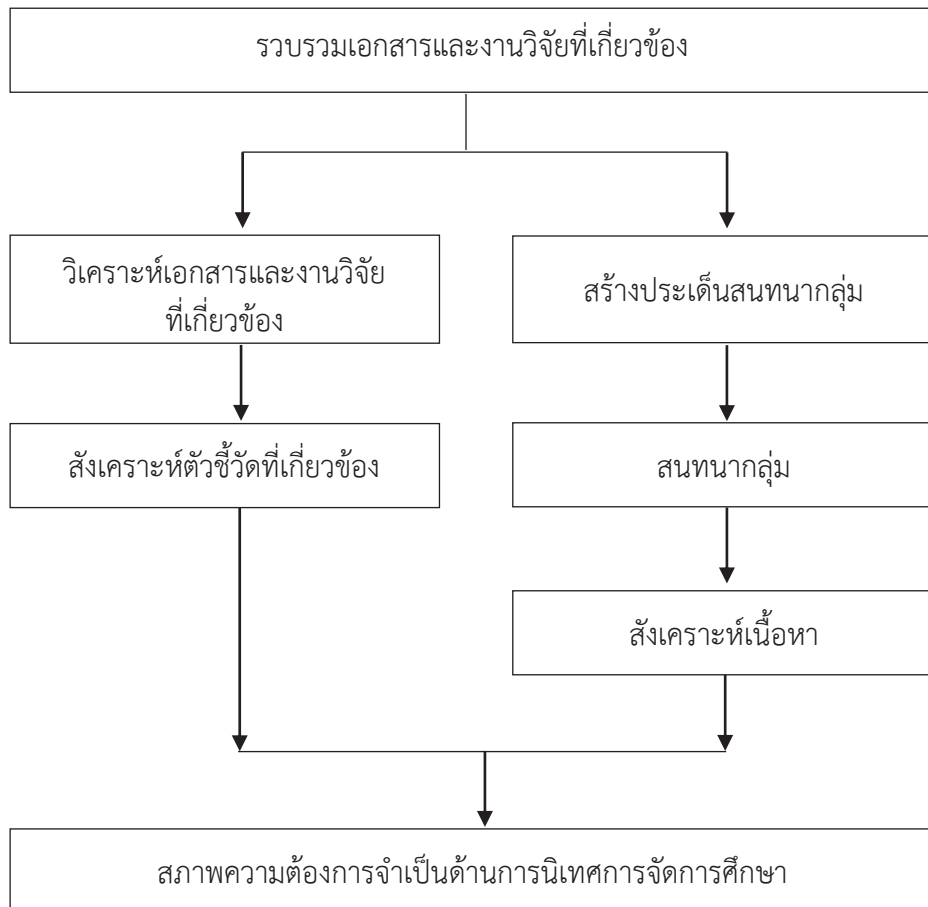
- 1) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) ศึกษาและวิเคราะห์ผล
- 3) บันทึกผลการศึกษา

วิธีที่ 2 การสนทนากลุ่ม

- 1) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) สร้างประเด็นสนทนากลุ่ม
- 3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งมีความสอดคล้องเหมาะสมที่ระดับ 1.00
- 4) ประสานโรงเรียน
- 5) ประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 6) สนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนด โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 กลุ่ม ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 กลุ่มและครู จำนวน 1 กลุ่ม
- 7) บันทึกการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปการดำเนินการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังแผนภาพ

แผนภาพ ขั้นตอนการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา นำเสนอผลการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารและการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการจัดการจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (งานวิจัย 1 เล่มครอบคลุมสภาพหลายด้าน)

สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา	ความถี่ (n=30)	ร้อยละ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ		
1.1 ไม่บูรณาการกระบวนการดำเนินงาน	2	6.67
1.2 หลักสูตรสถานศึกษาไม่เป็นปัจจุบัน	5	16.67
1.3 จัดการเรียนรู้ไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	10	33.33
1.4 วัดประเมินผลไม่หลากหลาย	3	10.00
1.5 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย	12	40.00
1.6 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการไม่เป็นระบบและไม่สะท้อนผลเปิดใจเพื่อพัฒนา	15	50.00
1.7 ขาดความมั่นใจในการทำวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ได้น้อย	10	33.33
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ		
2.1 ดำเนินงานและจัดเก็บหลักฐานไม่เป็นระบบและไม่เป็นปัจจุบัน	1	3.33
2.2 ระบบการควบคุมและการตรวจสอบไม่ชัดเจน	2	6.67
2.3 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย	1	3.33
2.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบและไม่สะท้อนผลเปิดใจเพื่อพัฒนา	1	3.33
2.5 ขาดความมั่นใจในการทำวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ได้น้อย	1	3.33
3. ด้านการบริหารงานบุคคล		
3.1 ไม่วิเคราะห์วางแผนอัตรากำลัง	1	3.33
3.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรไม่ทั่วถึง	3	10.00
3.3 ฐานข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน	1	3.33
3.4 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย	1	3.33
3.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบและไม่สะท้อนผลเปิดใจเพื่อพัฒนา	1	3.33
3.6 ขาดความมั่นใจในการทำวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ได้น้อย	1	3.33
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป		
4.1 กิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	3	10.00
4.2 ชุมชนมีส่วนร่วมน้อย	1	3.33
4.3 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย	1	3.33
4.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานไม่เป็นระบบและไม่สะท้อนผลเปิดใจเพื่อพัฒนา	1	3.33
4.5 ขาดความมั่นใจในการทำวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ได้น้อย	1	3.33

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สภาพความต้องการจำเป็นด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการไม่เป็นระบบและไม่สะท้อนผลเปิดใจเพื่อพัฒนา ร้อยละ 50.00 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า โรงเรียนมีและใช้ระบบการควบคุมและการตรวจสอบ ไม่ชัดเจน ร้อยละ 6.67 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรไม่ทั่วถึง ร้อยละ 10.00 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า จัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ร้อยละ 10.00

ตารางที่ 2 สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จากการสนทนากลุ่ม (ตัวอย่าง 1 คน เสนอแนวทางการบริหารจัดการศึกษาหลายด้าน)

สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา	ความถี่ (n=30)	ร้อยละ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ		
1.1 โรงเรียนขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการแบบแยกส่วน ต่างคนต่างทำ	6	20.00
1.2 โรงเรียนประเมินหลักสูตรสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง และใช้เครื่องมือและวิธีการไม่สอดคล้องเหมาะสม	15	50.00
1.3 โรงเรียนไม่ได้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายหรือการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และไม่เป็นปัจจุบัน	12	40.00
1.4 ครูจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและกระบวนการแบบเหมารวมไม่ได้แยก ระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน	13	43.33
1.5 ครูวัดและประเมินผลนักเรียนโดยเน้นทักษะด้านความรู้ด้วยแบบทดสอบชนิด 4-5 ตัวเลือก	19	63.33
1.6 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนแต่นำมาใช้ได้น้อยหรือไม่เหมาะสม	25	83.33
1.7 บุคลากรที่รับผิดชอบงานวิชาการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย ส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากำหนดหรือพัฒนาให้เป็นหลักเท่านั้น	27	90.00

สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา	ความถี่ (n=30)	ร้อยละ
1.8 ครูใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย เน้นจัดกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นหลัก	20	66.67
1.9 ครูมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้	30	100.00
1.10 โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม งานบริหารวิชาการในลักษณะวิธีการที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการสังเกต ไม่ได้ใช้กระบวนการเชิงระบบหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพ และเน้นสะท้อนผลชมเชยให้กำลังใจ	30	100.00
1.11 ครูมีความสนใจในการทำวิจัยและนำกระบวนการวิจัยมาพัฒนางานแต่นำกระบวนการวิจัยมาใช้บ้างและขาดความมั่นใจ	29	96.67
5. ด้านการบริหารงานงบประมาณ		
5.1 โรงเรียนจัดทำแผนงบประมาณเชิงระบบและครอบคลุมน้อย	10	33.33
5.2 โรงเรียนดำเนินงานงบประมาณไม่เป็นตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด	22	73.33
5.3 ผู้รับผิดชอบจัดเก็บหลักฐานไม่เป็นระบบและไม่ปลอดภัย	9	30.00
5.4 โรงเรียนควบคุมและตรวจสอบรายรับ-รายจ่ายไม่เป็นปัจจุบัน	7	23.33
5.5 โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย ทั้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มงาน เพื่อนครูในโรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	30	100.00
5.6 บุคลากรมีความรู้และทักษะในการทำวิจัยไม่เพียงพอ	27	90.00
5.7 ผู้นิเทศและผู้รับผิดชอบงานไม่เปิดใจสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา	30	100.00
5.8 ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านงบประมาณในภาพรวม	25	83.33
6. ด้านการบริหารงานบุคคล		
6.1 โรงเรียนมีครูไม่ครบวิชาเอกหรือไม่เพียงพอเนื่องจากไม่วิเคราะห์วางแผนอัตรากำลังทั้งระยะสั้นและระยะยาว	16	53.33
6.2 โรงเรียนมุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและนักเรียน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้พิจารณาตามความสำคัญจำเป็น	30	100.00
6.3 โรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแต่ไม่กำกับ ติดตาม ผลการพัฒนาเชิงระบบ	30	100.00
6.4 โรงเรียนจัดทำฐานข้อมูลงานบุคคล (Big Data) ไม่เป็นปัจจุบัน	28	93.33

สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษา	ความถี่ (n=30)	ร้อยละ
6.5 โรงเรียนขาดการพัฒนาวัตกรรมการเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนและพัฒนางานบริหารงานบุคคล	25	83.33
6.6 โรงเรียนใช้วิธีการสังเกตต่างๆ หรือพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน และสะท้อนผลชมเชย	30	100.00
6.7 ครูและบุคลากรมีความสนใจด้านการทำวิจัยและใช้ประโยชน์จากงานวิจัย แต่มองว่าเป็นเรื่องยากในการดำเนินการและขาดความมั่นใจ	25	83.33
7. ด้านการบริหารงานทั่วไป		
7.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนหลากหลายแต่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือความต้องการของผู้เรียน	25	83.33
7.2 โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อย	5	16.67
7.3 โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนาการบริหารงานทั่วไปน้อย	19	63.33
7.4 โรงเรียนไม่ประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มงานบริหารงานทั่วไปอย่างเป็นระบบ	20	66.67
7.5 บุคลากรเห็นความสำคัญของการใช้งานวิจัยในการขับเคลื่อนงานบริหารงานทั่วไปน้อย	23	76.67

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 จากการสนทนากลุ่ม มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามงาน ในลักษณะวิธีการที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์ ด้วยวิธีการสังเกต ไม่ได้ใช้กระบวนการเชิงระบบหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพ และเน้นสะท้อนผลชมเชยให้กำลังใจ และครูมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้น้อย 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า โรงเรียนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ดำเนินงานหรือพัฒนางานน้อย ทั้งระหว่างผู้ปฏิบัติงานในกลุ่มงาน เพื่อนครู ในโรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้นำและผู้บริหารไม่เปิดใจสะท้อนผล เพื่อการพัฒนา 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและนักเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นพิจารณาตามความสำคัญจำเป็น และโรงเรียนพัฒนาบุคลากรด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้แต่ไม่กำกับ ติดตามผลการพัฒนาเชิงระบบ และ

- 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมผู้เรียนหลากหลายแต่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงหรือความต้องการของผู้เรียน

ตารางที่ 3 สภาพการณ์เทศการจัดการศึกษาที่โรงเรียนต้องการพัฒนา
(ตัวอย่าง 1 คน เสนอความต้องการจำเป็นหลายด้าน)

สภาพการณ์เทศการจัดการศึกษาที่โรงเรียนต้องการพัฒนา	ความถี่ (n=30)	ร้อยละ
1. อยากให้พัฒนาคู่มือและเครื่องมือการนิเทศการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบนโยบาย การเปลี่ยนด้านต่าง ๆ และตอบสนองสภาพความต้องการจำเป็นของแต่ละพื้นที่	30	100.00
2. อยากพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบด้วยรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม	30	100.00
3. อยากพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาหรือวิจัยชั้นเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด	28	93.33
4. อยากให้มีการสะท้อนผลการนิเทศนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาได้	25	83.33
5. อยากพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายให้มีความรู้ความสามารถด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนางานเชิงรุกอย่างเป็นระบบ	20	66.67
6. อยากขับเคลื่อนการคุณภาพการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้เกิด “1 นวัตกรรม 1 ครู-ห้องเรียน-กลุ่มสาระการเรียนรู้-กลุ่มงานบริหารโรงเรียน-โรงเรียน-กลุ่มงานบริหารสำนักงานเขตพื้นที่-สำนักงานเขตพื้นที่”	15	50.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า สภาพการณ์เทศการจัดการศึกษาที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ต้องการพัฒนามากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) อยากให้พัฒนาคู่มือและเครื่องมือการนิเทศการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ครอบคลุมและชัดเจน สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ นโยบาย การเปลี่ยนด้านต่าง ๆ และตอบสนองสภาพความต้องการจำเป็นของแต่ละพื้นที่ 2) อยากพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบด้วยรูปแบบการนิเทศแนวใหม่ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม และ 3) อยาก

พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนาหรือวิจัยชั้นเรียน และนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 เรื่อง และการสนทนากลุ่มผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 รวมจำนวน 30 คน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการมีสภาพความต้องการจำเป็นมากที่สุด ร้อยละ 50.00 ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และร้อยละ 100.00 ได้จากการสนทนากลุ่ม ประเด็นที่พบมากที่สุด คือการนิเทศการจัดการศึกษาที่ใช้รูปแบบและวิธีการเชิงระบบน้อย นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้น้อย และสะท้อนผลการนิเทศนำสู่การพัฒนาและปรับปรุงได้น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการ มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และประเทศชาติได้ งานวิชาการเป็นเป็นหัวใจของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียน เป็นบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้บริหารการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่นักเรียนโดยตรง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพเต็มศักยภาพ และเป็นส่วนที่นำไปประเมินความสำเร็จ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการจัดการศึกษาของผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้การนิเทศการจัดการศึกษา ยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้ข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียนในการปฏิบัติงานมากขึ้น และมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน เพราะเป็นกระบวนการที่สะท้อนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวางแผนและแนวปฏิบัติร่วมกัน ตระหนักจุดควรพัฒนา จุดเด่น และภาพความสำเร็จได้ชัดเจน นำมาซึ่งความสามารถในการควบคุมและจัดการความน่าเชื่อถือ และความเป็นนักวิชาการของผู้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ได้รับข้อมูลย้อนกลับ รวมทั้งแนวคิดที่ใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถนำงานเชิงระบบประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวได้ว่า การนิเทศการจัดการศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศควรใช้รูปแบบ วิธีการ นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการศึกษาที่หลากหลายแต่จะต้องมีหลักการและทฤษฎี สนับสนุนเพิ่มความเชื่อมั่น พร้อมทั้งเปิดใจสะท้อนผลร่วมกันเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยด้านการบริหารการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา การนิเทศการ

จัดการศึกษา ที่ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การนิเทศเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ช่วยจำแนกความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนให้มีความชัดเจนในเรื่องเป้าหมายและจุดมุ่งหมายทางการศึกษามุ่งประกอบสำคัญคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการวิจัยทางการศึกษา และการนิเทศมีส่วนร่วม (ปฏิวดี แก้วรัตน์, 2558) โดยสภาพปัจจุบันของการนิเทศการจัดการศึกษาที่พบมากที่สุดคือ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีสภาพเงื่อนไขในการพัฒนาสำคัญเกี่ยวข้องกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และมีแนวทางการแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานหรือรูปแบบการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดและยอมรับในเป้าหมาย การมีส่วนร่วมสะท้อนผลการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีขับเคลื่อนการดำเนินงานทุกรูปแบบ (กิตติวัชร ถ้วยงามและคณะ, 2558; วิไล ปริกษากร, 2558; แสงเดือน คงาวัง, 2559; ธริศร เทียบปาน, 2562; สุภัจฉรา กาใจ, 2562; Ibrahim A Ali, 2017; Zhang and Usaho, 2018) นอกจากนี้ สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ยังได้เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้วย การจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศการจัดการศึกษาและกำหนดหลักเกณฑ์ ปฏิทินในการนิเทศอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็นด้านการนิเทศการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในครั้งนี มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประชุมชี้แจงข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือโรงเรียนควรอบรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ทางการบริหารจัดการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาและการนิเทศการจัดการศึกษา
3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล การเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการวิจัยทางการศึกษา
4. ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดทุกขนาด

2. ควรวิจัยและพัฒนาารูปแบบการนิเทศการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการจำเป็น
3. ควรวิจัยและพัฒนาารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยปฏิบัติการ ในชั้นเรียนหรือการวิจัยทางการศึกษาของครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติวัชร ถ้วยงามและคณะ . (2558). “รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็กจังหวัดบุรีรัมย์”. **โครงการวิจัย. บุรีรัมย์** : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธริศร เทียบปาน. (2562). “การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สงขลา** :มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปวิวัติ แก้วรัตน์. (2558). “รูปแบบการนิเทศงานวิชาการภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กาญจนบุรี** : มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- วันชัย อยู่ตรง. (2560). “การพัฒนาารูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2”. **วารสารจันทร์เกษมสาร. 23(44), 86-94.**
- วิชัญ ทศตะ. (2561). “รูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก”. **วารสารวิถีสังคมมนุษย์. 6(1), 131-150.**
- วิไล ปริกขาร. (2558). “นวัตกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร** : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. นครสวรรค์** : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. (2562). **รายงานผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2562**. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุป.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (13 มกราคม 2563). “การประเมินตัวชี้วัดตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”. **ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษา
ภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

สุภัจฉรา กาใจ. (2562). “แนวทางการบริหารปัจจัยที่ส่งผลต่องานนิเทศภายในของโรงเรียน
นาโบสถ์พิทยาคม อำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก”.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

แสงเดือน คงาวัง. (2559). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ติดตามประเมินผลงานวิชาการของ
สถานศึกษาโดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น (AKACMEA)”. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
6(2), 81-82.

Ibrahim A Ali. (2017). “Educational Management, Educational Administration and
Educational Leadership: Definitions and General concepts”. **SAS Journal
of Medicine**. 3(12):326-329.

Shuyao Zhang and Kitpinit Usaho. (2018). “Factors Affecting School Administration
Effectiveness in Public Upper Secondary Schools of Heze City, Shandong
Province, the People’s Republic of China”. EAU HERITAGE JOURNAL. 9(3),
117-119.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์

Factors Affecting the Efficiency of Fees and Tax Collection on Land and Property Right Transfer of Supanburi Provincial Land Office Sripachan Branch

ธนัชชนม์ แจ้งข้า¹ เจนจิรา ชนะสินธุ์²

Thanatchon Jangkhum, Jenjira Chanasin

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากร 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้เสียภาษีและค่าธรรมเนียมจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 342 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.77 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า ผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 - 30,000 บาท นิติกรรมที่ทำการโอนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ คือ จดทะเบียนนิติกรรมขาย ส่วนใหญ่เคยโอนที่ดินอสังหาริมทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนและนิติกรรมของผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียม ต่ำกว่า 10,000 บาท และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ คือฐานข้อมูลภาษี บรรยากาสสถานที่ตั้งเอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามและโครงสร้างภาษีอากร

Received: 2021-01-14 Revised: 2021-01-28 Accepted: 2021-02-02

^{1 2} หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ Bachelor of Business Administration, Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. E-mail: jiravadeejan19@gmail.com

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี; ค่าธรรมเนียม ภาษีที่ดิน

Abstract

The purposes of this study were quantitative research to investigate: 1) Study examine the level of knowledge and understanding of individuals having obligation to pay tax and fees concerning land and property right transfer. 2) The factors affecting the efficiency of land and property right transfer tax and fees collection. The population is taxpayers and fees from land and real estate transfers Supanburi Provincial land office sriprachan branch are selected by accidental sampling for 342 people and questionnaire is as a tool for data. The average of Item-Objective Congruence Index (IOC) was 0.77 and the Reliability index was 0.79. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression. The results of the research showed as follows; 1) Most of the sampled taxpayers were found to be female, aged 31 – 40, with bachelor's degree education, farmer career, having 10,000 – 30,000 baht monthly income, and marking legal property selling transaction. They used to buy, and get the transfer of ownership, land and property right before the present transaction and they indicated the sellers would be responsible for paying the transfer tax and fees in most cases. The tax and fees involving the transfer of land and property right are generally less 10,000 baht range. The most important factor affecting the efficiency in land and property right transfer tax and fees collection would be Tax Base, Location and tax structure.

Keywords: Efficiency of Tax; Fees; Land Tax

บทนำ (Introduction)

การจัดเก็บภาษีมีความสำคัญทำให้เกิดความยุติธรรมในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สังคมอย่างเป็นธรรม ภาษีอากรนับว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญมากกว่าร้อยละ 90 ของรายได้ประเทศ (สำนักงานประมาณรัฐสภา, 2563) การจัดเก็บภาษีอากรมีจุดมุ่งหมายหลายประการแต่จุดหมายเดิมของการจัดเก็บภาษีอากร คือการจัดหารายได้มาใช้จ่ายในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อสนองความต้องการของประชาชน (ปาริฉัตร ภูตองลม, 2559) การจัดเก็บภาษีอากรมีวัตถุประสงค์คือ 1.เพื่อหารายได้ให้เพียงพอมาใช้จ่ายในกิจการของรัฐบาล 2.เพื่อให้เกิดความเป็น

ธรรมในการกระจายรายได้ 3.เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ 4.เพื่อสนับสนุนให้เกิดการขายตัวและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ 5.เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

กรมที่ดินเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สามารถจัดเก็บรายได้เข้ารัฐเป็นจำนวนมากในรูปแบบของค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการยื่นคำขอและจดทะเบียนสิทธินิติกรรมในอสังหาริมทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการยื่นคำขอและจดทะเบียนสิทธินิติกรรมจะประกอบไปด้วย ค่าธรรมเนียมการโอนจะอยู่ในอัตราร้อยละ 2 ของราคาประเมินค่าภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้โอน คำนวณจากราคาประเมินตามวิธีที่กำหนดในประมวลรัษฎากร (อัตราก้าวหน้า) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้โอน เสียร้อยละ 1 ของราคาที่สูงกว่าระหว่างราคาประเมินและราคาทุนทรัพย์ที่ผู้ขอแสดง ค่าภาษีธุรกิจเฉพาะกรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้โอน เสียร้อยละ 3.3 (รวมภาษีท้องถิ่น) ของราคาที่สูงกว่าระหว่างราคาประเมินกับราคาซื้อขาย (ถ้าอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร)กรณีนิติบุคคลเป็นผู้โอน เสียร้อยละ 3.3 (รวมภาษีท้องถิ่น) ของราคาที่สูงกว่าระหว่างราคาประเมินกับราคาซื้อขาย ค่าอากรแสตมป์กรณีบุคคลธรรมดาเป็นผู้โอน เสียร้อยละ 0.5 ของราคาที่สูงกว่าระหว่างราคาประเมินกับราคาซื้อขาย (ถ้าเสียภาษีธุรกิจเฉพาะแล้ว ไม่ต้องเสียค่าอากรอีก) กรณีนิติบุคคลเป็นผู้โอนไม่ต้องเสียเนื่องจากเสียภาษีธุรกิจเฉพาะแล้ว (กรมที่ดิน, 2563) รายได้ในรูปของค่าธรรมเนียมและภาษีอากรมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี เป็นผลมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจตลอดจนธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นทำให้ในปัจจุบันที่ทำให้ประชาชนต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นรวมไปถึงความไม่แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจทำให้ประชาชนทั่วไปและผู้ประกอบธุรกิจที่ต้องการเงินทุนหมุนเวียนจำเป็นต้องขายที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนและหมุนเวียนในการประกอบกิจการจึงทำให้ปริมาณการซื้อขายที่ดินและอสังหาริมทรัพย์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย การบริหารจัดการภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้รายได้ภาษีอากรเพิ่มขึ้นและลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ปัจจัยกำหนดความมีประสิทธิภาพหลักๆ ที่สำคัญๆ มี 5 ประการ คือ 1. ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี ต้องมีลักษณะที่ว่าประชาชนมีความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีที่ค่อนข้างสูง 2. ลักษณะของกฎหมายภาษีอากรต้องง่ายและสะดวกต่อการประเมินภาษีของผู้เสียภาษี 3. ประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร พนักงานผู้จัดเก็บภาษีต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและให้บริการแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ภาษีหรือผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี คือ ปัจจัยหนึ่งในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ (Samiei, 1999) 4. บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรจะต้องดำเนินการสร้างบรรยากาศให้ผู้เสียภาษีปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากรให้มากขึ้นโดยผู้นำของประเทศและผู้นำทางด้านธุรกิจจะต้องปฏิบัติตัวเป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้เสียภาษีอากรทั่วไปและพยายามมิให้มีการหลบเลี่ยงภาษีอากรเพราะการหลบเลี่ยงภาษีอากรเป็นช่องทางความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากร

5. โครงสร้างภาษีอากร โดยระบบภาษีในประเทศกำลังพัฒนา เรียกเก็บภาษีสูง ทำให้ค่าใช้จ่ายสูง แต่ประสิทธิภาพการจัดเก็บต่ำ จำนวนภาษีที่ได้รับต่ำ (Farzobod, 2000) การจัดสรรโครงสร้างภาษีที่เหมาะสม คือ สิ่งที่ยื้ออำนาจในแง่ความสะดวกและเข้าใจง่ายในทางปฏิบัติทั้งผู้จัดเก็บและผู้เสียภาษี ก่อให้เกิดความเป็นธรรมเมื่อภาษีอากรมีโครงสร้างที่ดีโดยเฉพาะการลดความซ้ำซ้อนของการจัดเก็บ หรือที่เรียกว่าการระเหยภาษีอากรทับถมทวี (Cascading Effect) อันจะมีผลให้ภาระภาษีเหมาะสมอยู่ในวิสัยที่ผู้เสียภาษีรับได้และส่งผลขึ้นสุดท้าย คือลดการหลบเลี่ยงภาษีให้น้อยลง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอีกด้วย (โมรา บุญยผล, 2535) และการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ นั้นพบว่ายังมีความซ้ำซ้อนและผู้มีหน้าที่เสียภาษีและค่าธรรมเนียมยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและภาษี ทั้งในส่วนของการขั้นตอน กระบวนการชำระ อัตราค่าธรรมเนียม ส่งผลให้จัดเก็บภาษีได้ลดลง ดังนั้นเพื่อในการจัดเก็บการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ สร้างรายได้ให้กับรัฐบาลได้มากขึ้น การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์จึงมีความสำคัญ ช่วยให้ผู้สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดเก็บได้เหมาะสม ส่งผลให้มีการจัดเก็บรายได้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ คือ ผู้เสียภาษีและค่าธรรมเนียมจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทขายกับทางสำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ ข้อมูล ณ เดือนพฤศจิกายน 2563 จำนวน 2,365 คน (สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์, 2563) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ Yamane ที่ค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (วิชิต อุอ้าน, 2554) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 342 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น และสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประเภทนิติกรรมในการโอนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์โดยจดทะเบียนสิทธิ ประเภทการเป็นคู่สัญญา หน้าที่ในการชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ แบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียม และภาษีอากร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีอากรของผู้เสียภาษี ด้านลักษณะของกฎหมายค่าธรรมเนียมและภาษีอากร ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตาม ด้านโครงสร้างภาษีอากร ด้านฐานข้อมูล เป็นคำถามแบบ Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ เป็นคำถามแบบ Rating Scale

การตรวจสอบแบบสอบถามว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยรวมทั้งความชัดเจนของภาษา ถ้อยคำและทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective-Congruence: IOC) ได้ค่า IOC เฉลี่ยรายข้อระหว่าง 0.67 – 1.00 คะแนน ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลจำนวน 30 ราย ในเบื้องต้นก่อนการทดสอบจริงไปทำการตรวจหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.79 ซึ่ง มีค่า มากกว่า 0.70 ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่นสูง (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2559) สามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis)

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

การแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตเพื่อแสดงความแตกต่างของข้อมูล โดยทำการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย และแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2559) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	4.21 -5.00	หมายความว่า มากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	3.41 -4.20	หมายความว่า มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	2.61 -3.40	หมายความว่า ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.81 -2.60	หมายความว่า น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 -1.80	หมายความว่า น้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์” มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย พบว่า มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 - 30,000 บาท นิติกรรมที่ทำการโอนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ คือ จดทะเบียนนิติกรรมขายส่วนใหญ่เคยโอนที่ดินอสังหาริมทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจดทะเบียนและนิติกรรมของผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียม ต่ำกว่า 10,000 บาท

ตารางที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเสียค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเสียค่าธรรมเนียมและภาษีอากร	ถูกต้อง (ร้อยละ)	ไม่ถูกต้อง (ร้อยละ)
1. การชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากรที่ต้องและครบถ้วน ไม่มีการหลีกเลี่ยง จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ	253 (73.98)	89 (26.02)
2. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ให้ หรือ ขายที่ดิน ผู้ซื้อและผู้ขายมีหน้าที่ชำระร่วมกัน เว้นแต่ จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น	268 (78.36)	74 (21.64)
3. บิดาหรือมารดาจดทะเบียนให้ที่ดินแก่บุตรชอบด้วย	256	86

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเสีย ค่าธรรมเนียมและภาษีอากร	ถูกต้อง (ร้อยละ)	ไม่ถูกต้อง (ร้อยละ)
กฎหมาย ไม่ต้องเสียภาษีเงินได้ และภาษีธุรกิจเฉพาะ	(74.85)	(25.15)
4. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ขาย หรือ ให้ ที่ดิน	256	86
คำนวณจากราคาประเมินทุนทรัพย์	(74.85)	(25.15)
5. ราคาประเมินทุนทรัพย์ในการ ซื้อขาย หรือ ให้ ที่ดิน	268	74
และอสังหาริมทรัพย์คำนวณจากราคาประเมินที่ดินรวม กับสิ่งปลูกสร้าง	(78.36)	(21.64)
6. ราคาประเมินสิ่งปลูกสร้าง พิจารณาจากประเภทสิ่ง ปลูกสร้าง ขนาดสิ่งปลูกสร้าง กว้าง x ยาว และจำนวน ปีที่ปลูกสร้าง	231	111
	(67.54)	(32.46)
7. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน “ให้” ที่ดิน ระหว่างบิดา ชอบด้วยกฎหมาย หรือ มารดากับบุตร ค่าธรรมเนียม ร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินทุนทรัพย์	262	80
	(76.61)	(23.39)
8. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน “ขาย” ที่ดิน ระหว่าง บิดาชอบด้วยกฎหมาย หรือ มารดากับบุตร ค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินทุนทรัพย์	245	97
	(71.64)	(28.36)
9. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน “ให้” ที่ดินระหว่าง สามี ภรรยาชอบด้วยกฎหมาย ค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 ของ ราคาประเมินทุนทรัพย์	257	85
	(75.15)	(24.85)
10. ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายในการโอนที่ดินและ อสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินมีหน้าที่เรียกเก็บภาษีให้ กรมสรรพากร	256	86
	(74.85)	(25.15)
N = 342		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ของผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากร จากการกำหนดคำถาม จำนวน 10 ข้อ และกำหนดคำตอบ 2 คำตอบ คือ ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง นั้น ส่วนใหญ่ผู้มีหน้าที่ชำระค่าธรรมเนียมและภาษีอากร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ เป็นอย่างดีสามารถอธิบายได้รายข้อดังนี้

ข้อที่ 1. การจดทะเบียนภาษี ขาย หรือ ให้ ต้องจ่ายภาษี ณ ที่จ่าย พบว่า มีผู้ตอบถูกต้องจำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 73.98 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 26.02

ข้อที่ 2. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน ให้ หรือ ขาย ที่ดิน ผู้ซื้อและผู้ขายมีหน้าที่ชำระร่วมกันเว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 78.36 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 21.64

ข้อที่ 3. บิดาหรือมารดาจดทะเบียนให้ที่ดินแก่บุตรชอบด้วยกฎหมายไม่ต้องเสียภาษีเงินได้และภาษีธุรกิจเฉพาะ พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 74.85 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.15

ข้อที่ 4. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนขายหรือให้ที่ดินคำนวณจากราคาประเมินทุนทรัพย์ พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 74.85 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.15

ข้อที่ 5. ราคาประเมินทุนทรัพย์ในการซื้อขายหรือให้ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์คำนวณจากราคาประเมินที่ดินร่วมกับสิ่งปลูกสร้าง พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 78.36 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 21.64

ข้อที่ 6. ราคาประเมินสิ่งปลูกสร้าง พิจารณาจากประเภทสิ่งปลูกสร้างขนาดสิ่งปลูกสร้างกว้าง×ยาว และจำนวนปีที่ปลูกสร้าง พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 67.54 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 32.46

ข้อที่ 7. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนให้ที่ดินระหว่างบิดาชอบด้วยกฎหมายหรือมารดากับบุตรค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินทุนทรัพย์ พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 76.61 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 23.39

ข้อที่ 8. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนที่ดินระหว่างบิดาชอบด้วยกฎหมายหรือมารดากับบุตร ค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินทุนทรัพย์ พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 71.64 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 28.36

ข้อที่ 9. ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนให้ที่ดินระหว่างสามีภรรยาชอบด้วยกฎหมาย ค่าธรรมเนียมร้อยละ 0.5 ของราคาประเมินทุนทรัพย์ พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 75.15 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.85

ข้อที่ 10. ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ณ ที่จ่ายในการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินมีหน้าที่เรียกเก็บภาษีให้กรมสรรพากร พบว่า มีผู้ตอบถูกต้อง จำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 74.85 ตอบไม่ถูกต้อง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 25.15

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความหมาย	อันดับ
1. ด้านความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี	3.59	0.47	มาก	3
2. ด้านลักษณะกฎหมายค่าธรรมเนียมและภาษีอากร	3.68	0.39	มาก	1
3. ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร	3.45	0.39	มาก	4
4. ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตาม	2.87	0.36	ปานกลาง	6
5. ด้านโครงสร้างภาษีอากร	3.43	0.45	มาก	5
6. ด้านฐานข้อมูล	3.62	0.46	มาก	2
รวม	3.51	0.39	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.51 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บ ที่มีความสำคัญระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านลักษณะกฎหมายค่าธรรมเนียมและภาษีอากร มีค่าเฉลี่ย 3.68 รองลงมาคือ ด้านฐานข้อมูล มีค่าเฉลี่ย 3.62 ด้านความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษี มีค่าเฉลี่ย 3.59 และ ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร ที่มีความสำคัญระดับปานกลาง คือ ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร มีค่าเฉลี่ย 3.45 ด้านโครงสร้างภาษีอากร มีค่าเฉลี่ย 3.43 ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตาม มีค่าเฉลี่ย 2.87

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร	Coefficients ^a		t	Sig.
	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	
ค่าคงที่ (Constant)	0.080	.124		.648

ปัจจัยด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ให้ปฏิบัติตาม	.087	.029	.062	.068	.010*
ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีอากร	-.070	.027	-.063	-3.018	.003*
ปัจจัยด้านฐานข้อมูล	.962	.067	.885	2.577	.000*
Adjusted R^2	.086				

*ระดับนัยสำคัญ $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัย 3 ด้าน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร และตัวแปรอิสระร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 8.60 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square = .086 คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตาม ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีอากร และปัจจัยด้านฐานข้อมูล หมายความว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยเปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรเปลี่ยนแปลง 0.068 ในทิศทางเดียวกัน ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีอากร เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้การประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร เปลี่ยนแปลง 3.018 ในทิศทางตรงกันข้าม ปัจจัยด้านฐานข้อมูล เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากร เปลี่ยนแปลง 0.885 ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจาก สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ จัดบริการได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเวลา ตามลักษณะความจำเป็นรีบด่วนในบริการและความต้องการของประชาชนในบริการนั้น ๆ โครงสร้างของค่าธรรมเนียม ภาษีอากรมีความถูกต้องชัดเจนท่านยอมรับได้ และประชาชนสามารถติดต่อขอข้อมูลและคำอธิบายกับทางเจ้าหน้าที่ได้เมื่อเกิดสงสัยหรือไม่แน่ใจ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ สำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตาม ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เนื่องจากสำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอแก่ความต้องการของผู้บริการ อีกทั้งสำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ จัดบริการได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเวลา ตามลักษณะความจำเป็นรีบด่วนในบริการและความต้องการของประชาชนในบริการนั้น ๆ รวมถึงขั้นตอนการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมไม่ยุ่งยากซับซ้อน ขั้นตอนการจดทะเบียนสิทธิและ

นิติกรรมใช้เวลาน้อยและสำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ จัดทำแผ่นป้ายรวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในหลักเกณฑ์การชำระค่าธรรมเนียม ภาษีอากร แสดงว่าหากประชาชนมีข้อมูลทางด้านค่าธรรมเนียม ภาษีเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่เพียงพอจะทำให้ประชาชนชำระค่าธรรมเนียมหรือภาษีอากรไปในทิศทางที่ดีขึ้นสอดคล้องกับงานของ คุณ ปาริฉัตร ภูตองลม (2559) จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกได้แก่ การติดป้ายประกาศ วิทยุกระจายเสียงวารสาร อินเทอร์เน็ต เอกสาร คู่มือ หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์การจัดเก็บรายได้ ให้ประชาชนรับรู้อย่างทั่วถึงมีการจัดเก็บป้ายแสดงขั้นตอนวิธีการเสียภาษีและประเภทอย่างชัดเจน และมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบระยะเวลาและกำหนดในการชำระภาษีอย่างทั่วถึง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อซึ่งสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับได้แก่ อบต.ได้รับความร่วมมือจากการประสานงานด้านข้อมูลเพื่อการจัดเก็บรายได้กับผู้นำชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารมีการนำศักยภาพของอินเทอร์เน็ตไปใช้ดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ และเจ้าหน้าที่มีการติดต่อตามการเปลี่ยนแปลงกฎหมายระเบียบหรือวิธีปฏิบัติในการจัดเก็บรายได้ อย่างสม่ำเสมอ

2. ปัจจัยด้านโครงสร้างภาษีอากร ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เนื่องจากโดยภาพรวมแล้วประชาชนเห็นว่าโครงสร้างภาษีไม่มีความซับซ้อนเข้าใจได้ง่ายอีกทั้งโครงสร้างของค่าธรรมเนียม ภาษีอากรมีความเป็นธรรม กับทุกฝ่ายและโครงสร้างของค่าธรรมเนียม ภาษีอากรมีความถูกต้องชัดเจนยอมรับได้ แสดงว่าหากประชาชนมีข้อมูลทางด้านค่าธรรมเนียม ภาษีเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่เพียงพอจะทำให้ประชาชนชำระค่าธรรมเนียมหรือภาษีอากรไปในทิศทางที่ดีขึ้นสอดคล้องงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร ศรีสว่าง,สิทธิเดช สิริสุขะ (2558) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอยาง อำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยคือด้านสถานที่วัดและอุปกรณ์ รองมาคือ ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้างภาษี การบริหารจัดการ และด้านงบประมาณตามลำดับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอันดับแรก คือ ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี ด้านประชาชนภาษีได้รับความสะดวก และด้านการจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย

3. ปัจจัยด้านฐานข้อมูล ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีอากรจากการโอนที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เนื่องจากประชาชนสามารถติดต่อขอข้อมูลและคำอธิบายกับทางเจ้าหน้าที่ได้เมื่อเกิดสงสัย หรือไม่แน่ใจอีกทั้งประชาชนสามารถติดต่อขอทราบราคาประเมินที่ดินในแต่ละพื้นที่ กับทางเจ้าหน้าที่ได้หากเกิดข้อสงสัย แสดงว่าหากประชาชนมี

ข้อมูลทางด้านค่าธรรมเนียม ภาษีเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่เพียงพอจะทำให้ประชาชนชำระค่าธรรมเนียมหรือภาษีอากรไปในทิศทางที่ดีขึ้น และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบภาษี คือ การรวมกันของฐานข้อมูลสำนักงานกฎหมายภาษี ข้อบังคับด้านภาษีและผู้เสียภาษีหรือวัฒนธรรมของผู้เสียภาษี องค์ประกอบทั้งสามนี้ มีผลต่อประสิทธิภาพของระบบภาษีและผลกระทบต่อระบบภาษี (Abbas K, 2019) สอดคล้องกับงานของ วาสนา เมธาวรรกุล (2559) จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพต่อการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง คือ 1. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีท้องถิ่น 2. ปัจจัยด้านเอกสารการยื่นแบบภาษีบำรุงท้องถิ่น 3. ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร 4. ปัจจัยด้านการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1) บุคลากรควรมีการชี้แจงและอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ภาษีอากรกับประชาชนทราบทุกครั้งเมื่อทำการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เพื่อให้ประชาชนทราบและเข้าใจเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและภาษีอากรมากขึ้น

2) ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีไม่ว่าจะเป็น เจ้าพนักงานหัวหน้าฝ่ายอำนวยการ หัวหน้าฝ่ายทะเบียน เจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือทุก ๆ 6 เดือน จากวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านกฎหมาย ระเบียบ และความรู้อื่น ๆ เพื่อสามารถให้บริการตามความต้องการของผู้มีหน้าที่ชำระภาษีได้อย่างถูกต้องชัดเจน และ

3) ด้านโครงสร้างภาษีควรมีการประเมินอัตราภาษีให้มีความเหมาะสมตามสัดส่วนของรายได้ที่ครอบครองอย่างเป็นธรรม เช่น กำหนดอัตราภาษีให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจทางสังคม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี สาขาศรีประจันต์ เช่น ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการเสียค่าธรรมเนียมและภาษีอากร หรือปัจจัยทางด้านปัญหาและอุปสรรคในการชำระภาษี เพื่อเป็นประโยชน์ที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมที่ดิน. (2563). **ค่าธรรมเนียม ค่าภาษี และอากร การจดทะเบียนซื้อ บ้านและที่ดิน ณ สำนักงาน (ณ ต.ค.2563)**. กรุงเทพมหานคร: กรมที่ดิน.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). **การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 10)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริฉัตร ภูต้อยลม. (2559). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ**. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- โมรา บุญยผล. (2535). **การเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร**. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ..
- วาสนา เมธาวรากุล. (2559). “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องถิ่นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลิง อำเภอนองแคจังหวัดสระบุรี”. **การค้นคว้าอิสระ**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิชิต อุ๋อัน. (2554). **การวิจัยและสืบค้นข้อมูลทางธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ศิริพร ศรีสว่าง และสิทธิเดช สิริสุขะ. (2562). “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลใน เขตอำเภอยาง จังหวัดเพชรบุรี”. **Veridian E-Journal**. 8(1), 633-649.
- สำนักงานประมาณรัฐสภา. (2563). **การจัดเก็บและประมาณการรายได้ของรัฐบาล**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.parliament.go.th/>, [10 ตุลาคม 2563.]
- Abbas, K. (2019). Examining the Factors Affecting the Efficiency of the Tax System According to the Tax Staff. **Science Arena Publications Specialty Journal of Accounting and Economics**, Vol.5 (3):1-11.
- Farzbod, J. (2000). **Investigation of the Effective Factors in the Tax Efficiency, M.A. thesis**. Tehran: Governmental Management Training Center.
- Samiei, A. (1999). **Public Finance and Budget**. 13 th collection. Tehran: Governmental Management Training Center.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. Third edition. Newyork : Harper and Row Publication.

การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
Internal Supervision using the Classroom as a Base to Develop the
Quality of the Learners in the Schools under Lopburi Primary
Educational Service Area Office 2

อนุศิษฐ์ นากแก้ว¹ บุศรา เชื้อดี² ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์ธร³ มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา⁴
ศิกัญจน์มณี ไชเอร์ส⁵ สาลินี ชัยวัฒนพร⁶

Anusit Nakkaew, Busara Chuadee, Kajornatthapol Pongwiritthon,
Malai Wongruethaiwattana, Sikarnmanee Syers, Salinee Chaiwattanaporn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและการเปรียบเทียบการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางของ Krejcie and Morgan จำนวน 307 คน โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติทดสอบ ค่าที (t-test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ผลการวิจัย พบว่า ระดับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ =3.85, S.D.=0.90) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับการนิเทศอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลและรายงานผล

Received: 2020-11-11 Revised: 2020-11-28 Accepted: 2020-11-30

¹ โรงเรียนบ้านเขาตะแคง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 Khaotakaeng School, Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. E-mail: tok2029@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁵ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Khon Kaen Campus

⁶ ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและนวัตกรรมชุมชน Information Center of Knowledge Local Wisdom and Community Innovation

($\bar{X}$ =3.98, S.D.=0.88) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.90) ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ($\bar{X}$ =3.79, S.D.=0.92) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ($\bar{X}$ =3.74, S.D.=0.99) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ ($\bar{X}$ =3.65, S.D.=0.83) การทดสอบสมมติฐาน ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และ ขนาดสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่าง ส่วนด้าน เพศและประสบการณ์ทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ไม่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Words): การนิเทศภายใน; คุณภาพผู้เรียน; การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to study and compare the level of internal supervision using the classroom as a base to develop the quality of the learners in the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample size was determined by comparing with the table of Krejcie and Morgan, which resulted 307 samples and used 5-level rating scale questionnaires to collect data. The quantitative data were analyzed using descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance statistics. The results of the research showed that the level of internal supervision using the classroom as a base to develop the quality of the learners in the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2 in overall was at a high level ($\bar{X}$ =3.85, S.D.=0.90). Once considered each aspect, it was found that all aspects were at a high level in descending order as follows: Evaluation and reporting aspect ($\bar{X}$ =3.98, S.D.=0.88), school internal supervision practice aspect ($\bar{X}$ =3.97, S.D.=0.90), internal supervision planning aspect ($\bar{X}$ =3.79, S.D.=0.92), education of current condition, problems and requirement aspect ($\bar{X}$ =3.74, S.D.=0.99), and media creation and tools aspect ($\bar{X}$ =3.65, S.D.=0.83), respectively. The hypothesis testing of the respondents who were different in age, educational background, position, and size of the educational institutes reflected the different average level of the internal supervision using the classroom as a base to develop the quality of the learners in the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. While gender and work experience reflected no different average level of the internal supervision using the classroom as a base to develop the quality of the

learners in the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2 with statistically significant at a level of 0.05.

Keywords: Internal Supervision; Quality of the Learners; Elementary Education

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาคุณภาพศึกษาให้เกิดคุณภาพ สิ่งหนึ่งเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่เชื่อมั่นว่าผู้เรียนจะมีคุณภาพตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ตลอดทั้งมีทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้น ซึ่งจะต้องมีกระบวนการสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียน การสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นภารกิจจำเป็นต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เป็นเป้าหมายสุดท้าย บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือ สนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็น ส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ ในการช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดว่าการนิเทศการศึกษาเป็นการร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนอกจากนั้นนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การปฏิรูปด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนสำเร็จได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนซึ่งแนวทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวคือ การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริงเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และครูได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน รวมทั้งเป็นกระบวนการประกันคุณภาพของโรงเรียนว่า โรงเรียนสามารถบริการ

จัดการภายในโรงเรียน จนถึงเป้าหมายสุดท้าย คือ คุณภาพผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตร และเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Ratthan P., Busara Chuadee, Malai W., Benyapa K., Kanyakan S., (2020) ซึ่งการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนโดยเน้นการบูรณาการงานโครงการต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) การอ่านออกเขียนได้ การยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมดจำนวน 139 โรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนและครูสายงานการสอนจำนวน 1,381 คน มีนักเรียนจำนวน 22,752 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 72 โรงเรียน ขนาดกลางจำนวน 53 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน ดูแลการจัดการศึกษาใน 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าหลวง อำเภอลำสนธิ อำเภอพัฒนานิคม อำเภอหนองม่วง อำเภอโคกเจริญ และอำเภอสระโบสถ์ ภายในพื้นที่บริการแบ่งเป็น 11 ศูนย์เครือข่าย จากรายงานสรุปการดำเนินงานด้านการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีข้อมูลการนิเทศภายใน และไม่ได้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ครูไม่เข้าใจกระบวนการนิเทศโรงเรียนส่วนมากประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานและยุทธศาสตร์หนึ่งก็คือ การนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อยกระดับการเรียนรู้ โดยโรงเรียนใช้กระบวนการนิเทศภายในขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมอย่างน้อยปีการศึกษาละ 2 ครั้ง พร้อมทั้งรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้รับการนิเทศรับทราบ เพื่อจะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านการนิเทศภายใน ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของบริบทพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะผู้วิจัยในฐานะผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษา จึงสนใจศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน อันจะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการคุณภาพนักเรียนและเพื่อเป็นข้อมูลและเป็นทางเลือกสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของศึกษาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องและเหมือนกันซึ่งได้ประมวลความรู้จากการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ และ 4. การปฏิบัติการนิเทศ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 รวมทั้งหมด 1,381 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้มีจำนวน 302 คน ซึ่งใช้วิธีสุ่มตามสัดส่วนของประชากรและวิธีสุ่มอย่างง่ายตามตารางของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสมัครใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และส่วนที่ 2 การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนการนิเทศภายใน 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือ 4) การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 5) การประเมินผลและรายงานผล โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ ระดับการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนถึงมีระดับการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่าระดับการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมากที่สุดจนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่ามีระดับการนิเทศภายใน อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.94 จึงถือว่ายอมรับได้ จึงดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1. สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2. สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ครูวิชาการที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 302 คน เป็นเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 และเพศหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 มีอายุต่ำกว่า 31 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.50 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 อายุ 41 – 50 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 23.80 , 5 – 10 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 , 11 – 15 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 และ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 14.20 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 51.70 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 48.30 มีผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 และครูผู้สอน จำนวน 277 คน คิดเป็นร้อยละ 91.70 ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเล็กจำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60

การวิเคราะห์ระดับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.90) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับการนิเทศอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการประเมินผลและรายงานผล ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.88) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.90) ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.92) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ($\bar{X}=$

3.74, S.D.=0.99) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ ($\bar{X}$ =3.65, S.D.=0.83) ดังตารางที่ 1 โดยในแต่ละด้านได้ดังนี้

1. ด้านกระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.74) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพด้านต่าง ๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการประเมิน RT การสอบ NT O-NET ฯลฯ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ มีการสำรวจและประเมินความต้องการของครู ($\bar{X}$ =3.90, 3.79, 3.77) ตามลำดับ

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.79) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการจัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ มีการกำหนดวิธีการนิเทศ และกิจกรรมการนิเทศ มีการเลือกวิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}$ =3.84, 3.82, 3.82) ตามลำดับ

3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.65) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการประเมินผลสื่อ และเครื่องมือการนิเทศภายใน เพื่อการปรับปรุงพัฒนา มีการสร้างแบบสอบถามการดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียน มีการสร้างแบบประเมินความก้าวหน้าของการนิเทศ ($\bar{X}$ =3.88, 3.78, 3.67) ตามลำดับ

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.97) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนมีแนวทาง/วิธีการในการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนโรงเรียนในระดับห้องเรียนการอ่านออก เขียนได้ โรงเรียนมีการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้รับการนิเทศมีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X}$ =4.08, 4.05, 4.01) ตามลำดับ

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.98) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีการนำผลการประเมินความก้าวหน้าไปปรับปรุงการนิเทศภายใน มีการรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนค่าเฉลี่ย มีการนำปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป ($\bar{X}$ =4.05, 4.00, 3.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ภาพรวม

การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ	3.74	0.99	มาก
2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน	3.79	0.92	มาก
3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ	3.65	0.83	มาก
4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	3.97	0.90	มาก

การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
5. ด้านการประเมินผลและรายงานผล	3.98	0.88	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	3.85	0.90	มาก

การทดสอบการเปรียบเทียบการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา สรุปการทดสอบสมมติฐานได้ดังตารางที่ 2 และอภิปรายในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ และประสบการณ์ทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการเปรียบเทียบการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1: ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05		✓ (Sig.=3.50)
สมมติฐานที่ 2: ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกันมีการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	✓ (Sig.=0.00*)	
สมมติฐานที่ 3: ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05		✓ (Sig.=0.08)

สมมติฐานการวิจัย	ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 4: ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	✓ (Sig.=0.02*)	
สมมติฐานที่ 5: ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งต่างกันมีการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	✓ (Sig.=0.00*)	
สมมติฐานที่ 6: ผู้ตอบแบบสอบถามที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	✓ (Sig.=0.00*)	

* แทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า ระดับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพด้านต่าง ๆ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ มีการสำรวจและประเมินความต้องการของครู ผู้รับการนิเทศมีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการนำผลการประเมินความก้าวหน้าไปปรับปรุงการนิเทศภายใน มีการรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียน มีการนำปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ไปปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานนิเทศภายในมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ จัดลำดับปัญหาและเลือกปัญหาที่เป็นความจำเป็นหรือต้องการในลำดับเร่งด่วนหรือลำดับที่เห็นว่าคุณค่าที่สุด ศึกษานโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยงานระดับอำเภอจังหวัด และระดับกรม เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกันในการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น ตาม

ความต้องการและจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แดงอ่อน (2559) ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธินี สะไร (2560) ผลการศึกษาพบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริยาภรณ์ โชคแสน (2561) ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจะต้องพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ด้านหลักการนิเทศภายใน ได้แก่ มุ่งให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูต้องมาจากภายในตัวครูเอง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากทีมนิเทศ บุคคลที่เป็นหัวใจของการพัฒนาการเรียนการสอนคือ ครู หลักด้านจุดมุ่งหมายการนิเทศภายใน ได้แก่ เพื่อให้ทีมใช้หลักการเชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่กระบวนการนิเทศ เพื่อให้ทีมใช้วิธีการนิเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมายการนิเทศภายใน เพื่อให้ทีมใช้การโค้ชที่แนวความคิดเชิงบวก ด้านกระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายใน การปฏิบัติการตรวจสอบ ประเมินผลการนิเทศภายใน การปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายใน ด้านปัจจัยความสำเร็จของการนิเทศภายใน ได้แก่ ภาวะผู้นำพลังร่วม ความไว้วางใจการรับรู้ความสามารถของตนเอง การมีส่วนร่วม การร่วมมือ ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ ทีมงานมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศภายใน ทีมนิเทศสามารถนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐาน ทีมนิเทศและผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจในการนำรูปแบบการนิเทศภายในไปใช้ ด้านข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ปัญหาอุปสรรคในการใช้รูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐาน จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายในบริบทของสถานศึกษา (Wachira K. and Chawalit K., 2019)

2. ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ และประสบการณ์ทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน

ปัญหาและความต้องการ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลและรายงานผลเป็นแนวทางที่ส่วนมากผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้เริ่มต้นโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นผู้นำในศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และนำมาวางแผนงานนิเทศ รวมทั้งเป็นผู้ประเมินผลมากกว่าครูผู้สอน และเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา และวิทยุวุฒิที่สูงกว่าครูผู้สอน จึงส่งผลให้การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยมากกว่า และในส่วนของผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมักมีแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามกระบวนการ ดังนั้นจึงส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้มีค่าเฉลี่ยมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chumkhru W. and Preecha W. (2020) ผลการศึกษาพบว่า เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำแนกตามเพศ พบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานนิเทศภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 จำแนกตามตำแหน่ง ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฌอณี สะไร (2560) ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอหรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามเพศภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไปใช้ดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจัง และควรมีการพัฒนาารูปแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเกิดความเหมาะสมกับโรงเรียนมากยิ่งขึ้น และควรสร้างเครือข่ายรวมถึงการประสานความร่วมมือกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงรูปแบบการนิเทศภายใน เพื่อให้ได้รูปแบบที่สามารถให้ความช่วยเหลือครู ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคตได้แก่ ควรให้มีการศึกษาการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพหรือมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนในสถานศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จริยา แดงอ่อน. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของ ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. **วิทยานิพนธ์. ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- เมธินี สระไร. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. **การค้นคว้าอิสระ. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2. (2563). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2562**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.lopburi2.go.th/lbr2/index.php/2562-t>. [15 กรกฎาคม 2563]
- อิสริยาภรณ์ โชคแสน. (2561). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. **วิทยานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3), 607-610
- Chumkhru Wiangsamut and Preecha Wihakhto. (2020). The Development of Supervision Classroom Research Model in Primary Educational of Kamphaengphet Provincial Office. **Journal of Humanities and Social Sciences Surin Rajabhat University**. 22(1), 153-166.
- Ratthanon Pongwiritthong, Busara Chuadee, Malai Wongruethaiwattana, Benyapa Kantawongwan, Kanyakan Syers. (2020). Organizing Student – Centered Learning Activity in the Basic Educational Institutions Under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. **Journal of Legal Entity Management and Local Innovation**. 6(5), 231-244.
- Wachira Kruekamai and Chawalit Kodsiri. (2019). The Development of Coaching and Mentoring Supervision to Enhance Learning Management in 21st Century in the Service Area of the Office of the Basic Education Commission in Chiang Mai Province. **Journal of the Association of Researchers**. 2(1), 121-135.

การสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

The Construction of Cognitive Diagnostic Test on Chemical Bond for Mathayomsuksa 4 Students

ดวงมะณี บณขาว¹ ศิริพันธ์ ดิยะวงศ์สุวรรณ²

Duengmanee Boonkhaw, Siripan Tiyawongsuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี จำนวน 3 ฉบับ ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความยากง่าย อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ประกอบด้วยโมเดลพุทธิปัญญา จำนวน 3 โมเดล คือ โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องความรู้เบื้องต้นเรื่องพันธะเคมี ประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะโคเวเลนต์ประกอบด้วย 8 คุณลักษณะ และโมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะไอออนิก ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ในส่วนของคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่องความรู้เบื้องต้นเรื่องพันธะเคมี จำนวน 18 ข้อ มีค่าความยากรายข้อระหว่าง 0.60–0.67 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.71–0.88 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 แบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะโคเวเลนต์ จำนวน 23 ข้อ มีค่าความยากรายข้อระหว่าง 0.60–0.67 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.70–0.92 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะไอออนิก จำนวน 13 ข้อ มีค่าความยากรายข้อระหว่าง 0.61–0.75 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.70–0.84 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

คำสำคัญ (Keywords): แบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา; โมเดลพุทธิปัญญา; แผนผังการออกข้อสอบพันธะเคมี

Received: 2020-12-27 Revised: 2021-06-15 Accepted: 2021-06-15

^{1 2} การวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Educational Research and Evaluation, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. E-mail: manit.a@nrru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to design the Cognitive Diagnostic Test on Chemical Bond and examine the quality of the Cognitive Diagnostic Test on Chemical Bond among Matthayomsuksa - 4 students. The participants were 282 Matthayomsuksa-4 students studying in the second semester of Academic Year of 2019 at the schools under Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. The research instruments were three Cognitive Diagnostic Tests on Basic Knowledge of Chemical Bond, Covalent Bond, and Ionic Bond. The quality of the tests were consisting of content validity, difficulty, discrimination and reliability. Research findings can be concluded as follows : 1. The Cognitive Diagnostic Test on Chemical Bond consisted of 3 Cognitive models including the basic knowledge of Chemical Bond with 4 attributes, Covalent Bond with 8 attributes and Ionic Bond with 5 attributes. 2. The quality of the basic knowledge of Chemical Bond Test contained 18 items. The study indicated that there was the item difficulty was 0.60 – 0.67, the item discrimination was 0.71 – 0.88, and the reliability level was 0.98. Covalent Bond Test contained 23 items which there was the item difficulty range from 0.60 – 0.67, the item discrimination was 0.70 – 0.92, and the reliability level was 0.99. Finally, the third Ionic Bond Test containing 13 items was found that there was the item difficulty was 0.61 – 0.75, the item discrimination 0.70 – 0.84, and the reliability level was 0.97.

Keywords: Cognitive Diagnostic Test; Cognitive models; Q-matrix; Chemical Bond

บทนำ (Introduction)

การวินิจฉัยทางการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่นักการศึกษา และครูผู้สอนพยายามนำมาค้นหาว่านักเรียนเก่งหรืออ่อนเป็นเพราะสาเหตุใดและเก่งหรืออ่อนในเรื่องอะไร เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนมาโดยตลอด แล้วนำสารสนเทศที่ได้มาส่งเสริมหรือแก้ไขความรู้ความเข้าใจของนักเรียนให้ถูกทาง ซึ่งกระบวนการนี้ใช้ทั้งวิธีที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยวิธีที่ไม่เป็นทางการ เช่น การสังเกต การสอบถามหรือการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล และการตรวจผลงาน ส่วนวิธีที่เป็นทางการ เช่น การใช้แบบทดสอบเชิงวินิจฉัย การใช้การย้อนรอยกระบวนการคิด และการใช้เทคนิคการคิดออกเสียง (กุลพร พูลสวัสดิ์, 2559) ในปัจจุบันการวินิจฉัยโดยใช้แบบทดสอบเชิงวินิจฉัยเป็นวิธีที่นิยม และได้รับการยอมรับจากนักวิจัยและนักปฏิบัติจำนวนมาก (ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทรสำราญ, 2557) โดยก่อนที่จะมีการสร้าง

แบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาจะมีการพัฒนาโมเดลพุทธิปัญญา (Cognitive Model) ขึ้นมาก่อน เพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา การสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาในลักษณะนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนในการวินิจฉัยมากขึ้น ทำให้ได้สารสนเทศจากการวินิจฉัยที่เป็นจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและสาเหตุที่เกิดปัญหานั้นๆ อย่างเจาะจงและสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวินิจฉัยไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาข้อบกพร่องต่างๆ ได้ตรงประเด็น (Leighton, Gierl & Hunka, 2007)

โมเดลพุทธิปัญญาเป็นโครงสร้างลำดับขั้นที่เชื่อมทักษะพื้นฐาน ความรู้ในเนื้อหาที่จำเป็นอย่างหรือโมทัศน์ที่สำคัญที่มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบความสัมพันธ์ทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ ลำดับขั้นเชิงเส้น ลำดับขั้นเชิงคู่เข้า ลำดับขั้นเชิงคู่ออก และลำดับขั้นแบบไม่มีโครงสร้าง (Leighton, Gierl & Hunka, 2007) โมเดลพุทธิปัญญาสามารถพัฒนาขึ้นจาก 3 วิธี คือ การศึกษาทฤษฎี แนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญ การใช้ข้อมูลจากวิธีการหาคำตอบของผู้เรียนหรือใช้ทั้ง 3 วิธีประกอบกัน (Gotzmann, Roberts, Alves and Gierl, 2009; Gotzmann and Roberts, 2010; Cui and Cor, 2009 as cited in Roberts, Chu, Thompson, Bahry & Gotzmann, 2012) ซึ่งการกำหนดโมเดลพุทธิปัญญาที่มีความถูกต้องแม่นยำ เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา

นอกจากนั้นการประเมินผู้เรียนในระดับชาติ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ย 24.33 คะแนน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยไม่ถึง 50 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. ออนไลน์. 2563) และเมื่อพิจารณาในสาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร เป็นเนื้อหาในรายวิชาเคมีที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และยังพบว่าถูกนำไปออกข้อสอบมาตรฐาน (O-Net) ของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติทุกปี พบว่าผลการทดสอบข้อสอบมาตรฐาน (O-Net) มีคะแนนเฉลี่ย 26.37 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. ออนไลน์. 2561) มีคะแนนไม่ถึง 50 คะแนน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายังมีนักเรียนส่วนใหญ่ทำคะแนนในส่วนนี้ได้น้อย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องค้นหาข้อบกพร่องของนักเรียน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แต่เนื่องจากแนวคิดการพัฒนาแบบทดสอบเชิงวินิจฉัย โดยวิธีทางพุทธิปัญญายังเป็นวิธีการที่ใหม่ในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเบื้องต้นเท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเพื่อการวินิจฉัยที่มุ่งเน้นลงรายละเอียดของการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละคุณลักษณะ ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงสิ่งที่ผู้เรียนทำได้และทำไม่ได้ ที่จะนำไปสู่การแก้ไขพัฒนาผู้เรียนได้ตรงประเด็น เป็นรายบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสร้างโมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4,884 คน จากโรงเรียน 58 โรงเรียน
2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้
เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 282 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย
 1. แบบตรวจสอบความถูกต้องของโมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี
 2. แบบประเมินความถูกต้องของการกำหนด (Q – matrix) ของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 3. แบบประเมินความถูกต้องของการกำหนด (Q – matrix) ของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สำหรับนักเรียน
 4. แบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 3 ฉบับ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ คือ
ระยะที่ 1 การกำหนดโมเดลพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นโมเดลพุทธิปัญญา จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของโมเดลพุทธิปัญญาโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดทำแผนภาพโมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี
ระยะที่ 2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมี ผู้วิจัยได้กำหนดแผนผังการออกข้อสอบ (Q/matrix) แล้วทำการสร้าง

ข้อสอบตามแผนผังการออกข้อสอบ (Q/matrix) ทำการตรวจสอบความถูกต้องของการกำหนดแผนผังการออกข้อสอบ (Q-matrix) โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน แล้วยืนยันความถูกต้องของการกำหนดแผนผังการออกข้อสอบ (Q-matrix) โดยผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นจัดพิมพ์แบบทดสอบ นำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ครั้ง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) ค่าความยาก (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบแต่ละฉบับ

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ผลการกำหนดโมเดลพุทธิปัญญา เรื่องพันธุเคมี ได้ผลการวิจัยตามดังตาราง 1 – 3

ตาราง 1 โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องความรู้เบื้องต้นเรื่องพันธุเคมี

โมเดลพุทธิปัญญา		แบบแผน โมเดลพุทธิปัญญา
คุณลักษณะ ที่	รายละเอียด	
1	ความเข้าใจเรื่องการจัดเรียงอิเล็กตรอน	<pre> graph TD A1[A1] --> A2[A2] A2 --> A3[A3] A3 --> A4[A4] </pre>
2	ความเข้าใจเรื่องสมบัติของธาตุตามหมู่ธาตุ	
3	ความเข้าใจเรื่องการเกิดพันธะเคมี	
4	ความเข้าใจเรื่องสมบัติบางประการของสารประกอบ	

หมายเหตุ A หมายถึง คุณลักษณะ

ตาราง 2 โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธุโคเอนเอนต์

โมเดลพุทธิปัญญา		แบบแผน โมเดลพุทธิปัญญา
คุณลักษณะ ที่	รายละเอียด	
1	ทักษะการเขียนโครงสร้างลิวอิส	<pre> graph TD A1 --> A2 A1 --> A4 A2 --> A3 A4 --> A5 A4 --> A6 A6 --> A7 A7 --> A8 </pre>
2	ทักษะการเขียนสูตรของสารประกอบ	
3	ทักษะการเรียกชื่อสารประกอบ	
4	ทักษะการจำแนกชนิดของพันธะโคเวเลนต์	
5	ทักษะการคำนวณพลังงานพันธะของปฏิกิริยาเคมี	
6	ทักษะการทำนายรูปร่างโมเลกุลโคเวเลนต์	
7	ความเข้าใจเรื่องสภาพขั้วของโมเลกุลโคเวเลนต์	
8	ความเข้าใจเรื่องแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุล	

หมายเหตุ A หมายถึง คุณลักษณะ

ตาราง 3 โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะไอออนิก

โมเดลพุทธิปัญญา		แบบแผน โมเดลพุทธิปัญญา
คุณลักษณะ ที่	รายละเอียด	
1	ทักษะการเขียนสูตรของสารประกอบไอออนิก	<pre> graph TD A1 --> A2 A1 --> A3 A1 --> A4 A4 --> A5 </pre>
2	ทักษะการเรียกชื่อสารประกอบไอออนิก	
3	ความเข้าใจเรื่องพลังงานกับการเกิดพันธะไอออนิก	
4	ความเข้าใจเรื่องสมบัติการละลายน้ำของสารประกอบไอออนิก	
5	ทักษะการเขียนสมการไอออนิก	

หมายเหตุ A หมายถึง คุณลักษณะ

ระยะที่ 2 ผลการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญาได้ผลการวิจัยตามดังตาราง 4 – 7

ตาราง 4 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่อง พันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เรื่องความรู้เบื้องต้นเรื่องพันธะเคมี

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.67	0.78
2	0.61	0.84
3	0.60	0.74
4	0.63	0.88
5	0.65	0.83
6	0.60	0.78
7	0.63	0.84
8	0.60	0.74
9	0.61	0.82
10	0.61	0.76
11	0.65	0.79
12	0.64	0.85
13	0.66	0.80
14	0.66	0.76
15	0.63	0.71
16	0.61	0.76
17	0.62	0.78
18	0.63	0.88

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา ฉบับที่ 1 เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพันธะเคมี มีค่าความยากตั้งแต่ 0.60 – 0.67 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.71 – 0.88 แสดงว่าข้อสอบทั้งฉบับ มีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเหมาะสมที่จะใช้เป็นแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา

ตาราง 5 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเชิงวินิจฉัยทางพุทธิปัญญา เรื่อง พันธะเคมี

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ฉบับที่ 2 เรื่อง พันธะเคมีโคเวเลนต์

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.67	0.79
2	0.60	0.91
3	0.63	0.92
4	0.67	0.70
5	0.60	0.87
6	0.63	0.78
7	0.61	0.70
8	0.67	0.79
9	0.63	0.78
10	0.63	0.87
11	0.66	0.78
12	0.65	0.89
13	0.63	0.78
14	0.62	0.90
15	0.60	0.87
16	0.63	0.87
17	0.65	0.89
18	0.63	0.87
19	0.61	0.88
20	0.61	0.88
21	0.65	0.89
22	0.65	0.89
23	0.60	0.73

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา ฉบับที่ 2 เรื่อง พันธะเคมีโคเวเลนต์ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.60 – 0.67 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.70 – 0.92 แสดงว่าข้อสอบทั้งฉบับมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเหมาะสมที่จะใช้เป็นแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา

ตาราง 6 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา เรื่อง พันธะเคมี

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ฉบับที่ 3 เรื่องพันธะเคมีไอออนิก

ข้อที่	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.69	0.72
2	0.73	0.78
3	0.67	0.73
4	0.65	0.84
5	0.75	0.72
6	0.69	0.76
7	0.74	0.75
8	0.73	0.73
9	0.68	0.79
10	0.61	0.70
11	0.72	0.76
12		0.73
13	0.63	0.81
	0.69	

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ รายข้อของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา ฉบับที่ 3 เรื่อง พันธะไอออนิก มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.61 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ 0.70 – 0.84 แสดงว่าข้อสอบทั้งฉบับมี คุณภาพผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และเหมาะสมที่จะใช้เป็นแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา

ตาราง 7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้สูตรของลิวิงตัน

แบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา	n	k	c	$\bar{X}$	SD	r_{cc}
ฉบับที่ 1	92	18	14	11.76	0.41	0.98
ฉบับที่ 2	83	23	19	14.55	0.42	0.99
ฉบับที่ 3	97	13	10	8.98	0.39	0.97

จากตารางที่ 7 พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้สูตรของ Livingston มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.97 – 0.99 โดยแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นสูงสุด รองลงมาเป็นแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาฉบับที่ 1 และแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาฉบับที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นต่ำสุด

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยการสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาเรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมี จำนวน 3 ฉบับ ตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบในด้านความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา ความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเชื่อมั่น ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการสร้างโมเดลพุทธิปัญญา พบว่าโมเดลพุทธิปัญญาแบ่งออกเป็นโมเดลพุทธิปัญญาในแต่ละเรื่องย่อยประกอบด้วย โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องความรู้เบื้องต้นเรื่องพันธะเคมี ประกอบด้วย 4 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะที่ 1 ความเข้าใจเรื่องการจัดเรียงอิเล็กตรอน คุณลักษณะที่ 2 ความเข้าใจเรื่องสมบัติของธาตุตามหมู่ธาตุ คุณลักษณะที่ 3 ความเข้าใจเรื่องการเกิดพันธะเคมี และคุณลักษณะที่ 4 ความเข้าใจเรื่องสมบัติบางประการของสารประกอบ โมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะ โคเวเลนต์ ประกอบด้วย 8 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะที่ 1 ทักษะการเขียนสูตรของสารประกอบ คุณลักษณะที่ 2 ทักษะการเรียกชื่อสารประกอบ คุณลักษณะที่ 3 ทักษะการเขียนโครงสร้างลิวอิส คุณลักษณะที่ 4 ชนิดของพันธะโคเวเลนต์ คุณลักษณะที่ 5 ทักษะการคำนวณพลังงานพันธะของปฏิกิริยาเคมี คุณลักษณะที่ 6 ทักษะการทำนายรูปร่างโมเลกุลโคเวเลนต์ คุณลักษณะที่ 7 ความเข้าใจเรื่องสภาพขั้วของโมเลกุลโคเวเลนต์ และคุณลักษณะที่ 8 ความเข้าใจเรื่องแรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุล และโมเดลพุทธิปัญญาเรื่องพันธะไอออนิก ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะที่ 1 ทักษะการเขียนสูตรของสารประกอบไอออนิก คุณลักษณะที่ 2 ทักษะการเรียกชื่อสารประกอบไอออนิก คุณลักษณะที่ 3 ความเข้าใจเรื่องพลังงานกับการเกิดพันธะไอออนิก คุณลักษณะที่ 4 ความเข้าใจเรื่องสมบัติการละลายน้ำของสารประกอบไอออนิก และคุณลักษณะที่ 5 ทักษะการเขียนสมการไอออนิก ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับลำดับขั้นแนวคิดต่อเนื่องเรื่องพันธะเคมี ในคู่มือครูรายวิชาเพิ่มเติมเคมี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (CTT) มาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาพร ศรีเกตุ (2562) และวิมลรัตน์ ศิริกุล (2562) พบว่า ค่าความยากของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทั้ง 3 ฉบับมี

ค่าเท่ากับ 0.60 – 0.67 0.60 – 0.67 และ 0.61 – 0.75 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ลำแพน วงศ์คำจันทร์ (2557), ปรียาพร ศรีเกตุ (2562) และวิมลรัตน์ ศิริกุล (2562) ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทั้ง 3 ฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.71 – 0.88 0.70 – 0.92 และ 0.70 – 0.84 ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของ บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ (2545, น. 83), วนิตา เดชตานนท์ (2539, น.169) และล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 197) ได้กล่าวถึงค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ว่าเป็นค่าที่บอกความสามารถในการจำแนกกลุ่มรอบรู้ หรือสอบผ่านเกณฑ์ กับกลุ่มไม่รอบรู้ หรือสอบไม่ผ่านเกณฑ์ และความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเชิงวินิจัยทั้ง 3 ฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.98, 0.99 และ 0.97 ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดของ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, น. 236) และวนิตา เดชตานนท์ (2539, น. 211) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของกลุ่มรอบรู้หรือไม่รอบรู้จากการสอบด้วยข้อสอบซ้ำหลายๆ ดังนั้นแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาที่สร้างขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาที่สร้างขึ้นในเบื้องต้นมีคุณภาพดี สามารถนำไปใช้ในการวินิจัยเพื่อจำแนกคุณลักษณะที่ใช้ในการทำแบบทดสอบเรื่องพันธะเคมี ซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงสิ่งที่ผู้เรียนทำได้และทำไม่ได้ เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือการสอนเสริมให้ตรงจุดยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ได้สร้างแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาที่ใช้เฉพาะ เรื่องพันธะเคมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นประเด็นที่น่าสนใจในการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบทดสอบวินิจัยเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญาในเนื้อหาอื่น หรือระดับอื่น เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้แนวคิดนี้กับวิชาเคมีทุกระดับ

2. การสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจัยทางพุทธิปัญญา เรื่องพันธะเคมีในครั้งนี้นุ่งเน้นการสร้างข้อสอบตามแผนผังการออกข้อสอบ (Q – matrix) ในโครงสร้างของลำดับขั้นของคุณลักษณะ โดยใช้ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (CTT) มาใช้ในการตรวจสอบคุณภาพซึ่งยังเป็นข้อจำกัดในการสร้างแบบทดสอบ นั่นคือ คุณภาพของแบบทดสอบขึ้นอยู่กับระดับความสามารถของกลุ่มผู้สอบ ในการพัฒนาแบบทดสอบขั้นต่อไปของผู้วิจัยจะนำทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบ (IRT) หรือโมเดลวินิจัยทางพุทธิปัญญามาตรวจสอบคุณภาพ เพื่อให้สามารถนำแบบทดสอบไปใช้ในการวินิจัยจุดแข็ง จุดอ่อน ของนักเรียนให้มีความแม่นยำและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลพร พูลสวัสดิ์. (2559). การประเมินวินิจัย: แนวคิดและกระบวนการประเมิน. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 5(1), 103-113.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). วารสารชุมนุมนักวัดผลและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปรียาพร ศรีเกตุ. (2562). การสร้างแบบทดสอบเชิงวินิจัยทักษะคณิตศาสตร์เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ การหารระคนของทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ในการประชุมวิชาการการวัดผลประเมินผลและวิจัยสัมพันธ์ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 28. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลำแพน วงศ์คำจันทร์. (2557). “การสร้างแบบทดสอบวินิจัยข้อบกพร่องทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่แนวตรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา เดชตานนท์. (2539). การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือครูรายวิชาเพิ่มเติม เคมี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Leighton, J. P., & Gierl, M. J. (2007). *Why cognitive diagnostic assessment?*. New York: Cambridge University Press.
- Roberts, M. R., Alves, C. B., Chu, M. W., Thompson, M., Bahry, L. M., & Gotzmann, A. (2012, April 13). Testing expert-based vs. student-based cognitive models for a grade 3 diagnostic mathematics assessment. Annual meeting of the American Educational Research Association, University of Alberta, CANADA.

การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Risk management in the process of farming of famers

in Moo 3, Tha Ngio Subdistrict, Mueang District,

Nakhon Si Thammarat Province

พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์¹

Pongprasit Onchan

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรและเพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เกษตรกรที่มีอาชีพทำนาและผู้ที่มีบทบาทในการส่งเสริมการทำนา จำนวนทั้งสิ้น 20 คน เลือกแบบเจาะจง และนำเสนอข้อค้นพบในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร พบว่า 1) ความเสี่ยงในขั้นเตรียมจากการฉีดยาฆ่าหญ้ากลายสารพิษตกค้าง คันนาได้รับเสียหายจากวัชพืชรบกวนเหยียบย่ำ สัตว์ศัตรูพืชจุนจิงน้ำไม่ได้ การไถและคราดจำเป็นต้องจ้าง เมล็ดพันธุ์/ต้นกล้าข้าวเสียหาย เครื่องมือชำรุด ขาดเงินลงทุนและขาดแคลนแรงงาน 2) ความเสี่ยงในขั้นการเพาะปลูก หากฝนตกหลังการหว่านส่งผลต่อเมล็ดพันธุ์ข้าวเน่า การถอนต้นกล้าข้าวและการดำนาต้องระมัดระวัง หากกรากขาดต้นข้าวจะเน่าตาย 3) ความเสี่ยงในขั้นการดูแลรักษา ฝักระวังสัตว์ศัตรูพืชกัดกินต้นกล้าข้าว และกำจัดวัชพืชด้วยการฉีดสารเคมี 4) ความเสี่ยงในขั้นเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวเกี่ยวข้าวส่งผลให้ดินแน่น และเผาซึ่งข้าวกลายเป็นมลพิษ ส่วนเก็บเกี่ยวด้วยมือใช้เวลานานจนข้าวเสียหาย 5) ความเสี่ยงในขั้นเก็บรักษาจากรถเกี่ยวเกี่ยวข้าวได้ข้าวเปลือกค่อนข้างชื้นและเสี่ยงต่อการขึ้นรา ในกรณีเก็บเกี่ยวด้วยมือสามารถดูแลได้ง่าย ไม่ขึ้นรา เพียงเก็บให้ห่างจากความชื้น แดด และสัตว์ 2.การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร พบว่า 1) การยอมรับความเสี่ยง เช่น การเลือกใช้ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักทดแทนปุ๋ยเคมี เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และศัตรูพืช แก้ปัญหาตามความเร่งด่วน 2) การลด/ควบคุมความเสี่ยง ลดการใช้ปุ๋ย/ลดปริมาณการใช้สารเคมี เพื่อลดผลข้างเคียง 3) การกระจายความเสี่ยง/โยนความเสี่ยง เป็นการกระจายพื้นที่ทำนาให้มากขึ้น ใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย และดูแลร่วมกันเพื่อป้องกันศัตรูทำลายนาข้าว

Received: 2020-12-26 Revised: 2021-02-19 Accepted: 2021-02-21

¹ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Program in Community Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si
Thammarat Rajabhat University. Email: pongprasit_onc@nstru.ac.th

4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เป็นไปค่อนข้างยากเนื่องจากความเสี่ยงการทํานานั้นมีต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดการด้วยตนเองเพื่อทุเลาเบาบางลงเท่านั้น

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารความเสี่ยง; กระบวนการทํานา; เกษตรกร

Abstract

The purposes of research aim to study were risks in the process of farming of famers and risk management in the process of farming of famers. For qualitative research. The data were collected by using a set of in-depth interviews with 20 key informants including; Farmers with a farming profession, and a farming promoter. The findings were presented in analysis Description. The research results were found that: 1. Risks in the process of farming of famers; found that 1) Risks in the preparation stage; from injections to kill grass become toxic residues. The farm is damaged by trampled cattle and enemy animals, unable to dig holes in the water, plowing and raking is required, damaged of seed/seedlings, and defective tools must be procured, defective equipment, lack of investment and labor shortage. 2) Risks in the cultivation stage; if rains after sowing resulted in rotten rice seeds, seedling removal and planting must be careful. If the roots are lacking, the rice plants will rot dead. 3) Risks in the maintenance; monitoring of pests that eat rice seedlings and eliminate weeds by chemical injection. 4) Risks in harvesting; rice harvesters that result in soil tightness and burning of rice cobs to become polluted, while manual harvesting takes a long time until rice is damaged. 5) Risks in the storage; from the rice harvester, the rice is relatively moist and vulnerable to mold, In case of harvesting by hand, it can be easily maintained, not moldy, just keep it away from moisture, insects and animals. 2. Risk management in the process of farming of famers; found that 1) Risk acceptance such as choosing manure/compost to replace chemical fertilizers, prepare for flooding, drought and pests by solve problems according to urgency. 2) Risk reduction to reduce the use of fertilizers or reduce the consumption of chemicals to minimize side effects. 3) Risk sharing to spread more farm areas, use chemicals safely and take care of them together to prevent pests from destroying rice fields. 4) Risk avoidance to quite difficult due to the ongoing risks of farming and it only needs to be managed manually to mitigate.

Keywords: Risk Management; The Process of Farming; Famers

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพทำนาที่มีความสำคัญ ซึ่งที่ผ่านมาชาวนาส่วนใหญ่ยังมีความยากจน และมีรายได้น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น ๆ จากการสำรวจพบว่า ขนาดการถือครองที่ดินของชาวนามีแนวโน้มลดลง ต้นทุนการผลิตข้าวแต่ละประเภทมีต้นทุนเพิ่มขึ้น และมีต้นทุนการผลิตข้าวชนิดต่าง ๆ ซึ่งต้นทุนการผลิตข้าวจะสูงขึ้นทุกปี ในขณะที่ผลตอบแทนสุทธิของชาวนามีแนวโน้มลดลง รวมทั้งเกษตรกรมีขนาดหนี้สินเพิ่มขึ้น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2557) ในด้านแรงงานพบว่า แรงงานรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรน้อยลง ส่งผลให้อายุเฉลี่ยของแรงงานภาคเกษตรสูงขึ้น (กรวิทย์ ตันศรี, ม.ป.ป.) เนื่องจากอาชีพชาวนาเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงสูงจากภัยธรรมชาติ ได้แก่ ฝนแล้ง น้ำท่วม ฯลฯ นอกจากปัญหาความเสี่ยงทางด้านภัยธรรมชาติแล้วยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่ทำให้ชาวนาไทยไม่สามารถยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นได้ อีกทั้งหนี้สินของเกษตรกรเพิ่มขึ้นขณะที่รายได้ลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากสินค้าเกษตรมีราคาสูงขึ้นมากอย่างผิดปกติ และเกษตรกรได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ เกษตรกรเริ่มมีปัญหาหนี้สินและหันไปพึ่งพาเงินนอกระบบมากขึ้น เป็นสิ่งที่น่ากังวลต่อความสามารถพึ่งพาตัวเองของเกษตรกรในอนาคต เนื่องจากต้องรับภาระต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้น (กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ, 2558) อีกทั้งปัจจุบันการทำนาได้ปรับเปลี่ยนจากดั้งเดิมมาเป็นการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เน้นการผลิตเพื่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค การใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า และฮอร์โมนในปริมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่ผลผลิตกลับมีคุณภาพต่ำ (กรมวิชาการเกษตร, 2558)

สำหรับหมู่ที่ 3 ตำบลท่าจี้ อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากกรณีดังกล่าวมาข้างต้น สืบเนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีการทำนามาตั้งแต่อดีต มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในกระบวนการทำนามาหลายชั่วอายุคน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญาดังกล่าวกลับลดลงตามสภาวะการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากความเสี่ยงในการทำนาด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเข้ามาเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เกษตรกรต้องแบกรับ เป็นผลให้เกษตรกรหลายคนต้องหยุดทำนาและหาอาชีพอื่นที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า จนทำให้เหลือเกษตรกรที่มีอาชีพทำนาอยู่ในพื้นที่เพียงแค่ 20 คนเท่านั้น (ราย ชำนาญคำ, 2559) จากข้อค้นพบทางวิชาการพบว่า ความเสี่ยงในขั้นเตรียม ขึ้นเพาะปลูก ขึ้นดูแลรักษา ขึ้นเก็บเกี่ยว และขึ้นเก็บรักษาผลผลิต (กองวิจัยและพัฒนาข้าว, ม.ป.ป.) ซึ่งเทียบเคียงได้ในงานวิจัยของมัทนิ สงวนเสริมศรี (2550) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ รวมถึงความเสี่ยงโดยเริ่มต้นของการปลูกข้าว ได้แก่ ปัญหาราคาปุ๋ยและปัญหาสารเคมี ความเสี่ยงในขั้นตอนการเตรียม การดูแลรักษา ส่วนปัญหาราคาข้าวตกต่ำที่ส่งผลต่อการเก็บเกี่ยวและการรักษาผลผลิต และสอดคล้องกับข้อค้นพบของชนาใจ หมื่นไธสง (2562) ที่กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ในการทำนา เช่น ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ ด้านปัญหาปุ๋ยเคมี ปัญหาด้านแรงงาน

และปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศ รวมถึงปัญหาด้านการจัดการ ปัญหาหนี้สิน และปัญหาด้านการตลาด ได้แก่ การกดราคา และราคาข้าวตกต่ำ

จากความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร จึงจำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เกษตรกรยอมรับได้โดยไม่ลำบากจนเกินไป ซึ่งการจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการ การลด/การควบคุมความเสี่ยง เป็นการปรับปรุงระบบการทำงานหรือออกแบบวิธีการทำงานใหม่เพื่อลดผลกระทบ การกระจายความเสี่ยง/การโอนความเสี่ยงเป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบ และการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับมาก และไม่อาจยอมรับได้ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยที่สามารถเทียบเคียงได้ของรำไพ ประสานธำรงศิริ, กอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์, ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์ และไชยรัตน์ เพ็ชรชลาณวัฒน์ (2560) พบว่า การจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำนา อันได้แก่ การเตรียมดิน การเตรียมเมล็ดพันธุ์ การลดการใช้ปุ๋ยเคมี การลดการใช้สารเคมี และการลดต้นทุนการผลิตไปใช้ในการทำนาของเกษตรกรในฤดูกาลต่อไป รวมถึงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายเพื่อนำข้าวไปขายต่างพื้นที่ รวมถึงการวางแผนค่าใช้จ่ายในครัวเรือน โดยส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนหารายได้เสริมและลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ชนาใจ หมั่นไธสง, 2562)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และลงพื้นที่ภาคสนามในการแสวงหาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร และการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการยืนยันข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยการวิจัยเชิงคุณภาพจะช่วยให้เข้าถึงข้อมูล และกลายเป็นงานศึกษาแรก ๆ หรืองานวิจัยตั้งต้นที่ศึกษาเชิงคุณภาพในเขตภาคใต้ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลและข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีความเหมาะสม และเพื่อที่จะเป็นมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

2. กลุ่มเป้าหมาย

ได้กำหนดสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพทำนา จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มเก็บข้อมูล โดยเลือกแบบเจาะจงเกษตรกรที่มีอาชีพทำนา ไม่ต่ำกว่า 10 ปี และยินดีให้ข้อมูล กลุ่มผู้ส่งเสริม และเกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่มีอาชีพทำนา จำนวน 4 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน สมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 2 คน และเกษตรอำเภอ จำนวน 1 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร ได้แก่ ความเสี่ยงขั้นเตรียม ความเสี่ยงขั้นเพาะปลูก ความเสี่ยงขั้นดูแลรักษา ความเสี่ยงขั้นเก็บเกี่ยว และความเสี่ยงขั้นเก็บรักษาผลผลิต ตอนที่ 3 การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง การลด/การควบคุมความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยง/การโอนความเสี่ยง และการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมอีกครั้ง และนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยอาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร ได้แก่ ความเสี่ยงขั้นเตรียม ความเสี่ยงขั้นเพาะปลูก ความเสี่ยงขั้นดูแลรักษา ความเสี่ยงขั้นเก็บเกี่ยว ความเสี่ยงขั้นเก็บรักษาผลผลิต และการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง การลด/การควบคุมความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยง/การโอนความเสี่ยง และการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง รวมถึงข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Resources) ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นเอกสาร เช่น เอกสารของทางราชการ บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และและตรวจสอบข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาเอกสารร่วมในการวิเคราะห์ และตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งเพื่อหาข้อมูลที่เที่ยงตรง (Validity) เท่าที่จะกระทำได้ กรณีข้อมูลปฐมภูมิ ทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเหล่านี้จะได้รับการตรวจสอบแบบสามเส้า ได้แก่ ตรวจสอบกับข้อมูลทางราชการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทำนา หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช และตรวจสอบโดยการพูดคุยกับผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพทำนา ผู้มีประสบการณ์ตรง และผู้มีความรู้หลายๆ คน แล้วจึงจะสรุป กรณีข้อมูล

ทุกัญญะ เช่น เอกสารว่าด้วยความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยง เอกสารว่าด้วยกระบวนการทำนา ได้แก่ ตรวจสอบด้วยวิธีการนำข้อความในเอกสารหลายเล่มมาสอบทานกัน เป็นต้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาเสนอข้อมูลในแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) ประกอบด้วยการบรรยายขั้นตอน หรือวิธีการต่าง ๆ โดยนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา” โดยสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. ความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.1 ความเสี่ยงในขั้นเตรียม ได้แก่ พื้นที่ เครื่องมือ เมล็ดพันธุ์ เงินลงทุนและแรงงาน ดังนี้

1.1.1 ความเสี่ยงในการเตรียมพื้นที่ในขั้นนี้เกษตรกรจะทำการเตรียมพื้นที่

1) การกำจัดหญ้าวัชพืชรอกจากแปลงนา โดยทั่วไปแล้วหญ้าวัชพืชที่พบจะประกอบด้วย กก หญ้าข้าวผี หญ้าขี้ และข้าวที่งอกจากการเก็บเกี่ยวในฤดูกาลก่อน ใช้วิธีการตัดกับเครื่องตัดหญ้า ปลอ่ยไว้ให้หญ้าที่ตัดแห้งจึงเผา บางก็ใช้วิธีฉีดยาฆ่าหญ้าชนิดเผาไหม้ ซึ่ง 2 วิธีนี้ ราก หรือกอหญ้าที่ฝังอยู่ในดินจะไม่ตาย และจะงอกมาใหม่หลังเกษตรกรว่านข้าวหรือปักดำไปแล้วทำให้เสียเวลาในการกำจัดหญ้าวัชพืชอีกครั้งและยากกว่าเดิม เพราะในแปลงนามีข้าวอยู่แล้วเกษตรกรบางรายจึงใช้วิธีการฉีดยาฆ่าหญ้าชนิดดูดซึม ซึ่งทำให้หญ้าวัชพืชตายไปถึงรากและไม่งอกขึ้นมาใหม่ แต่วิธีนี้เสี่ยงกับสารพิษตกค้างในนาข้าว คือ หากฉีดในปริมาณมาก ข้าวก็จะไม่เจริญเติบโตหรืออาจตายได้ ซึ่งแตกต่างจากในอดีตที่มีเพียงกก กระเจ็ดหนู และผักตบชวา เนื่องจากในแปลงนามีน้ำขังตลอดปี เกษตรกรจึงมักจะใช้วิธีการถอน หรือการถอนควายทั้งฝูงให้ลงไปเหยียบย่ำในแปลงนา ทำให้หญ้าถูกเหยียบย่ำและจมลงไปในดิน วิธีนี้นอกจากเกษตรกรจะได้กำจัดหญ้าวัชพืชแล้ว ดินในแปลงนาก็จะมีลักษณะพร้อมจะหว่านหรือดำได้ทันที โดยไม่ต้องมีการไถพรวนอีก

2) ความเสี่ยงในการทำคันนา เกษตรกรจะต้องมีการทำคันนาเพื่อกักเก็บน้ำไว้ในแปลงนาทั่วไปแล้วมักมีขนาด กว้างประมาณ 30 เซนติเมตร สูงประมาณ 30 เซนติเมตร โดยการทำนาคันนา นี้เกษตรกรจะมีการทำคันนาใหม่ในทุกฤดูกาลทำนา เนื่องจากการเหยียบย่ำของวัวและควายปล่อยทุ่งจำนวนมากนอกฤดูกาลทำนา คันนาที่ไม่ถูกวัวควายเหยียบย่ำก็จะมีลักษณะเป็นรูป หนูนา หรือ กบ ส่งผลให้เก็บกักน้ำไว้ไม่ได้เช่นกัน การทำ หรือซ่อมแซมคันนา หากไม่มากเกษตรกรมักจะทำเอง แต่หากต้องทำมากก็จะใช้รถแทรกเตอร์ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการไถ โดยคิดค่าจ้างในการทำคันนาประมาณเมตรละ 10 บาท โดยจะคิดนอกเหนือจากค่าจ้างไถหรือพรวน เกษตรกรบางรายเลือกที่จะไม่ทำคันนาใหม่ ด้วยเหตุเรื่องของเวลา หรือไม่มีค่าจ้าง ส่งผลให้เกิดความเสียหายในภายหลัง

3) ความเสี่ยงในการไถ และคราด (ตีพรวน) ในขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่เชื่อได้ว่าหนักและเหนื่อยที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้วิธีการว่าจ้างรถแทรกเตอร์ มาไถพรวนแปลงนาของตนเอง โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก เรียกว่า การไถ เกษตรกรมักใช้รถไถเดินตามติดหัวหมู หรือผาน ก่อนทำการคราด ทั่วไปแล้วการไถมี 2 วิธี คือ การไถแบบแห้ง เป็นไถแปลงนาแล้วตากหน้าดินไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อให้รากหญ้าวัชพืชตาย และการไถแบบน้ำ การไถแบบนี้เกษตรกรจะเปิดน้ำเข้านาของตนเองหลังจากกำจัดหญ้าวัชพืชเรียบร้อยแล้ว ระยะที่ 2 เรียกว่า การคราด (ตีพรวน) หลังจากไถเรียบร้อยแล้ว เกษตรกรจะใช้ “ขรุ่ม” หรือที่เกษตรกรเรียกว่า ลูกกลิ้ง ติดกับรถไถเดินตาม โดยใช้คราดนาเพื่อให้ดินละเอียด เกษตรกรบางรายเลือกที่จะจ้างรถแทรกเตอร์ อัตราค่าจ้างไถไร่ละประมาณ 400 ถึง 500 บาท และการคราดไร่ละ 700 ถึง 800 บาท เกษตรกรบางรายเลือกทั้งไถและพรวนด้วยตนเองด้วยรถไถเดินตาม บางรายจ้างไถด้วยรถแทรกเตอร์ ในการจ้างรถไถแต่ละครั้ง เกษตรกรจะต้องติดต่อกับเจ้าของรถไว้เป็นเวลานาน เนื่องจากต้องรอตตามลำดับ และประเด็นสำคัญ คือ งานออกมามีความละเอียด เป็นที่ชื่นชอบของเกษตรกร หากติดต่อกำก็จะติดคิวนาน บ่อยครั้งที่การไถพรวนเสร็จไม่ทันการหว่านหรือดำ ส่งผลให้เกิดความเสียหายกับเมล็ดพันธุ์หรือกล้าข้าวที่ถอนไปดำแก่เกินไป ทำให้ข้าวไม่แตกกอ

1.1.2 ความเสี่ยงในการเตรียมเครื่องมือ ก่อนถึงฤดูกาลทำนา เกษตรกรจะสำรวจเครื่องมือในการทำนาให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์และพร้อมใช้งาน เครื่องมือบางส่วนเกษตรกรจะซ่อมแซมได้ด้วยตนเอง เช่น จอบ มีดพรวน ในส่วนของเครื่องจักรกลทางการเกษตรที่ชำรุดหรือเสียหายจากเหตุการณ์น้ำท่วม เกษตรกรจะใช้วิธีการส่งช่างที่ชำนาญเพื่อซ่อมแซมเครื่องมือ เช่น รถไถ คันไถ คราด ขลุบ และเครื่องสูบน้ำ แต่มีบ่อยครั้งที่ซ่อมแล้วใช้งานไม่ได้ เนื่องจากเสียหายมากเกินไปหรือการส่งให้ช่างที่ไม่ชำนาญหรือโดนเอาเปรียบ ก็จำเป็นจะต้องส่งซ่อมใหม่หรือต้องจัดซื้อใหม่

1.1.3 ความเสี่ยงในการเตรียมเมล็ดพันธุ์ เกษตรกรมีการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวหลายวิธี เช่น เกษตรกรบางรายจะเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เองจากฤดูกาลก่อน โดยเลือกจากแปลงข้าวที่มีสภาพสมบูรณ์ รวงใหญ่ เมล็ดเต็ม โดยใช้ “แกละ” ตัดที่คอรวงที่ลือรวงจนได้เต็มกำมือ จึงมัดเป็น “เสียง” วิธีนี้มีข้อเสีย คือ การกลายพันธุ์ของข้าว เนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายจะปลูกข้าวต่างสายพันธุ์ เกษตรกรบางส่วนเลือกที่จะซื้อเมล็ดพันธุ์จากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน หรือซื้อจากร้านค้าที่จำหน่ายเมล็ดพันธุ์

1.1.4 ความเสี่ยงในการเตรียมเงินลงทุน เกษตรกรมีความเสี่ยงในการเตรียมเงินทุน เนื่องจากต้องเตรียมเงินไว้เพื่อซื้อพันธุ์ข้าว ค่าไถพรวน ค่าถอน ค่าดำและค่าเกี่ยว ซึ่งเป็นเงินทุนที่ต้องหาไว้ทุกปี และหากบางปีไม่ได้เตรียมไว้ เมื่อถึงฤดูกาลทำนาก็ต้องหยิบยืมคนที่สามารถยืมได้เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนก่อน

1.1.5 ความเสี่ยงในการเตรียมแรงงาน แรงงาน นับเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการทำนาเป็นอย่างยิ่ง แม้ว่าปัจจุบันจะมีเครื่องจักรที่เป็นเครื่องทุ่นแรง แต่การเข้าถึงเครื่องจักรดังกล่าว อาจ

ทำได้ไม่ทั่วถึงนักเป็นเพราะเครื่องจักรที่มีบริการน้อย ไม่ครบทุกกระบวนการของการทำนา รวมถึงต้องใช้ต้นทุนที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรยังต้องพึ่งพาแรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ในกระบวนการทำนา ความเสี่ยงในการเตรียมแรงงานในกระบวนการทำนาสามารถแบ่งเป็น 2 ประการ ได้แก่ 1. แรงงานจากตัวเกษตรกรและครอบครัว พบว่า สมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะลูก ๆ ของเกษตรกร ไม่ชอบทำนา ต่างหันมารับจ้างนอกภาคการเกษตรเป็นจำนวนมาก เมื่อถึงฤดูกาลทำนาจึงไม่มีแรงงานที่จะคอยช่วยเหลือ หรือแม้แต่ตัวเกษตรกรเองบางครั้งมีปัญหาเรื่องสุขภาพมรเร้าในฤดูกาลทำนา จึงไม่มีความสามารถที่จะทำนาได้ 2. แรงงานจากการจ้าง การจ้างแรงงานในการทำนา ในปัจจุบันมีจำนวนน้อยลงอย่างยิ่ง เพราะมองว่าเป็นงานหนัก เหนื่อย ร้อน เมื่อเทียบกับการรับจ้างในอาชีพอื่น หรือนอกภาคการเกษตร ส่วนที่ยังคงรับจ้างทำนาก็มีจำนวนน้อยลง บางครั้งต้องจัดคิวเพื่อลงนาในแปลงต่าง ๆ จนเป็นเหตุให้การไถ่ค่าแรงเกิดขึ้น

1.2 ความเสี่ยงในขั้นตอนการเพาะปลูก ได้แก่ ความเสี่ยงในการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว ความเสี่ยงในการถอนต้นกล้าข้าวและการดำนา ดังนี้

1.2.1 ความเสี่ยงในการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว การหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวมีความเสี่ยงเนื่องจากจะต้องเตรียมพื้นที่สำหรับหว่านให้เหมาะสำหรับการทำนาก่อน โดยเฉพาะก่อนการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวจะต้องผ่านการแช่น้ำ โดยการหว่านแบบหว่านแห้งผลผลิตจะเจริญเติบโตเต็มที่และสมบูรณ์ จากนั้นจึงหว่านไว้เต็มแปลงนา จึงจะได้ผลผลิตในปริมาณที่ต้องการ เมื่อถึงฤดูกาลทำนา เกษตรกรที่เตรียมเมล็ดพันธุ์ไว้จากฤดูกาลก่อน จะนำเสียงข้าวมาวนวด โดยใช้เท้าเหยียบขยี้จนเมล็ดข้าวหลุดออกจากรวงจนหมด แล้วนำไปใส่กระสอบก่อนจะนำกระสอบเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำไว้ 2 คืน การเพาะเมล็ดพันธุ์ จะต้องหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวทิ้งไว้ประมาณ 1 เดือน เพื่อให้เมล็ดพันธุ์ออกเป็นต้นกล้าและรอให้ต้นกล้าโตเต็มที่ จึงจะนำต้นกล้ามาดำได้ การหว่านที่ดี จะทำหลังไถพรวนเสร็จและควรจะเว้นระยะไว้ 1 คืน เพื่อให้โคลนในแปลงนาแข็งตัว เกษตรกรจะสูบน้ำออกหมดก่อนถึงขั้นตอนการหว่าน โดยการหว่านจะใช้การหว่านแบบแห้ง เพื่อให้ได้ต้นกล้าที่สมบูรณ์ ในขั้นนี้เกษตรกรต้องพบกับความเสี่ยง เช่น เมล็ดพันธุ์ข้าวเน่าจากฝนที่ตกมาหลังจากการหว่าน เกษตรกรจะต้องนำถังน้ำมาตักน้ำหรือใช้วิธีการสูบน้ำออกจากแปลงนาเพื่อป้องกันไม่ให้เมล็ดพันธุ์ข้าวเน่า มีเช่นนั้นก็ต้องหว่านใหม่ทั้งหมด ต่อมาคือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับต้นกล้าก่อนการถอน เนื่องจากต้นกล้าเน่า นก หนู ปู หอยกิน และการเกิดโรค ได้แก่ โรคใบหยิก โรคใบแห้ง และโรคไหม้

1.2.2 ความเสี่ยงในการถอนต้นกล้าข้าวและการดำนา การถอนต้นกล้าข้าวจะใช้ลักษณะการถอนแบบที่ละต้นเพื่อลดความเสียหายของต้นกล้า ทำให้การถอนต้นกล้าข้าวค่อนข้างจะสำคัญเนื่องจากจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก จากนั้นจึงรวมต้นกล้าข้าวเป็นกำ (ต้นกล้าข้าวหลาย ๆ ต้น มัดรวมกัน) เพื่อลดปัญหาการบอบช้ำของต้นกล้าข้าว และไม่เหี่ยวเร็วเกินไปทิ้งไว้ 1 คืน หลังจากนั้นนำไปดำ ในการดำนาและถอนกล้าจะใช้จำนวนคน 2-3 คน ต่อแปลงนา 10 ไร่ ช่วยให้ประหยัดเวลาในการดำนา และเพื่อไม่ให้ต้นกล้าข้าวลึบหรือไม่สมบูรณ์

1.3 ความเสี่ยงในขั้นตอนการดูแลรักษา ได้แก่ ความเสี่ยงในการดูแลรักษาต้นกล้าข้าวในแปลงนาและความเสี่ยงจากปุ๋ย และสารเคมีในนาข้าว ดังนี้

1.3.1 ความเสี่ยงจากการดูแลรักษาต้นกล้าข้าวในแปลงนา การดูแลรักษาต้นกล้าข้าวที่อยู่ในแปลงนาข้าวหลังจากการดำนาต้องดูแลให้พ้นจากแมลงศัตรู หรือแม้แต่หอยบางชนิดที่กัดกินต้นกล้าข้าวจนเกิดความเสียหายหรือทำให้ต้นกล้าข้าวไม่สามารถเจริญเติบโตได้เต็มที่ รวมถึงต้องดูแลศัตรูบางชนิดที่กินต้นกล้าข้าว เช่น นกปากห่างหรือนกชนิดอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งเมล็ดข้าวเมื่อข้าวออกรวงจนทำให้เสียหาย การดูแลรักษากล้าข้าวจะต้องดูแลรักษาให้ห่างจากหนอนกอ เพี้ยกระโดด โดยการใช้ยาปฏิชีวนะสำหรับกำจัดศัตรูพืชชนิดทั้งหมดทุกแปลงในทุกปี นอกจากนั้นยังมีหญ้าวัชพืช เช่น หญ้ามัน หญ้ากอ กก ผักตบชวา ที่ต้องกำจัดออกจากแปลงนาให้หมด

1.3.2 ความเสี่ยงจากปุ๋ย และสารเคมีในนาข้าว การใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีฉีดพ่นเพื่อการบำรุงรักษา และป้องกันแมลงศัตรูต้นกล้าข้าว รวมถึงการใช้ปุ๋ยเคมีผสมเพิ่มเติมในการบำรุงต้นกล้าข้าว เพราะการถอนต้นกล้าข้าวมาปัก (ดำนา) ในแปลงนาเพื่อให้ต้นกล้าข้าวตั้งต้นได้เร็วขึ้น ซึ่งต่างจากอดีต ไม่มีมียา (ปุ๋ยอินทรีย์ตามธรรมชาติ) ทั้งนี้การใช้ปุ๋ยเคมีจะช่วยให้บำรุงการเจริญเติบโตของต้นกล้าข้าวเป็นหลักไปจนถึงการเก็บเกี่ยว

1.4 ความเสี่ยงในขั้นเก็บเกี่ยว ได้แก่ ความเสี่ยงในการเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าวและความเสี่ยงในขั้นเก็บเกี่ยวด้วยมือ ดังนี้

1.4.1 ความเสี่ยงในขั้นเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าว เนื่องจากการเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าวจะสะดวกและรวดเร็ว แต่จะทำให้ดินแน่นกว่าปกติเนื่องจากน้ำหนักของรถ ทำให้การไถนาในครั้งต่อไปทำได้ยากขึ้น ทั้งนี้เมื่อรถเกี่ยวข้าวเสร็จจะเหลือซังข้าวไว้และเกษตรกรบางคนจะนำไปเป็นอาหารสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลี้ยงไว้ เช่น วัวบ้าน (วัวสายพันธุ์ภาคใต้) ซึ่งวัวบ้านจะกินหญ้าสดไม่กินซังข้าว เกษตรกรบางรายใช้วิธีการเผาทิ้ง ซึ่งกลายเป็นมลพิษทางอากาศ

1.4.2 ความเสี่ยงในขั้นเก็บเกี่ยวด้วยมือ การเก็บเกี่ยวด้วยมือนั้นจะไม่เหลือซังข้าว แต่การเก็บเกี่ยวด้วยคนจำนวนน้อยจะใช้เวลานานมากกว่าปกติ โดยในพื้นที่ส่วนใหญ่จะร่วมกันเก็บเกี่ยวด้วยมือ จาก “รวง” กลายเป็น “เลียง” (รวงข้าวจำนวนหลาย ๆ รวงมัดรวมกันเรียกว่าเลียง) โดยใช้แกละและเคียว จะได้ผลดีกว่า และสร้างวัฒนธรรม “การขอแรง” เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการเก็บเกี่ยวจากความร่วมมือจากหลาย ๆ คน เมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จ เจ้าของแปลงนาจะหุงข้าวและทำกับข้าวเพื่อเลี้ยงขอบคุณ

1.5 ความเสี่ยงในขั้นเก็บรักษาผลผลิตจากเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าว และความเสี่ยงในขั้นเก็บรักษาผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวด้วยมือ ดังนี้

1.5.1 ความเสี่ยงในขั้นเก็บรักษาผลผลิตจากเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าว หลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จจะได้ข้าวเปลือกค่อนข้างชื้น จำเป็นจะต้องตากข้าวเปลือกให้แห้งสนิทก่อน ใส่กระสอบและเก็บ

ไว้ในยุงข้าว หรือสถานที่เก็บ เนื่องจากหากข้าวเปลือกขึ้นจะทำให้ข้าวเปลือกขึ้นรา เสียหาย ขายไม่ได้ หรือไม่สามารถเก็บเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวสำหรับปลูกต่อไป

1.5.2 ความเสี่ยงในขั้นเก็บรักษาผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวกับมือ การเก็บเกี่ยวกับมือนั้น ไม่ต้องตากแดดเพราะเสียงข้าวไม่เกิดความชื้น อีกทั้งการดูแลรักษาได้ง่าย และไม่ขึ้นรา การเก็บรักษาเสียงข้าวไว้ในยุงข้าว หรือสถานที่เก็บ อีกทั้งสามารถเก็บโดยการใส่กระสอบ โดยนำเสียงข้าวมาพาด หรือนวดให้เหลือแต่เมล็ดข้าวเปลือก จึงนำมาใส่กระสอบป่านหรือกระสอบอาหารสัตว์ จากนั้นนำไปไว้ในยุงข้าว หรือสถานที่เก็บที่ปลอดภัยจากความชื้น แมลง และสัตว์ทุกประเภท

2. การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 การยอมรับความเสี่ยง แม้ว่าความเสี่ยงจากกระบวนการทำนาค่อนข้างสูงแต่เกษตรกรก็สามารถยอมรับวิธีการแก้ปัญหา คือ การเลือกใช้ปุ๋ยหรือลดปริมาณการใช้สารเคมี เช่น ใช้ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมัก เป็นต้น เพื่อทดแทนปุ๋ยเคมีและลดต้นทุนการผลิตอีกด้วย รวมถึงเมื่อเกิดปัญหาในแปลงนา ก็ต้องพยายามยอมรับกับปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอนตามความเร่งด่วนของแต่ละปัญหาเพื่อไม่ให้เกิดภาวะเครียดในระยะเวลาของการทำนา การยอมรับความเสี่ยงเกิดขึ้น เมื่อเกษตรกรวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่มีวิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม เนื่องจากต้นทุนการจัดการความเสี่ยงสูงกว่าผลตอบแทนที่จะได้รับ อาจต้องยอมรับความเสี่ยง แต่ได้มีมาตรการติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อรองรับผลที่จะเกิดขึ้น ความเสี่ยงโดยรวมของอาชีพทำนานั้น ส่วนใหญ่จะพบจากปัญหาร้ายพิบัติ คือ ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง เพราะระบบระบายน้ำในท้องถิ่นยังไม่มี จนทำให้เกิดความเสี่ยงในทุก ๆ ปี และยังมีความเสี่ยงจากศัตรูพืช เช่น นก ปู หอยเชอรี่ หนูและแมลง ทำความเสียหายมากพอสมควร แม้ว่าเกษตรกรจะมีความพยายามเพียงใด ก็อาจจะกำจัดปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2.2 การลด/ควบคุมความเสี่ยง ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะเกิดจากการใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีมากเกินไปจนเกินปริมาณที่ต้นข้าวจะรับได้ทำให้ผลผลิตข้าวออกรวงไม่เต็มเมล็ด ซึ่งเป็นผลข้างเคียงของความเสียหายในพื้นที่เดียวกัน อีกทั้งจะมีปัญหาเกี่ยวกับหอยชนิดต่าง ๆ มากัดกินข้าวในแปลงนา จึงจำเป็นต้องจ่ายค่าดูแลรักษาแปลงนาเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะทำให้ลดปัญหา การลดหรือควบคุมความเสี่ยงเกษตรกรพยายามลดความเสี่ยงโดยการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงขั้นตอนบางส่วนของกิจกรรมหรือโครงการที่นำไปสู่เหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง รวมถึงการลดความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยง

2.3 การกระจายความเสี่ยงหรือโอนความเสี่ยง การที่จะทำให้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นลดลงหรือควบคุมความเสี่ยงได้ ซึ่งสามารถทำได้ยากมาก จำเป็นต้องช่วยกันการลด/ควบคุมความเสี่ยงหลาย ๆ ครอบคลุมโดยการกระจายพื้นที่ทำนาให้จำนวนมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับหอยชนิดต่าง ๆ ที่กัดกินต้นกล้าข้าว เนื่องจากหอยชนิดต่าง ๆ จะพัดมากับน้ำ โดยจะใช้วิธีการ

กำจัด คือ การใช้ยา หรือสารเคมี และควบคุมไม่ให้ไปกัดกินข้าวในแปลงนา ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐควรเข้าไปดูแล อบรมและสอนวิธีการป้องกัน และกำจัดศัตรูของต้นข้าวให้กับเกษตรกร เป็นการกระจาย หรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป เป็นการยกภาระในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและการจัดการกับความเสี่ยงให้ผู้อื่น มิได้เป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยภาพรวมของการกระจายความเสี่ยงจะช่วยให้กันหลาย ๆ คนในการทำนา จึงต้องช่วยกันในพื้นที่โดยการขยายพื้นที่เพื่อลดความเสียหาย

2.4 การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงในการทำนาเป็นไปได้ค่อนข้างยาก สืบเนื่องจากปัญหาในการทำนานั้นจะมีมาโดยตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องดูแลรักษาข้าวในแปลงนาด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเป็นไปได้เพียงเพื่อให้ปัญหานั้นทุเลาเบาบางลงเท่านั้น เพราะการทำนาในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจะต้องใช้ทุนมากกว่าเดิม ซึ่งหน่วยงานภาครัฐต้องเข้าไปให้ความรู้ สนับสนุน และดูแลให้ดีขึ้น เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมากและหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ ทำให้เกษตรกรหลายคนหยุด หรือยกเลิกการทำนา

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง “การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจิ้ง อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” มีประเด็นที่น่าสนใจ ผู้นิพนธ์นำมาอภิปราย ดังนี้

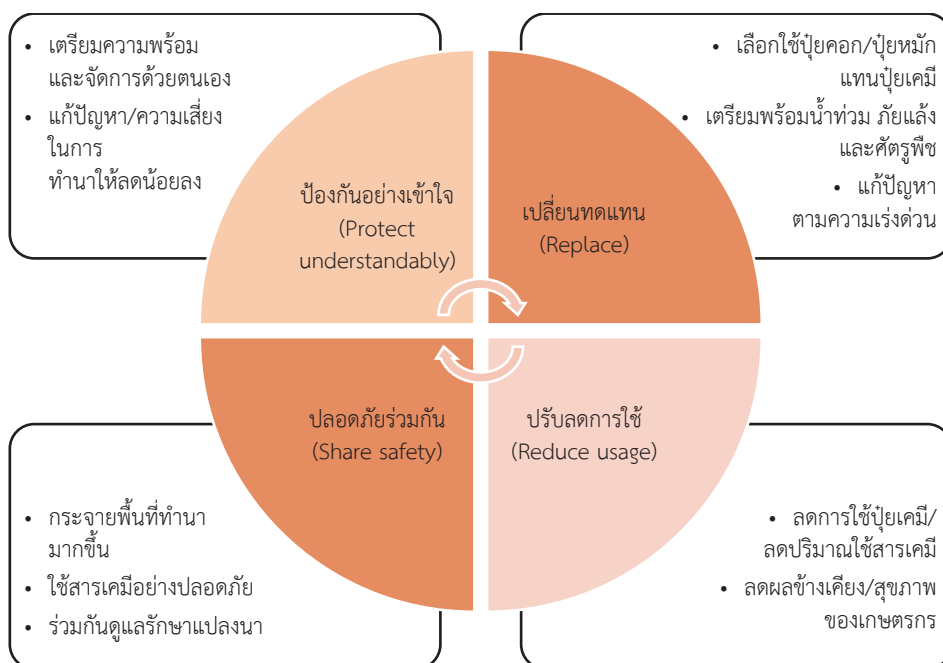
1. ความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร พบว่า 1) ความเสี่ยงในขั้นเตรียม จากการฉีดยาฆ่าหญ้าชนิดดูดซึมกลายสารพิษตกค้างในนาข้าว คำนวณเสียหายจากวัชพืชรบกวนและสัตว์ศัตรูพืช เช่น ปูและหนูนา ทำให้เก็บขังน้ำไม่ได้ ส่วนการไถและคราดจำเป็นต้องจ้าง ทำให้ล่าช้า เนื่องจากต้องรอคิวนาส่งผลต่อเมล็ดพันธุ์/ต้นกล้าข้าวเสียหาย อีกทั้งเครื่องมือไม่พร้อมใช้งาน ชำรุด หรือต้องจัดใหม่ ส่วนเมล็ดพันธุ์กลายพันธุ์ได้ง่ายเนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายจะปลูกข้าวต่างสายพันธุ์กัน รวมถึงเงินลงทุน หากไม่พอต้องกู้ยืม และขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากลูกหลานไม่ชอบทำนา เพราะมองว่าเป็นงานหนัก เหนื่อยและร้อน เมื่อเทียบกับอาชีพอื่นนอกภาคการเกษตร จึงต้องจ้างแรงงานรับจ้างที่มีจำนวนน้อย และเกิดการโกงค่าจ้าง 2) ความเสี่ยงในขั้นตอนการเพาะปลูก จากการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว หากฝนตกหลังการหว่านทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวเน่าจึงต้องหว่านใหม่ทั้งหมดและการถอนต้นกล้าข้าวและการดำนาต้องระมัดระวังอย่าให้รากขาด 3) ความเสี่ยงในขั้นการดูแลรักษาต้องเฝ้าสัตว์ศัตรูพืช เช่น แมลง นก ฯลฯ กัดกินต้นกล้าข้าวเสียหาย ส่วนพืชศัตรู เช่น หนูมัน หนูนา กก ผักตบชวา ฉีดสารเคมีกำจัด ใช้ปุ๋ยหรือสารเคมีพ่นบำรุง และป้องกันแมลงศัตรู 4) ความเสี่ยงในขั้นเก็บเกี่ยว หากเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าวส่งผลให้ดินแน่นกว่าปกติ และเผาซึ่งข้าวกลายเป็นมลพิษทางอากาศ ส่วนเก็บเกี่ยวด้วยมือ ใช้เวลานานจนบางครั้งข้าวเสียหาย 5) ความเสี่ยงในขั้นเก็บรักษาผลผลิต หากเก็บรักษาข้าวจากเก็บเกี่ยวด้วยรถเกี่ยวข้าวได้ข้าวเปลือกค่อนข้างขึ้นมาก และเสี่ยงขึ้นรา จำเป็นต้องตากให้แห้งก่อน ส่วนเก็บรักษาผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวด้วยมือ ไม่ต้องตากแดดซ้ำ ดูแลได้ง่าย และไม่ขึ้นรา เพียงเก็บให้ห่างจาก

ความชื้น แมลง และสัตว์ สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนี สงวนเสริมศรี (2550) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการปลูกข้าว ได้แก่ ปัญหาราคาปุ๋ย ปัญหาสารเคมี ปัญหาราคาข้าวตกต่ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนาใจ หมื่นไธสง (2562) พบว่า ปัญหาด้านการผลิต ได้แก่ ด้านปัญหาปุ๋ยเคมี ปัญหาด้านแรงงาน และปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศ ปัญหาด้านการจัดการ ปัญหาหนี้สิน และปัญหาด้านการตลาด ซึ่งงานวิจัยทั้งสองชิ้นงานล้วนแต่เป็นความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรทั้งสิ้น ประกอบกับกรมวิชาการเกษตร (2558) ได้ให้ข้อมูลอีกว่า การทำนาได้ปรับเปลี่ยนจากการทำนาแบบดั้งเดิมมาเป็นการทำนาสมัยใหม่ที่เน้นการผลิตเพื่อผลทางเศรษฐกิจโดย “ไม่คำนึงถึงความปลอดภัย” ของผู้บริโภค เช่น ใช้ทั้งปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้า และฮอร์โมนเพิ่มผลผลิต แต่ผลผลิตที่ได้ “มีคุณภาพต่ำ” มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากและสารเคมีที่ใช้ตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร และมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี

2. การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การยอมรับความเสี่ยงในลักษณะ “เปลี่ยนทดแทน” เช่น เลือกใช้ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักทดแทนปุ๋ยเคมี เตรียมพร้อมปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง และศัตรูพืช โดยยอมรับวิธีการแก้ปัญหาไปตามความเร่งด่วน 2) การลด/ควบคุมความเสี่ยง เช่น ลดการใช้ปุ๋ยหรือลดปริมาณการใช้สารเคมี ซึ่งเป็นไปในลักษณะ “ปรับลดการใช้” เพื่อลดผลข้างเคียงและความเสียหาย 3) การกระจายความเสี่ยง/โยนความเสี่ยง เป็นการกระจายพื้นที่ทำนาให้มากขึ้น ใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยในลักษณะ “ปลอดภัยร่วมกัน” และดูแลร่วมกันเพื่อป้องกันศัตรูศัตรูทำลายนาข้าว 4) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง เป็นไปค่อนข้างยากเนื่องจากปัญหาการทำนามีต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดการด้วยตนเอง และ “ป้องกันอย่างเข้าใจ” เพื่อให้ปัญหาข้างต้นทุเลาเบาบางลงเท่านั้น สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (2560) พบว่า การจัดการความเสี่ยงมีหลายวิธี ได้แก่ การยอมรับความเสี่ยง เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุม พร้อมทั้งการลด/การควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ อีกทั้งกระจายความเสี่ยงหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบและหลีกเลี่ยงความเสี่ยงเป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับมาก และไม่อาจยอมรับได้ จึงยกเลิกสิ่งนั้นไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของราไพ ประสานธำรงศิริ, กอบกุล วิศิษฐ์สรศักดิ์, ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์ และไชยรัตน์ เพ็ชรชลา นุวัฒน์ (2560) พบว่า การจัดการความเสี่ยงเกี่ยวกับการทำนา ตั้งแต่เตรียมดิน เตรียมเมล็ดพันธุ์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดการใช้สารเคมี และลดต้นทุนการผลิต ซึ่งงานวิจัยทั้งสองชิ้นงานต้องมีหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานเอกชนเข้าไปให้ความรู้และสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของชนาใจ หมื่นไธสง (2562) พบว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย ส่งเสริมการวางแผนค่าใช้จ่าย ส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนหารายได้เสริม และลดค่าใช้จ่าย ซึ่งบ่งชี้ถึงการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรเป็นไปในลักษณะ 4 ป. ได้แก่ “เปลี่ยนทดแทน ปรับลดการใช้ ปลอดภัยร่วมกัน และป้องกันอย่างเข้าใจ” เพื่อที่จะเป็นมาตรการในการป้องกันความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากผลวิจัยทำให้ทราบว่า การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิ 2 การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร
หมู่ที่ 3 ตำบลท่าจี้ว อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากแผนภูมิ 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรเป็นไปในลักษณะ 4 ป. รายละเอียด ดังนี้

1. เปลี่ยนทดแทน (Replace) เป็นการยอมรับความเสี่ยง โดยการเลือกใช้ปุ๋ยคอก/ปุ๋ยหมักทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี ในขณะเดียวกันก็มีการเตรียมพร้อมสำหรับปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้งและศัตรูพืช ใช้วิธีการแก้ปัญหาไปตามความเร่งด่วนของปัญหานั้น ๆ

2. ปรับลดการใช้ (Reduce usage) เป็นการลดและการควบคุมความเสี่ยง โดยลดการใช้ปุ๋ยเคมีและลดปริมาณการใช้สารเคมี ทั้งนี้เพื่อลดผลข้างเคียงและความเสียหายในนาข้าว รวมถึงสุขภาพของเกษตรกร

3. ปลอดภัยร่วมกัน (Share safety) เป็นการกระจายความเสี่ยงและกระจายพื้นที่ทำนาให้มากขึ้น อีกทั้งยังต้องใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย และร่วมกันดูแลรักษาแปลงนาให้ปลอดภัยจากสัตว์ศัตรูที่ทำลายนาข้าว

4. ป้องกันอย่างเข้าใจ (Protect understandably) เป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง แม้เป็นไปได้ยากจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม และจัดการด้วยตนเองเพื่อแก้ปัญหา/ความเสี่ยงในการทำนาให้ลดน้อยลง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าไปให้ความรู้และสนับสนุน เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร ควรเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีและปลอดภัย สำนักงานพัฒนาชุมชนควรเข้าไปส่งเสริมการทำนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดทุนการทำนา เป็นต้น

1.2 สามารถนำองค์ความรู้ใหม่ในลักษณะ 4 ป. ได้แก่ “เปลี่ยนทดแทน ปรับลดการใช้ ปลอดภัยร่วมกัน และป้องกันอย่างเข้าใจ” ไปปรับใช้ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรกับชุมชนอื่น ๆ

1.3 ควรใช้เทคนิคการวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลเชิงปรากฏการณ์ประกอบกัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกรกับชุมชนอื่น ๆ เพื่อทำความเข้าใจในความเหมือน หรือความแตกต่าง รวมถึงแนวโน้มในการปรับตัวของชุมชนนั้น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์หรือโครงการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีความเหมาะสมต่อไป

2.2 ควรศึกษาประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในกระบวนการทำนาของเกษตรกร เช่น การปรับตัวของชาวนา การสืบทอดอาชีพชาวนา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมวิชาการเกษตร. (2558). ยุทธศาสตร์ข้าวไทยด้านการผลิต ฉบับที่ 3 ปี 2558-2562.

กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรวิทย์ ตันศรี. (ม.ป.ป.). รายงานกับการเปลี่ยนแปลงของภาคการเกษตรไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.bot.or.th/Thai/EconomicConditions/Thai/Northeast/Research/DocLib_Research/04-Labor%20with%20Agri%20Changing.pdf [26 ธันวาคม 2560].

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ. (2558). การปฏิรูปชาวนาไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2557/hi2557-003.pdf> [26 ธันวาคม 2560].

- กองวิจัยและพัฒนาข้าว. (ม.ป.ป.). **องค์ความรู้เรื่องข้าว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.rice-thailand.go.th/rkb3/index.htm> [26 ธันวาคม 2560].
- ชนาใจ หมิ่นไธสง. (2562). การปรับตัวภายใต้ความเสี่ยงและความเปราะบางของชาวนา ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์**, 3(1), 1-30.
- มัทนี สวงนเสริมศรี. (2550). วิธีการและปัญหาของการทำนาข้าวในเขตภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย. **วิศวกรรมสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 2(1), 1-10.
- ราย ชำนาญคำ. (2559). **ผู้ใหญ่บ้าน**. [สัมภาษณ์].
- รำไพ ประสานธารังศิริ, กอบกุล วิศิษฐ์สรรค์ดี, ชลทิตย์ เอี่ยมสำอางค์ และไชยรัตน์ เพ็ชรชลา นุวัฒน์. (2560). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการทำนาหว่านน้ำตมเพื่อลดต้นทุนการผลิตของ จังหวัดเพชรบุรี. **Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ**, 10(3), 1083-1099.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2557). **ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2556**. นนทบุรี : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2560). **การบริหารจัดการความเสี่ยง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.tceb.or.th/files/policy-corporate/O37%20การบริหารจัดการความเสี่ยง.pdf>. [25 ธันวาคม 2560].

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
จังหวัดชัยภูมิ

Public Participation in the Preservation and Revitalization of Local
Cultural Traditions in Chaiyaphum Province

สมบัติ นามบุรี¹ ธิติวุฒิ หมั่นมี²

Sombat Namburi, Thitiwut Manmee

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชน และนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 28 คน และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนของจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย ด้านงบประมาณ ด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ ด้านการเข้ามาของเทคโนโลยี ด้านขาดความร่วมมือของคนในชุมชน ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้านปัญหาการระบาดของโควิด-19 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบประเพณีวัฒนธรรม 3) แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย การส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดความรู้ การสร้างความสัมพันธ์ของคนแต่ละรุ่น (ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) การปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญา การบรรจุประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของประชาชน; การอนุรักษ์ ฟื้นฟู; ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

Received: 2021-05-12 Revised: 2021-05-25 Accepted: 2021-05-27

^{1 2} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. E-mail: Nickeybat@gmail.com

Abstract

Objectives of this research were to study the problem of conservation of local cultural traditions, the participation of people and to Presenting guidelines for preserving local traditions and cultures in Chaiyaphum Province. The research methodology is qualitative research. It is a field study using in-depth interview method. From 28 key informants and presented the information by descriptive method. Findings were as follow : 1) Basic problems related to conservation and restoration of local cultural traditions in communities of Chaiyaphum Province, consisting of budget, economic conditions, the entry of technology, the lack of cooperation of the people in the community, cultural diversity under globalization and Covid-19 outbreak problem 2) Participation of the people in promoting, supporting and preserving local cultural traditions in Chaiyaphum Province consists of participation in finding problems and causes of problems in the community. Participation in development planning Participation in operations participating in receiving benefits Participation in the track Examining traditions and culture 3) Guidelines for preserving local traditions and cultures in Chaiyaphum Province consist of knowledge promotion and knowledge transfer. Building relationships for each generation (Social interaction) Improvement in accordance with social change. Support from government agencies Building a network of wisdom including local cultural traditions in basic education courses.

Keyword: Public Participation; The Preservation and Revitalization; Local Cultural Traditions

บทนำ (Introduction)

จากการค้นคว้างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรม พบว่า การดำเนินงานของสภาวัฒนธรรมเป็นงานจิตอาสา ทำให้คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมที่ได้รับเลือกตั้งจะสนใจในงานวัฒนธรรมมาเป็นลำดับรองจากงานด้านอื่นๆ ส่งผลให้สภาวัฒนธรรมไม่เกิดผลสมบูรณ์อย่างเป็นรูปธรรม สืบเนื่องจากการไม่มีสิทธิประโยชน์ หรือค่าตอบแทนของคณะกรรมการสภาวัฒนธรรม และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ยังไม่ได้รับการตอบรับในการให้สภาวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นการเชิญนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมาร่วมเป็นคณะกรรมการในการบริหารจัดการงานวัฒนธรรม ทำให้บทบาทของสภาวัฒนธรรมยังไม่ได้ได้รับความนิยมนจากองค์กรของรัฐในระดับต่างๆ (ศิริพงศ์ อริยสุนทร, 2558) และ

สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาว่าวไทยที่พบว่า ภูมิปัญญาว่าวไทยประกอบด้วย ความรู้ทั้งทางด้านศาสตร์และศิลป์ ซึ่งแฝงด้วยคุณค่าหลากหลายด้านอันส่งผลต่อการดำเนินชีวิต แต่ด้วยท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ภูมิปัญญาว่าวไทยถูกลดบทบาทลงกลายเป็นภูมิปัญญาที่ขาดผู้สืบทอด การถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่นจึงขาดหายไป ขาดการได้รับความสนใจจากหน่วยงานและบุคคล เป็นผลให้การดำเนินงานการอนุรักษ์ภูมิปัญญาว่าวไทย จึงควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสถานศึกษา โดยการจัดเก็บรวบรวมความรู้เรื่องว่าวมีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ สื่อการเรียนการสอน จัดตั้งให้มีการดำเนินงานร่วมกันในรูปแบบขององค์กร จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ร่วมกัน มีการบูรณาการเสริมสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ภูมิปัญญาว่าวไทยในระบบการศึกษา สนับสนุนการสร้างครูภูมิปัญญาด้านว่าวไทยให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดงานการเล่นว่าวและเรื่องการจัดการเรียนรู้แลกเปลี่ยน เพื่อยกระดับภูมิปัญญาว่าวไทยให้เป็นกีฬาสากลและเป็นวัฒนธรรมโลก (อารีรัตน์ พุฒิรุ่งโรจน์, 2557)

จากข้อมูลที่กำลังมาข้างต้นพบได้ว่าปัญหาด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมเกิดจากปัจจัยหลายอย่างที่พอสรุปได้คือเกิดจาก การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคม ค่านิยม ความเชื่อ เกิดจากปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่ (หนุ่มสาว) กับคนรุ่นเก่า (ผู้ใหญ่) เนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก เกิดจากความเจริญทางวัตถุก้าวหน้าจนความเจริญทางด้านศีลธรรมตามไม่ทัน เกิดจากการไม่ให้ความสำคัญและขาดการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น จึงทำให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมบางอย่างขาดหายไปจนรุ่นหลังไม่ให้ความสำคัญ ดังนั้นทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันทั้งคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ โดยต้องเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมกันทำกิจกรรม และรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ของชุมชนอันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ทุกคนในชุมชนต้องยอมรับแนวคิดร่วมกันว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่อุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความบริสุทธิ์ใจด้วยว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2541) ซึ่งจะทำให้การทำงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ มีการอยู่ดีมีสุข และเกิดการพัฒนายั่งยืน (ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2544) อาจกล่าวได้อีกอย่างว่าการมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตลอดจนการร่วมควบคุมโดยตรงจากประชาชนนั่นเอง (สถาบันพระปกเกล้า, 2545) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดชัยภูมิแต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ประเพณีของแต่ละพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาเพียงแค่ประเพณีบุญทอดเทียนในเขตอำเภอกำกัฒมพล จังหวัดชัยภูมิ

ดังนั้น จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีประเพณี วัฒนธรรมที่น่าสนใจหลายอย่างที่ทุกวันนี้เริ่มหายไปจากสังคมและชุมชน เนื่องจากขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับเยาวชนไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร ประเพณีอย่างหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิ คือประเพณีทำบุญทอดเทียน ซึ่งปกติจะทำกันช่วงก่อนเข้าพรรษาซึ่งจะมีการประกวดสรพัญญู ประกวดต้นเทียน ประกวดขบวนฟ้อน และมีกีฬาอื่นๆ ประกอบการจัดงาน ซึ่งเป็นประเพณีที่ชุมชนต้องมีส่วนร่วมและเป็นการฉลองฤดูทำนา แต่ปัจจุบันประเพณี วัฒนธรรมดังกล่าวเริ่มหายไป ผู้วิจัยได้เข้าพบผู้นำชุมชนประกอบด้วย กำนันผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกำกัฒมพล จังหวัดชัยภูมิ พบว่าปัญหาคือขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงวิธีการและกระบวนการที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรมเหล่านี้ให้กลับมาเหมือนเช่นที่ผ่านมา โดยผู้วิจัยได้กำหนดเอาอำเภอกำกัฒมพลเป็นพื้นที่วิจัยหลักในงานวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบของการวิจัย การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยเล่มนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยใช้เลือกแบบเจาะจงเอาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านคณะกรรมการวัด และตัวแทนชาวบ้าน ใน 4 ตำบล คือ ตำบลวังทอง ตำบลเจาทอง ตำบลแหลมทอง และตำบลบ้านเจียง เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยชิ้นนี้

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านคณะกรรมการวัด และตัวแทนชาวบ้าน ใน 4 ตำบล ตำบลละ 7 คน คือ ตำบลวังใหญ่ ตำบลเจาทอง ตำบลแหลมทอง และตำบลบ้านเจียง รวม 28 คน

3. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเป็นการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการวัด ในอำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ ได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้

1) ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่แหล่งข้อมูลที่เก็บจากภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการวัด ที่เลือกไว้

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

(1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนประชากรวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview)

(2) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จำนวน 3 ท่าน ในการตรวจเครื่องมือการวิจัยว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลได้หรือไม่

(3) ติดต่อขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงประชากรที่ใช้ในการวิจัยที่จะเข้าสัมภาษณ์

(4) นำส่งหนังสือขออนุญาตที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปขอเข้าสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

(5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมีขั้นตอนดังนี้ 1) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา 2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ป่าพรุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ป่าพรุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน ประกอบด้วย 1) ด้านงบประมาณ 2) ด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ 3) ด้านการเข้ามาของเทคโนโลยี 4) ด้านขาดความร่วมมือของคนในชุมชน 5) ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ 6) ด้านปัญหาการระบาดของโควิด-19

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการประชุมประจำเดือนเกี่ยวกับการส่งเสริมประเพณี ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมของผู้นำชุมชน ชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการประชุม นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลกับฝ่ายปกครองก็มึนโยบายน้อยจะตรงกัน ผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ไม่ค่อยให้ความสำคัญ ขาดความร่วมมือของคนในชุมชนเนื่องจากประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้างในต่างจังหวัด ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินทางไปร่วมกิจกรรมและต้องเลี้ยงหลานอยู่ที่บ้าน ขาดงบประมาณ ไม่มีเจ้าภาพและประชาชนหันมาใช้หลอดไฟถวายพระแทนเทียนพรรษา ปัญหาของการจ้างช่างฝีมือมาสร้างต้นเทียนเพื่อหวังผลในการประกวดมากเกินไป ขาดการถ่ายทอดและส่งเสริมประเพณีไปสู่คนรุ่นใหม่

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ผลการศึกษาสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรหลักในการจัดทำแผนชุมชนของท้องถิ่น โครงการถวายเทียนพรรษาเป็นโครงการที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีของ อบต. และ อบต. ก็ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลัก บางครั้งก็มีการเชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมด้วย ส่วนประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมและไปร่วมงานประเพณีเท่านั้น

3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำโครงการ จัดเตรียมงบประมาณและการดำเนินงาน และประสานไปยังหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนในการดำเนินการ รวมทั้งแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เทศกาลทอดเทียนแก่ประชาชนและระดมคนในชุมชนเข้าร่วม เชิญชวนชาวบ้านเยาวชนร่วมขบวนแห่ รับบริจาคเหรียญจากชาวบ้านทั่วไป ชาวบ้านร่วมกันวางแผนการจัดงานประเพณีวัฒนธรรม และช่วยจัดเตรียมงานและร่วมงานประเพณี

4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เป็นการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา การพบปะกับญาติพี่น้องที่กลับมาจากต่างจังหวัด เกิดความสุขใจในการทำบุญ สร้างความสามัคคีในชุมชน ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินสร้างความผ่อนคลายแก่ชุมชน เยาวชนมีส่วนร่วม ห้างไอลยาเสฟติด ช่วยกันพัฒนากิจกรรม

5) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบประเพณีวัฒนธรรม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คณะกรรมการจาก อบต. และฝ่ายท้องที่ร่วมประเมิน มีการประเมินการจัดงานประเพณีทุกครั้ง มีการปรับปรุงกิจกรรมและรายงานการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ มีการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ชาวบ้านไม่ได้เข้าไปร่วมประเมิน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ได้ทั้งหมด 6 ด้านดังนี้

1) การส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดความรู้ ได้แก่ ปู่ย่าตายายในชุมชนช่วยกันส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดงานประเพณีทอดเทียนให้คนรุ่นใหม่ ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็กยังอยู่ชั้นประถม ปู่ย่าตายายต้องพาเด็กเข้าวัดเพื่อฟังธรรม สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ช่วยกันส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามา มีบทบาทในการตระหนักคุณค่าและความสำคัญของประเพณีทอดเทียน การร่วมมือกันของหน่วยงานจากภาครัฐ เอกชน ในการสืบสานประเพณีท้องถิ่น ระดับอำเภอต้องมีนโยบายครอบคลุมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) การสร้างความสัมพันธ์ของคนแต่ละรุ่น (ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) ได้แก่ เริ่มจากความสัมพันธ์อันดีจากครอบครัวสู่ชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน รวมกลุ่มในชุมชนและนำเอาวัฒนธรรมเก่าๆ มาใช้ในบางเรื่องให้เข้ากับยุคปัจจุบัน สร้างศรัทธาให้มีความภาคภูมิใจและให้ความสำคัญกับการทวงเหน็บในประเพณีของตน สร้างความร่วมมือทั้งสี่ตำบล เพื่อฟื้นฟูอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงาม

3) การปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ การจัดประเพณีทอดเทียนดีอยู่แล้ว แต่ควรมีการปรับปรุงบางกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละชุมชนมีเอกลักษณ์ของตนเพื่อมาแสดงหรือมาจัดเป็นนิทรรศการ ควรมีการจัดการละเล่นเสริมในชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความสามัคคีในชุมชน ควรปรับเปลี่ยนแนวคิดให้ผู้นำชุมชนมีความเสียสละและรักษาวัฒนธรรมอันดีไว้สืบสานไปยังอนุชนรุ่นหลัง ควรแข่งขันกันอย่างสร้างสรรค์โดยถ่ายทอดการทำต้นเทียนให้แก่เยาวชนและคนในชุมชน วัฒนธรรมอำเภอต้องสร้างการบูรณาการเพื่อให้แต่ละตำบลเกิดการตระหนักร่วมกัน

4) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ การจัดงานประเพณีทอดเทียนจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ต้องมีการบูรณาการกันทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น รวมทั้งวัฒนธรรมอำเภอ ชาวบ้านรวบรวมกันบริจาคตามกำลังศรัทธา ภาครัฐต้องเข้ามาส่งเสริมการเผยแพร่ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐบรรจุแผนพัฒนาประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำปี

5) การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยให้แต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงออกตามวิถีของชุมชน การจัดให้มีหน่วยงานเข้าไปส่งเสริมเครือข่ายด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน เป็นเครื่องมือในการติดต่อเชื่อมโยง

สื่อสารของคนในชุมชนโดยเฉพาะภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้เยาวชนได้มีความรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นและร่วมเป็นเครือข่าย เป็นการโฆษณาชุมชนให้มีชื่อเสียงมากขึ้นตามไปด้วย

6) การบรรจุประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การสอนประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเด็กในแต่ละพื้นที่ ในแต่ละจังหวัดเป็นการเฉพาะ โดยให้ผู้ที่ปราชญ์ชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนได้เข้าไปให้ความรู้กับนักเรียน เพื่อให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้มากที่สุด เพราะเด็กถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อประเทศชาติในอนาคต ทั้งเรื่อง การแกะสลักเทียน การสวดสารภีญะ การรำถวายต่างๆ เพื่อให้สามารถดำรงประเพณีและวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไปได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1) ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน ประกอบด้วย ด้านงบประมาณ ด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ ด้านการเข้ามาของเทคโนโลยี ด้านขาดความร่วมมือของคนในชุมชน ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ด้านปัญหาการระบาดของโควิด-19 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ชูโชติ (2542) ที่พบว่าปัญหาและข้อเสนอแนะที่จะช่วยยกระดับบทบาทของพัฒนากรในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น ขาดการสนับสนุนและประสานงานจากภาครัฐและเอกชน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินการ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางลักษณ ใจฉลาด และคณะ (2560) ที่พบว่าปัญหาการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเนื่องจากวัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ดิ้นรนเพื่อแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการ มนุษย์ได้ทดลองปฏิบัติสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ นี้อยู่เสมอ จากผลของการคิดค้นและจัดการลองผิดลองถูก (Trials and Errors) นี้เอง ได้กลายมาเป็นแบบแผนพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมและเมื่อความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด เป็นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตลอดไป

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานหลักในการประชุมประจำเดือนเกี่ยวกับการส่งเสริมประเพณี ส่วนใหญ่จะเป็นการประชุมของผู้นำชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนานั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรหลักในการจัดทำแผนชุมชนของท้องถิ่น 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจัดทำโครงการจัดเตรียมงบประมาณและการดำเนินงาน และประสานไปยังหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชนในการ

ดำเนินการ รวมทั้งแนวทางการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนผู้นำชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เทศกาลทอดเทียนแก่ประชาชนและระดมคนในชุมชนเข้าร่วม 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้น เป็นการสืบสานและฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา 5) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบประเพณีวัฒนธรรมนั้น คณะกรรมการจาก อบต. และฝ่ายท้องที่ร่วมประเมิน มีการประเมินการจัดงานประเพณีทุกครั้ง มีการปรับปรุงกิจกรรมและรายงานการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบ มีการประเมินความพึงพอใจของประชาชน ชาวบ้านไม่ได้เข้าไปร่วมประเมิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรินทร์ สุริยวงศ์ (2536) ที่พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างอันมีผลกระทบมาถึงประชาชนเอง และการที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วจำเป็นต้องรับปรัชญาที่มนุษย์ทุกคนต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมกลุ่มเดียวกันจะต้องยอมรับความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง

3) แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ จากการศึกษาพบว่า แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ ได้ทั้งหมด 6 ด้านคือ 1) การส่งเสริมความรู้และถ่ายทอดความรู้ 2) การสร้างความสัมพันธ์ของคนแต่ละรุ่น (ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) 3) การปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ 5) การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญา 6) การบรรจุประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ พุดรุ่งโรจน์ (2557) ที่พบว่า ในการฟื้นฟูและสร้างความเจริญเติบโตที่มั่นคงให้กับภูมิปัญญาว่าชาวไทยอีกทั้งต้องสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้กับว่าไทยให้กับภูมิปัญญาประเภทนี้จะคงอยู่กับสภาพการณ์ในปัจจุบันและดำรงอยู่เป็นมรดกแก่ลูกหลาน ดังต่อไปนี้ 1) ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวไทยในทุกด้าน 2) ปัจจัยด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 3) ปัจจัยด้านการปรับตัวทางด้านสังคม 4) การสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษา 5) การสร้างเครือข่ายงานด้านภูมิปัญญา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ป่าพุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ” ในครั้งนี้ผู้วิจัย สามารถนำมาสรุปเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ป่าพุ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ

จากแผนภาพสามารถอธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัญหาพื้นฐานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ พื้นฟู ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนใน จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 1) ด้านงบประมาณ 2) ด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ 3) ด้านการเข้ามา ของเทคโนโลยี 4) ด้านขาดความร่วมมือของคนในชุมชน 5) ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ 6) ด้านปัญหาการระบาดของโควิด-19 ดังนั้นการอนุรักษ์ประเพณีและ วัฒนธรรมท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ทั้ง 1) การมี ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 5) การมีส่วนร่วม ในการติดตาม ตรวจสอบ ประเพณีวัฒนธรรมที่ได้จัดไปแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางที่ เหมาะสมในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมความรู้และ ถ่ายทอดความรู้จากปู่ย่าตายายในชุมชนไปสู่ลูกหลาน 2) การสร้างความสัมพันธ์ของคนแต่ละรุ่น (ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม) 3) การปรับปรุงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4) การสนับสนุน จากหน่วยงานภาครัฐ 5) การสร้างเครือข่ายด้านภูมิปัญญา และ 6) ควรมีการบรรจุประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้แต่ละจังหวัดจัดทำรายวิชาวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อนำไปสอนให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ได้รู้จักและเกิดความรัก ห่วงแหนใน วัฒนธรรม ประเพณีของตน

2) กระทรวงวัฒนธรรมต้องกำหนดนโยบายให้วัฒนธรรมจังหวัด วัฒนธรรมอำเภอบูรณา การกับท้องถิ่น ท้องที่ เพื่อพัฒนาวัฒนธรรม ประเพณีที่มีความสวยงาม โดดเด่นให้เป็นเอกลักษณ์ ประจำถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการศึกษาพบว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับ ประเพณีท้องถิ่นเลย มีแค่องค์กรบริหารส่วนตำบลจัดทำแผนชุมชนของท้องถิ่น ดังนั้นควรมีการ เชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรชาวบ้านเข้าร่วมประชุมด้วย เพื่อให้มีส่วนร่วมในจัดทำแผนของชุมชน

2) จากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีคณะกรรมการร่วมกับฝ่ายท้องถิ่น ในการประเมินผลการดำเนินงาน ดังนั้นควรมีการประเมินความพึงพอใจของประชาชน เพื่อให้มีการ ปรับปรุงกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการปัจจุบัน

3) การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นจากการศึกษาพบว่า มีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าภาพหลักทั้งการประชุม การวางแผน การดำเนินงาน การประเมิน จึงทำให้ประชาชนไม่ค่อยได้มีส่วนร่วม ดังนั้นจึงควรมีการจัดตั้งกลุ่มตัวแทนชาวบ้านเข้าไปร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วย เพื่อสะท้อนความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาของท้องถิ่นในด้านต่างๆ ของแต่ละจังหวัด โดยมุ่งศึกษาให้รู้ความเป็นมาในอดีตและสภาพการณ์ในปัจจุบัน

2) ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกับกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย ทั้งเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ ช่างราชการ เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาและแนวทางพัฒนาที่มาจากทุกๆ กลุ่ม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนกวรรณ ชูโชติ. (2542). “บทบาทของพัฒนาการในการส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านในจังหวัด นครศรีธรรมราช”. **ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาไทยคดีศึกษา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (2544). **การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่สมดุล**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- นงลักษณ์ ใจฉลาด และคณะ. (2560). การศึกษาปัญหา ความต้องการจำเป็นและแนวทางที่เหมาะสมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา ตำบลซบสมบูรณ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์. **รายงานการวิจัย**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ยุวัฒน์ วุฒิมณี. (2541). การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน. **วารสารพัฒนาชุมชน**. 36(4), 32-34.
- ศิริพงศ์ อริยสุนทร. (2558). “การอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรม : กรณีศึกษาการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมตามพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2553”. **หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต** (การเมืองการปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2554). **การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส จำกัด.
- สุรินทร์ สุริยวงศ์. (2536). “การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านทุ่งยาว จังหวัดลำพูน”. **ปริญญานิพนธ์เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- อารีรัตน์ พุดรุ่งโรจน์. (2557). แนวทางการส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาว่าวไทย. **วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 25(2), 37.

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกขมิ้นและข่าเป็นพืชเสริมรายได้ ของเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Comparison Between Cost and Benefit of Planting Turmeric and Galangal as Intercropping of Farmers in Tha Chana District, Surat Thani Province

วิชิต จรุงสุจริตกุล¹ พรเพ็ญ สุขหนู² จิราภรณ์ จันทรวงศ์³

Wichit Charungsutjaritkul, Pornpen Suknhu, Jiraporn Jantarawong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกขมิ้นและข่า เป็นพืชเสริมรายได้ของเกษตรกร 2) เพื่อศึกษาแนวทางที่เหมาะสมและช่องทางการจัดจำหน่ายในการพืชเสริมรายได้ของเกษตรกรในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสม โดยในเชิงปริมาณใช้การเก็บตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 50 คน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบผลตอบแทนสุทธิ ส่วนในเชิงคุณภาพใช้สนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่าทั้งผลตอบแทนสุทธิ จำแนกเป็นการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางบัญชีของการปลูกขมิ้น มีรายได้ 27,280 บาทต่อไร่ ต้นทุน 8,437 บาทต่อไร่ และกำไร 18,183 บาทต่อไร่ และอัตราผลตอบแทนสุทธิ 69.07 ส่วนการปลูกข่า มีรายได้ 19,293 บาทต่อไร่ ต้นทุน 6,996 บาทต่อไร่ และกำไร 12,297 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนสุทธิ 63.74 ส่วนด้านการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์นั้นของการปลูกขมิ้น มีรายได้ 27,280 บาทต่อไร่ ต้นทุน 11,465 บาทต่อไร่ กำไร 15,815 บาทต่อไร่ และอัตราผลตอบแทนสุทธิ 57.97 ส่วนการปลูกข่า มีรายได้ 19,293 บาทต่อไร่ ต้นทุน 13,988 บาทต่อไร่ กำไร 5,305 บาทต่อไร่ และอัตราผลตอบแทนสุทธิ 27.50 การปลูกขมิ้นมีอัตราผลตอบแทนมากกว่าการปลูกข่าเท่ากับ 30.47 สำหรับแนวทางและช่องทางการจัดจำหน่ายขมิ้นอยู่ 5 ช่องทาง โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะจำหน่ายผ่านพ่อค้าคน ยังไม่ได้มีการรวมกลุ่มกันทั้งด้านการผลิตและด้านการจัดจำหน่าย จึงยังมีส่วนเหลือจากการตลาดค่อนข้างสูง

คำสำคัญ (Words): ต้นทุนและผลตอบแทน; ขมิ้น; ข่า; พืชเสริม

Received: 2020-12-28 Revised: 2021-02-07 Accepted: 2020-05-28

¹ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Department of Economics, Faculty of Management Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

² หลักสูตรบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี Department of Accounting, Faculty of Management Sciences Suratthani Rajabhat University

³ หลักสูตรบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี Department of Accounting, Faculty of Management Sciences Suratthani Rajabhat University

Abstract

This research aimed to 1) compare costs and return of an investment of planting turmeric and galangal as intercropping to increase the income of farmers; 2) to study suitable methods and distribution channels for farmers to supplement their income in Tha Chana District, Surat Thani. This research was a mixed research included quantitative and qualitative methods. Fifty samples were selected using specifying sampling technique. Data were collected using questionnaires. The data were analysed by comparing the net return. A focus group technique was used to collect data from 10 participants. The results showed that the net return was classified as an analysis of the accounting returns of turmeric planting, with an income of 27,280 baht per rai, costs of 8,437 baht per rai, profit of 18,183 baht per rai, and net return rate of 69.07%. The cultivation of galangal had the income of 19,293 baht per rai, costs of 6,996 baht per rai, profit of 12,297 baht per rai, and net return rate of 63.74%. The economic returns analysis found that turmeric planting had an income of 27,280 baht per rai, costs of 11,465 baht per rai, profits of 15,815 baht per rai, and a net yield of 57.97%. The cultivation of galangal had incomes of 19,293 baht per rai, costs of 13,988 baht per rai, profit of 5,305 baht per rai and net rate of return of 27.50%. Planting turmeric had a higher rate of yield than galangal planting of 30.47%. There were 5 channels of distribution of turmeric. Most of the farmers sold products through a middleman. There has not been any cooperation between production and distribution. Therefore, there is still a relatively high market disparity.

Keywords: Costs and Benefit, Turmeric, Galangal, Intercropping

บทนำ (Introduction)

ในช่วงระยะเวลาอันหลังไปประมาณ 5-10 ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจโลกโดยรวม (รวมทั้งเศรษฐกิจของประเทศไทย) มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้น ราคาขายพาราซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวมีราคาสูงขึ้น เกษตรกรจำนวนมากได้หันไปเพาะปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก อีกทั้งภาครัฐได้มีการส่งเสริมให้ปลูกยางพารามากขึ้น เช่น โครงการปลูกยางล้านไร่ เป็นต้น จึงเกิดแพร่หลายปลูกยางพาราไปยังภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย ซึ่งต่อมามีผลทำให้มีปริมาณการผลิตมากเกินไป โดยข้อมูลจาก Office of Agricultural Economics (2015) เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ราคาน้ำมัน ราคาพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญ มีราคาคงต่ำลงมา ยางพาราซึ่งเป็นสินค้าโภคภัณฑ์อย่างหนึ่งจึงได้ผลกระทบไปด้วย โดยราคาขายมีราคาคงต่ำลงมา

มากกว่าปี พ.ศ. 2554 ราคายางพาราเฉลี่ยสูงสุดกิโลกกรัมละ 132.43 บาท แต่ในปัจจุบันราคาเฉลี่ยกิโลกกรัมละ 53.44 บาท ส่วนราคาปาล์มน้ำมันมีราคาสูงสุดในปี พ.ศ. 2554 ราคาเฉลี่ยกิโลกกรัมละ 5.89 บาท แต่ในปัจจุบันราคาเฉลี่ยกิโลกกรัมละ 4.38 บาท จึงมีผลกระทบต่อรายได้ลดลงของเกษตรกรจำนวนมากที่ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวที่นิยมปลูกในพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคใต้ จนเกษตรกรได้ออกมาชุมนุมเรียกร้องให้ภาครัฐได้เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของราคายางพาราและราคาปาล์มน้ำมันอยู่เรื่อยๆ ซึ่งภาครัฐก็ไม่สามารถตอบสนองในเรื่องราคาที่เกษตรกรเรียกร้องได้ เนื่องจากจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากตามไปด้วยในการอุดหนุนหรือประกันราคาผลผลิตที่มีจำนวนมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น เกษตรกรจึงได้รับผลกระทบจากการที่ราคาพืชผลทางการเกษตรมีราคาตกต่ำลงมาอันเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ อย่างไรก็ตามหากเกษตรกรได้มีทางเลือกในการปลูกพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ เพื่อเสริมรายได้ที่เหมาะสมในสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมันเป็นพืชเสริมรายได้ นั้น โดยเฉพาะการปลูกพืชที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในระยะสั้น มีต้นทุนต่ำ และมีตลาดรองรับ จะทำให้เกษตรกรมีรายได้สม่ำเสมอสามารถใช้พื้นที่ว่างเปล่าในสวนให้เกิดประโยชน์สูงสุดเปรียบเสมือนมีกระแสเงินสดเข้ามาตลอดเวลาในช่วงที่รอเปิดกรีดหน้ายาง รอปาล์มน้ำมันได้รับผลหรือถ้าเป็นพื้นที่สวนยางที่ค่อนข้างใหม่ ๆ ในช่วงที่รอเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ๆ เช่น ยางพาราหรือปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ซึ่งหากเพาะปลูกใหม่ต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี จึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ กล่าวคือ กว่าจะมีกระแสเงินสดที่เป็นรายได้เข้ามาต้องใช้เวลานานนั่นเอง ดังนั้นถ้าสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดในการสร้างผลตอบแทนจากการปลูกพืชที่เหมาะสมที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปีเพื่อเพิ่มรายได้ ก็จะมีกระแสเงินสดของรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งช่วยลดผลกระทบจากการที่พืชเศรษฐกิจอย่างยางพารามีราคาตกต่ำเป็นอย่างดี (นิตดา รัศมิแพทย์, สุพัตรา ศรีสุวรรณ, 2560)

สำหรับในจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นจากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2559 พบว่าการปลูกพืชระยะสั้นที่เกษตรกรบางพื้นที่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เริ่มนิยมปลูกกัน คือ ขมิ้นและข่า ในอำเภอท่าชนะ อำเภอบ้านตาขุน อำเภอชัยบุรี เพื่อลดผลกระทบดังที่กล่าวมาในข้างต้น โดยข้อมูลจากพูดคุยในเบื้องต้นกับเกษตรกรนั้น เกษตรกรที่ปลูกขมิ้นและข่า สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี มีต้นทุนในการผลิตไม่สูงมาก ราคาไม่ผันผวนตามเศรษฐกิจเพราะมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง มีตลาดรองรับ โดยในปี พ.ศ. 2558 ขมิ้นราคาเฉลี่ยกิโลกกรัมละ 10-18 บาท ส่วนข่ามีราคาเฉลี่ยกิโลกกรัมละ 8-15 บาท ในการจำหน่ายจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสถานที่ที่มีการเพาะปลูก และเกษตรกรบางส่วนก็นำไปส่งขายที่ตลาดเอง

โดยขมิ้นจะนำไปใช้เป็นเครื่องเทศปรุงแต่งรสชาติ ทำสัสมอาหาร ในด้านการแพทย์ มีขมิ้นเป็นส่วนผสมของยารักษาโรคหลายชนิด เช่น ยาลดกรด ขับลม แก้ปวดท้อง ลดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อ ทำให้การบีบตัวของลำไส้ลดลง เป็นยาเจริญอาหาร ขับน้ำเหลือง รักษาโรคผิวหนัง และยังมีรายงานการทดลองว่าขมิ้นสามารถต้านมะเร็งในกระเพาะอาหารได้ ในด้านอุตสาหกรรม ขมิ้นใช้

เป็นสีย้อมผ้า และเป็นส่วนผสมของเครื่องสำอาง ใช้ทำกระดาษขมิ้นเพื่อทดลองความเป็นกรดต่าง และใช้ทดสอบโบรอน ส่วนน้ำมันขมิ้นสามารถใช้กำจัดแมลงต่าง ๆ ได้ดี โดยข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี พ.ศ. 2559 นั้นตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ซึ่งมีการนำเข้ารวมกันประมาณปีละ 8,000 - 10,000 ตัน นอกจากนี้ประเทศในแถบตะวันออกกลาง เช่น ซาอุดีอาระเบีย และอิหร่าน ก็มีความต้องการมากเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ขมิ้นสดแล้วยังมีการส่งในรูปขมิ้นแห้งและขมิ้นผงด้วย ปริมาณการส่งออกไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตและราคาส่งออกเป็นสำคัญ ส่วนชาในอนาคตมีการวางแผนเปิดตลาดชาเหลืองส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย เพราะมีความต้องการเป็นจำนวนมาก ระหว่างนี้อยู่ระหว่างการศึกษเส้นทางการทำตลาดส่งออก นอกจากนี้ยังเพิ่มมูลค่าชาเหลือง โดยการนำไปอบแห้งส่งออกไปยังร้านอาหารในต่างประเทศ รวมถึงถ้ามีการยกระดับการปลูกชาเหลืองแบบอินทรีย์ให้เกษตรกรนำไปแปรรูปเพื่อการส่งออก โดยเน้นการปลูกตรงตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม หรือ good agriculture product (GAP) และได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ ถือเป็นการยกระดับการผลิตให้เกษตรกรเป็นเกษตรกรอัจฉริยะ (smart farmer) ไปพร้อมกันด้วย จะเห็นได้ว่า ขมิ้นและชายังเป็นที่ต้องการของตลาดและมีการนำผลผลิตไปใช้ได้หลากหลายและเป็นพืชล้มลุกที่ไม่เน่าเสียง่าย เก็บไว้ได้นาน

ดังนั้น จึงเป็นประเด็นที่นักวิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกพืชเสริมดังกล่าว ซึ่งหากได้ผลวิจัยแล้วจะเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากในการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการที่รายได้ลดลงจากการที่ราคาพืชเศรษฐกิจอย่างอย่างพาราและปาล์มน้ำมันที่มีราคาตกต่ำ และเป็นการเพิ่มกระแสรายได้ให้กับเกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง สนองพระราชดำริด้านเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังเป็นการลดภาระของภาครัฐเกี่ยวกับงบประมาณในการช่วยเหลือเกษตรกรที่เดือดร้อนในช่วงที่ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำได้อีกทาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกขมิ้นและชา เป็นพืชเสริมรายได้ของเกษตรกร ในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาเลือกแนวทางที่เหมาะสมในการพืชเสริมรายได้ของเกษตรกร รวมถึงช่องทางการจัดจำหน่ายและตลาดของการปลูกพืชเสริม ในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษานี้ดำเนินการในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2558 ถึงกันยายน พ.ศ. 2559 โดยเป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม (mixed methodology research) (Creswell, 2015) ทั้งวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เกิดจากการเลือกเฉพาะเจาะจง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2553) คือ กำหนดจากเกษตรกรผู้ปลูกขมิ้นและข่าเป็นพืชเสริมในการแปลงหลักของสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นเกษตรกรให้ความสนใจและมีความพร้อมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในกระบวนการศึกษาวิจัย จำนวน 50 ครัวเรือน จำแนกเป็นเกษตรกรผู้ปลูกขมิ้น จำนวน 40 ครัวเรือน และเกษตรกรผู้ปลูกข่า จำนวน 10 ครัวเรือน โดยตัวแทนผู้เข้าร่วมการศึกษานั้นจากจำนวน 1 คนต่อครัวเรือนและเป็นเกษตรกรหลักในแต่ละครัวเรือน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ใช้ตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยมีตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ด้านการส่งเสริมการเกษตร ในการสนทนากลุ่ม เพื่อร่วมหาข้อค้นพบแนวทางแนวทางการปลูกขมิ้นและข่าเป็นพืชเสริมรายได้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับต้นทุน ค่าใช้จ่าย รายได้ เป็นต้น โดยได้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของข้อ มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ของข้อคำถามที่นำมาใช้ ได้ถูกนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีและเศรษฐศาสตร์ และนักวิชาการการเกษตร จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผลตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และนำมาหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ได้ค่าเท่ากับ 0.85 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ 0.80 ขึ้นไปตามหลักของ Polit and Hungler (2004) จากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากตัวอย่าง

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสนทนากลุ่มย่อย (focus group) จำนวน 12 คน ประกอบด้วยตัวแทนเกษตรกร 5 คน ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และนักวิชาการด้านการเกษตร 1 คน พ่อค้าที่รับซื้อขมิ้นและข่าในพื้นที่ศึกษา 2 คน และนักวิจัย 2 คน ในการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการลงทุน ช่องทางการจัดจำหน่าย และตลาดของการปลูกขมิ้นและข่า

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสำหรับข้อมูลด้านการผลิต ต้นทุน และรายได้จากการปลูกพืชเสริม ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ จากการสนทนากลุ่ม ได้มีการสร้างความน่าเชื่อถือได้ โดยการตรวจสอบโดยการโยงสามเส้า (Triangulation) ตามแนวคิดของสุมังค์ จันทวานิช (2546) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกขมิ้นและข่าเป็นพืชเสริมในพื้นที่นั้นใช้การวิเคราะห์

ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนและกำไรทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นรายรับและรายจ่ายทั้งที่สามารถบันทึกไว้ในลักษณะบัญชี จากนั้นได้นำข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า แล้วสรุปเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการลงทุน ช่องทางการจัดจำหน่ายและตลาดของการปลูกขมิ้นและข่า

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาการปลูกขมิ้นและข่าเป็นพืชเสริมในสวนพืชหลักของเกษตรกร

ผลการศึกษาสวนพืชหลักที่เกษตรกรปลูกขมิ้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสวนปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 85 รองลงมาเป็นสวนยางพารา ร้อยละ 15 และผลการศึกษาสวนพืชหลักที่เกษตรกรปลูกข่า พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสวนปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 51.72 รองลงมาเป็นสวนยางพารา ร้อยละ 48.28 โดยอายุเฉลี่ยปาล์มน้ำมัน 1.67 ปี และอายุเฉลี่ยของยางพารา 2.18 ปี ดังตารางที่ 1 ตารางที่ 1 สวนของเกษตรกรที่ใช้ปลูกพืชเสริม

สวนที่ใช้ปลูกพืชเสริม	อายุเฉลี่ย (ปี)	ผู้ปลูกขมิ้น		ผู้ปลูกข่า	
		ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
สวนยางพารา	2.18	33	15.00	14	48.28
สวนปาล์มน้ำมัน	1.67	184	85.00	15	51.72
รวม	-	217	100.00	29	100.00

2. ผลการศึกษาต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการปลูกขมิ้นและข่าของเกษตรกร ในอำเภอ ท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการศึกษาต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการปลูกขมิ้น ประกอบด้วยค่าแรงงานของเกษตรกรผู้ปลูกขมิ้น ส่วนใหญ่ใช้แรงงานของสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 60.37 และจ้างแรงงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 39.63 โดยมีการแบ่งค่าจ้างแรงงานออกเป็นช่วงเพาะปลูก และช่วงเก็บเกี่ยว ค่าจ้างแรงงานที่จ่ายเป็นตัวเงินเฉลี่ย 2,002 บาทต่อไร่ อีกส่วนหนึ่งเป็นแรงงานภายในครัวเรือน ไม่ได้จ่ายค่าจ้างเฉลี่ย 3,028 บาทต่อไร่ รวมค่าจ้างแรงงานทั้งหมดเฉลี่ย 5,030 บาทต่อไร่ ค่าใช้จ่ายและค่าวัสดุสิ้นเปลืองในการปลูกขมิ้นประกอบด้วย ค่าต้นกล้า ค่าปุ๋ย ค่าจ้างรถไถ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง มีด เข็ม กระสอบ โดยค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 5,160 บาทต่อไร่ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการปลูกขมิ้น คำนวณค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง โดยถือว่าสินทรัพย์ใช้งานเท่ากันทุกปี มีสินทรัพย์ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องคิดค่าเสื่อมราคาประกอบด้วย รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยาตาข่าย จอบ พร้า ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ในการปลูกขมิ้นโดยเฉลี่ย 1,275 บาทต่อไร่

2.2 ผลการศึกษาต้นทุนและค่าใช้จ่ยในการปลูกข้าว ประกอบด้วยค่าแรงงานของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ส่วนใหญ่ใช้แรงงานของสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 78.57 และจ้างแรงงานภายนอก คิดเป็นร้อยละ 21.43 โดยมีการแบ่งค่าจ้างแรงงานออกเป็นช่วงเพาะปลูก และช่วงเก็บเกี่ยว ค่าจ้างแรงงานที่จ่ยเป็นตัวเงินเฉลี่ย 1,935 บาทต่อไร่ อีกส่วนหนึ่งเป็นแรงงานภายในครัวเรือน ไม่ได้จ่ยค่าจ้างเฉลี่ย 6,992 บาทต่อไร่ รวมค่าจ้างแรงงานทั้งหมดเฉลี่ย 8,927 บาทต่อไร่ ค่าใช้จ่ยและค่าวัสดุสิ้นเปลืองในการปลูกขม้นประกอบด้วย ค่าต้นกล้า ค่าปุ๋ย ค่าจ้างรถไถ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าขนส่ง มีด แข่ง กระสอบ โดยค่าใช้จ่ยเฉลี่ย 3,753 บาทต่อไร่ ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการปลูกขม้น คำนวณค่าเสื่อมราคาตามวิธีเส้นตรง โดยถือว่าสินทรัพย์ใช้งานเท่ากันทุกปี มีสินทรัพย์ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องคิดค่าเสื่อมราคาประกอบด้วย รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยาตาซ่ง จอบ พรว้า ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ในการปลูกข้าวโดยเฉลี่ย 1,308 บาทต่อไร่

3. ผลการศึกษารายได้และผลตอบแทนจากการจำหน่ายขม้นและข้าว

3.1 ผลการศึกษารายได้และผลตอบแทนจากการจำหน่ายขม้น ช่องทางการจัดจำหน่ายขม้น ส่วนใหญ่พ่อค้ามารับซื้อเอง รองลงมาคือขายผ่านคนกลาง รายได้จากการจำหน่ายขม้นจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาผู้ปลูกขม้นในครั้งนี้จำนวน 40 ราย พบว่าเกษตรกรปลูกขม้นทั้งหมด 217 ไร่ เฉลี่ยรายละประมาณ 5.43 ไร่ มีผลผลิตต่อไร่จำนวน 1,984 กิโลกรัม ราคาขายกิโลกรัมละ 13.75 บาท มีรายได้เฉลี่ย 27,292 บาทต่อไร่ ต้นทุนที่เป็นตัวเงินหรือต้นทุนทางบัญชีจำนวน 8,437 บาทต่อไร่ต่อเดือน กำไรสุทธิ 18,843 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนสุทธิ 69.07 ส่วนต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จะรวมต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินหรือต้นทุนค่าเสียโอกาสของแรงงานในครัวเรือนเพิ่มเข้ามาจำนวน 3,028 บาทต่อไร่ต่อเดือน ต้นทุนรวมจำนวน 11,465 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 15,815 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนสุทธิ 57.97 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลตอบแทนของการปลูกขมิ้นต่อไร่

หน่วย : บาท

รายการ	ผลตอบแทน ทางบัญชี	ผลตอบแทน ทางเศรษฐศาสตร์
จำนวนผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	1,984	1,984
ราคาขายต่อกิโลกรัม	13.75	13.75
รายได้ต่อไร่	27,280	27,280
หัก ต้นทุน :-		
ค่าเสื่อมราคา	1,275	1,275
ค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิต	5,160	5,160
ค่าจ้างแรงงานภายนอก (39.63%)	2,002	2,002
ต้นทุนเสียโอกาส (แรงงานในครัวเรือน 60.37%)	-	3,028
รวมต้นทุนต่อไร่	8,437	11,465
ต้นทุนต่อกิโลกรัม	4.25	5.77
กำไรสุทธิต่อไร่	18,843	15,815
กำไรสุทธิต่อกิโลกรัม	9.50	7.97
อัตราผลตอบแทนสุทธิ	69.07	57.97

3.2 ผลการศึกษารายได้และผลตอบแทนจากการจำหน่ายข้าว ช่องทางการจัดจำหน่ายข้าว มีพ่อค้ามารับซื้อเองทั้งหมด จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาผู้ปลูกข้าวในครั้งนี้อาจพบว่ามีเกษตรกรปลูกข้าวทั้งหมด 29 ไร่ เฉลี่ย 2.90 ไร่ต่อราย มีผลผลิตเฉลี่ย 2,190 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายกิโลกรัมละ 8.81 บาท มีรายได้เฉลี่ย 19,293 บาทต่อไร่ ต้นทุนที่เป็นตัวเงินหรือต้นทุนทางบัญชีจำนวน 6,996 บาทต่อไร่ต่อเดือน กำไรสุทธิ 12,297 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนสุทธิ 63.74 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จะรวมต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินหรือต้นทุนค่าเสียโอกาสของแรงงานในครัวเรือนเพิ่มเข้ามาจำนวน 6,992 บาทต่อไร่ต่อเดือน ต้นทุนรวมจำนวน 13,988 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 5,305 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนสุทธิ 27.50 ดังตารางที่ 3

ตารางที 3 ผลตอบแทนของการปลูกข้าวต่อไร่

หน่วย : บาท

รายการ	ผลตอบแทน ทางบัญชี	ผลตอบแทน ทางเศรษฐศาสตร์
จำนวนผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	2,190	2,190
ราคาขายต่อกิโลกรัม	8.81	8.81
รายได้ต่อไร่	19,293	19,293
หัก ต้นทุน :-		
ค่าเสื่อมราคา	1,308	1,308
ค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิต	3,753	3,753
ค่าจ้างแรงงานภายนอก (21.43%)	1,935	1,935
ต้นทุนเสียโอกาส (แรงงานในครัวเรือน 78.57%)	-	6,992
รวมต้นทุนต่อไร่	6,996	13,988
ต้นทุนต่อกิโลกรัม	3.19	6.39
กำไรสุทธิต่อไร่	12,297	5,305
กำไรสุทธิต่อกิโลกรัม	5.61	2.42
อัตราผลตอบแทนสุทธิ	63.74	27.50

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลของการปลูกขม้นและข้าวของเกษตรกร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ พบว่าหากคำนวณเฉพาะรายการที่เป็นตัวเงินหรือผลตอบแทนทางบัญชี การปลูกขม้นอัตราผลตอบแทนสุทธิมากกว่าการปลูกข้าว 5.33 ซึ่งการปลูกขม้นมีอัตราผลตอบแทนสุทธิ 69.07.และการปลูกข้าวมีอัตราผลตอบแทนสุทธิ 63.74.จากการวิเคราะห์รายละเอียด การปลูกขม้นมีรายได้มากกว่าการปลูกข้าว.7,987.บาทต่อไร่.โดยรายได้จากการปลูกขม้น 27,280 บาทต่อไร่ รายได้จากการปลูกข้าว 19,293 บาทต่อไร่ ต้นทุนในการปลูกขม้นมากกว่าต้นทุนของการปลูกข้าว 1,441 บาทต่อไร่ ซึ่งสาเหตุที่มากจากการปลูกขม้นมีการซื้อต้นพันธุ์ที่ราคาสูงกว่าข้าว โดยต้นทุนในการปลูกขม้น 8,437 บาทต่อไร่ ต้นทุนการปลูกข้าว 6,996 บาทต่อไร่ แต่อย่างไรก็ตามการปลูกขม้นยังมีกำไรมากกว่าการปลูกข้าวเนื่องมาจากราคาขายที่สูงกว่า โดยราคาขายขม้นเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.75 บาท ส่วนราคาขายข้าวเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.81 บาท

การคำนวณผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ พบว่า การปลูกขม้นมีอัตราผลตอบแทนสุทธิมากกว่าการปลูกข้าว 30.47.ซึ่งการปลูกขม้นมีอัตราผลตอบแทนสุทธิ 57.97.และการปลูกข้าวมีอัตราผลตอบแทนสุทธิ 27.50 จากการวิเคราะห์รายละเอียด การปลูกขม้นให้ผลตอบแทนมากกว่าการปลูกข้าวสาเหตุมาจาก ต้นทุนค่าเสียโอกาสของค่าแรงงานในครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างผู้ปลูกขม้นใช้แรงงานในครัวเรือนร้อยละ 60.37 ส่วนผู้ปลูกข้าว ใช้แรงงานในครัวเรือนร้อยละ 78.57 ทำให้ต้นทุนปลูกข้าวมากกว่าการปลูกขม้น 2,523 บาทต่อไร่ โดยการปลูกขม้นมีต้นทุน 11,465 บาทต่อไร่ การ

ปลูกขำมีต้นทุน 13,988 บาทต่อไร่ ทำให้การปลูกขำมีกำไรมากกว่าการปลูกข่า 10,510 บาทต่อไร่ โดยการปลูกขำมีกำไร 15,815 บาทต่อไร่ การปลูกข่ามีกำไร 5,305 บาทต่อไร่ ดังรายละเอียดตารางที่ 4

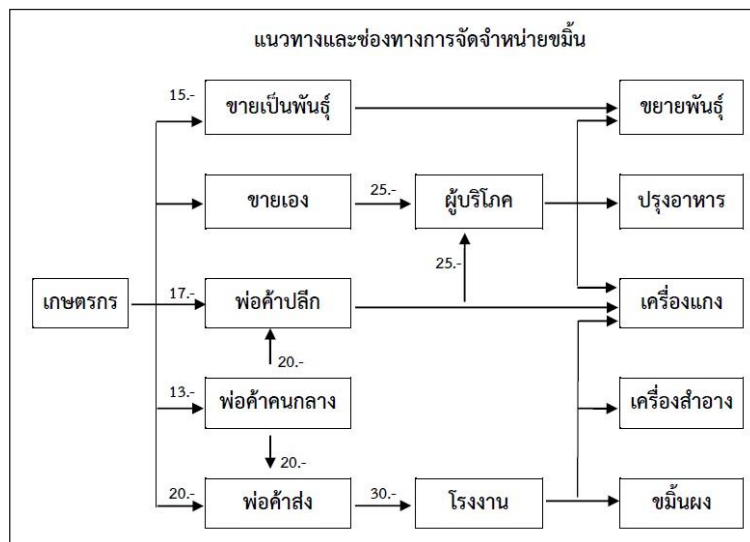
ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลตอบแทนในการปลูกขำและข่าเฉลี่ยต่อไร่

หน่วย : บาท

รายการ	ขำ 1	ข่า 2	ผลต่าง (1 - 2)
ผลตอบแทนทางบัญชี			
รายได้ต่อไร่	27,280	19,293	7,987
หัก ต้นทุน	8,437	6,996	1,441
กำไรสุทธิ	18,843	12,297	6,546
อัตราผลตอบแทนสุทธิ	69.07	63.74	5.33
ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์			
รายได้ต่อเดือน	27,280	19,293	7,987
หัก ต้นทุน	11,465	13,988	(2,523)
กำไรสุทธิ	15,815	5,305	10,510
อัตราผลตอบแทนสุทธิ	57.97	27.50	30.47

5. แนวทางและช่องทางการจัดจำหน่ายของการปลูกขำ ในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนในตารางที่ 4 สรุปได้ว่าทั้งผลตอบแทนสุทธิทางบัญชีและทางเศรษฐศาสตร์ของการปลูกขำมีดีกว่าการปลูกข่า จึงได้เลือกที่จะศึกษาช่องทางการจัดจำหน่ายขำของเกษตรกรอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้การสนทนากลุ่มย่อย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกขำมีแนวทางและช่องทางการจัดจำหน่ายขำอยู่ 5 ช่องทาง คือ ส่วนใหญ่เกษตรกรจะขายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางซึ่งมีทั้งนำไปขายในตลาดและมีพ่อค้าคนกลางบางรายเข้ามารับซื้อเอง เนื่องจากการขายผ่านพ่อค้าคนกลางมีความสะดวก และสามารถขายผลผลิตได้ปริมาณมาก โดยแนวทางและช่องทางการจัดจำหน่าย รวมถึงราคาขายโดยเฉลี่ย แสดงดังภาพที่ 1 ซึ่งช่องทางการจัดจำหน่ายขำนั้นเกษตรกรต่างจำหน่ายกันเอง ยังได้มีการรวมกลุ่มกันทั้งด้านการผลิตและด้านการจัดจำหน่าย จึงมีส่วนเหลือการตลาดจากราคาที่พ่อปลีและพ่อค้าคนกลางรับซื้อจากเกษตรกรและนำไปจำหน่ายต่อในลำดับขั้นต่อไปในราคาที่สูงพอสมควร เกษตรกรจึงควรมีการรวมกลุ่มกันในการผลิตและจัดจำหน่าย

ภาพที่ 1 แนวทางและช่องทางการจัดจำหน่ายขมิ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยนี้เกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกขมิ้นนั้นดีกว่าว่าการปลูกข้าสูงมากสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตดา รัตมีแพทย์และสุพัตรา ศรีสุวรรณ (2560 : 117) ที่บอกว่าการปลูกขมิ้นเป็นพืชที่สร้างรายได้เฉลี่ยมากที่สุดมากในอำเภอพนมพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นพื้นที่ในจังหวัดเหมือนกัน ช่วยสนับสนุนในการผลิต จัดจำหน่าย และการตลาดให้ดียิ่งขึ้น

และจากผลการวิจัยในด้านการผลิตขมิ้นและขานัน มีต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ค่อนข้างสูงซึ่งจากงานวิจัยของพัชรีย์ ลำแหล่ง (2553 : 36) ได้พบว่า การปลูกพืชเศรษฐกิจนั้น หากมีค่าใช้จ่ายในแต่ละปีค่อนข้างสูง เกษตรกรสามารถรวมกลุ่มกัน อาจเป็นรูปของกลุ่มการผลิตหรือสหกรณ์ เพื่อลดต้นทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิตลงมาได้ อีกทั้งการปลูกพืชเสริมนั้นมีข้อดี คือ ปัจจัยการผลิตของพืชหลักนั้นสามารถใช้ร่วมกันได้ในการปลูกพืชเสริมได้ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณธิภาณ เชียงใหม่ วิไลวรรณ สิริโรจนพุดิ และฐิติมา เวชพงศ์ (2562 : 192) ที่บอกว่า การปลูกผสมผสานกับพืชหลัก นั้น สามารถบริหารจัดการต้นทุนในการใช้ปัจจัยการผลิตร่วมกันได้ เช่น การจัดการน้ำและปุ๋ย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามในด้านตลาดรองรับผลผลิตนั้น ยังมีปัญหาเรื่องของราคาที่ไม่แน่นอน ปัญหาพ่อค้าคนกลาง ทำให้ส่วนเลื่อมทางการตลาดที่สูง ดังนั้นในอนาคต ควรมีตลาดกลางในการรองรับผลผลิตอย่างพอเพียง มีการประกันราคาผลผลิต การรวมกลุ่มกันของเกษตรกรจะช่วยให้สามารถกำหนดปริมาณการปลูกพืช และการตลาดได้ จะเป็นการเพิ่มคุณภาพของผลผลิตจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพุฒิสรรค์ เครือคำ และพนิตพิมพ์ สิทธิศักดิ์ (2560 : 330) ที่พบว่าส่วนเลื่อมทางการตลาดที่สูง อันเนื่องจากพ่อค้าคนกลางนั้น ควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพืชหลัก ให้หันมารวมกลุ่มกันจำหน่ายและส่งเสริมการ

รวมกลุ่มแปรรูปยางแผ่นดิบเพื่อเพิ่มมูลค่าและรายได้ให้กับเกษตรกรเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น และควรมีการส่งเสริมการปลูกอื่น ๆ ร่วมกับการทำสวนยางเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำหรับเกษตรกร ควรมีการศึกษาข้อมูล และข่าวสารใหม่ ๆ เกี่ยวกับการปลูกขมิ้น และข่า รวมถึงพืชเสริมรายได้อื่น จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และแหล่งความรู้อื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบข่าวสาร แนวทาง และเทคนิคใหม่ ๆ ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

1.2 สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ ควรมีการบริการความรู้ด้านวิชาการสู่กลุ่มเกษตรกร ในการสร้างมาตรฐานด้านผลผลิต การควบคุมมาตรฐานด้านราคา การจัดหาตลาดให้มากขึ้น หรือมีการส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากขมิ้น และข่า เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรได้อีกทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความเหมาะสมของการปลูกพืชเสริมรายได้ชนิดอื่น ๆ ตามบริบทของพื้นที่ซึ่งมีความเหมาะสมของทรัพยากรที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรได้มีการสร้างรายได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2553). การวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นัตตา รัศมีแพทย์, สุกตตรา ศรีสุวรรณ. (2560). “การปลูกพืชเสริมรายได้ในสวนยางพาราของเกษตรกร อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 35 (1), 117-124.
- พรณิภา ณ เชียงใหม่, วิไลวรรณ สิริโรจนพุมิ, ฐิติมา เวชพงศ. (2562). “ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการปลูกทานตะวันปนพืชทางเลือกของเกษตรกร ที่อำเภอหัวหิน จังหวัดคีรีขันธุ์”. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 7(2), 192-202.
- พัชรี ล้าแหล่ง. (2553). “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดชุมพร”. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร. 27 (1), 36 – 45.
- พุดิสสรค์ เครือคำ และพนิตพิมพ์ สิริศักดิ์.(2560). “การวิเคราะห์ระบบตลาดและส่วนเหลือการค้าตลาดยางพาราของเกษตรกรรายย่อยในจังหวัดเชียงรายและพะเยา”. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 5(2), 330 –339.

วรเดช จันทรศร. (2554). **ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. **ข้อมูลผู้ปลูกข้าวและขมิ้น อำเภอกาชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. [ออนไลน์]. แหล่งที่ : <http://www.moac-info.net/suratthani/>. [2 ตุลาคม 2559]

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. **ราคาสินค้าเกษตรรายวัน**. [ออนไลน์]. แหล่งที่ :

<http://www.oae.go.th/main.php?filename=price> [23 มิถุนายน 2559].

สุภางค์ จันทวานิช. (2546). **การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภาภรณ์ สาชาติ. (2558). **วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตขมิ้นชันอย่างยั่งยืน**. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

Creswell, J. W. (2015). *A Concise Introduction to Mixed Methods Research*. Thousand Oaks, C.A.: Sage Publications.

Polit, D. and B. Hungler. (2004). *Nursing Research-Principle and Methods*. Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia.

การศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด
ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

A Study of Potential and Creating a Community-Based Tourism Route
Model Program of Ban Huai Plalot Community,
Dan Mae Lamao Sub-district, Mae Sot District, Tak Province

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย¹

Kittisak Klinmuenwai

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก 2) เพื่อสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชนบ้านห้วยปลาหลด จำนวน 400 คน ซึ่งเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม 2563 โดยใช้แบบสอบถาม โดยการเลือกแบบบังเอิญ และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้นำชุมชนจำนวน 7 คนผ่านกิจกรรมเสวนากลุ่มย่อยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละรวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า มีศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 6 ด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสถานที่พักผ่อน ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและด้านบริการเสริม ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนบ้านห้วยปลาหลด มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตของท้องถิ่นชุมชนที่น่าสนใจ มีการเดินทางที่สะดวกสบายโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากต่างพื้นที่ และได้รูปแบบเส้นทางการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนจำนวน 1 เส้นทาง คือ เส้นทางท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบ้านห้วยปลาหลด เรียนรู้วิถีธรรมชาติของการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

คำสำคัญ (Keywords): ศักยภาพ; การสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวชุมชน

Received: 2020-11-11 Revised: 2020-12-09 Accepted: 2020-12-10

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
วงษ์ชวลิตกุล Bachelor of Art Program in Tourism and Hotel, Faculty of Business Administration,
Vongchavalitkul University. E-mail: kittiya_kitty@hotmail.com

Abstract

This research aims to 1) to explore tourism potential of Ban Huai Plalot community Dan Mae Lamao Sub-district, Mae Sot District, Tak Province 2) To create a tourism route for Ban Huai Plalot community Dan Mae Lamao Sub-district, Mae Sot District, Tak Province. The sample group used in this research was 400 tourists and community people of Ban Huai Plalot community, data collection began in Early October to January 2020 by questionnaire random and data collection using in-depth interviews Using a specific selection method from 7 community leaders, through a small group discussion, data analyzed by using descriptive statistics to find percentages, including content analysis. The results of this research showed that there were 6 potentiality aspects of the community tourism management potential were the highest level, included the tourist attractions, accessibility, facilities, accommodation, tourism activities and additional services. Most of them saw that the Ban Huai Plalot community It has important natural tourism resources. Culture, traditions and way of life of local communities that are interesting. There is a comfortable journey, especially tourists from different areas and has a model for the community tourism management route, which is a route to learn about the way of life in Ban Huai Plalot community. Learn about the natural ways of tourism in Ban Huai Plalot community. Dan Mae Lamao Sub-district, Mae Sot District, Tak Province.

Keywords: Potential; Program of community-based tourism route; Community-based tourism

บทนำ (Introduction)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวและการค้าเมืองชายแดนมีความสำคัญระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงและเมืองพรมแดนระหว่างประเทศที่กำลังเติบโตและมีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมที่พักอาศัย ที่มีศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อของท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นคือ เมืองแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งเป็นเขตจังหวัดและพื้นที่ที่เป็นประตูเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้และเป็นเมืองหลักในการสนับสนุนการค้าของชุมชนชายแดนทั้งทางบกและทางน้ำ ซึ่งได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงข่ายเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศเชื่อมโยงกับประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง

ปัจจุบันมีองค์กรและประชาชนให้ความสนใจที่จะเข้าไปทำการค้า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการด้านต่าง ๆ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเมืองชายแดนเติบโตเพิ่มขึ้น แต่ที่ผ่านมามักจะเกิดปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนทั้งทางด้านบุคลากรในอุตสาหกรรมบริการ และในด้านข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลในด้านการท่องเที่ยวซึ่งมีอยู่อย่างกระจุกกระจายและไม่มีการเผยแพร่อย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวที่สำคัญต่อไปในอนาคต และเพื่อเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและเขตพรมแดนอย่างยั่งยืนต่อไป(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, สำนักงานจังหวัดตาก, 2562)

หมู่บ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นหมู่บ้านกลางหุบเขาของกลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ามูเซอ ที่อพยพมาจากภาคเหนือของประเทศไทยและเลือกประกอบอาชีพปลูกฝิ่น ทำไร่เลื่อนลอยเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทำให้ฝิ่นป่าเสื่อมโทรม จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2517 ในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมราษฎรบ้านห้วยปลาหลดและมีพระกระแสรับสั่งให้ชาวบ้านหันมาปลูกพืชเมืองหนาวและกาแฟ ทำให้ในปัจจุบันฝิ่นป่าบริเวณบ้านห้วยปลาหลดมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน วิถีชีวิตดั้งเดิมที่ยังคงอยู่คู่กับชาวบ้านห้วยปลาหลด คนอยู่กับป่า เห็นความสำคัญของป่า รักษาป่า จนได้รับการยกย่องให้เป็น ชุมชนต้นแบบการฟื้นฟูป่าต้นน้ำที่ยั่งยืนของประเทศไทยและเพื่อถ่ายทอดวิถีชีวิต แบ่งปันความรู้ ให้นักท่องเที่ยวอย่างเราได้เห็นถึงความสำคัญของป่า จึงเป็นที่มาของการริเริ่มแนวคิดการจัดตั้งกลุ่มโฮมสเตย์บ้านห้วยปลาหลดรวมไปถึงความการสะท้อนถึงวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความเชื่อของคนในชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (องค์การบริหารส่วนตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, 2562)

ดังนั้นการศึกษาศักยภาพเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวท่องเที่ยวและการสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จึงมีความสำคัญเนื่องจากชุมชนบ้านห้วยปลาหลด มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นถึงหมู่บ้านไม้แกะสลักOTOP 5 ดาวทางการท่องเที่ยว ทางศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมท้องถิ่นและธรรมชาติ รวมถึงการเป็นชุมชนโฮมสเตย์ เพื่อที่เป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาเยือน โดยการสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อคอยอำนวยความสะดวกและให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ของชุมชนได้อย่างดีและถูกต้องและเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาเป็นชุมชนด้านการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญได้ (จักรพงษ์ มงคลศิริ ผู้ใหญ่บ้านห้วยปลาหลด หมู่ที่ 8 ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2563.) จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละ

เมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวและเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนและการจัดการให้มีมรดกที่ท้องถิ่นคือนำเที่ยวและให้ข้อมูลของชุมชน อันเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคตและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบ รวมทั้งให้มีการดำเนินการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้คนในชุมชนเกิดความรักและหวงแหนในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้การพัฒนาชุมชนเกิดการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อสำรวจศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก
2. เพื่อสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมดำเนินการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **วิเคราะห์ศักยภาพ** ชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตากและทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษาจากเอกสารงานวิจัย หนังสือ ตำรา วิทยานิพนธ์และสื่อออนไลน์

2. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาการวิจัยคือชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก

3. **ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดประชากรที่ต้องการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาศักยภาพและรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก (2) ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในชุมชนชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก การเลือกกลุ่มตัวอย่างรวมกันจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการในการคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง(Simple Size)จากสูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตชุมชนชุมชนบ้านห้วยปลาหลด 200 คนและ

ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในชุมชนห้วยปลาหลด 200 คน และ (3) ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรีและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 7 คนซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, เทศบาลตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, 2562)

4. เครื่องที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัย พร้อมทั้งมีการหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาค่า IQC โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และรูปแบบและพฤติกรรมทางการท่องเที่ยว ตอนที่ 2 ความต้องการต่อการสร้างรูปแบบเส้นทางและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในด้านต่างๆ เป็นต้นลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's rating scale, 1967) เป็นแบบให้เลือกตอบ คือ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย, น้อยที่สุด โดยการให้คะแนนความต้องการจะเรียงจากมากไปน้อย คือ 5,4,3,2,1 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามและข้อเสนอแนะอื่นๆของประชาชนและนักท่องเที่ยวลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended questions)และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยแบ่งเป็นประชาชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 200 คนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 200 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ลงเก็บข้อมูลในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม 2563 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนด้านต่างๆ และนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยสถิติพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ของแต่ละตอนนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์นำชุมชนบ้านห้วยปลาหลด นายกองค์การบริหารส่วนตำบลด่านแม่ละเมานายกเทศมนตรีตำบลด่านแม่ละเมาและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 7 คนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและนโยบายต่างๆ ของศักยภาพและแนวทางการจัดรูปแบบเส้นทางทางการท่องเที่ยวชุมชนห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก หลังจากนั้นจัดเวที

เสวนาโดยประชาชน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อทำการสัมภาษณ์และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นแบบมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานตามที่ได้ปฏิบัติและวัดผลการดำเนินงานจากตัวชี้วัดด้วยกำหนด เป้าหมายและผลการวิเคราะห์ศักยภาพต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการออกแบบเส้นทางทางการท่องเที่ยวในระดับชุมชน เพื่อการจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ผลจากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปความเรียงโดยนำมาจัดประชุมในรูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ และนำผลมาสร้างเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมรวมถึงเส้นทางท่องเที่ยวและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตากต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ระดับศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลดตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ตารางที่1 ความคิดเห็นต่อศักยภาพของการท่องเที่ยวชุมชน ของผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาศักยภาพและสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลดตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	28.1	41.4	22.3	7.9	0.3	3.88	0.70
2. ด้านความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว	25.9	39.8	28.6	5.6	0.1	3.86	0.44
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	24.9	48.2	24.1	2.4	0.4	3.94	0.58
4. ด้านสถานที่พักผ่อนและการบริการ	22.9	47.3	25.8	3.2	0.8	3.88	0.65
5. ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยว	26.1	49.8	14.0	7.7	2.4	3.89	0.83
6. ด้านบริการเสริมและด้านอื่นๆ	32.3	42.5	23.1	2.1	0	4.18	0.98
รวม	26.7	44.8	23.0	4.8	0.7	3.94	0.49

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นถึงศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน มีศักยภาพมากทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 49.8) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (ร้อยละ 48.2) ด้านสถานที่พักผ่อนและการให้บริการนักท่องเที่ยว (ร้อยละ 47.3) ด้านบริการเสริมและด้านอื่น ๆ (ร้อยละ 42.5) ด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 41.4) และด้านความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว (ร้อยละ 39.8)

ผลการวิจัยตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อสำรวจศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชน ห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

1. ศักยภาพด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมาเยือนในพื้นที่การท่องเที่ยวชุมชนห้วยปลาหลด โดยส่วนใหญ่เน้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม พิธีกรรม ประเพณี และวิถีชีวิตที่สะท้อนภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่น รวมไปถึงมีการวางแผนให้ความรู้กับชาวบ้านให้ทั่วถึง เพื่อทำความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยได้ข้อมูลที่ต้องการและการสร้างการมีส่วนร่วมและให้ความรู้แก่คนในชุมชน และการสร้างรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

2. ศักยภาพด้านความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยชุมชนเป็นหมู่บ้านกลางหุบเขาของชนเผ่ามูเซอมีการให้ความเข้าใจถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติร่วมกับการอนุรักษ์ ซึ่งได้มีแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยให้คนในชุมชนคอยเป็นหูเป็นตาช่วยกันสอดส่องดูแลพื้นที่โดยรอบร่วมกัน ร่วมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมได้มีการให้ความรู้ที่ถูกต้องทางประเพณี วิถีชีวิตต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนไม่ให้มีการผิดแบบแผนไปจากเดิม โดยการร่วมมือกันของคนในชุมชนจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งพยายามหาช่องทางการประกอบอาชีพทำให้เกิดการพัฒนาคนในชุมชน โดยเฉพาะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยการจัดพื้นที่สำหรับรองรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนและให้ความสำคัญการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชน

3. ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในชุมชนในบางฤดูกาล ชุมชนมีการจัดทำเป็นคู่มือหรือเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนและการสร้างฐานข้อมูลออนไลน์สำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มช่องทางการหาข้อมูล และเพิ่มป้ายบอกทางและรายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และมีการจัดให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น ข้อมูลทางวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการศึกษาธรรมชาติ และให้ความรู้ในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นแก่คนในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้านไว้คอยแนะนำสถานที่และกิจกรรมต่างสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือน รวมไปถึงการปรับปรุงสภาพเส้นทางในการเข้าถึงภายในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้สะดวกมากขึ้น

4. ศักยภาพด้านสถานที่พักแรมและการบริการ ชุมชนมีความพร้อมในการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลของการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์เส้นทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว และสถานที่พักในชุมชนมีน้อยและกลุ่มชาวบ้านที่เข้าใจเรื่องการจัดการด้านที่พักและสถานที่ประกอบกิจกรรมมีจำนวนน้อยและควรเพิ่มพื้นที่สำหรับสร้างห้องน้ำสาธารณะในการรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วยและมีการพัฒนารูปแบบที่พักโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

5. ศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยว ชุมชนเริ่มมีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแต่ยังขาดความรู้ในข้อมูลทางการท่องเที่ยวเชิงกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนและขาดความเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียง เนื่องจากเป็นพื้นที่เล็กๆ ทำให้รณานิเวศเข้าถึงลำบาก และมีการส่งเสริมการอบรมการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจากต้นทุนทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนทุกประเภท โดยมีรูปแบบเส้นทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนไว้รองรับนักท่องเที่ยว

6. ศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน ด้านบริการเสริม (ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก นำเที่ยวและมัคคุเทศก์และด้านอื่นๆ) โดยเฉพาะร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีอาหารพื้นเมืองให้บริการและมีกลุ่มแม่บ้านของชุมชนในการรับจัดบริการอาหารแบบท้องถิ่นพื้นบ้านของชาวมูเซอที่เป็นเอกลักษณ์ที่สะท้อนเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชน แต่ยังคงพัฒนาการบริการเสริมต่างๆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ตู้ ATM เพื่อไว้ส่งไปสการ์ดหรือรูปภาพต่างๆทางไปรษณีย์ไปยังเพื่อนหรือญาติที่ไม่ได้มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้ด้วย ร้านอินเทอร์เน็ต เพื่อค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และสถานบริการสถานพยาบาลภายในแหล่งท่องเที่ยวให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

ผลการวิจัยตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบเส้นทางทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนและข้อมูลจากสถานที่สำคัญต่างๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น จึงได้ออกแบบสร้างรูปแบบโปรแกรมเส้นทางและทดลองเส้นทางทางการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้โปรแกรมเส้นทางดังนี้ (โปรแกรมทัวร์ 1 วัน)

เส้นทางทางการท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนบ้านห้วยปลาหลด

- 08.00 น. คณะพร้อมกันที่บริเวณศูนย์ข้อมูลของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด นำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการบรรยายให้ข้อมูลความเป็นมาของชุมชนและนำชมแหล่งท่องเที่ยว
- 09.00 น. เดินทางสู่ วัดถ้ำจุนโทปฏิปทา สถานที่ปฏิบัติธรรมของพระป่าที่ชาวมูเซอให้ความเคารพนับถือและศรัทธา ภายในวัดมีถ้ำซึ่งเปรียบได้กับโบสถ์ภายในมีพระพุทธรูปพระเกจิอาจารย์ชื่อดังให้นักท่องเที่ยวได้สักการะเพื่อเป็นสิริมงคล
- 09.30 น. นำชมศึกษาพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติการจัดการน้ำชุมชน ตามแนวพระราชดำริ ชุมชนบ้าน

ห้วยปลาหลดซึ่งเมื่อ 60 ปีก่อน ชาวมูเซอดำมาตั้งถิ่นฐานที่ห้วยปลาหลดและปลูกฝิ่นทำไร่เลื่อนลอยเป็นอาชีพหลักทำให้ดินเสื่อมปากกลายเป็นป่าเสื่อมโทรมเมื่อไม่มีป่าลำน้ำก็แห้ง ในปี พ.ศ.2517 ในหลวงรัชกาลที่ 9 เสด็จมาเยี่ยมราษฎร จึงได้มีพระราชดำริให้ปลูกพืชที่ทำรายได้ทดแทนการปลูกฝิ่น เช่น กาแฟและผักหลายชนิดหมุนเวียนแบบปฏิทินที่ให้ผลผลิตตลอดทั้งปี เช่น แปลงเกษตรผสมผสานและมีการตั้งตลาดมูเซอเพื่อจำหน่ายผลผลิตของชุมชน

- 10.30 น. นำทุกท่านชมความงามและถ่ายภาพ ณ “จุดชมวิวยาวลื้อฮ้อคอ” ซึ่งเป็นไฮไลท์สำคัญของนักท่องเที่ยวที่มามันห้วยปลาหลดเมื่อถึงจุดลงรถจะต้องเดินเท้าต่อเข้าไปที่ภูเขาฮ้อคอ หรือชาวบ้านเรียกกันว่า “ภูเขาน้ำรัก” เพราะมีลักษณะไม่สูงไม่ใหญ่เล็กๆ น่ารักๆ เปรียบได้เหมือนกับเด็กผู้หญิง ที่ไร้เดียงสาตัวเอง ที่เขาฮ้อคอแห่งนี้ในอดีตเคยเป็นจุดลาดตระเวนไปป่าของชาวบ้าน เพราะจุดนี้สามารถมองเห็นพื้นที่ป่าของหมู่บ้านได้อย่างชัดเจนที่สุด ต่อมาภายหลังเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านจึงใช้ภูเขาแห่งนี้เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวจุดสำคัญของหมู่บ้าน เพราะจุดนี้สามารถชมได้ทั้งพระอาทิตย์ขึ้นยามเช้าและพระอาทิตย์ตกดินแล้วยังสามารถมองเห็นวิวของอำเภอเมืองตากได้อีก
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ณ โฮมสเตย์บ้านห้วยปลาหลด ที่มีน้ำพริกมูเซอเป็นน้ำพริกพื้นบ้านของชาวมูเซอที่มีเอกลักษณ์มีรสชาติเผ็ดร้อนรับประทานกันทุกวันมีเครื่องเคียงคือ ผักต้ม ส่วนประกอบสำคัญคือ พริกกระเทียมและต้นหอมมูเซอและยังมีแกงไก่ใส่หัวปูก แกงหางไหม้ใส่หมู แกงเย็นปลา แกงเบือเป็นอาหารประจำถิ่นของชุมชนไว้บริการ
- 13.30 น. นำทุกท่านเข้าชมหมู่บ้านกลางหุบเขาของชนเผ่ามูเซอบ้านห้วยปลาหลด เข้าชมสวนพืชเมืองหนาวและไร่กาแฟสายพันธุ์กาแฟที่มีทั้งอาราบิก้าและโรบัสต้า ที่ในสมัยรัชกาลที่ 9 เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเยี่ยมราษฎรบ้านห้วยปลาหลดและมีพระกระแสรับสั่งให้ชาวบ้านหันมาปลูกพืชเมืองหนาวและกาแฟ ทำให้ในปัจจุบันผืนป่าบริเวณบ้านห้วยปลาหลดมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นจากการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้านวิถีชีวิตดั้งเดิมที่ยังคงอยู่คู่กับชาบบ้านห้วยปลาหลด คนอยู่กับป่า เห็นความสำคัญของป่า รักษาป่าและได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบการฟื้นฟูป่าต้นน้ำที่ยั่งยืนของประเทศไทยและเพื่อถ่ายทอดวิถีชีวิตแบ่งปันความรู้ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นถึงความสำคัญของป่าจึงเป็นที่มาของการพัฒนาชุมชนโฮมสเตย์บ้านห้วยปลาหลด
- 15.30 น. นำทุกท่านเดินทางสู่ตลาดมูเซอของชุมชนบ้านห้วยปลาหลดเพื่อเลือกซื้อสินค้าของชุมชน เช่น กำไลดอกหญ้าอาบูแค เสื้อผ้าของท้องถิ่นเอกลักษณ์ของชุมชนเผ่ามูเซอ ผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ อาหารประจำถิ่น ผลไม้และกาแฟที่เป็นของเฉพาะในพื้นที่
- 17.00 น. นำทุกท่านเดินทางสู่โฮมสเตย์บ้านห้วยปลาหลด รับประทานอาหารเย็นที่เป็นแบบพื้นบ้านท้องถิ่นของชาวมูเซอที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมูเซอไว้ให้คอยบริการนักท่องเที่ยวและชมการเต้นจะคีที่เป็นเอกลักษณ์ของมูเซอจะแต่งกายด้วยชุดชนเผ่าเต็มยศ ที่บริเวณ

ลานจะมีลักษณะเป็นวงรี มีไม้ไผ่ล้อมรอบบริเวณกึ่งกลางเป็นที่สำหรับจุดเทียนเพื่อการประกอบพิธีการแต่งงาน การแต่งงานนั้นจะมีท่าเต้นตามจังหวะของเครื่องดนตรี ทั้ง กลอง ฉาบ ฆ้อง ซึ่ง รวมถึงแคนด้วย ซึ่งจังหวะในการเต้นรำขึ้นอยู่กับผู้เล่นดนตรีเป็นหลักว่าจะนำพาคนเต้นรำและกระโดดเข้าไปตามจังหวะช้าหรือเร็ว ชาวมูเซอมีความเชื่อว่าถ้ากระโดดเข้าแรงๆ ก็จะได้บุญมาก ผู้หญิงจะจับมือกับผู้ชาย 3-4 คนอยู่วงใน ส่วนผู้ชายจะจับมือต่อกันเป็นแถวอยู่วงนอก เต้นไปเรื่อยๆ ตามจังหวะ

19.00 น. เดินทางกลับสู่ที่พักโดยสวัสดิภาพพร้อมของฝากและความประทับใจ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

สรุปและอภิปรายผลความคิดเห็นศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีศักยภาพและการจัดการอยู่ในระดับมากในทุกข้อ โดยเฉพาะในด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและเชิงวิถีชีวิตของชุมชนยังคงความเป็นเอกลักษณ์และมีการอนุรักษ์ไว้อย่างดีอยู่ในระดับมากที่สุด อาจจะเป็นเพราะว่า แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ส่วนใหญ่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติและวิถีถิ่นของชุมชน จึงเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัส สอดคล้องกับ (Tourism Western Australia, 2009) แหล่งท่องเที่ยวของเมืองหรือชุมชนเล็ก ๆ ที่สามารถเจริญเติบโตและมีคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาเยี่ยมชม มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ สามารถดึงดูดหรือจูงใจให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเองทั้งสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต ประกอบกับพื้นที่โดยรอบมีแหล่งท่องเที่ยวดึงดูดใจที่มีชื่อเสียง จึงทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว จึงเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งจากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมากก่อให้เกิดความแออัดของพื้นที่ นักท่องเที่ยวจึงต้องการความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงเกษตร เชิงสุขภาพ เชิงวิถีชีวิตชุมชน เพื่อลดความกระจาตตัวของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับนักท่องเที่ยวต้องการความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากปริมาณของนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถดูแลความสะอาดได้อย่างทั่วถึง ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงจากจำนวนนักท่องเที่ยว และบรรยากาศหรือสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวที่แออัดไปในบางสถานที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเห็นวิวทิวทัศน์หรือสัมผัสบรรยากาศ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

2. ด้านความสามารถในการเข้าถึง พบว่า มีศักยภาพและการจัดการอยู่ในระดับที่มาก โดยเฉพาะการมีป้ายบอกทางชัดเจน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกขึ้น แต่เส้นทางของถนนหนทางที่เข้าถึงได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากเส้นทางเข้าถึงของชุมชนเป็นถนนขนาดเล็ก รถใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ห่างกันและไม่มีการจัดเส้นทางเชื่อมโยงกันของการเดินทางเพื่อเข้าถึง

แหล่งท่องเที่ยวนำชมแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวเท่านั้น สอดคล้องกับ Pike Steven (2008) ความรู้สึกของนักท่องเที่ยวและการได้รับการสนับสนุนข้อมูลในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงในสถานที่ของการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยสถานที่ท่องเที่ยวต้องมีความสะดวกสบายและง่ายในการเดินทาง การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคมตลอดจนการบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่งในทุกประเภท ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางหรือแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัยโดยต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวช่วงเวลาในการเข้าชม การค้นหาและการเข้าร่วมกิจกรรม บุคคลที่ร่วมเดินทาง และแนวโน้มส่งเสริมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้กลับมาท่องเที่ยว รวมไปถึงการสร้างความสะดวกระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอีกด้วย

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า มีศักยภาพและการจัดการอยู่ในระดับมากในทุกข้อ โดยเฉพาะสถานที่ตั้งของร้านค้าและตลาดชุมชนอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านห้วยปลาหลด แต่ยังมีข้อจำกัดที่ห้องน้ำที่สะอาดไว้คอยบริการรองรับนักท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและกลุ่มผู้พิการซึ่งมีความต้องการมีห้องน้ำและเส้นทางเดินที่เหมาะสม และพบว่าไม่มีแผนที่แสดงสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อเป็นจุดบอกเส้นทางเดินทางและสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในชุมชน และในปัจจุบันระบบการสื่อสารและโทรคมนาคมระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงดึงดูดใจและการค้นหาข้อมูลแบบออนไลน์ของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ (Buhalis, D. 2000) ที่จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวนั้นให้ได้รับความสะดวกสบายและความประทับใจ เกิดความรู้สึกปลอดภัย ทำให้นักท่องเที่ยวอยากจะอยู่ท่องเที่ยวในระยะเวลาที่นานขึ้น เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร โทรศัพท์ แผนที่ ร้านขายของ เป็นต้น เพราะสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญหรือปัจจัยที่ทำให้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งอยู่ในความนิยมของนักท่องเที่ยว

4. ด้านสถานที่พักผ่อน พบว่า มีศักยภาพและการจัดการในระดับมากทุกด้าน โดยนักท่องเที่ยวต้องการให้ที่พักมีรูปแบบการบริการห้องพักแบบโฮมสเตย์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและมีราคาห้องพักที่เหมาะสมและมีความกลมกลืนกับสภาพแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่น เช่น ที่พักแบบโฮมสเตย์ ที่มีการบริการตามลักษณะวิถีชีวิตของคนชุมชน เป็นต้น นักท่องเที่ยวมีความต้องการได้รับความสะดวกสบายจากที่พัก เช่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร มีความปลอดภัยและตั้งอยู่ในทำเลที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้สะดวก เพราะแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีระยะห่างกัน นักท่องเที่ยวยังต้องการได้รับความสะดวกสบายในการจองที่พัก โดยผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อความสะดวกและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่คนไทยนิยมค้นหาที่พักเพื่อค้นข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาข้อมูลทันสมัยล่วงหน้า สอดคล้องกับ ยุ

พาวรรณ วรรณวานิชย์ (2554) กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่จะทำการเลือกสถานที่ให้บริการที่สร้างสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่ดี และปัจจัยที่ผู้ใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวไทยให้ความสำคัญกับเว็บไซต์การสำรองที่พักที่มีความหลากหลาย และมีการอัปเดตข้อมูลให้ครบถ้วนตรงกับความ เป็นจริงมากที่สุด และมีการส่งเสริมการขายของที่พัก ด้วยการลดราคา ให้ข้อเสนอที่น่าสนใจ

5. ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยว พบว่า มีศักยภาพและการจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชนที่มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนได้เป็นอย่างดี และมีการจัดส่งเสริมกิจกรรมไหว้พระ เพื่อสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และมีชื่อเสียงในชุมชน อาจเป็นเพราะชุมชนบ้านห้วยปลาหลดมีเอกลักษณ์ประจำถิ่นในด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหาร และภาษาที่เด่นชัด โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกและเพลิดเพลินจากกิจกรรมในชุมชนซึ่งนักท่องเที่ยวไม่สามารถพบเห็นได้ในเมืองที่มีการแข่งขันและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งการให้ความรู้และความภาคภูมิใจที่เน้นเสนอลักษณะวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเกี่ยวเนื่องกับความ เป็นอยู่ของสังคม หรือปัจจัยที่สนใจสำคัญที่กระตุ้นให้คนเดินทางไปท่องเที่ยวไว้ว่า เกิดจากความ ต้องการผจญภัย ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังต้องการ ประเพณีของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ น้ำตก ภูเขา หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การปลูกผักปลอดสารพิษ สาธิตแปลงปลูก ฟาร์ม หรือไร่่อ่ง เป็นต้น

6. ด้านบริการเสริม (ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก นำเที่ยวและมัคคุเทศก์และด้านอื่นๆ) พบว่า ชุมชนบ้านห้วยปลาหลดมีศักยภาพและการจัดการในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีอาหารพื้นเมืองท้องถิ่นไว้ให้บริการ สินค้าที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชน อาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวต้องการค้นหาประสบการณ์แปลกใหม่และสร้างคุณค่าให้กับการเดินทางในแต่ละครั้งผ่าน มัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีความซื่อสัตย์ มีเมตตาริจิตและให้ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมได้ดี ซึ่งจะเป็นผู้ที่ให้ความรู้ นำชม และแนะนำสิ่งต่างๆ ในชุมชนให้นักท่องเที่ยวรู้จักแต่ยังมีจำนวนน้อย รวมไปถึงความต้องการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่น ตู้ ATM เพื่อไว้ส่งโปสการ์ดหรือรูปภาพทางไปรษณีย์ไปยังเพื่อนหรือญาติที่ไม่ได้มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ และสถานบริการสถานพยาบาลภายในแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับ (Buhalis, D. 2000) ที่ว่าบริการเสริมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นบริการที่นอกเหนือจากบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์ โรงพยาบาล ร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยปกติการบริการนี้ทางภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาและพัฒนา เพื่อบริการแก่ประชาชนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นผลพลอยได้ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนยังมีความต้องการด้านร้านบริการอาหารและเครื่องดื่มที่มีจำนวนเพียงพอและมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอีกด้วย

สรุปและอภิปรายเพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

จากศักยภาพทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ที่มีความหลากหลายทั้งเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประเพณี รวมไปถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่จากต้นทุนบรรพบุรุษของชุมชนในบริบทของพื้นที่และมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะเอกลักษณ์และจุดเด่นของชุมชนทั้งทางธรรมชาติของพื้นที่และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในความเป็นชุมชนที่มีการดำรงชีวิตจากกิจกรรมเชิงธรรมชาติ เชิงเกษตร รวมไปถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนและความต่อเนื่องของทรัพยากรทางธรรมชาติและต่อเนื่องทางวัฒนธรรมของชุมชนและคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและศักยภาพที่เหมาะสมของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนที่เป็นอยู่และสามารถพัฒนารูปแบบเส้นทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนได้ในอีกหลายรูปแบบได้ในอนาคตโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีของชุมชนในพื้นที่เป็นหลัก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

การส่งเสริมศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชนควรคำนึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนดั้งเดิมและการพัฒนารูปแบบเส้นทางและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนได้ในหลายรูปแบบได้ในอนาคต โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีของชุมชนในพื้นที่เป็นหลักและผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้แพร่หลายถึงกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนและพัฒนารูปแบบเส้นทางทางการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยปลาหลด ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กับชุมชนอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมหรือเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยววิถีชุมชนให้มีความหลากหลายเพื่อเป็นการบูรณาการทางการท่องเที่ยวกับชุมชนใกล้เคียงด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานตาก. **สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.tat.or.th/north04/travelplace.asp?Dept_id=8. [5 พฤศจิกายน 2562.]
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2561). การศึกษาและสร้างรูปแบบเส้นทางการท่องเที่ยวชุมชนและมรดกท้องถิ่นการท่องเที่ยวชุมชนเทศบาลตำบลนาครี อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง, **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี**. 12(28), 85-97.

- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. **เทศบาลตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.tak.go.th/tak.html>. [5 กันยายน 2562.]
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนาและกฤติกา สายณะรัตรชัย. (2561). การศึกษาผลกระทบทางการท่องเที่ยวทางสังคมและวัฒนธรรมในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี**. 15(1), 32-42.
- จักรพงษ์ มงคลศิริ. (8 มกราคม 2563.). **ผู้ใหญ่บ้านห้วยปลาหลด หมู่ที่8 ตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**. สัมภาษณ์
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน(พิมพ์ครั้งที่ 3)**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุพาวรรณ วรรณวานิชย์. (2554). **การตลาดบริการ (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัลลภ ทองอ่อน. (2561). “การศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวจากอำเภอแม่สอด จังหวัดตากสู่เมืองมะละแหม่งสหภาพเมียนมาร์ : เส้นทางสายวัฒนธรรม ธรรมชาติและการค้า”. (**รายงานการวิจัย**). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อดิเรก พันเขียว. (2559). ความเป็นไปได้ของนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของประเทศไทย จังหวัดตาก, **วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง**. 10(1), 89-125.
- องค์การบริหารส่วนตำบลด่านแม่ละเมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. **เอกลักษณ์ชุมชนหมู่บ้านห้วยปลาหลด**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:https://www.danmaelamao.go.th/news_detail.php?id=27365. [3 พฤศจิกายน 2562.]
- Buhalis, D. (2000). **Marketing the competitive destination in the future**. *Tourism Management*. 21(1), 97-116.
- Likert, R. (1967). **The method of constructing and attitude scale. reading in attitude, theory, and measurement**. New York: Wiley & Son.
- Pike, Steven D. (2008). **Destination Marketing : anintegrated marketingcommunication approach**. Butterworth-Heinmann, Burlington, MA.
- Tourism Western Australia. (2008). **Five A’s of Tourism**. [Online]. From. http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/pdf/Quickstart_five%20A's%20A's%20of%20TourismLOW.pdf. [October 25, 2019.]
- Yamane, T. (1973). **Statistics: an introductory analysis**. 3rd ed. Singapore: Harper International Editor.

การศึกษาศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกร
ตำบลแม่ฮ่องนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
The Potential Study and Agricultural Products Market Management
of Mae-Salong nok agriculturist, Mae Fah Luang District,
Chiang Rai Province

ณัฐธิดา จุมปา¹ ยุทธศิลป์ ชูมณี² เพ็ญพักตร์ ไชยนุรักษ์³ สุธดา ขัตติยะ⁴
กฤษฎีพงศ์ ภาษิตวิไลธรรม⁵ สุภาพร คำเตจา⁶

Natthida Chumpa, Yuthasin Chumanee, Penpak Chainurak, Suthada Khattiya,
Kritsaphong Pasitvilaitham, Supaporn Kamtaeja

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรในตำบลแม่ฮ่องนอก และ 2) วิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่ฮ่องนอก เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายคือเกษตรกร ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแนวทางการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. ศักยภาพการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรด้านปศุสัตว์ มีการเลี้ยงไก่ดำและผึ้งโพรงมากที่สุด ด้านกลีกรวม ปลูกพืชผักสวนครัวและผักตระกูลสลัดมากที่สุด ด้านไม้ผลบนพื้นที่สูง มีกาแฟและชา และผลผลิตจากป่า คือ ไม้ชนิดต่าง ๆ การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร 1) ด้านผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์

Received: 2020-12-29 Revised: 2021-02-06 Accepted: 2021-02-09

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Management, Chiang Rai Rajabhat University, Corresponding author, email: natthida.jum@cr.rajabhat.ac.th

² สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Research and Development Institute, Chiang Rai Rajabhat University

³ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Research and Development Institute, Chiang Rai Rajabhat University

⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Management, Chiang Rai Rajabhat University

⁵ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Science and Technology, Chiang Rai Rajabhat University

⁶ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Industrial Technology, Chiang Rai Rajabhat University

เพื่อบริโภค ส่วนเซอร์รี่ พลั๊บ และบ๊วยผลิตเพื่อจำหน่ายในรูปวัตถุดิบมีการแปรรูปน้อยมาก มีรูปแบบซ้ำ ๆ บรรจุภัณฑ์คล้ายกัน 2) ด้านราคา ถูกกำหนดจากพ่อค้าคนกลาง เกษตรกรขาดความรู้ในการคำนวณต้นทุนการผลิต 3) ด้านสถานที่จำหน่าย ผ่านพ่อค้าคนกลาง ตลาดชุมชน และตลาดทั้งในและต่างประเทศ 4) ด้านการส่งเสริมการขาย ไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการขายส่วนใหญ่จำหน่ายในรูปวัตถุดิบ 2. การวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรมีจุดแข็ง คือ มีสินค้าเกษตรหลายชนิด มีตลาดรองรับสินค้า มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวจำนวนมาก จุดอ่อนคือ สินค้าเกษตรไม่มีการแปรรูป ไม่สามารถจำหน่ายเป็นของที่ระลึก สินค้าไม่สามารถเก็บได้นาน ขาดบรรจุภัณฑ์ ด้านโอกาส มีหน่วยงานให้คำปรึกษาและมีเครือข่ายด้านการตลาดจากประเทศจีน และมีอุปสรรค คือ สินค้าขาดอัตลักษณ์ ขาดความชัดเจนในผู้ดูแลตลาดชุมชนและจากสถานการณ์โควิดทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนน้อย

คำสำคัญ (Keywords): ศักยภาพ; การจัดการ; ตลาดสินค้าเกษตร

Abstract

This research aimed to 1) study the potential of agricultural products production and distribution in Mae Salong Nok Sub-district and 2) analyze the potential and market management of agricultural products of Mae Salong Nok agriculturists. This study was a qualitative research. The target group was 40 agriculturists, entrepreneurs, government officials and community leaders. The research tools used were a structured interview and group discussion. The data was analyzed by using the content. The research results were as follows: 1. With regard to the livestock, the potential for production and distribution of agricultural products were black chickens and oriental *honeybees* (*Apis cerana*) were raised the most. As for the agriculture, backyard garden and salads were grown the most. In terms of fruit trees in the highlands, there were coffee and tea, and products from the forest were various types of bamboo and the distribution of agricultural products 1) Product aspect, field rice was produced for consumption, while cherries, persimmons and plums were produced for distribution in the form of raw materials. These fruits were processed a little, had repetitive patterns and similar packaging, 2) Price aspect, the price was determined by the middleman. The farmers lacked knowledge in calculating production costs. 3) Place aspect, the products were sold through the middleman, community market, and both domestic and international markets. 4) Sales promotion aspect, there was no promotional activities. Most products were sold in the form of raw materials. 2. As

for the potential analysis and management of the agricultural market, the strength aspect; there were many types of agricultural products and a market supporting products. There were a lot of tourists visiting the area. The weakness aspect; the agricultural products were not processed and could not be sold as souvenirs. The products were not able to be kept for a long time and had no packaging. The opportunity aspect; there was a consulting organization and a marketing network from China. The threat; the product lacked identity, lacked clarity from the community market supervisor and the situation of the COVID situation led to fewer tourists coming to the community.

Keywords: Potential; Management; Agricultural Product Market

บทนำ (Introduction)

จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองเกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรด้านที่ดิน น้ำ และอากาศที่สามารถปลูกพืชพันธุ์ได้หลากหลายชนิดทั้งพืชไร่ พืชสวน และการเลี้ยงสัตว์ ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรมีความหลากหลายและเป็นสินค้าสำคัญที่สร้างมูลค่าให้กับจังหวัด (ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด Gross Provincial Product : GPP) ในปี 2561 โดยโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดเท่ากับ 111,334 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับดัชนีปริมาณผลผลิตภาคเกษตร (Agriculture) API= 11.3 (สำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย, 2562) จากการมีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายส่งผลให้สามารถนำมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่เป็นสินค้าที่สร้างให้เกิดรายได้สร้างอาชีพให้กับคนในจังหวัด

ชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ที่ประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรม พื้นที่ทั้งหมดตั้งอยู่บนยอดเขาสูง 5 ยอดดอย มีเทือกเขาลาดชันสลับกับแนวร่องน้ำตั้งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 1,200 เมตร จึงมีอากาศหนาวเย็นเหมาะแก่การเพาะปลูกพืชไร่พืชสวนและผักผลไม้เมืองหนาวเป็นสินค้าสำคัญของตำบล เช่น ข้าวไร่ ข้าวโพด ชา กาแฟ เชอร์รี่ โอ๊วคาโด พืชผักผลไม้เมืองหนาว โดยมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ชา (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก, 2561) จากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของชุมชนที่ผ่านมาประสบปัญหา คือ ที่ดินทำกินไม่เพียงพอหรือไม่มีที่ดินทำกินที่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ไม่มีตลาดรองรับผลผลิต ปัญหาด้านการจัดการผลผลิต และปัญหาการว่างงานนอกฤดูทำการเกษตร ปัญหาระยะแล้งและขาดแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่เพียงพอ (ณัฐธิดา จุ่มปา และคณะ, 2562) เน้นการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อบริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายสู่ภายนอกชุมชน แต่พบว่าคุณภาพของสินค้าเกษตรบางชนิดไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตลาดต้องการ โดยการดำเนินงานที่ผ่านมาการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานก็มีการกระจายสินค้า

เพื่อส่งออกไปยังประเทศได้ทุกวัน เช่น ชา กาแฟ เป็นต้น ส่วนสินค้าเกษตรที่ไม่สามารถส่งออกหรือจำหน่ายนอกชุมชนได้นำนามาวางขายในตลาดชุมชน นำไปเลี้ยงสัตว์ หรือแม้กระทั่งปล่อยให้เน่าเสียเนื่องจากไม่สามารถจำหน่ายได้ ส่งผลให้เกษตรกรหรือผู้ผลิตสินค้าเกษตร ผู้ประกอบการที่รับสินค้าเกษตรไปจำหน่ายไม่สามารถเป็นผู้กำหนดราคาของสินค้าเกษตรได้ ในขณะเดียวกันการนำสินค้าไปจำหน่ายที่ตลาดชุมชนพบว่า สินค้าเกษตรโดยส่วนใหญ่เป็นวัตถุดิบจากไร่สวน ขาดบรรจุภัณฑ์ที่น่าดึงดูดผู้บริโภค อีกทั้งสินค้าเกษตรบางชนิดสามารถนำมาแปรรูปเพื่อยืดอายุวัตถุดิบทางการเกษตรหรือสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรก็ไม่ได้มีการแปรรูปให้เหมาะสมและเป็นที่ต้องการซื้อของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้นักท่องเที่ยวจับจ่ายซื้อสินค้าน้อยกว่าการซื้อสินค้าสำเร็จรูปในรูปแบบอื่น อีกทั้งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ทำให้ตลาดชุมชนประสบปัญหาไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้เพราะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชุมชนน้อย (ทวี ทวีเกียรติชนะ, 2563)

ดังนั้น การวิเคราะห์ถึงศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ชุมชนได้ทราบศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรอันจะเป็นการทบทวนบทเรียนเพื่อนำไปสู่การคัดเลือก พัฒนาและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรในตำบลแม่สลองนอก
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลอง

นอก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลองนอก ดังนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ เกษตรกรในตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 ชุมชน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) เกษตรกร จำนวน 26 คน 2) ผู้ประกอบการ จำนวน 6 คน 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน และ 4) ผู้นำชุมชนแกนนำชุมชนกลุ่มต่าง ๆ จำนวน 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อเก็บข้อมูลศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตร การกระจายสินค้าเกษตร การบริหารจัดการตลาดชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาอุปสรรค และการประเมินศักยภาพการจัดการตลาดชุมชน กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ

2. แนวทางการสนทนากลุ่มย่อย เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรกับเกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการปฐมนิเทศจะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ณ แหล่งข้อมูลและตรวจเช็คข้อมูลให้สมบูรณ์ทุกฉบับด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ดังนี้ 1) ด้านข้อมูล 2) ด้านผู้วิจัย และ 3) ด้านวิธีการ เมื่อนักวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชนก่อนนำมาเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการแจกแจงและจัดกลุ่มข้อมูลโดยข้อมูลที่ได้จากเอกสารใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สรุปปุณัย (Analytic Induction) และสร้างข้อสรุปเพื่อหาคำตอบอธิบายตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกร ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยค้นพบตามวัตถุประสงค์มีรายละเอียดดังนี้

1. ศักยภาพการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรในตำบลแม่สลองนอก

ตำบลแม่สลองนอก เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ พืชผักผลไม้เมืองหนาว และปศุสัตว์ โดยแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนเขตสงวนแห่งชาติที่เป็นป่าต้นน้ำและส่วนที่เป็นป่าชุมชนที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ในการปลูกไม้ยืนต้นหรือทำการเกษตร มีแม่น้ำสำคัญที่หล่อเลี้ยงวิถีชีวิตของคนในตำบล การทำการเกษตรเป็นการดำเนินการตามองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่สืบทอดจากบรรพบุรุษผสมผสานกับทรัพยากรที่มีในชุมชน มีศักยภาพการผลิตและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรดังนี้

1.1 ปศุสัตว์ ได้แก่ สัตว์ปีก (ไก่ดำ ไก่พันธุ์) สัตว์สี่เท้า (สุกร เช่น หมูพันธุ์ หมูดำ)

และแมลงเศรษฐกิจ (ผึ้งโพรง) มีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรและการจัดจำหน่าย ดังนี้

ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตร

1. สัตว์ปีก ประเภทไก่ดำและไก่พันธุ์ แบ่งออกเป็นไก่พันธุ์พื้นบ้านและไก่พันธุ์ไข่ ซึ่งชุมชนที่มีการเลี้ยงไก่ดำมากที่สุด คือ ชุมชนบ้านธาตุ หมู่ที่ 4 รองลงมาคือ บ้านสันติคีรี หมู่ที่ 1 บ้านเลาสิบ หมู่ที่ 3 และบ้านตงจาไฮ หมู่ที่ 13 โดยเป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคและประกอบพิธีกรรม

ตามความเชื่อ คือ บริโภคไก่ดำเพื่อบำรุงสุขภาพ ต่อมา มีหน่วยงานภาครัฐมาส่งเสริมการเลี้ยงเพื่อจำหน่าย ส่วนไก่พันธุ์พื้นบ้านชุมชนมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคและประกอบพิธีกรรมตามปกติ ด้านไก่พันธุ์ไข่ เริ่มต้นเลี้ยงมาจากหน่วยงานภาครัฐเข้ามาส่งเสริมเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน

2. สัตว์สี่เท้า ได้แก่ สุกร (หมูพันธุ์ หมูดำ) พบว่า ชุมชนโดยส่วนใหญ่มักเลี้ยงสุกรประเภทสุกรพื้นบ้าน (หมูดำ) เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมและบริโภคตามประเพณี ซึ่งมีการเลี้ยงมากในชุมชนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง (อาข่า อีวเมี่ยน ลาหู่) ส่วนหมูพันธุ์ เลี้ยงเพื่อจำหน่ายโดยเฉพาะ ซึ่งชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ ชุมชนบ้านอาหละ หมู่ที่ 2

3. แมลงเศรษฐกิจ ได้แก่ ผึ้งโพรง เริ่มมีการเลี้ยงเมื่อปี พ.ศ. 2557 เกิดจากสำนักงานเกษตรอำเภอแม่ฟ้าหลวงและโครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่สลองเข้ามาส่งเสริมการเลี้ยงโดยจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งบ้านธาตุ หมู่ที่ 4 เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่เดิมชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำผึ้งป่าอยู่แล้ว ประกอบกับความเหมาะสมของพื้นที่ที่ผึ้งสามารถอยู่อาศัยและสร้างรังได้ ผลผลิตน้ำผึ้ง ราคาขวดละ 100-200 บาท

การจัดจำหน่าย

ไก่ดำและหมูดำมีตลาดคือ ร้านอาหารในชุมชนส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารจีน ส่วนไก่พันธุ์และหมูพันธุ์จะจำหน่ายนอกชุมชนโดยมีพ่อค้าคนกลางรับซื้อ โดยมีการจำหน่ายแบบขายเหมาทั้งตัว คิดราคาตามน้ำหนัก ไม่ได้ชำแหละหรือแยกชิ้นส่วน ทำให้ราคาผลผลิตค่อนข้างต่ำหากเทียบกับการชำแหละขายเป็นชิ้นส่วน ราคาซื้อ-ขาย ดังนี้ ไก่พันธุ์ กิโลกรัมละ 80-120 บาท ไก่ดำ กิโลกรัมละ 120-160 บาท หมูพันธุ์ กิโลกรัมละ 50-70 บาท และหมูดำ กิโลกรัมละ 60-100 บาท

1.2 กลีกรรรม ได้แก่ ัญพืช (ข้าวไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ดาวอินคา ถั่วประเภทต่าง ๆ) และพืชผัก (กลุ่มแตง พริก มะเขือ กระเจี๊ยบ ผักสวนครัว ผักตระกูลสลัด เป็นต้น) มีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรและการจัดจำหน่าย ดังนี้

ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชุมชนมีการผลิตสินค้าเกษตรใน 2 ประเภท ได้แก่ ัญพืชและพืชผัก โดยแบ่งเป้าหมายในการผลิตเพื่อบริโภคได้แก่ ข้าวไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และพืชผักต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีศักยภาพการผลิตที่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนสามารถลดค่าใช้จ่าย ส่วนพืชเศรษฐกิจที่ผลิตเพื่อทำรายได้ ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวโพดหวาน ดาวอินคา ถั่วประเภทต่าง ๆ และพืชผักต่าง ๆ เช่นแตง พริก มะเขือ ผักสวนครัว ผักตระกูลสลัด กระเจี๊ยบแดง เป็นต้น ซึ่งทำรายได้ให้กับครัวเรือนทั้งเป็นรายได้หลักและรายได้เสริม ชุมชนที่มีการผลิตมากที่สุด ได้แก่ บ้านป่าคาสุขใจ บ้านอาหละ บ้านสันติคีรี บ้านธาตุ และบ้านเจียงจาไส

การจัดจำหน่าย

มีการแบ่งสินค้าออกเป็นสินค้าเกษตรประเภทข้าวโพด ข้าวโพดหวาน ดาวอินคา ผู้ผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้านอกชุมชนผ่านพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อ การกำหนดราคาขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ผักตระกูลสลัดหรือพืชผักเมืองหนาวที่ได้มาตรฐานจะจำหน่ายให้กับโครงการหลวง และผักที่

ไม่ได้มาตรฐานจะจำหน่ายตลาดในชุมชนและตลาดเช้า ส่วนพืชผักสวนครัวส่วนใหญ่เมื่อเหลือจากการบริโภค จะจำหน่ายแก่คนในชุมชนและส่งร้านอาหารในชุมชน

1.3 ไม้ผล ได้แก่ ไม้ผลเศรษฐกิจส่งออก (ลิ้นจี่ แก้วมังกร มะขาม ยางพารา) ไม้ผลเศรษฐกิจบริโภคภายในประเทศ (มะม่วง กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม สับปะรด ทุเรียน บัวหิมะ) และไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง (เชอร์รี่ อะโวคาโด พลับ บัวย แมคคาเดเมีย โกโก้ กาแฟ) มีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรและการจัดจำหน่าย ดังนี้

ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตร

มีการปลูกไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง (กาแฟ ชา) โดยชุมชนที่มีการปลูกกาแฟมากที่สุดคือ บ้านแม่จันทหลวง รองลงมาคือ บ้านพนาสวรรค์ บ้านสันติคีรี บ้านกลาง บ้านเจียงจาไซ บ้านอาแบ และบ้านอาหละ ตามลำดับ

การจัดจำหน่าย

การผลิตไม้ผลของชุมชนในตำบลเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นหลัก สินค้าเกษตรในตำบลมีความหลากหลายชนิดมากที่สร้างรายได้ให้กับคนในตำบล พืชที่ขึ้นชื่อและช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ ชา ตำบลแม่สลองนอกเป็นแหล่งปลูกชาที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีชาหลากหลายชนิด ได้แก่ ชาอูหลงก้านอ่อน ชาอูหลงเบอร์ 12 /เบอร์ 17 ชายอดน้ำค้าง ชาหอมหมื่นลี้ และชาอัสสัม และซึ่งชาที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมากที่สุดของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศคือ ชาอูหลงก้านอ่อน นอกจากนี้ ด้วยสภาพพื้นที่เป็นยอดดอยมีความสูงประมาณ 1,200 เมตรจากระดับน้ำทะเล จึงทำให้สามารถปลูกกาแฟได้รสชาติดีและหอมกรุ่น โดยโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้ปลูกกาแฟ 2 สายพันธุ์คือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้าและพันธุ์คาติมอร์ โดยกว่าทศวรรษที่ผ่านมากาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่หารายได้ให้คนในตำบลมากเป็นอันดับสองรองจากชา

ส่วนไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง ได้แก่ เชอร์รี่ อะโวคาโด พลับ บัวย แมคคาเดเมีย โกโก้ มีการปลูกเพียงเล็กน้อยประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่และกระจายทั้งตำบล ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายในตลาดชุมชนและโรงงานในชุมชน

1.4 ป่าไม้ ได้แก่ ผลผลิตจากป่า (ไผ่ตง ไผ่ซาง ไผ่ไร่) มีศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรและการจัดจำหน่าย ดังนี้

ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตร

มีการผลิตมากที่สุดในบ้านสันติคีรี รองลงมาคือ บ้านอาแบ บ้านป่าคาสามัคคี และบ้านแม่จันทหลวง ตามลำดับ เน้นผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนและภาคเกษตร

การจัดจำหน่าย

นอกจากจะเป็นผลผลิตที่ได้จากป่าชุมชนแล้ว ชุมชนยังมีการปลูกในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง เน้นใช้ประโยชน์ในการทำเป็นอาหาร จักสาน การทำตะเกียบ และใช้ในการเกษตรทำค้ำผักสวนครัว และก่อสร้าง

จากข้อมูลสรุปได้ว่า ศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรในตำบลแม่สลอนนอก ด้านปศุสัตว์คือ มีการเลี้ยงสัตว์ประเภท ไก่ดำและผึ้งโพรงมากที่สุดในชุมชนบ้านธาตุ ด้านกลีกรมมีการผลิตพืชผักมากที่สุดชุมชนบ้านป่าคาสุขใจ บ้านอาหละ บ้านสันติคีรี บ้านธาตุ และบ้านเจียงจาใส ด้านไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง ได้แก่ กาแฟ ชา มีการผลิตมากที่สุดในบ้านแม่จันทอง และผลผลิตจากป่าได้แก่ ไม้ตอง ไม้ซาง และไม้ไผ่มีการผลิตมากที่สุดในบ้านสันติคีรี

2. การวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลอนนอก

2.1 ศักยภาพการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลอนนอก

การศึกษาศักยภาพการจัดการตลาดสินค้าเกษตรแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ปศุสัตว์ กลีกรม ไม้ผล และผลผลิตจากป่าไม้ ดังนี้

1. **ปศุสัตว์** ได้แก่ สัตว์ปีก (ไก่ดำ ไก่พันธุ์) สัตว์สี่เท้า (สุกร หมูพันธุ์ หมูดำ) และแมลงเศรษฐกิจ ได้แก่ ผึ้งโพรง มีศักยภาพการจัดการตลาดสินค้าเกษตร ดังนี้

1) **ด้านผลิตภัณฑ์** ชุมชนมีการจำหน่ายเป็นวัตถุดิบไม่มีการแปรรูป ที่ผ่านมามีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการทำไถ่ดำตุ๋นยาจีนแบบกระป๋องพร้อมรับประทาน แต่เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงทำให้ชุมชนไม่สามารถผลิตและจำหน่ายได้เอง จึงเน้นการขายเป็นวัตถุดิบมากกว่า

2) **ด้านราคา** ราคาไก่ดำ และหมูด้าค่อนข้างสูงโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเทศกาลตรุษจีนหรือปีใหม่ของชุมชน แต่หากเป็นการจำหน่ายทั่วไปการกำหนดราคาซื้อขายขึ้นอยู่กับราคากลางระหว่างพ่อค้ากับผู้จำหน่าย ส่วนราคาน้ำผึ้งชุมชนเป็นผู้กำหนดราคาด้วยตนเองและพยายามควบคุมคุณภาพของน้ำผึ้งให้ดีที่สุด

3) **ด้านสถานที่จำหน่าย** สถานที่จำหน่ายส่วนใหญ่ เป็นตลาดในชุมชน ร้านอาหารในชุมชน และมีพ่อค้าและนักท่องเที่ยวเข้าไปซื้อในชุมชน

4) **ด้านการส่งเสริมการขาย** ไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการขาย เน้นจำหน่ายสินค้าสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนเป็นหลัก เช่น อาหารที่ทำจากไก่ดำ หมูดำ ที่รังสรรค์รายการอาหารจากร้านอาหารจีนในชุมชน และมีการโฆษณาสรรพคุณของสินค้าแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. **กลีกรม** ได้แก่ ัญพืช (ข้าวไร่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน ดาวอินคา ถั่วประเภทต่าง ๆ) พืชผัก (กลุ่มแตง พริก มะเขือ กระเจี๊ยบแดง ผักสวนครัว ผักตระกูลสลัด)

1) **ด้านผลิตภัณฑ์** ประเภทัญพืช ผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายในรูปวัตถุดิบ ไม่มีการแปรรูปผลผลิต ประเภทพืชผัก จำหน่ายให้โครงการหลวงในรูปวัตถุดิบที่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ส่วนพืชผักที่ไม่ได้มาตรฐานนำออกจำหน่ายในตลาดชุมชนและร้านอาหารในชุมชน

2) **ด้านราคา** ประเภทัญพืช ราคาถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง ประเภทพืชผัก ราคาถูกกำหนดโดยตลาดซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานที่ตลาดต้องการ ส่วนพืชผักสวนครัวเกษตรกรสามารถกำหนดราคาขายเองได้แต่ราคาต้องมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกับตลาด

3) ด้านสถานที่จำหน่าย ประเภทรัษฎีพืช จำหน่ายในชุมชนผ่านพ่อค้าคนกลางและจำหน่ายนอกชุมชนโดยลำเลียงและขนส่งด้วยตัวเกษตรกรเอง และประเภทรัษฎีผัก จำหน่ายในชุมชนผ่านโครงการหลวง ร้านอาหารในชุมชน และจำหน่ายให้คนในชุมชนด้วยกัน

4) ด้านการส่งเสริมการขาย เกษตรกรไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการขาย มีการจำหน่ายสินค้าด้วยตนเองตามกำลังการผลิต

3. ไม้ผล ได้แก่ กลุ่มไม้ผลเศรษฐกิจส่งออก (ลิ้นจี่ แก้วมังกร มะขาม ยางพารา กลุ่มไม้ผลเศรษฐกิจบริโภคภายในประเทศ (มะม่วง แก้วน้ำว่า แก้วหอม สับปะรดทุเรียน บัวหิมะ) และไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง (เชอร์รี่ อะโวคาโด พลับ บ๊วย แมคคาเดเมีย โกโก้ กาแฟ ชา)

1) ด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มไม้ผลเศรษฐกิจส่งออก ส่วนใหญ่จำหน่ายในรูปวัตถุดิบไม่มีการแปรรูป กลุ่มที่ไม้ผลเศรษฐกิจบริโภคภายในประเทศ เพื่มีการนำมาปลูกในชุมชนไม่มากมีเป้าหมายเพื่อบริโภคและจำหน่ายในชุมชนและตลาดชุมชนจำหน่ายในรูปวัตถุดิบไม่มีการแปรรูป และไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง มีทั้งจำหน่ายในรูปวัตถุดิบและการแปรรูปในชุมชนคือ เชอร์รี่ พลับ และบ๊วย

2) ด้านราคา กลุ่มที่ไม้ผลเศรษฐกิจส่งออก ราคาถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง กลุ่มที่ไม้ผลเศรษฐกิจบริโภคภายในประเทศ ราคาถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง และไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง ได้แก่ ชา เป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมากทั้งในและต่างประเทศ ตลาดต่างประเทศที่สำคัญคือ ไต้หวันและจีน ซึ่งในตำบลมีโรงงานผลิต การบรรจุหีบห่อ และการจำหน่ายเป็นบทบาทของเกษตรกรผู้ผลิตมีการกำหนดราคาขายโดยผู้ผลิตซึ่งทำให้ผู้ผลิตมีรายได้จากการปลูกชาค่อนข้างมาก ส่วนกาแฟ เกษตรกรผู้ปลูกส่วนใหญ่ขายผลผลิตในรูปวัตถุดิบเป็นกาแฟเชอร์รี่และกระลา ราคาถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อผลผลิตในชุมชน ส่วนตลาดภายนอกชุมชน เกษตรกรที่มียานพาหนะและต้องการขายผลผลิตในราคาสูงก็นำไปขายในอำเภอในเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง

3) ด้านสถานที่จำหน่าย ไม้ผลเศรษฐกิจส่งออก ได้แก่ ลิ้นจี่ แก้วมังกร มะขาม ยางพารา และ ไม้ผลเศรษฐกิจบริโภคภายในประเทศ ได้แก่ มะม่วง แก้วน้ำว่า แก้วหอม สับปะรด ทุเรียน บัวหิมะจำหน่ายในตลาดชุมชนและนอกชุมชน ส่วนไม้ผลและผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง ได้แก่ เชอร์รี่ อะโวคาโด พลับ บ๊วย แมคคาเดเมีย โกโก้ กาแฟ ชา จำหน่ายให้โครงการหลวง โรงงานและตลาดในชุมชน พ่อค้าคนกลาง และจำหน่ายตลาดต่างประเทศ ได้แก่ ไต้หวันและจีน

4) ด้านการส่งเสริมการขาย ชุมชนไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการขายในทุกรูปแบบ มีการผลิตสินค้าเกษตรตามองค์ความรู้ภูมิปัญญาและทรัพยากรที่มีในชุมชน โดยการผลิตในปริมาณไม่มากนัก และสามารถจำหน่ายในตลาดชุมชนได้จึงไม่มีความจำเป็นต้องทำกิจกรรมส่งเสริมการขาย

4. ป่าไม้ ได้แก่ ผลผลิตจากป่า (ไผ่ตง ไผ่ซาง ไผ่ไร่)

1) **ด้านผลิตภัณฑ์** ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคในครัวเรือน เป็นอาหารและใช้ในการทำอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น จักสาน ทำตะเกียบ และใช้ในการเกษตรเช่น ใช้ทำค้ำถั่วฝักยาว บวบ เป็นต้น เน้นใช้วัตถุดิบเป็นหลัก

2) **ด้านราคา** ชุมชนไม่มีการกำหนดราคาจำหน่าย ส่วนใหญ่นำมาใช้ประโยชน์มากกว่าการจำหน่าย

3) **ด้านสถานที่จำหน่าย ผลผลิตที่ได้จากป่าไม้** เช่น หน่อไม้ และไม้ประเภทต่าง ๆ ชุมชนมักใช้ประโยชน์ คือ นำมาประกอบอาหาร หากเหลือจะจำหน่ายในตลาดสินค้าเกษตรของตำบลหรือตลาดเช้า ส่วนไม้ไผ่เน้นการใช้ประโยชน์ในครัวเรือนและด้านการเกษตร ซึ่งผลผลิตไม่เพียงพอในการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ จึงไม่มีความชัดเจนในสถานที่จำหน่ายผลผลิต

4) **ด้านการส่งเสริมการขาย** เมื่อผลผลิตจากป่ามีไม่เพียงพอสำหรับการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ชุมชนจึงไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการขายในทุกรูปแบบ

จากข้อมูลสรุปได้ว่าตำบลแม่สลองนอกเป็นชุมชนที่มีศักยภาพการผลิตด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ กสิกรรม ไม้ผล ผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง และผลผลิตจากป่า มีเป้าหมายการผลิตเพื่อและเพื่อจำหน่าย การจัดการตลาดสินค้าเกษตร ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ชุมชนผลิตสินค้าจากองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่สั่งสมและสืบทอดมาจากบรรพบุรุษกับทรัพยากรที่มีในชุมชน มีการจำหน่ายสินค้าเกษตรในรูปวัตถุดิบ มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าน้อยมาก รูปแบบสินค้าที่แปรรูปมีรูปแบบซ้ำ ๆ บรรจุภัณฑ์คล้าย ๆ กัน ขาดความเป็นเอกลักษณ์ ด้านราคา การตั้งราคาสินค้าถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเกษตรกรขาดการคำนวณต้นทุนและไม่มีการจัดทำบัญชี ส่วนด้านสถานที่จำหน่าย คือจำหน่ายสินค้าให้พ่อค้าคนกลาง ในตลาดชุมชน และจำหน่ายภายนอกทั้งในและต่างประเทศ และด้านการส่งเสริมการขาย ชุมชนไม่มีการทำกิจกรรมส่งเสริมการขายเนื่องจากสินค้าจำหน่ายในรูปวัตถุดิบเน้นการจำหน่ายในชุมชนมากกว่า

2.2 การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในพบว่า มีจุดแข็งคือ ตำบลแม่สลองนอกมีสินค้าเกษตรที่หลากหลายชนิด มีตลาดสำหรับจำหน่ายสินค้าในชุมชนหลายแห่ง ได้แก่ โครงการหลวง ตลาดเช้า และตลาดในชุมชนที่เป็นตลาดรองรับนักท่องเที่ยวโดยตรง ตำบลแม่สลองนอกยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากที่สามารถซื้อสินค้าเกษตรในรูปวัตถุดิบซึ่งเป็นการจำหน่ายสินค้าเกษตรระหว่างเกษตรกรและลูกค้าโดยตรง แต่ยังคงมีจุดอ่อนคือ สินค้าเกษตรของชุมชนเน้นจำหน่ายในรูปแบบวัตถุดิบ ไม่ได้มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าส่งผลให้จำหน่ายสินค้าได้ในราคาต่ำ ไม่สามารถจำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้ กลุ่มลูกค้าที่ซื้อจึงเป็นเฉพาะคนในพื้นที่ที่มีถิ่นอาศัยในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง สินค้าเกษตรส่วนใหญ่จำหน่ายแบบสดทำให้ไม่สามารถเก็บรักษานาน รวมทั้งสินค้าขาดบรรจุภัณฑ์และข้อมูลสินค้า story telling ทำให้ลูกค้าไม่รู้แหล่งกำเนิดของสินค้าส่งผลต่อความน่าเชื่อถือในตัวสินค้า ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกพบว่า มีโอกาสที่สำคัญคือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ปรึกษาและ

ช่วยเหลือในการผลิตสินค้าเกษตร การให้คำปรึกษา การให้ความรู้และการสนับสนุนเงินทุน เช่น โครงการหลวง สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่เข้าไปดำเนินการวิจัยและพัฒนาชุมชน อีกทั้งชุมชนยังมีเครือข่ายความช่วยเหลือจากประเทศจีนที่ให้การสนับสนุนด้านการตลาดจำหน่ายสินค้าเกษตร เช่น ชา เป็นต้น และมีอุปสรรคที่สำคัญคือ มีสินค้าเกษตรของชุมชนใกล้เคียงที่มีลักษณะเหมือนกัน ทำให้ชุมชนไม่สามารถสร้างอัตลักษณ์ให้กับสินค้าเกษตรของชุมชนให้มีความแตกต่างได้ ด้านการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตรที่เป็นตลาดสินค้าเกษตรสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวไม่มีความชัดเจนของหน่วยงานผู้รับผิดชอบส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และจากสถานการณ์โควิดทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนทำให้เกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรพบว่า ตำบลแม่สลองนอกเป็นชุมชนที่มีศักยภาพการผลิตด้านเกษตรกรรมด้านปศุสัตว์ กสิกรรม ไม้ผล ผลผลิตทางการเกษตรบนพื้นที่สูง และผลผลิตจากป่า มีเป้าหมายการผลิตเพื่อและเพื่อจำหน่าย ศักยภาพการจัดการตลาดสินค้าเกษตรของเกษตรกรตำบลแม่สลองนอกมีจุดแข็งคือ มีสินค้าเกษตรหลากหลายชนิด มีตลาดสำหรับจำหน่ายสินค้าหลายแห่ง มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก มีจุดอ่อนคือ สินค้าเกษตรไม่ได้มีการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ไม่สามารถจำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้ กลุ่มลูกค้าจึงเป็นเฉพาะคนในพื้นที่ สินค้าไม่สามารถเก็บรักษานาน ขาดบรรจุภัณฑ์ มีโอกาสคือ มีหน่วยงานให้การช่วยเหลือในการผลิตสินค้าเกษตรและชุมชนมีเครือข่ายด้านการตลาดในต่างประเทศ และมีอุปสรรคคือ สินค้าขาดอัตลักษณ์ ขาดความชัดเจนในการดูแลตลาดชุมชนและไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน มีความสอดคล้องกับงานของรัชนิกร ปัญญา (2560) ที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีจุดแข็งคือ กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกกลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต การตลาด การจัดการบัญชี และการประชาสัมพันธ์ มีจุดอ่อนคือ กลุ่มยังไม่มีความสามารถในการควบคุมปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ มีโอกาสที่สำคัญคือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุนและมีอุปสรรคคือ สินค้าเกษตรของกลุ่มมีความต้องการในระดับชุมชนเท่านั้นและการตลาดมีการแข่งขันกันในพื้นที่สูง ทั้งด้านราคาและปริมาณ และมีความสอดคล้องกับงานของวีระศักดิ์ สมยานะ (2562) ที่ศึกษาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนเกษตรมีจุดแข็งคือ สินค้ามีคุณภาพและมีตลาดรองรับ จุดอ่อนคือ เกษตรกรยังขาดความสามารถในการผลิตสินค้าให้ได้ปริมาณที่เพียงพอ

รวมถึงคุณภาพผลผลิตในแต่ละรอบการผลิต โอกาสคือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือด้านความรู้และเงินทุน แต่มีอุปสรรคคือ มีการแข่งขันของสินค้าเกษตรในตลาดสูงทั้งด้านราคาและปริมาณ

นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2557) เสนอแนวทางการบริหารจัดการห่วงโซ่คุณค่าการผลิตสินค้าเกษตรในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการห่วงโซ่คุณค่าการผลิตสินค้าเกษตรไว้ ดังนี้ ส่วนต้นน้ำต้องเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและผลิตสินค้าให้เป็นตรงตามความต้องการของตลาด ส่วนกลางน้ำเพิ่มศักยภาพของสหกรณ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกรในการแปรรูปสินค้าเกษตรและการสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาในด้านข้อมูล เทคโนโลยี แนวโน้มความต้องการผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการแปรรูปที่เพียงพอ และส่วนปลายน้ำ ให้เพิ่มอุปสงค์ความต้องการสินค้าเกษตรในตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างสินค้าใหม่ ตลอดจนการหาตลาดใหม่ และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของช่อมาลา มานะ และอวรณ์ โอภาสพัฒนากิจ (2560) ที่ทำการศึกษาศักยภาพการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตร มี 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการผลิต ควรวางแผนการจัดการการผลิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่น มีการวิเคราะห์ความต้องการผลผลิตในแต่ละช่วงเวลา ความต้องการสินค้าของตลาดแต่ละประเภท หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มทำกิจกรรมทางการเกษตรในพืชหรือสัตว์ที่ชุมชนมีศักยภาพในการผลิตและมีความสามารถในการแข่งขันเช่น การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน หรือไก่ไข่ การเลี้ยงปศุสัตว์ การเลี้ยงกบ การเลี้ยงปลาในบ่อดิน การปลูกผักสวนครัว โดยการจัดสรรพื้นที่ที่มีอยู่ให้สามารถทำกิจกรรมที่หลากหลายและสามารถเกื้อกูลกัน เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต เช่น การเลี้ยงกบในบ่อปลา การเลี้ยงปศุสัตว์ในไร่นา เป็นต้น 2) ด้านการเงิน ควรมีกลุ่มออมทรัพย์ของสมาชิกเพื่อเป็นเงินทุนกู้ยืมสำหรับสมาชิกในการซื้อปัจจัยการผลิตและขยายกิจกรรมทางการเกษตรให้ฐานการพัฒนากลุ่มมีความเข้มแข็ง 3) ด้านบุคคล มีคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถให้เวลาในการบริหารงานกลุ่มอย่างจริงจัง มีเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นพี่เลี้ยงเป็นที่ปรึกษา ส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการศึกษาความต้องการของผู้บริโภคในกลุ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มสามารถผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) เกษตรกรในตำบลแม่สลองนอกนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการตลาดสินค้าเกษตรไปใช้ในการวางแผนการผลิตสินค้าเกษตร การพัฒนาสินค้าเกษตร การวางแผนการ

กำหนดราคา การพัฒนาสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าเกษตร ตลอดจนการพัฒนากิจกรรมการส่งเสริมการขายสินค้าเกษตรให้เหมาะสมภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก

2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบล นำผลการวิเคราะห์ศักยภาพและการจัดการสินค้าเกษตรไปวางแผนการพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบัน รวมถึงการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรในยุคปัจจุบัน นำวิทยาการความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ไปเสริมจุดเด่นและพัฒนาจุดด้อยเพื่อให้สินค้าเกษตรของชุมชนสามารถสร้างรายได้และเสริมสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชนอย่างแท้จริงต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการผลิตรายการค้าและบริการที่เพิ่มขึ้น เช่น การผลิตรายการค้าเชิงวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอก เพื่อให้ครอบคลุมการพัฒนาสินค้าและบริการที่เกิดจากความเป็นตัวตนของคนในชุมชนเป็นสิ่งที่ชุมชนมีและยกระดับให้เกิดเป็นสินค้าโดดเด่นเป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่ตำบลแม่สลองนอกต่อไป

2) ควรมีการศึกษาเชิงลึกในการพัฒนากลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน ถึงสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มพัฒนาเป็นสินค้า Premium ของจังหวัดต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2557). **คู่มือการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม**. กลุ่มแผนงาน สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์: กรุงเทพฯ.
- ช่อมาลา มานะ และ อวรรณ โอภาสพัฒนกิจ. (2560). “ศักยภาพการจัดการตลาดผลิตผลทางการเกษตรของกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน”. **วารสารแก่นเกษตร** 45(ฉบับพิเศษ 1), 530-532
- ณัฐธิดา จุมปา และคณะ. (2562) “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ทวี ทวีเกียรติชนะ. (10 พฤษภาคม 2563). **กำนันตำบลแม่สลองนอก**. สัมภาษณ์.
- รัชนิกร ปัญญา. (2560). “การวิจัยเพื่อพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วีระศักดิ์ สมยานะ. (2562). “การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**. 8(2), 120-123

สำนักงานคลังจังหวัดเชียงราย. (2562). รายงานประมาณการเศรษฐกิจจังหวัดเชียงราย ปี 2562 และ ปี 2563. ฉบับที่ 4/2562 วันที่ 30 ธันวาคม 2562.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก. (2561). แผนพัฒนาท้องถิ่นปี พ.ศ. 2561 – 2564
องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก. สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.

คุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว
วิทยาศาสตร์ ภูมิศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด
Service Quality from Consumer's Point of View Towards Purchase
Decision of Scientific Glassware (Case Study: Nk Laboratory (Thailand)
Co. Ltd)

วิลาสินี จงกลพิช¹ มนัสสินี บุญมีศรีสง่า²

Wilasinee Chongkolpuet, Manassinee Boonmeesrisa-nga

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ ภูมิศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 396 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 171 คน มีการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 227 คน ซึ่งส่วนมากของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพอาจารย์/บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 170 คน และมีรายได้ระหว่าง 15,000 - 30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 104 คน เมื่อทำการทดสอบสมมติฐาน พบว่าคุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้ การรู้จักและเข้าใจลูกค้า และการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ของบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ส่วนคุณภาพการให้บริการในมิติความเป็นรูปธรรมของบริการ และการตอบสนองต่อลูกค้าไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ของบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งจากการวิจัยเสนอแนะให้บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ควรมุ่งเน้นส่งเสริมคุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้ การรู้จักและเข้าใจลูกค้า และการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า เพื่อก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ที่มากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): คุณภาพการให้บริการ; เครื่องแก้ววิทยาศาสตร์; การตัดสินใจซื้อ

Received: 2021-01-04 Revised: 2021-02-03 Accepted: 2021-02-06

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร Master of Business Administration (BUSINESS INNOVATION MANAGEMENT), Silpakorn University.

E-mail: wilasinee826@gmail.com

² หลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยศิลปากร Master of Business Administration (Business Innovation Management), Silpakorn University

Abstract

This research aims to analyze service quality from consumer's point of view that affects the purchase intention of scientific glassware, a case study of NK Laboratory (Thailand) Co., Ltd. The research methodology is quantitative research by distributing questionnaires in order to collect the data from 396 customers using products and services of NK Laboratory (Thailand) Co., Ltd. Statistical tools used to analyze data are frequency distribution, percentage, average, standard deviation, and multiple linear regression. The results showed that the majority of the samples were female (208 persons), aged between 20-30 years of age (171 persons), with a doctoral degree (227 persons), professors / educational personnel (170 persons) and earning 15,000 - 30,000 baht (104 persons). The results of hypothesis testing showed that service quality in the dimension of reliability, empathy, and assurance had a positive effect on the purchase intention of scientific glassware of NK Laboratory (Thailand) Co., Ltd. However, service quality in the dimension of tangibility and responsiveness did not affect to the purchase intention of scientific glassware of NK Laboratory (Thailand) Co., Suggestion for NK Laboratory (Thailand) Co. is that the company should focus and promote service quality in the dimension of reliability, empathy, and assurance in order to increase purchase decision.

Keywords: Service Quality, Scientific Glassware, Purchasing Decisions

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องแก้วในไทยมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี สืบเนื่องมาจากภาครัฐบาลเร่งผลักดันให้เกิดการปฏิรูปเพื่อเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อยกระดับเศรษฐกิจไทยให้เกิดการค้าการลงทุนของผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ทำให้เกิดการผลิตและพัฒนาในอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมถึงอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์เครื่องแก้วมีการผลิตเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสินค้าประเภทอาหาร และเครื่องดื่มในปัจจุบันเกือบทุกชนิดจำเป็นต้องใช้บรรจุภัณฑ์เพื่อป้องกันผลิตภัณฑ์ช่วยรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพิ่มความสะดวกในการใช้งาน เพิ่มภาพลักษณ์ให้แก่ผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังช่วยให้เกิดผลทางธุรกิจด้านการตลาดจากบรรจุภัณฑ์ได้อีกช่องทางหนึ่ง จากเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้สินค้าอาหาร และเครื่องดื่มเติบโตอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งการเติบโตของอุตสาหกรรมของบรรจุภัณฑ์แก้ว (ศิลาปรัตน์ วัฒนเกษตร, 2563) ซึ่งทางบริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นบริษัทที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการผลิตเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ที่ใช้ในห้องปฏิบัติการ มีพนักงานที่มีทักษะความรู้ความสามารถในการผลิต แก้ว หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ผ่านการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการผลิตเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์

เพื่อให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในคุณภาพสินค้าและการให้บริการได้เป็นอย่างดี เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างสูงสุด (บริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด, 2563)

การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ได้ผ่านการพิจารณา และวิเคราะห์เป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (สุขุม รัตนเสรีเกียรติ, 2563) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการของการเลือก โดยการจัดระเบียบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และกำหนดทางเลือก (สิริกาญจน์ กมลปิยะพัฒน์, 2556) กล่าวว่า การตัดสินใจ คือ การใช้หลักการและเหตุผล ในกระบวนการทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ชัดเจน (สุพจน์ พานทอง, 2550) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง ความคิดและการกระทำต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การเลือกหรือการตกลงในทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง ดังนั้น การตัดสินใจ จึงเป็นกระบวนการในการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ รวมไปถึงการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการที่มีคุณภาพของลูกค้าหรือผู้บริโภค และสืบเนื่องจากการที่ภาครัฐได้เข้ามามีส่วนผลักดันในเรื่องของการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลต่อภาคธุรกิจในการผลิตเครื่องแก้วทางวิทยาศาสตร์ให้มีการเจริญเติบโตสูงขึ้น (ไทยแลนด์ แล็บ, 2563) ทำให้มีคู่แข่งเพิ่มมากขึ้นในตลาดส่งผลให้เกิดความต้องการสินค้ามากขึ้น ธุรกิจเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ จึงต้องมีการปรับตัวในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด โดยการตัดสินใจซื้อนั้นเป็นกระบวนการที่ลูกค้า หรือผู้บริโภคตัดสินใจว่า จะซื้อผลิตภัณฑ์ หรือบริการ โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) และการรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) ซึ่งการศึกษารังนี้ เพื่อส่งเสริมให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ที่มากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด

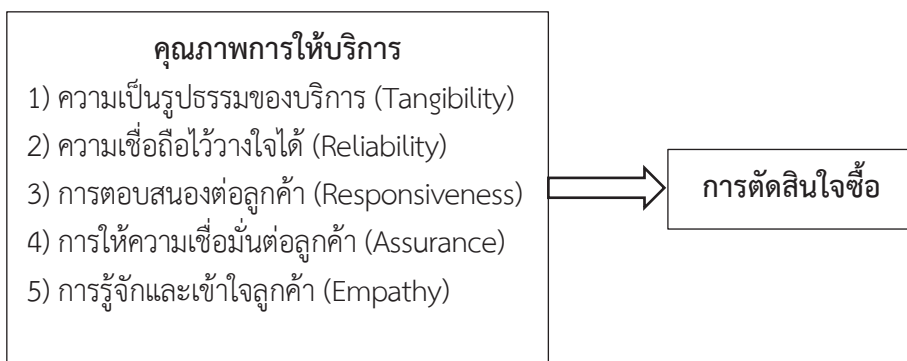
สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

1. คุณภาพการให้บริการในมิติความเป็นรูปธรรมของการบริการในมุมมองของผู้บริโภค ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ บริษัทเอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด
2. คุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้ ในมุมมองของผู้บริโภคส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ บริษัทเอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด
3. คุณภาพการให้บริการในมิติการตอบสนองต่อลูกค้า ในมุมมองของผู้บริโภคส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ บริษัทเอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด

4. คุณภาพการให้บริการในมิติการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ในมุมมองของผู้บริโภคส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ บริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด
5. คุณภาพการให้บริการในมิติการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ในมุมมองของผู้บริโภคส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ บริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด

กรอบแนวความคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

การศึกษาเรื่อง คุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง คุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. กลุ่มเป้าหมาย

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ลูกค้าที่ใช้สินค้าและบริการของบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด โดยใช้สูตรของ Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2564) ได้ขนาดตัวอย่าง 384.16 ปัดขึ้นเป็น 385 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

3.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วย 1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) 2) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) 3) การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) 4) การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) และ 5) การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) ปรับใช้จาก Parasuraman, Zeithaml and Berry (1988) โดยเครื่องมือวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดค่าคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

3.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ของบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ปรับใช้จาก Kotler (1997) โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดค่าคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการยื่นเรื่องกับทางมหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อออกจดหมายอนุญาตทำวิจัยถึงบริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด

ขั้นตอนที่ 2 นำใบอนุญาตไปยื่นให้กับบริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัดและมีการเซ็นรับรอง หรือยินยอมให้ทำการวิจัยได้จากคณะกรรมการบริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด

ขั้นตอนที่ 3 ขอความร่วมมือจากลูกค้าหรือผู้ใช้บริการบริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด และแจกแบบสอบถามให้กับลูกค้า หรือผู้ใช้บริการบริษัทเอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด

ขั้นตอนที่ 4 รวบรวมเก็บแบบสอบถาม และประเมินความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และมีจำนวนครบตามที่ได้ออกแบบไว้ คือ 385 ชุด หรือไม่

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปจำนวน 450 ชุดสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล และมีความสมบูรณ์ได้จำนวนทั้งสิ้น 396 ชุด

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำผลมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence)

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติพหุตัวแปร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลความเห็นต่อตัวแปรใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 396 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน มีอายุ 20 - 30 ปี จำนวน 171 คน มีการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 227 คน ซึ่งส่วนมากของกลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพอาจารย์/บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 170 คน และมีรายได้ระหว่าง 15,000 - 30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 104 คน

ความคิดเห็นต่อคุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่มีต่อธุรกิจเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ ภูมิศึกษาบริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.608 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ พนักงานที่ให้บริการ ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ได้ตรงกับความต้องการ มีค่าเฉลี่ย 4.871 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาพนักงานที่ให้บริการ มีความรอบรู้ในข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลจำเพาะของผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.826 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับถัดมาบริษัทฯ มีผลิตภัณฑ์เครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ให้เลือกหลากหลายรูปแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.816 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด บริษัทฯ มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการให้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.475 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ระบบฐานข้อมูลและระบบเอกสารของบริษัทฯ มีความเป็นมาตรฐาน เพื่อตอบสนองการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.394 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และการที่บริษัทฯ มีสถานที่เอื้ออำนวยต่อการรองรับบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.268 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.744 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ พนักงานมีหัวใจในการให้บริการ ด้วยความตั้งใจมุ่งมั่นทุ่มเท มีค่าเฉลี่ย 4.818 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการมีทีมงานเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิคของลูกค้า ได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.801 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับถัดมาผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ มีคุณภาพระดับสูงเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.747 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด การส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการ ได้ตรงตามเวลาที่กำหนด และจัดส่งได้ตามมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ย 4.725 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลิตภัณฑ์มีพร้อมจำหน่าย เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทุกเมื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.715 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และราคามีความเหมาะสมตามระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.659 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.719 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ พนักงานมีทีมงานในการให้ความช่วยเหลือ การตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ลูกค้าอยู่ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.801 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาพนักงานมี

ความพร้อมในการให้บริการได้ทันทั่วทั้งที่มีค่าเฉลี่ย 4.722 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และพนักงานได้แจ้งให้ผู้รับบริการรับทราบอย่างชัดเจนว่าจะได้รับการเมื่อใด เช่น ผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ใช้เวลาผลิตพร้อมจัดส่งกี่วัน มีค่าเฉลี่ย 4.634 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.583 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ บริษัทฯ มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็น และข้อร้องเรียนของผู้รับบริการ มีค่าเฉลี่ย 4.664 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการเพิ่มช่องทางการรับฟังความคิดเห็น และข้อร้องเรียนของลูกค้านอกเหนือจากรูปแบบ Face to Face ให้มีความหลากหลาย อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ มีค่าเฉลี่ย 4.558 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความไว้วางใจในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ย 4.525 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.619 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ บริษัทฯ สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยวิเคราะห์ความต้องการในมุมมองของลูกค้า เป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 4.801 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการสำรวจความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองลูกค้าได้ดียิ่งขึ้นต่อไป มีค่าเฉลี่ย 4.789 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับถัดมามีรูปแบบการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าระยะยาว เช่น การมอบของที่ระลึกในโอกาสพิเศษหรือเทศกาลต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ย 4.707 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด การมีแคมเปญหรือนโยบายการส่งเสริมการขาย เพื่อให้สิทธิประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ แก่ลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 4.523 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และบริษัทฯ มีระบบการให้บริการหลังการขายจากการดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิด เช่น การซ่อมบำรุงเปลี่ยนอะไหล่ มีค่าเฉลี่ย 4.265 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังได้ทำการศึกษาด้านการตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) ซึ่งพบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.751 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ มากกว่า 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย 4.808 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์และบริการ เนื่องจากมีความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.760 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับถัดมาการใช้เกณฑ์ทั้งด้านราคาและคุณภาพประกอบกันในการตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ย 4.753 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด และการใช้เกณฑ์ด้านอื่น ๆ ในการตัดสินใจซื้อ เช่น การให้บริการหลังการขายในเรื่องการรับประกันและซ่อมบำรุงเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ย 4.684 แปลความหมายว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -.035

2) ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Reliability) ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .646

3) การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ -.105

4) การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .131

5) การรู้จักและเข้าใจลูกค้า (Empathy) ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .252

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยคุณภาพการให้บริการในมุมมองของผู้บริโภคที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ กรณีศึกษา บริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด จำนวน 396 คน ซึ่งเป็นลูกค้าที่ใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัทฯ มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1) คุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .646 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปารมี รอดกลิ่น (2562) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจ ซึ่งทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทอัญมณี และเครื่องประดับผ่านช่องทางการถ่ายทอดสด เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) ของผู้บริโภคในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทอัญมณี และเครื่องประดับ กล่าวคือ หากลูกค้ารับรู้ว่าคุณภาพของบริษัทฯ มีคุณภาพอยู่ในระดับสูง เหมาะสมกับความต้องการแล้ว ลูกค้าจะรู้สึกว่าคุณภาพของบริษัทฯ ที่ใช้บริการนั้นตรงตามประเภทที่ลูกค้าต้องการ ในทำนองเดียวกัน หากบริษัทฯ มีทีมงานเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิคของลูกค้าแล้ว จะส่งผลทำให้ลูกค้ารับรู้ว่าการซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์สามารถขอความช่วยเหลือผ่านช่องทางการโทรศัพท์ได้ จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า หากลูกค้ารับรู้ว่าคุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้มากขึ้นแล้วก็จะส่งผลทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อที่มากขึ้นตามไปด้วย

2) คุณภาพการให้บริการในมิติด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .131 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว และพุดพิงศ์ ดวงจันทร์ (2563) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัย คุณภาพการให้บริการ และปัจจัยการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ด้านไอทีของลูกค้า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้นกล้า บัค ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการให้บริการในมิติด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการด้านไอทีของลูกค้า ห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้นกล้า บัค กล่าวคือ หากบริษัทมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็น และข้อร้องเรียนของลูกค้าที่มากขึ้นแล้ว ก็จะส่งผลทำให้ลูกค้ามีความมั่นใจ พร้อมทั้งจะตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ว วิทยาศาสตร์ผ่านช่องทางออนไลน์ที่มากขึ้น ในขณะเดียวกัน หากลูกค้ามีความไว้วางใจในการให้บริการของพนักงานบริษัทมากขึ้นแล้ว ก็จะส่งผลทำให้ตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ผ่านช่องทางการโทรศัพท์ โดยการโทรศัพท์สอบถามก่อนการซื้อที่มากขึ้นด้วย จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า หากลูกค้ารับรู้ว่าคุณภาพการให้บริการในมิติด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้ามากขึ้น ก็จะส่งผลทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อที่มากขึ้นตามไปด้วย

3) คุณภาพการให้บริการในมิติการรู้จักและเข้าใจลูกค้าส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .252 สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา บริพนธ์มงคล และกฤษฎดา เขียววัฒนสุข (2563) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้คุณภาพสินค้าและบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ เครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพการให้บริการในมิติการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรมซ้ำ กล่าวคือ หากลูกค้ารับรู้ว่า ทางบริษัทฯ ออกแบบผลิตภัณฑ์โดยวิเคราะห์ความต้องการในมุมมองของลูกค้าแล้วจะส่งผลทำให้ลูกค้าพบว่า สินค้าของบริษัทฯ ตรงตามประเภทที่ลูกค้าต้องการ ขณะเดียวกัน หากบริษัทฯ มีระบบการให้บริการหลังการขายโดยการดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิด เช่น การซ่อมบำรุง/เปลี่ยนอะไหล่ เป็นต้น จะส่งผลทำให้ลูกค้าสามารถพบปะกับพนักงานขายโดยตรงนำไปสู่การซื้อเครื่องแก้ววิทยาศาสตร์ที่มากขึ้น จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า หากลูกค้ารับรู้ต่อคุณภาพการให้บริการในมิติการรู้จักและเข้าใจลูกค้าได้มากขึ้นแล้ว ก็จะทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อที่มากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัย เสนอแนะให้บริษัท เอ็น เค แลบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ดังต่อไปนี้

1.1 คุณภาพการให้บริการในมิติความเชื่อถือไว้วางใจได้ โดยบริษัทฯ ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพระดับสูง เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า กำหนดราคาให้มีความเหมาะสมตามระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ จัดเตรียมผลิตภัณฑ์ให้พร้อมจำหน่ายเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ทุกเมื่อ ส่งมอบผลิตภัณฑ์และบริการให้ตรงตามกำหนดเวลา และจัดส่งได้ตามมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่บริษัทฯ กำหนดไว้ จัดเตรียมทีมงานให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาเชิงเทคนิคให้กับลูกค้า และฝึกอบรมให้พนักงานมีหัวใจในการให้บริการด้วยความตั้งใจมุ่งมั่นทุ่มเท

1.2 คุณภาพการให้บริการในมิติการรู้จักและเข้าใจลูกค้า โดยบริษัทฯ ควรออกแบบผลิตภัณฑ์ จากการวิเคราะห์ความต้องการในมุมมองของลูกค้า ด้วยการสำรวจความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลสำรวจที่ได้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตอบสนองต่อลูกค้าให้ดียิ่งขึ้น-ควรจัดแคมเปญหรือนโยบายเพื่อส่งเสริมการขาย โดยมอบสิทธิประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ แก่ลูกค้า มีระบบการให้บริการหลังการขายด้วยการดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิด อาทิเช่น การซ่อมบำรุงหรือเปลี่ยนอะไหล่ และบริษัทฯ ควรมีรูปแบบการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นการมอบของที่ระลึกเนื่องในโอกาสพิเศษหรือเทศกาลต่าง ๆ

1.3 คุณภาพการให้บริการในมิติการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า โดยบริษัทฯ ควรมีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็น และข้อร้องเรียนของลูกค้า โดยการเพิ่มช่องทางการรับฟังความคิดเห็น และข้อร้องเรียนของลูกค้า นอกจากรูปแบบ Face to Face ให้มีความหลากหลายมากขึ้นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างความไว้วางใจในการให้บริการต่อลูกค้าให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมเซรามิก เพื่อนำมาเปรียบเทียบ ยืนยันผลการวิจัย

2.2 ควรศึกษาตัวแปรตามอื่น ๆ เช่น การแนะนำบอกต่อ การซื้อซ้ำ เพื่อขยายขอบเขต ของการวิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). **ความสำคัญของวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2564). **การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยแลนด์ แล็บ, ภาครัฐกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.thailandlab.com/thailand-labinternational-2016>, [19 มิถุนายน 2563.]
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : บิซซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บริษัท เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด, ข้อมูลทั่วไป เอ็น เค แลบบอราทอรี (ประเทศไทย) จำกัด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [https://creden.co/ businessเอ็น-เค-แลบบอราทอรี-\(ประเทศไทย\)-จำกัด?id=0125556010047&tab=general](https://creden.co/businessเอ็น-เค-แลบบอราทอรี-(ประเทศไทย)-จำกัด?id=0125556010047&tab=general), [26 ธันวาคม 2563.]
- ปารมี รอดกลิ่น. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไว้วางใจ ซึ่งทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าประเภท อัญมณี และเครื่องประดับผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) ของผู้บริโภคในประเทศไทย**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปฐมพงศ์ กุ๊กแก้ว และพุดพิงศ์ ดวงจันทร์. (2563). “ปัจจัยคุณภาพการให้บริการและปัจจัยการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการด้านไอทีของลูกค้า ห้างหุ้นส่วน จำกัด ต้นกล้า บิ๊ก”. **วารสารวิชาการ มทร.สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 5(1), 27-43.
- รุ่งนภา บริพนธ์มิ่งคล และกฤษฎดา เขียววัฒนสุข. (2563). “การรับรู้คุณภาพสินค้าและบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำ เครื่องทำความสะอาดอุตสาหกรรม”. **วารสารศิลปะการจัดการ**. 4(1), 166-179.
- ศิลปรัตน์ วัฒนเกษตร, การเติบโตของอุตสาหกรรมบรรจุภัณฑ์แก้ว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/bgc/>, [19 มิถุนายน 2563.]
- สิริกาญจน์ กมลปิยะพัฒน์. (2556). **การตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในกรุงเทพมหานคร**. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุขุม รัตนเสรีเกียรติ, ความหมายการตัดสินใจ (DECISION MAKING). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://pmcexpert.com/>, [9 มิถุนายน 2563.]
- สุพจน์ พานทอง. (2550). **ทัศนคติของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน : จังหวัดจันทบุรี**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- Cochran, W. G. (1977). **Sampling techniques** (3rd ed.). USA: John Wiley & Sons.
- Gharaibeh, B., Al Smadi, A.M., & Boyle, D. (2017). Psychometric properties and characteristics of the Diabetes Self Management Scale. **International Journal of Nursing Sciences**, 4(3), 252-259.
- Hair, J. F., Babin, B.J., Anderson, R.E., & Black, W.C. (2019). **Multivariate data analysis** (8thed.). India: Cengage
- Kotler, Philip. (1997). **Principles of Marketing**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple item scale for measuring consumer perceptions of service quality. **Journal of Retailing**, 6(4), 12-40.
-

ศักยภาพการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ
ชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชนตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์
Community Potential Development for Community-based Tourism
through Linkage between Local Economy and Cultural Practices,
Bung Nam Tao Sub-district, Phetchabun Province

อรุณ สนใจ¹ ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์² ธีรภัทร กิจจารักษ์³ สุภชัย ตรีทศ⁴
โดมธราดล อนันตสาน⁵ สมพิศ สายบุญชื่น⁶

Arun Sonchai, Teerapatra Ekphachaisawat, Teeraphat Kitjarak
Supachai Tritose, Domtharadol Anantasan, Sompit Saibunchun

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชน
สู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน
ตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์ ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสนทนา
กลุ่ม จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชนและกลุ่มอาชีพในพื้นที่ จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
1) ศักยภาพของการท่องเที่ยววิถีชุมชน ได้แก่ ชุมชนมีกิจกรรมและรายการท่องเที่ยวที่มีความ
น่าสนใจ มีที่พักและร้านอาหาร มีความสวยงามของสิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศเหมาะสมกับการ
พักผ่อน 2) ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนเกิดจากองค์ความรู้และภูมิปัญญาตั้งแต่
ดั้งเดิม จำพวกสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เหมาะกับการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยว 3) ศักยภาพของเศรษฐกิจชุมชนฐานราก มีสิ่งแวดล้อมในวิถีชุมชนดี ไม่มีมลภาวะรบกวน
ทรัพยากรธรรมชาติมีเพียงพอ ประชาชนทำเกษตรที่สามารถเพาะปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ
4) ศักยภาพวิถีวัฒนธรรมชุมชน มีการจัดการตามวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่คิดค้นขึ้นมาใหม่แล้วพัฒนา
ต่อยอดจนเป็นประเพณีประจำท้องถิ่น

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุมชน; การท่องเที่ยววิถีชุมชน; เศรษฐกิจชุมชนฐานราก

Received: 2021-04-25 Revised: 2021-06-14 Accepted: 2021-06-15

^{1 2 3 4 5 6} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์ Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences
Phetchabun Rajabhat University. E-mail: Teeraphat.kit@pcru.ac.th

Abstract

This qualitative research aims at studying the potential, difficulties and community's needs in developing to community-based tourism by connecting the local economy system with culture practices, that took place in Bung Nam Tao sub-district, Phetchabun province. Informants participated in the research included 14 of community leaders and workers. Semi-structured interview was used as the research instrument and the content analysis as data scrutiny. Research findings were as follows: 1) for the potential of community-based tourism, the community provides interesting activities and travel programs, accommodations and restaurants as well as attractive setting and nice weather suitable for vacation, 2) in terms of local products potential, traditional wisdom and knowledge has influenced the creation of handicrafts and local food which promote the community's tourism, 3) regarding the local economy, the environment in the community is decent with pollution-free and sufficient natural resources including residents' organic agriculture of vegetables and fruit, and 4) in the potential of local cultures, newly initiated practices have been managed and developed as to become local traditions.

Keywords: Community Development; Community-Based Tourism; Local Economy

บทนำ (Introduction)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับให้เป็นเศรษฐกิจยุคดิจิทัล โดยได้เล็งเห็นว่าเศรษฐกิจจะเข้มแข็งและมั่นคงได้ต้องเกิดจากเศรษฐกิจที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา นำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และที่สำคัญเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ ในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจภายในชุมชน สังคม ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (เสรี พงศ์พิศ, 2548) การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นสิ่งที่หนึ่งของการสร้างทางเลือกในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนกำหนดทิศทาง บริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

วัฒนธรรม (เศรษฐกิจในชุมชน, 2561) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวิถีชุมชน สิ่งสำคัญคือทุกกระบวนการควรเริ่มต้นจากชุมชนในท้องถิ่นและมีการบริหารจัดการอย่างครบวงจรจากคนในชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างทุนและการมีกองทุนที่เข้มแข็ง การผลิตสินค้าชุมชนขึ้นพื้นฐาน การแปรรูปสินค้าชุมชน การบริการ การตลาดชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้กระบวนการบริหารจัดการทั้งหมดของชุมชนมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแก้ไขปัญหาความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนให้เหมาะสมและพอเพียง (กรมพัฒนาชุมชน, 2559) ฉะนั้น ในแต่ละวัฒนธรรมในแต่ละวิถีชีวิตแต่ละภาคของประเทศไทยสามารถเป็นจุดขายในเชิงการท่องเที่ยวแบบวิถีไทยได้เป็นอย่างดี และประเทศไทยก็เป็นศูนย์กลางเชิงวัฒนธรรมและเชิงพื้นที่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงใต้จึงเหมาะกับการปรับเปลี่ยนเป็นการบริการทางด้านการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน (สุพร นภาโชติศิริ, 2561)

จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้กำหนดแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ประจำปี พ.ศ.2561 - 2565 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ ดินแดนแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน “จังหวัดเพชรบูรณ์มุ่งส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ใช้ศักยภาพทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่น พร้อมกับการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและสังคมอย่างยั่งยืน เพื่อให้ไปสู่การเป็นเมืองแห่งความสุขของคนอยู่และผู้มาเยือน” (แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์, 2561) จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวคือ เขาค้อและภูทับเบิก มีผลิตภัณฑ์จากกะขามที่มีชื่อเสียงของจังหวัด

ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีภูมิประเทศเป็นเขตภูเขาและที่ราบ มีพื้นที่ติดกับตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ เป็นตำบลหนึ่งที่มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาวเพชรบูรณ์ แสดงหลักฐานการย้ายเมืองหลวงมาอยู่จังหวัดเพชรบูรณ์ นับว่าเป็นเสาหลักเมืองหลวงแห่งที่ 2 ของประเทศไทย มีวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น งานพิธีบวงสรวงศาลหลักเมืองนครบาลเพชรบูรณ์ เป็นทางผ่านที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางขึ้นเขาค้อและภูทับเบิก ซึ่งตำบลบุงน้ำเต้ามีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม คือ วนอุทยานน้ำตกธารทิพย์ พระแก้วมรกต 3 ถู วัดถ้ำสมบัติ ศาลหลักเมือง และมีอาหารพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นสินค้า OTOP คือ ไก่ข้าวเปือย รวมทั้งมีผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนที่หลากหลายเช่น กลุ่มข้าวหอมมะลิ กลุ่มจักรสาน กลุ่มเกษตรยุคใหม่เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาอาชีพเพาะเห็ดตำบลบุงน้ำเต้า เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า, 2564) แม้ว่าในพื้นที่ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จะมีวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่สามารถสร้างความโดดเด่นในด้านแบรนด์ของสินค้า และการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน หรือการพัฒนาสินค้าให้กลายเป็นนวัตกรรมที่สร้างความแตกต่างจากสินค้าเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ ได้ ดังนั้นการสร้างความมั่นคงให้ประชาชนในชุมชน คือ การท่องเที่ยววิถีชุมชนที่สามารถสร้างรายได้แบบเพิ่มมูลค่าและสร้าง

ความความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน โดยเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชุมชนเข้าด้วยกัน จะเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องและสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกับชุมชน สะท้อนให้เห็นผลที่เป็นรูปธรรมและความยั่งยืน

จากเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงองค์ประกอบต่างๆของชุมชนในตำบลบุงน้ำเต้าที่สามารถร่วมกันพัฒนาสิ่งต่างๆ จนชุมชนได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตามวิถีวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงเศรษฐกิจชุมชน ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงระดับประเทศ ที่ยังคงรักษาวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาดั้งเดิมไว้ อีกทั้งยังจะช่วยให้ประชาชนในตำบลบุงน้ำเต้าที่ยังมีฐานะค่อนข้างยากจน รายได้ค่อนข้างต่ำ คุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ ให้มีรายได้เสริมจากอาชีพเดิมที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความเข้าใจสำหรับบุคคลทั่วไปและเป็นแบบอย่างให้กับหลายชุมชนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตนทั่วประเทศในด้านการจัดการหรือส่งเสริมให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ตามวิถีวัฒนธรรมชุมชนที่สามารถรักษาความเป็นตัวตนของชุมชนสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน ตำบลบุงน้ำเต้า จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดังนี้

1. วิธีการวิจัย ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้นำชุมชนและกลุ่มอาชีพในพื้นที่เพื่อระดมความคิดเห็น และร่วมกันวิเคราะห์ในประเด็นศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากเพื่อพัฒนาชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการร่วมพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากวิถีชุมชนแต่ละประเภท
2. พื้นที่ทำการวิจัย ได้แก่พื้นที่ ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. สถานที่ดำเนินการในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ ที่ทำการขององค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
4. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มอาชีพในตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 14 คน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน

6. การตรวจสอบเครื่องมือ หลังจากที่ได้สร้างแบบสำรวจเบื้องต้นแล้ว นำแบบสำรวจไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความสมบูรณ์ครบถ้วนของเนื้อหา จากนั้นนำมาแก้ไขและทดลองใช้กับประชาชนในพื้นที่ ตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (กลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่ในตำบลบุงน้ำเต้า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์) และเมื่อได้ผลการทดลองแล้ว นำมาปรับปรุงและสร้างเป็นแบบสำรวจที่สมบูรณ์แบบพร้อมลงพื้นที่ดำเนินการวิจัย

7. การจัดสนทนากลุ่ม คณะผู้วิจัยจะประสานโดยตรงโดยการโทรศัพท์ไปถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อนัดแนะวันเวลาสถานที่ในการจัดงาน จากนั้นคณะผู้วิจัยจะลงพื้นที่ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ระหว่างที่มีการสนทนากลุ่มนี้ คณะผู้วิจัยจะทำหน้าที่ในการเปิดประเด็นตามแบบสำรวจเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้แสดงความคิดเห็น ระหว่างนั้นก็จะมีจุดประเด็นสำคัญไปด้วยเมื่อได้ผลการสำรวจแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ผลการสำรวจที่ได้ในแต่ละประเด็นและลงมติเห็นชอบในประเด็นการสำรวจและวิเคราะห์เศรษฐกิจฐานรากที่เป็นศักยภาพของชุมชน

ผลการวิจัย (Research Results)

ศักยภาพ ปัญหาและความต้องการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยวชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน ตำบลบุงน้ำเต้า ผลการวิจัยสรุปได้ตามประเด็น ดังนี้

1) การท่องเที่ยววิถีชุมชน

ศักยภาพของการท่องเที่ยววิถีชุมชน มีกิจกรรม รายการท่องเที่ยวที่ให้คุณค่า รายการนำเที่ยวที่มีความน่าสนใจ เช่น เส้นทางจักรยานเพื่อเป็นการออกกำลังกาย รวมถึงมีแหล่งที่พักและร้านอาหารเพียงพอ และมีจุดศูนย์รวมที่แวะพักและซื้อสินค้า (ร้านอาหารและกาแฟ) และมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ วิถีทัศน์บริเวณรอบอ่างเก็บน้ำมีความสวยงามและบรรยากาศที่สดชื่นในยามเช้า ซึ่งมีจุดเด่นในการท่องเที่ยววิถีชุมชน ในด้านความสวยงามของสิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศในวิถีชุมชนดี เหมาะกับการพักผ่อน การปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว มีท่าเล พื้นที่ใกล้แหล่ง สถานที่ท่องเที่ยว เช่น วัดหลวงพ่อบท และมีสัตว์เศรษฐกิจในชุมชนคือการเลี้ยงแกะของชุมชนรอบบริเวณอ่างเก็บน้ำ ในด้านความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงการท่องเที่ยววิถีชุมชน ในเรื่องที่พักค้างแรม และที่พักผ่อนที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน รวมถึงเพิ่มกิจกรรมและการบริการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย และสร้างแผนที่บอกบริเวณ เส้นทางท่องเที่ยว ชมแหล่งต่างๆ ในวิถีชุมชน ที่ชัดเจน ในแหล่งท่องเที่ยวควรสร้างห้องน้ำ ห้องสุขา เพื่อให้มีบริการกับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและสะอาด

2) ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาศัยองค์ความรู้ มีภูมิปัญญาการผลิตมาตั้งแต่ดั้งเดิม จำพวกสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน ที่น่าสนใจ มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดเด่น เช่น ผลิตภัณฑ์ตะกร้าจากของกาแพที่ใช้แล้ว และผลิตภัณฑ์พรมเช็ดเท้าจากเศษผ้าและผลิตภัณฑ์กระเป๋าถือของสุภาพสตรีจากเศษผ้าและของกาแพ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าและตะกร้าจากเชือกปอฟาง ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ แรงงานต่ำ เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในพื้นที่สามารถขยายตลาดและลดต้นทุน เช่น ผลิตภัณฑ์จากเศษไม้ภายในชุมชน ประเภทโต๊ะเก้าอี้ ชุดโต๊ะอาหารโต๊ะหมู่บูชา โซฟา และผลิตภัณฑ์ตามที่ถูกคำสั่ง และยังมีผลิตภัณฑ์ชุมชนมีอาหารพื้นบ้านที่เป็นจุดเด่น เช่น ขนมง ก้วยฉาบ ขนมห่อไส้ น้ำพริก น้ำพริกปลาร้า เป็นต้น ในส่วนจุดด้อยของผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ยังไม่มีแหล่งจำหน่าย ทำให้บุคคลภายนอกชุมชนไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชน และผลิตภัณฑ์ชุมชนบางชนิดยังไม่มีตราสินค้าที่แสดงถึงรายละเอียดของสินค้า จึงไม่สามารถทำให้เป็นที่รู้จักในตัวสินค้า และทำให้สินค้าไม่น่าสนใจมากนัก ในส่วนความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ชุมชน การมีแหล่งศึกษา เทียบชมการผลิต ทดลองทำหัตถกรรมพื้นบ้าน แหล่งจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกและของฝากจำหน่าย ยังไม่มีสถานที่ตั้งที่เหมาะสม และการส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนให้มีความรู้และความพร้อมในด้านการจัดการตลาด

3) เศรษฐกิจชุมชนฐานราก

ศักยภาพของเศรษฐกิจชุมชน มีสิ่งแวดล้อมในวิถีชุมชนดี ไม่มีมลภาวะรบกวนทรัพยากรธรรมชาติมีเพียงพอ ประชาชนทำเกษตรที่สามารถเพราะปลูกผักปลอดสารพิษ ได้ ซึ่งจุดด้อยของเศรษฐกิจชุมชน คือ ข้อจำกัดของฤดูกาลการท่องเที่ยวไม่สามารถที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ทั้งปี และความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงของเศรษฐกิจชุมชน ให้นำหน่วยงานมาสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้า ผลิตภัณฑ์ของชุมชน อีกทั้งขาดความร่วมมือของหน่วยงานของรัฐ และเอกชน และ ยกระดับมาตรฐาน หมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจฐานรากการท่องเที่ยววิถีชุมชนและพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้บ้านเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเอง สร้างกลุ่มอาชีพเสริมเชื่อมโยงวิถีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

4) วิถีวัฒนธรรมชุมชน

ในชุมชนมีการจัดการตามวิถีวัฒนธรรมชุมชน มีการแสดงศิลปะ การละเล่นพื้นบ้านที่น่าสนใจ เช่น เพลิดเพลินกรรณธ์ รตนน้ำคำหัวผู้สูงอายุ ประเพณีแห่เทียนจำนำพรรษาช่วงเทศกาลเข้าพรรษาที่มีรูปขบวนใช้รถอีโก่งหรืออีแต๊กแห่ขบวน และมีจุดเด่น ในการจัดการตามวิถีวัฒนธรรมชุมชน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นประเพณีที่ชุมชนร่วมกันรังสรรค์หรือคิดค้นขึ้น มาใหม่แล้วพัฒนาต่อจนเป็นประเพณีขึ้นมา เช่น ประเพณีสมโภชศาลเจ้าพ่อหลักเมือง วิ่งรอบสันอ่างเก็บน้ำและความต้องการส่งเสริมและปรับปรุงในการจัดการตามวิถี

วัฒนธรรมชุมชน ในการพัฒนาเรื่องสุขภาพของประชาชนในชุมชน เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา ฟุตซอล การแข่งขันจักรยาน เป็นต้น

โดยสรุป ศักยภาพการพัฒนาชุมชนสู่หมู่บ้านท่องเที่ยววิถีชุมชนโดยเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจชุมชนฐานรากกับวิถีวัฒนธรรมชุมชน ตำบลบุงน้ำเต้า ในภาพรวมมีความพร้อมที่จะพัฒนาไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทิวทัศน์ทางธรรมชาติ สถานที่พัก สถานที่บริการอาหารและเครื่องดื่ม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย โดยปัญหาและความต้องการที่จำเป็นต้องพัฒนา ได้แก่ การบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้า ส่งเสริมและปรับปรุงของเศรษฐกิจชุมชน การส่งเสริมด้านการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน รวมถึงการยกระดับสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและมาตรฐานเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. การท่องเที่ยววิถีชุมชน

เนื่องจากการสำรวจสภาพพื้นที่ภายในชุมชนของหมู่บ้านหนองตาด ตำบลบุงน้ำเต้า นั้นสภาพพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ กล่าวคือสถานที่ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาตินั้น ไม่มีความโดดเด่นและสามารถดึงดูดใจต่อผู้คนที่ทั้งในชุมชนและผู้คนที่ผ่านไปมา ดังนั้นการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน จึงควรจัดสรรขึ้นในรูปแบบใหม่ๆ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบโฮมสเตย์ การจัดการแข่งขันจักรยานชมธรรมชาติบนเส้นทางเขื่อนอ่างเก็บน้ำของชุมชน และต้องมีรูปแบบการจัดประชาสัมพันธ์ทุกๆ ช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นป้ายโฆษณาที่มีสีสันสดใสสวยงามและดึงดูดใจของผู้พบเห็น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ช่องทางต่างๆ สอดคล้องผลการศึกษาของ วรณยุพา อัสวโกวิทพงศ์ (2561) พบว่า การรับรู้ประโยชน์และความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการรีวิวร้านอาหารจากสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ส่วนใหญ่ค้นหาข้อมูลผ่านทาง Facebook Wongnai และ Google ตามลำดับ อีกทั้งสอดคล้องผลการศึกษาของบัวผืน โตทรัพย์และคณะ (2562) พบว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงเชิงสาธารณะได้ง่าย สะดวกในการติดตามและเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว ซึ่งผู้ใช้สามารถสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มสูงขึ้นมาก รวมถึงควรจัดงานประชาสัมพันธ์ภายในชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นเตือนผู้คนที่ทั้งในชุมชน และผู้คนที่เดินสัญจรทางผ่านเส้นทางระหว่างอำเภอ-อำเภอ และระหว่างจังหวัด-จังหวัด เพื่อเป็นการสร้างอาชีพเสริมและสร้างรายได้เสริมให้คนในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเป็นการสอดคล้องกับนโยบายการบริหารของรัฐบาล สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ และแผนพัฒนาตามวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

ส่งเสริมผู้ประกอบการกลุ่มสินค้าเกษตรฐานรากของ วิสาหกิจชุมชน เนื่องจากการสำรวจสภาพพื้นด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนของ ชุมชนของตำบลบุงน้ำเต้า นั้นส่วนใหญ่เป็นประเภทผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ทั่วไป ไปด้วยพื้นที่อื่นๆ ซึ่งไม่มีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นมากนัก จึงควรจัดให้มีการเรียนรู้ หรือฝึกอบรมผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในชุมชนโดยภาครัฐและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ต้องเป็นแกนนำในการดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการพัฒนาอย่างแท้จริง ตลอดจนการจัดศึกษาดูงานของเจ้าของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในพื้นที่ต่างๆ ที่มีความหลากหลายด้านผลิตภัณฑ์ของชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิม หรือเพิ่มเติมสิ่งใหม่ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทิศ ทาหอม และคณะ (2562) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีความจำเป็นที่จะต้องค้นหาความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น บรรจุภัณฑ์ คุณภาพของสินค้า ตลอดจนการสร้างร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพกลุ่มให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์เกิดความน่าสนใจบนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ทางเศรษฐกิจของชุมชน แต่ประการสำคัญด้านการตลาดก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิ่งอื่น ดังนั้นภาครัฐเองต้องมีการจัดหาพื้นที่การจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนในรูปแบบตลาดชุมชน หรือตลาดวิสาหกิจชุมชน และมีพื้นที่ติดกับเส้นทางการจราจรที่เชื่อมผ่านระหว่างอำเภอ และระหว่างจังหวัด เพื่อเป็นการเอื้อต่อยอดการขายหรือจำนวนการขายสินค้าประเภทผลิตภัณฑ์ชุมชน ในการเสริมอาชีพและเสริมรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน

3. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก

ตลาดสินค้าชุมชน ตลาดวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชน และการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม จากการสำรวจสภาพพื้นด้านสิ่งสนับสนุนการพัฒนาที่ครบวงจรตลาดวิสาหกิจของตำบลบุงน้ำเต้า ยังขาดสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน และสถานที่ที่เป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และผลิตภัณฑ์สินค้าภายในชุมชน ภาครัฐภาคเอกชนสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนียา บริพิศและธีรภัทร กิจจารักษ์ (2563) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างแรงจูงใจทางกายภาพ ให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนต้องมีความจริงจังในการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาตลาดวิสาหกิจชุมชนอย่างไม่มีเงื่อนไข เพราะภาครัฐเองถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยตรงในการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของนิสา บุญทะสอนและคณะ (2557) พบว่า รัฐควรจัดสรรงบประมาณอบรมความรู้เรื่อง e-commerce ควรนำผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนในท้องถิ่นผสมกับวัฒนธรรมชุมชนประยุกต์ใช้ใน เชิงธุรกิจท่องเที่ยวเตรียมความพร้อมของชุมชนในการเป็นเจ้าของบ้านที่ดีสร้างจิตสำนึกในการบริการให้เกิดกับชุมชน อีกทั้งเป็นการสนองต่อนโยบายของรัฐบาล และตอบโจทย์แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นกระบวนการวางรากฐานการพัฒนาชุมชนต้นแบบ

ครบวงจรเพื่อยกระดับมาตรฐานการพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 เพื่อดูแลคนไทยทุกคนให้ก้าวไปพร้อมกันโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชนให้ดีขึ้นสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีและแผนพัฒนาตามวิสัยทัศน์ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

4. การพัฒนาวิถีวัฒนธรรมชุมชน

การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนากลุ่มอาชีพเสริม เนื่องจากการสำรวจสภาพพื้นด้าน วิถีชุมชนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ของตำบลบุงน้ำเต้าทางด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ยังไม่มีสิ่งที่สามารถดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว หรือผู้คนที่ทั้งในชุมชนเองและผู้คนที่ผ่านสัญจร จึงมีความจำเป็นต้องจัดสรรขึ้นมาในรูปแบบใหม่ๆ ที่ไม่มีความซ้ำซ้อนกับชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของอรพินท์ บุญสิน (2014) การสร้างผลผลิตเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ 2) การสร้างความแตกต่างเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำกำไร 3) การใช้ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์แบบบูรณาการ 4) การจัดทรัพยากรสินทางปัญญา องค์ประกอบทั้งสองส่วนนำไปสู่ประสิทธิผลในการดำเนินงานด้านรายได้เพิ่มขึ้น การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และการจัดทรัพยากรสินทางปัญญา เป็นการเชิญชวนให้ผู้คนมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และต้องผลักดันให้มีความต่อเนื่องจนพัฒนาเป็นประเพณีท้องถิ่นของชุมชน เพื่อเพิ่มช่องทางการซื้อสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว ที่มาเที่ยวภายในชุมชนและชุมชนก็จะมีอาชีพ รายได้เพิ่มขึ้นและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ภาครัฐและชุมชนต้องสร้างความเข้มแข็งขององค์กรด้วยการส่งเสริมให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตัวอย่างในด้านการดำเนินงานที่มีความยั่งยืน มั่นคงตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ภาครัฐและชุมชนสนับสนุนต้องร่วมมือกันเพื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ ด้วยการต่อยอดโครงการ OTOP เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์และเสริมช่องทางการตลาดด้วยโครงการ OTOP
3. ภาครัฐและชุมชนต้องส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนตามที่ชุมชนมีภูมิปัญญาหรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แก่กลุ่มผู้ผลิตต่างๆ และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า เพื่อกระจายผลประโยชน์ให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ และเป็นโอกาสในการขยายการลงทุนบนฐานทุนของตนเองเนื่องจากการมีจุดแข็ง และโอกาสในด้านปัจจัยการผลิต
4. ภาครัฐต้องส่งเสริมการเพิ่มรายได้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนด้วยการขยายกำลังการผลิต และการขยายตลาด โดยอาศัยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคีเครือข่าย ตลอดจนการสนับสนุนเรื่อง แหล่งเงินทุนตามความเหมาะสม

5. ภาครัฐและชุมชนต้องร่วมมือกันพัฒนาขีดความสามารถของท้องถิ่น เช่น จัดอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ด้านการตลาดให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่างๆ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมพัฒนาชุมชน. (2559). **คู่มือการดำเนินงานประชารัฐ**. กรุงเทพฯ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน.
- จังหวัดเพชรบูรณ์. **แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบูรณ์ 5 ปี ประจำปี พ.ศ.2561 – 2565**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.phetchabun.go.th/fileupload/data/1557952689_xj1csmw4.pdf. [10 สิงหาคม 2561]
- นิตา บุญทะสอน, สุภารัตน์ มานะ และบังอร พลเทศา. (2557). “การพัฒนาการตลาดและการท่องเที่ยวของธุรกิจชุมชนสู่วิสาหกิจชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอนันทา จังหวัดชัยนาท.” **วารสารจันทร์เกษมสาร**. 20(39),39–48.
- บัวผืน ไตรทรัพย์, พวงเพ็ญ ชรินทร์, จิตติมา จ้อยเจือ, และอโศก ศรีสวัสดิ์. (2562). “การศึกษาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ : กรณีศึกษาชุมชนพุ่มเรียงอำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” **วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต**. 13(2), 190–220.
- วรุณยุพา อัสวโกวิทพงศ์. (2561). **ผลกระทบของการรับรู้ประโยชน์และความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการริวิวร้านอาหารจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้ากลุ่มนักท่องเที่ยว**. เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- สุพร นภาโชติศิริ. (2561). **แนวทางการท่องเที่ยววิถีไทยเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน**. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.posttoday.com/world/605556>, [24 เมษายน 2564].
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). **เศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบุงน้ำเต้า. (2564). **ประวัติความเป็นมา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bungnumtao.com/history.html>. [23 เมษายน 2564]
- อรพินท์ บุญสิน. (2557). “แนวทางการสร้างผลลัพธ์การผลิตสินค้าเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในภาคอุตสาหกรรม.” **WMS Journal of Management Walailak University**. 3(3), 22–31.
- อุทิศ ทาหอม, แต่งกวา โอทาร์มย์ และอัมพวัฒน์ กรดรัมย์. (2562). “แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบมีส่วนร่วมของกลุ่มน้ำพริกบ้านบัว ตำบลบ้านบัว อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.” **วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์**. 38(1), 19–42.
- Boripis. T, & Kitjarak . T. (2020). “Analysing The New Public Service of Nakhon Si Thammarat, Thailand.” **International Journal of Innovation, Creativity and Change**. 13(6), 415–425.

การใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Using Assessment for Learning and Problem Based Learning to
Promote Grade 6 Student's Ability for Mathematical Problem Solving

ธัญญาภรณ์ ชมรุ่ง¹ ชานนท์ จันทรา² พรทิพย์ ไชยโส³

Thanyaporn Chomrung, Chanon Chuntra, Porntip Chaiso

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วย ขั้นพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียน และขั้นวิจัยการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นด้วยวิธีการทดลอง กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 14 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ในโรงเรียนวัดกระแจะ “จันทโพธิ์โรจน์วิทยา” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ใบกิจกรรมการเรียนรู้ 2) แบบฝึกหัด ที่นำเสนอสถานการณ์ปัญหาเป็นตัวตั้งต้น ในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา แสดงวิธีการแก้ปัญหา และตรวจสอบคำตอบ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้ทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติค่า t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 แผนการจัดการเรียนรู้ มีการทดสอบก่อนและหลังเรียนรู้ โดยนำการประเมินเพื่อการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้

Received: 2021-01-06 Revised: 2021-01-26 Accepted: 2021-01-27

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Master of Education Program in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Kasetsart University. e-mail: chomthanyaporn@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University

โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ฯ ที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด คะแนนเฉลี่ยจากใบกิจกรรมการเรียนรู้และแบบฝึกหัดในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ (Keywords): การประเมิน; การจัดการเรียนรู้; การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop the lesson plan which is created by using assessment for learning cooperated with problem-based learning to permit Mathematics problem solving ability of grade 6 students ; and 2) to study the result of using assessment for learning cooperated with problem-based learning lesson plan in grade 6 class. This research is a type of research and development. It consists of the development of assessment for learning and problem-based learning lesson plan to promote student ability, and the procedure of tryout the developed lesson plan to develop the Mathematics problem solving ability of student and to improve the lesson plan after using. The target group was 14 grade 6 students who at Wat Krachang School in the second semester of academic year 2018. The research instrument were 1) worksheet and 2) exercise that was set the problem situation as independent variable to analyze the problem, formulate the problem solving solutions, show the problem solving solution and verify the accuracy of the answer. 3) Mathematics problem solving test that tested as pre-test and post-test. Scores from pre-test and post-test were analyzed for mean score, standard deviation and t-test dependent statistics. The findings was as follows: 1. The developed lesson plan in this research includes six learning plans, pre-test and post test by using Assessment for Learning and Problem Based Learning for learning management. 2. The developed lesson plan permits Mathematics problem solving ability according to the specified standards and indicators. The mean score from worksheet and exercise in all lesson plan passed the defined criteria. The comparison between mean score of Mathematics problem solving pre-test and post-test was statistically significant at .05 level, the mean score of post-test is higher than the mean score of pre-test.

Keywords: Assessment; Learning Management; Mathematical Problem Solving

บทนำ (Introduction)

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ความรู้ที่เป็นพื้นฐานของทุกๆ ศาสตร์วิชา ดังที่กรมวิชาการ (2545) ได้ระบุไว้ว่า คณิตศาสตร์มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในการทำงานจะต้องมีระบบแบบแผนในการแก้ปัญหาจึงจะทำให้งานสำเร็จ กระบวนการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดคำนวณ การอ่าน การพิจารณาความสมเหตุสมผลของคำตอบ สอดคล้องกับที่ อัมพร ม้าคอง (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การแก้ปัญหาเป็นทักษะที่มีความสำคัญยิ่งและรวมทักษะอื่นๆ ไว้ด้วยกัน เช่น การให้เหตุผล การสื่อสาร ผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาที่ดีจะมีระบบความคิดและการตัดสินใจที่ดี ดังนั้นการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ควรมุ่งให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ดีควบคู่กันไป ชานนท จันทรา (2555) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ คือ 1) ใช้วิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา 2) ใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีในการแก้ปัญหา 3) ทำความเข้าใจกับปัญหาโดยระบุ ประเด็นปัญหา กำหนดตัวแปรและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 4) สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ที่เป็นไปได้ 5) ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ 6) ตรวจสอบขั้นตอนในการแก้ปัญหา 7) ตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา และ Polya (1980) กล่าวว่า กระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ประกอบด้วย 1) ทำความเข้าใจปัญหา 2) วางแผนแก้ปัญหา 3) ดำเนินการตามแผน 4) ตรวจสอบผล ดังนั้นความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จึงเป็นสมรรถนะสำคัญที่ควรเกิดขึ้นกับผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์หาเหตุผลในการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยได้ศึกษา พบว่า มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning : PBL) เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการสัมผัสมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ส่งเสริมความคิดระดับสูง การเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการจัดการข้อมูลและการสื่อสาร โดยผู้เรียนสร้างกระบวนการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่มเพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งมีสถานการณ์ปัญหาเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหบนพื้นฐานของเหตุและผล กระบวนการทำงานกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการแก้ปัญหาช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วย (ชานนท จันทรา, 2549) สอดคล้องกับงานวิจัยของชัชวาล พูลสวัสดิ์ (2551) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ร้อยละ” ระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ฯ ผู้เรียนเรียนรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนของกลุ่มทดลองที่จัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ๆ ช่วยให้นักเรียนกล้าพูด กล้าทำและกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนวลละออง ปิริยะ (2551) ศึกษาเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องทศนิยม สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ความสามารถในการแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การจัดการเรียนรู้ต้องมีการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ จากการศึกษาแนวคิด ของนักวิชาการ พบว่า Harada and Yoshina (2010) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการเรียนรู้ (2553) กล่าวตรงกันว่า การประเมินเพื่อการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้สอนรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน การตรวจสอบคุณภาพของ ชิ้นงาน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลสู่การแก้ไขจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนเป็นผู้ให้ ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้เรียน รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นแนวทางปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความ เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น การประเมินเพื่อการเรียนรู้มีเทคนิคหลายวิธีที่ สามารถใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งกิตติชัย สุธาสิโนบล (2541) กล่าวว่า การใช้ คำถามเป็นกลวิธีการถามและตอบ โดยมีคำถามที่เป็นเครื่องมือสำหรับกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบคำถาม โดยใช้กระบวนการคิดค้นคว้าด้วยตนเองนำไปสู่การแก้ปัญหาและสรุปแนวคิดได้ด้วยตนเอง เป็นการ พัฒนาความคิดในระดับสูงและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน Earl and Katz (2006) กล่าวว่า การ ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากผลการประเมิน เมื่อผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับ นำข้อมูลไปเป็นแนวทางให้ ผู้เรียนแต่ละคนใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของตนเอง การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นส่วนหนึ่งใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลย้อนกลับจึงเป็นสิ่งที่ช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียน เรียนรู้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น ซึ่งผู้สอนเป็นผู้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความคิดสามารถบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ จากความเหมาะสมที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือ การใช้คำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพราะการใช้คำถามจะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดเกิดการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองและ การให้ข้อมูลย้อนกลับจะเป็นสิ่งเชื่อมโยงให้ผู้เรียนรู้ข้อบกพร่องของตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ไข พัฒนาให้มีผลการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมาย

จากข้อมูลผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2560 มีนักเรียนจำนวนทั้งหมด 14 คน โรงเรียนวัดกระแซง “จันท ไพรโรจนวิทยา” ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการ

แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งนำสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวกับเศษส่วน ทศนิยม ร้อยละ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานในวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยพบว่า มีนักเรียนจำนวน 9 คนที่สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้องว่าปัญหากำหนดอะไรมาให้และปัญหาต้องการทราบอะไร มีนักเรียนจำนวน 7 คน ที่สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา สามารถเลือกใช้แนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องตลอดจนแสดงวิธีการแก้ปัญหาและตรวจสอบคำตอบได้ถูกต้อง (โรงเรียนวัดกระแจะ, 2560) จากข้อมูลผลการประเมินดังกล่าว ผู้วิจัยพบปัญหว่านักเรียนส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้มีความบกพร่องในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ซึ่งถือเป็นสมรรถนะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและต้องการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียน โดยนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ปัญหาที่น่าสนใจ ทำท่ายให้อยากคิด เริ่มต้นด้วยปัญหาที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนโดยนำความรู้ที่เรียนมาแล้วประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ต่อจากนั้นจึงเพิ่มสถานการณ์ปัญหาที่แตกต่างจากที่เคยพบมา ผู้เรียนจะต้องลงมือฝึกคิด วิเคราะห์ปัญหากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา แสดงวิธีการแก้ปัญหาและตรวจสอบคำตอบด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีแรงจูงใจในการแก้ปัญหาจนสำเร็จและนำการประเมินเพื่อการเรียนรู้ตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะๆ ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการประเมินผลการเรียนรู้โดยผู้สอนเป็นแนวทางในการแก้ไข พัฒนาข้อบกพร่องของตนเองให้ดีขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายของมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

ดังนั้นผู้วิจัยต้องการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ จึงเลือกใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ให้กับผู้เรียนได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (Research and development) ประกอบด้วยงานวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียน และขั้นการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ฯ ที่พัฒนาขึ้น ด้วยวิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนและปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ที่พัฒนาขึ้นหลังจากการนำไปใช้จริง

2. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดกระแจะ “จันทโพธิ์จันทวิทยา” จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนผู้เรียน 14 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ใบกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 13 ใบ ใบกิจกรรมฯ ละ 10 คะแนน ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นข้อความ กำหนดเงื่อนไขของปัญหา และสิ่งที่ปัญหาต้องการทราบ โดยผู้วิจัยใช้ใบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาจากกระบวนการทำงานกลุ่มในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 แบบฝึกหัด จำนวน 11 แบบฝึก แบบฝึกหัดละ 5 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน ผู้วิจัยใช้แบบฝึกหัดเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาด้วยตนเองของผู้เรียนหลังจากผ่านการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มมาแล้ว

3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบทดสอบอัตนัยที่กำหนดสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นข้อความ กำหนดเงื่อนไขของปัญหา และสิ่งที่ปัญหาต้องการทราบ โดยผู้เรียนต้องวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา แสดงวิธีการแก้ปัญหา และตรวจสอบคำตอบ จำนวน 5 ข้อ ข้อละ 10 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 50 คะแนน ทดสอบก่อนและหลังเรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทดสอบก่อนการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน ผลการทดสอบ เป็นคะแนนก่อนการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนเอง

4.2 ผู้วิจัยทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้ฯ กับกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ที่สร้างขึ้น จำนวน 6 แผน ในเวลา 18 ชั่วโมง

4.3 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ทดสอบ หลังการเรียนรู้ เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยสังเกต

และบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน ผลการทดสอบ เป็นคะแนนหลังการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การตรวจใบกิจกรรมการเรียนรู้กับเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าคะแนนเฉลี่ยของใบกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าร้อยละ 60 ถือว่าผ่าน

5.2 การตรวจแบบฝึกหัดกับเกณฑ์การให้คะแนน ถ้าคะแนนเฉลี่ยของแบบฝึกหัดมากกว่าร้อยละ 60 ถือว่าผ่าน

5.3 การตรวจแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กับเกณฑ์การให้คะแนน และเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบฯ กับเกณฑ์การแปลความหมายคะแนน

5.4 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังเรียนรู้ โดยใช้สถิติค่า $t - test$ แบบ Dependent Samples

6. สถิติ

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) การทดสอบค่าที ($t - test$) ชนิดไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent)

ผลการวิจัย (Research Results)

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น มีทั้งหมด 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาทั้งหมด 18 ชั่วโมง โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิค การใช้คำถามและการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมตามองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-6 ทุกรายการประเมินและสรุปผลการประเมินความเหมาะสม แปลผลว่าเหมาะสมใช้ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ใบกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ในการแก้ปัญหของกระบวนการทำงานกลุ่ม และแบบฝึกหัดใช้ในการฝึกแก้ปัญหของผู้เรียนรายบุคคล 2) ทดสอบก่อนและหลังเรียนรู้ คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1)

การตรวจคุณภาพของใบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านภาษาและด้านการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา 2) การตรวจคุณภาพแบบฝึกหัด ตรวจสอบคุณภาพด้านภาษาและด้านการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) พบว่า ทุกรายการประเมินและสรุปผลการประเมิน แปลผลว่า เหมาะสมใช้ได้ ตรวจสอบคุณภาพด้านภาษา ตรวจสอบคุณภาพรายข้อ

ตอนที่ 2 ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. คะแนนเฉลี่ยจากทุกใบกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าร้อยละ 60 ถือว่า ผ่าน
2. คะแนนเฉลี่ยจากทุกแบบฝึกหัดมากกว่าร้อยละ 60 ถือว่า ผ่าน
3. จำนวนผู้เรียนที่ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำจำนวน 8 คน และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 6 คน (จากนักเรียนทั้งหมด 14 คน) จำนวนผู้เรียนที่ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำจำนวน 4 คน อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 6 คน และอยู่ในระดับสูงจำนวน 4 คน (จากนักเรียนทั้งหมด 14 คน) ซึ่งสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในแบบทดสอบฯ สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แสดงว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนด

4. คะแนนจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 20.79 หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ที่พัฒนาขึ้นแล้วทำให้มีคะแนนเฉลี่ยเป็น 27.21 โดยนำไปวิเคราะห์สถิติค่า $t - test$ แบบ Dependent Samples พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยเรื่องการใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากผู้วิจัยมีกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ใบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึกหัด และแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ เนื่องจากผู้วิจัยมีกระบวนการสร้างและตรวจสอบเครื่องมืออย่างเป็นระบบ

ตอนที่ 2 ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. จากผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น พบว่า สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ดีขึ้นและเป็นไปตามมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เพราะ คะแนนเฉลี่ยจากทุกใบกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าร้อยละ 60 คะแนนเฉลี่ยจากทุกแบบฝึกหัดมากกว่าร้อยละ 60 คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการทดสอบค่าที (t-test) ชนิดไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent) 2. การนำการประเมินเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนจะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับข้อบกพร่อง จุดแข็ง จุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ไข พัฒนา ข้อบกพร่องของตนเองให้ดีขึ้นในช่วงเวลาที่กำลังดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่และผู้เรียนสามารถประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ดังที่ พรทิพย์ ไชยโส (2545) กล่าวไว้ว่า การสังเกตนักเรียนอย่างมีระบบตามธรรมชาติ เป็นเทคนิคที่มีประโยชน์มากในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการปฏิบัติของนักเรียน การสังเกตโดยตรงอย่างมีระบบเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุดในการเรียน ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ไม่เท่ากัน บางคนสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว บางคนต้องใช้เวลาอ่านสถานการณ์ปัญหาซ้ำๆ ผู้เรียนบางคนสามารถคิดแนวทางในการแก้ปัญหาได้มากกว่า 1 วิธี ผู้สอนจะต้องใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ปัญหาจนสามารถกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ผู้สอนสามารถใช้คำถามได้ในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐาน ตรวจสอบกระบวนการคิด ตรวจสอบความเข้าใจและกระตุ้นความคิดของผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hodgson *et al.* (2009) ที่ได้นำการ

ประเมินเพื่อการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า การประเมินเพื่อการเรียนรู้สามารถพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นและกลยุทธ์ที่ครูใช้ในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้คำถามเพื่อสำรวจการเรียนรู้และค้นหาข้อบกพร่องในการเรียนของผู้เรียนในระหว่างเรียนและเพื่อใช้วางแผนการสอนในบทเรียนต่อไปและการให้ข้อมูลป้อนกลับโดยผู้สอน โดยการเขียนบรรยายในสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำเพื่อพัฒนางานให้ดีขึ้นในคราวต่อไป

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้การแก้ปัญหาผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม การอภิปรายร่วมกันในกลุ่มทำให้ตรวจสอบความคิดของแต่ละคน นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหา เลือกแนวทางการในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมจนสามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาและตรวจสอบคำตอบได้ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ ชานนท์ จันทรา (2549) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการทำงานกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการแก้ปัญหาช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของนวลละออง ปิริยะ (2551) ที่ได้ศึกษาการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่องทศนิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว

2. การใช้คำถาม ก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้สอนตรวจสอบความรู้เดิมของผู้เรียนและกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความคิดมีส่วนร่วม สร้างความพร้อมในการเรียนรู้ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้สอนได้ทราบกระบวนการคิดของผู้เรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้สอนตรวจสอบความคิดและสรุปความเข้าใจของผู้เรียน และจะใช้ควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งผู้สอนจะสะท้อนข้อบกพร่อง จุดแข็ง จุดอ่อนในการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลย้อนกลับไปเป็นแนวทางในการแก้ไข พัฒนาข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนเองให้ดีขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้มีแบบแผนการทดลองแบบ 1 กลุ่ม วัดก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest - Posttest Design) เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีกลุ่มเดียว จำนวนทั้งหมด 14 คน ซึ่งอาจมีปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อผลการวิจัย

2. ควรออกแบบงานวิจัยให้มีการเปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มอื่น วิเคราะห์นักเรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน เพื่อลดปัจจัยภายนอกที่อาจมีอิทธิพลต่อผลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการ. (2545). **คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2541). “ผลการใช้เทคนิคการตั้งคำถามของครูที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5”. **ปริญญาการศึกษมหาบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชัชวาล พูลสวัสดิ์. (2551). “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “ร้อยละ” ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี”. **ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน)** สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์ ภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ชานนท์ จันทรา. (2549). **การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน: PBL กระบวนการสร้างนักแก้ปัญหา**. นิตยสารคณิตศาสตร์ MY MATH 2(10): 47-50.
- ชานนท์ จันทรา. (2555). **การประเมินในชั้นเรียน: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ เอ็น ปริ้นท์
- นวลละออง ปิริยะ. (2551). “กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่องทศนิยมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านช่องไทร จังหวัดสตูล”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรทิพย์ ไชยโส. (2545). **เอกสารคำสอนวิชาหลักการวัดและการประเมินผลการศึกษาขั้นสูง (153521)**. ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). **แนวการปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัมพร ม้าคอง. (2554). **ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- Earl, L., & Katz, S. (2006). **Rethinking Classroom Assessment with Purpose in Mind: Assessment for Learning, Assessment As Learning, Assessment of Learning**. Canada: Imprime Au Canada.
- Harada, V. H., & Yoshina, J. M. (2010). **Assessing for Learning**. England: An Imprint.
- Hodgson et al. (2009). **Assessment for learning in science-What goes on in primary school? Poster present In England 10th annual conference On Innovation in Assessment to meeting Changing. Needs, attars, Malta, 5-7 November**.
- Polya, G. (1980). **On Solving Mathematical Problems in High School**. Virginia: The National Council of Teachers of Mathematics.

การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการ
ศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
The Participation of Personnel that Affecting Effectiveness
of the Special Service Agency Network Unit 7 Be Subordinate
to the Bureau of Special Education

กรองแก้ว ชุมเพชร¹
Krongkaew Kumpet

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 4) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจำนวน 238 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับพบว่าค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.50-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.908 และสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentang)ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของบุคลากรหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) การมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Received: 2020-12-13 Revised: 2021-01-21 Accepted: 2020-05-09

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา Master of Education Program Department of Educational Administration Faculty of Humanities and Social Sciences Chao Phraya University. E-mail: tnk_nu@hotmail.com

และ 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากรของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 68.4 สามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $X = .468 + .452(X_3) + .264(X_4) + .156(X_1)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = .472(Z_3) + .261(X_4) + .169(X_1)$

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของบุคลากร; ประสิทธิภาพของหน่วยบริการ

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the level of personnel participation of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education. 2) To study the effectiveness level of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education. 3) To study the relationship between the personnel participation and the effectiveness level of personnel participation of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education. 4) To study the participation of personnel that affecting effectiveness of the Special Service Agency Network Unit 7 Be Subordinate to The Bureau of Special Education. The subjects were the heads of an educational institution and teachers in the Special Service Agency Network Unit 7, total 238 people. The research instrument was a questionnaire with a 5 Likerscale, found that the IOC of the questionnaire was between 0.50 - 1.00 and the reliability equal to 0.908. The research statistics were percentage, arithmetic mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), Pearson product -moment correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis. The finding of this research found that: 1. The personnel participation of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education was in high level. 2. The effectiveness of personnel participation of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education in overall and in each individual aspect was in high level. 3. The relationship between the personnel participation and the effectiveness level of personnel participation of the Special Service Agency Network Unit 7

subordinate to the Bureau of Special Education was in high level and significant at the level of .01 4. The personnel participation that effect on the effectiveness of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education in 3 sides such as participation in decision-making, Participation in receiving benefits and Participation in the assessment prediction the effectiveness of the Special Service Agency Network Unit 7 subordinate to the Bureau of Special Education with predictive power at the level of 68.4%. That can be used to create forecasting equations. In raw score and standard score as follow: The Predictive Equation in Unstandardized score: $X = .468 + .452(X_3) + .264(X_4) + .156(X_1)$ The Predictive Equation in Standardized score $Z = .472(Z_3) + .261(X_4) + .169(X_1)$

Keywords: Personnel Participation; The Effectiveness of the Service Unit

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาไว้ในมาตรา 54 ระบุว่า “...รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย”(ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 47ก, 2550) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาไว้ในมาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ”(ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 119 ตอนที่ 123ก, 2545) นอกจากนี้ ในพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาไว้ใน มาตรา 5 ระบุว่า คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาดังนี้ 1) ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 2) เลือกรับบริการทางการศึกษาสถานศึกษาระบบและรูปแบบการศึกษาโดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น 3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้การทดสอบ

ทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล(ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก, 2545)

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยมีสถานศึกษาในสังกัดคือ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และศูนย์การศึกษาพิเศษโดยเฉพาะมีศูนย์การศึกษาพิเศษทุกจังหวัดทั่วประเทศซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early Intervention: EI) และเตรียมความพร้อมของคนพิการเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดระบบการเปลี่ยนผ่านสำหรับคนพิการ (Transition) ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการเรียนร่วม จัดระบบสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา รวมถึงการจัดบุคลากร พัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน (Community Based Rehabilitation: CBR) ด้วยกระบวนการทางการศึกษา เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2560ก, 2)

จากสภาพปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ผ่านมามีพบว่าจำนวนคนพิการในวัยเรียนมีเป็นจำนวนมากมีความยากลำบากในการเดินทางมารับบริการ เนื่องจากลักษณะทางภูมิศาสตร์ของที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในการเดินทาง ฐานะความเป็นอยู่ยากจนและสภาพความพิการ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเด็กพิการนอกจากนี้บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้การบริการไม่ทั่วถึง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจึงได้จัดตั้งหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา หรือศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดรวมถึงศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครสวรรค์ จึงได้มีการจัดตั้งหน่วยบริการขึ้นในปี 2559 โดยใช้สถานที่โรงเรียนที่ยุบเลิกไปเพื่อให้เด็กพิการในชุมชนได้รับสิทธิและโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม สามารถเข้าถึงการรับบริการทางการศึกษา ได้สะดวก รวดเร็ว คล่องตัว อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเดินทางมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา หรือศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด รวมทั้งเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการ

จากปัญหาการจัดการศึกษาและผลการดำเนินงานของหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 ได้พบว่าประสิทธิผลในการดำเนินงานของหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ

เครือข่าย 7 ในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ซึ่งอยู่ในส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของการดำเนินงานหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครสวรรค์ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2559, 52) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรของหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
4. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารทางวิชาการแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของบุคคลากร 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's 5 Rating Scale)

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจน 2) มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา 3) เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา 4) พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ 5) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 6) จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's 5 Rating Scale)

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ทั้งด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และสำนวนภาษา ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ในการพิจารณาถ้าข้อความใดมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 แสดงว่ายอมรับได้พบว่า ค่า IOC ของแบบสอบถามมีค่าระหว่าง 0.50-1.00 ถือว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสามารถนำไปใช้ได้ นำแบบสอบถามที่ทดลองแล้วใช้แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) แบบของ ครอนบัค (Cronbach) โดยยอมรับค่าความเชื่อมั่นที่ 0.80 ขึ้นไป ซึ่งในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดไปคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟาได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา รวมทั้งฉบับเป็น 0.908

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอขอหนังสือส่งจากสำนักบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเจ้าพระยาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ รวม 9 จังหวัด 80 หน่วยบริการได้แบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 238 ชุด จาก 238 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง

3. นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และจัดทำ
เลขรหัสเพื่อการบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ข้อมูลตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
แบบสอบถาม วิเคราะห์ใช้สถิติค่าความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 ข้อมูลตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “ศึกษา
ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนัก
บริหารงานการศึกษาพิเศษ” วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

1.3 ข้อมูลตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “ศึกษา
ระดับประสิทธิภาพของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ” โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.4 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product
Moment Correlation Coefficient)

1.5 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple
Regression Analysis) (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2554: 134)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อ
ประสิทธิภาพของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ
เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรหน่วย
บริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดย
ภาพรวม

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.34	0.53	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.48	0.44	มาก
3	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.35	0.50	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.41	0.47	มาก
	รวม	4.40	0.43	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร หน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของหน่วยบริการ

ศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม

ข้อ	ประสิทธิผลของหน่วยบริการ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1	มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	4.27	0.54	มาก
2	มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	4.26	0.53	มาก
3	เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.23	0.56	มาก
4	พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	4.34	0.49	มาก
5	จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	4.28	0.52	มาก
6	จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	4.25	0.54	มาก
	รวม	4.27	0.48	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4.12 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Ytot
X ₁	1.00				
X ₂	.700**	1.00			
X ₃	.761**	.753**	1.00		
X ₄	.549**	.733**	.797**	1.00	
Ytot	.675**	.682**	.817**	.730**	1.00

** p < 0.01

จากตารางที่ 4.12 พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(X₁) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(X₂) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X₃) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X₄) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยมีค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ X₁= .675, X₂=.682, X₃=.817, X₄= .730 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การมีส่วนร่วมของบุคลากร	B	Beta	t	p
ค่าคงที่(Constant)	.468		2.613**	.010
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์(X ₃)	.452	.472	5.997**	.000
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X ₄)	.264	.261	4.236**	.000
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ(X ₁)	.156	.169	2.966**	.003

Constant (β_0) = .468 R = .827^c R Square = .684 Adjusted R Square = .680 F = 168.411**

**p < 0.01

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยการวิเคราะห์

วิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแบบมีขั้นตอน ทั้ง 4 ด้าน พบว่าด้านที่สามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้มีจำนวน 3 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ได้อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ที่ร้อยละ 68.4 ($R^2 = .684$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{X} = .468 + .452(X_3) + .264(X_4) + .156(X_1)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = .472(Z_3) + .261(X_4) + .169(X_1)$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยอภิปรายในประเด็นสำคัญดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นรายด้านสามารถอธิบายได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำปรึกษา และแสดงความคิดเห็นในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการหน่วยบริการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำปรึกษาและแสดงความคิดเห็นในกระบวนการจัดการเรียนการสอนการวัดประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมที่อยู่ในพื้นที่หน่วยบริการ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกหน่วยบริการให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ตามศักยภาพและประเภทของเด็กพิการและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยบริการ และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้สถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมในพื้นที่หน่วยบริการได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กพิการด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้หน่วยบริการได้รับการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานภายนอกและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำแนวคิดจากแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยบริการไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานและกิจกรรมจนทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วย

บริการด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการใช้ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(Individualized Education Program : IEP)ของหน่วยบริการและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเด็กพิการเข้าสู่ระบบบริการช่วงเชื่อมต่อกับหน่วยบริการสู่โรงเรียนเรียนรวมและโรงเรียนเฉพาะความพิการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การมีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้มีบทบาทหน้าที่เพื่อพัฒนาหน่วยบริการให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของหน่วยบริการประกอบด้วย 4 องค์ประกอบคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแต่ละด้านมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการขับเคลื่อนหน่วยบริการและบุคลากรหน่วยบริการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานโดยสอดคล้องกับแนวคิดของโคเฮนและอัฟโฮฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1977, 6) ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมโดยจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมคือมีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผลนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ลินดา ชุมภูศรี (2557, หน้า 13-14) ได้กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้ายการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยอาจจะเข้าร่วมในการสนับสนุนหรือเข้าร่วมในการบริหารการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยอาจจะเป็นวัตถุประสงค์หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ที่มีคุณค่าทางจิตใจก็ได้ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยอาจจะเข้าไปติดตามและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

2.ระดับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและเมื่อพิจารณาประสิทธิผลเป็นรายด้านสามารถอธิบายได้ ดังนี้ด้านการมีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของหน่วยบริการสามารถนำไปสู่วิธีการปฏิบัติหรือพันธกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยบริการและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของหน่วยบริการมาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในของหน่วยบริการที่ชัดเจน และเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจมีความสอดคล้องกับบริบทของหน่วยบริการและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นด้านการมีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีการปรับปรุงและพัฒนางานระบบบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องด้านการเน้นคุณภาพเรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

คือมีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องด้านการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองในด้านการดูแลเด็กพิการ และมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาต่อเพื่อให้ความรู้ทางวิชาชีพและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรสามารถถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการให้กับผู้อื่นโดยการเป็นวิทยากรหรือวิธีการอื่นๆ ที่หลากหลายและมีการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) มาใช้ในการพัฒนางานและการเรียนการสอนด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีการจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กพิการและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีการจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพเหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภทด้านการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เด็กพิการได้รับประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือมีการจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพและประเภทของความพิการที่เป็นชนนี้อย่างเนื่องมาจากประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เกิดจากผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษาโดยมีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจอย่างชัดเจน งานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างรอบด้านตามหลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพการจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ผลจากการดำเนินงานดังกล่าวจะสามารถตอบประสิทธิผลของหน่วยบริการได้ตามกระบวนการบริหารโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระวัฒน์ วังกะ(2558)ได้ศึกษาวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัดภาคเหนือ ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ภาคเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยพฤติกรรมของผู้บริหารพฤติกรรมของครูและการบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัดภาคเหนือระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยพฤติกรรมของผู้บริหารพฤติกรรมของครูและการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัดภาคเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่พฤติกรรมของผู้บริหารพฤติกรรมของครูและการบริหารโรงเรียนตามลำดับและปัจจัยสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงปัจจัยสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนปัจจัยด้านบรรยากาศของ

โรงเรียนปัจจัยด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีทางการศึกษาและปัจจัยนโยบายและการปฏิบัติสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ภาคเหนือ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัท วีรธนนท์ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษได้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาการบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนการจัดการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้และภาวะผู้นำของผู้บริหารสำหรับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษประกอบด้วยคุณภาพการปฏิบัติ งานของครูความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและความเจริญงอกงามของนักเรียนหรือพัฒนาการของนักเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยภาพรวมพบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความ สัมพันธ์กับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(X_2) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยมีค่า สัมประสิทธิ์สัมพันธ์ คือ .675, .682, .817, .730 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยบริการได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจการแสดงความคิดเห็นและการแก้ปัญหา ร่วมกันการปฏิบัติการการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผลโดยทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญต่อด้านกระบวนการบริหารและการจัดการคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการทำให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความสัมพันธ์บุคลากรกับประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีระพรรณ โพนพุธ (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการบริหารการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้บุคลากรได้รับสวัสดิการในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม และบุคลากรแสดงความรักเริ่ม วางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานและผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนกพร มนต์ (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผล

ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์กันระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผล ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงนโยบาย ดังนี้

1.1 ควรนำแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกหน่วยบริการให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ไปกำหนดเป็นมาตรการในการปฏิบัติเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกหน่วยบริการให้ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ตามศักยภาพและประเภทของเด็กพิการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ควรมีการกำหนดให้เป็นมาตรการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ร่วมโดยหน่วยบริการมีหน้าที่ให้คำแนะนำปรึกษาโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่โดยมีการติดตามและประเมินผลเนื่องจากผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำปรึกษา และแสดงความคิดเห็นในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กพิการหน่วยบริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

ควรนำผลการวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการปฏิบัติงานร่วมกัน มาเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างประสิทธิผลของหน่วยบริการศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เนื่องจากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรและประสิทธิผลของหน่วยบริการอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เพื่อยืนยันผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กรุงเทพมหานคร: ศรุสภา
- กนกรัตน์ ทำจะดี. (2560). “การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต

- 2". **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย , สาขาวิชาบริหาร การศึกษาและผู้นำทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยสยาม.
- จิระวัฒน์ วั่งกะ. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในเขตจังหวัด ภาคเหนือในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิระพรรณ โพนพุท. (2560). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนกพร มนัส. (2559). “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาเทคโนโลยีการ บริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ธนัท วีรธนนท์. (2559). “การพัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษา พิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎี บัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ลินดา ชุมภูศรี. (2557). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วชนิดา ชัยสุวัฒน์. (2560). “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมกับ ประสิทธิภาพ ของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา บัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษาโครงการบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ ธนบุรี.
- สรวิษฐ์ สีนสวาท. (2558). “การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารสถานศึกษาของครูในโรงเรียน ขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561. สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2554). แนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). การศึกษาแนวทางในการจัดตั้งหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ. (2559). สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560 ก). คู่มือการปฏิบัติงานหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (ปรับปรุงครั้งที่ 1). ปีพุทธศักราช 2560 กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2560 ข). สรุปผลการดำเนินงานหน่วยบริการของศูนย์การศึกษา พิเศษปีการศึกษา 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก 6 เมษายน 2560 หน้า 14
- อนุชิต โมพันดุง. (2560). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ เทศบาลนครแหลมฉบังอำเภอสัตหีบราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. วิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.

การพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำ
และการอ่าน โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
Development of Thai Language Teaching Styles to Promote Writing,
Spelling and Reading Abilities Using the Brain as a Base for Grade 1
Students

พัชริดา จันทะกรณ์¹

Patcharida Chantakorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย 2) เพื่อพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 และ 4) เพื่อประเมินการพัฒนาแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้รูปแบบเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/6 จำนวน 33 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการสอนภาษาไทย จำนวน 25 แผน แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านชนิดปรนัย 3 ตัวเลือก 30 ข้อ มีความยาก (P) ตั้งแต่ 0.33 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (B) ตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.77 ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลำดับแรก คือ การสอนภาษาไทยโดยการพัฒนารูปแบบและวิธีการสอน ($\bar{X}$ = 4.65) รองลงมาได้แก่ การสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีการทางหลักภาษา ($\bar{X}$ = 4.63) การสอนภาษาไทยโดยใช้ประสบการณ์ ทางภาษา ($\bar{X}$ = 4.55) การสอนภาษาไทยโดยการอ่านหนังสือเป็น

Received: 2021-02-06 Revised: 2021-05-12 Accepted: 2021-05-25

¹ โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย Warin Wichachat Municipal School Warin Chamrap Municipality Ubon Ratchathani Province Department of Local Administration Ministry of Interior.
E-mail:Thongchai_mcu@hotmail.com

รายบุคคล ($\bar{X}$ = 4.51) และการสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียน ($\bar{X}$ = 4.45) ตามลำดับ 2. ผลการร่างต้นแบบรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดของ Joyee & Weil (2009) ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1) หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอนการสอน (Syntax) องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน และมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1. ขั้นตอนการบริหารสมอง (Brain Gym) 2. ขั้นสร้างความสนใจและใส่ใจ (Attention) 3. ขั้นจัดประสบการณ์ (Experience) 4. ขั้นค้นหาความหมาย (Brain Seeks) 5. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และ 6. ขั้นสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) 3. ผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 83.09/ 82.44 3.2 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.5671 3.3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ผลการประเมินการพัฒนา รูปแบบการสอนโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = 0.50)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; รูปแบบการสอนภาษาไทย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the need for teaching and learning activities in Thai language 2) to develop a Thai language teaching model to promote the ability to write, spell and read using the brain as a base. 3) To study the effect of using the Thai language teaching model to enhance the ability to write, spell and read using the brain as a base. For primary school grade 1 students according to the 80/80 criteria and 4) to assess the development of a Thai language teaching model to promote the ability to write, spell and read using the brain as a base. For Prathom 1 students, the sample group that used the model was 33 Prathomsuksa 1/6 students in the first semester of the academic year 2019, Warin Wichachat Municipal School. Warin Chamrap Municipality Ubon Ratchathani Province The tools used to collect information include: 25 learning management plans created according to the Thai language teaching model, 30 multiple-choice

three-choice writing, spelling and reading ability tests, with a difficulty (P) ranging from 0.33 to 0.80 and Power to classify item (B) from 0.30 to 0.77, total confidence 0.88. The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation. The results of the research were as follows: 1. Teachers' overall desire for teaching and learning activities in Thai subjects was at the highest level ($\bar{X} = 4.55$). Considering each item, it was found that the items with the highest mean were: Teaching Thai by developing teaching styles and methods ($\bar{X} = 4.65$), followed by Teaching Thai by using the primary language method ($\bar{X} = 4.63$), teaching Thai by using language experience ($\bar{X} = 4.55$), teaching Thai by reading individually ($\bar{X} = 4.51$) and teaching Thai by using an individual book (textbooks) ($\bar{X} = 4.45$) respectively. 2. The results of the drafting of a model for teaching Thai language to promote the ability to write, spell and read using the brain as a base. For elementary school students based on the concept of Joyee & Weil (2009) consists of components 1) Principles of style. Component 2) Objective Component 3) Teaching Procedure (Syntax) Component 4) Social System Component 5) Response Principle Component 6) Support system and activities activities are as follows: 1. Brain Gym stage 2. Attention and attention stage 3. Experience stage 4. Meaning discovery stage (Brain Seeks, 5. Practice and 6. Reflection. 3. Effects of using Thai language teaching model to promote ability in writing, spelling and reading. using the brain as the base For elementary school students 3.1 The results of finding the effectiveness of the Thai language teaching model for promoting the ability to write, spell and read using the brain as a base For primary school year 1 students, the value was 83.09/82.44. 3.2 The effectiveness index of the Thai language teaching model for promoting the ability to write, spell and read using the brain as a base. For primary school students, the value was 0.5671. 3.3 Comparison of writing, spelling and reading abilities of students studying with the Thai language teaching model to promote their ability to write, spell and read by use your brain as a base For Prathomsuksa 1 students, after school was significantly higher than before at .05 level. 4. Assessment of teaching style development by asking for opinions. of teachers on the Thai language teaching model to promote the ability to write, spell and read using the brain as a base. For primary school students, it was found that, overall, teachers' opinions were at the highest level ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50).

Keywords: Development of Thai Language Teaching Styles

บทนำ (Introduction)

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ย่อมมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทย่อยแล้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การเขียน การเขียนสะกดคำ ตามอักขรวิธี การเขียนรูปแบบสื่อสารต่าง ๆ การเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนรายงานจาก การศึกษาค้นคว้า เขียนตามจินตนาการ เขียนวิเคราะห์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณ์ญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ หลักการใช้ภาษาไทย ศึกษาระบบชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย วรรณคดี และวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้น บ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (กรมวิชาการ. 2551 : 37) การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในปัจจุบันยังประสบปัญหามาก เพราะคนไทยส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการอ่านและการเขียน ไม่ว่าจะเป็นการสะกดคำ การเว้นวรรคตอนหรือการใช้ภาษาไม่เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนสรุป ความไม่เป็น อ่านหรือฟังจับใจความไม่ได้ ล้วนแต่ขาดทักษะในการอ่านและ การเขียนทั้งสิ้น จึงทำให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางด้านคุณภาพการศึกษา (พริ้มเพราวดี หันตรา. 2545: 45)

สภาพปัญหาปัจจุบันการจัดการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประสบปัญหาหลายอย่างทั้งนี้เนื่องจากประสบการณ์ของนักเรียนมีเพียงการฝึกความพร้อมทางด้านการพูด การฟังภาษาไทย ขาดการฝึกทักษะด้านการอ่าน และการเขียน ทำให้เกิดปัญหาในด้านทักษะภาษา อ่านหนังสือไม่คล่อง เขียนไม่ถูกต้อง ฟังไม่เข้าใจ และพูดไม่ชัดเจน ดังนั้นการสอนภาษาไทยจึงเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กเล็ก ๆ เพราะภาษาไทย เป็นระบบสัญลักษณ์ที่มี ความซับซ้อน มีพยัญชนะถึง 44 ตัว รูปสระ 32 เสียง และวรรณยุกต์ 4 รูป แต่มี 5 เสียง ซึ่ง ผู้เรียน ต้องอาศัยอวัยวะต่าง ๆ ที่ใช้ในการรับรู้ภาษาและประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งหู ตา ปาก ลิ้น และมือ (สนธิ สัตโยภาส. 2532 ; อ้างอิงมาจาก Boyd. 1970) การที่จะสอนภาษาไทยให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กันทั้งทักษะการรับเข้ามา คือ การอ่านและการฟัง กับทักษะการถ่ายทอดออกไปคือ การพูดและการเขียน ในการเขียนถือว่าเป็นทักษะที่ยุ่งยาก ซับซ้อนและเป็นทักษะถ่ายทอดที่สำคัญต่อการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งทั้งในเรื่องการ อ่านและการเขียนนั้นย่อมจะต้องมีการสะกดคำรวมอยู่ด้วยจึงทำให้การอ่านและการ สะกดคำมีความสัมพันธ์กันในแง่ของการใช้ทักษะภาษามีนักวิจัยทางภาษา

ของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รายงานถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการสะกดคำ และความสามารถในการอ่านว่ามีอยู่ค่อนข้างสูงมากในระดับประถมศึกษาที่เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้เด็กที่สะกดคำเก่งมักเป็นเด็กที่อ่านเก่ง และเด็กที่อ่านไม่เก่งก็มักเป็นเด็กที่สะกดไม่เก่งด้วยเสมอ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า เด็กที่สะกดคำไม่เก่งจะต้องอ่านไม่เก่งไปเสียทั้งหมด การอ่านคำกับการสะกดจึงมีความสัมพันธ์กันมาก วิธีสอนภาษาไทยสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพนั้นครูต้องหมั่นฝึกฝนให้นักเรียนมีโอกาสฝึกย้ำ ซ้ำ ทวน อยู่บ่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกสะกดคำการฝึกแจกลูก ซึ่งต้องทำให้ผู้เรียนจำได้ฟังเข้าใจ พูดอ่านและเขียนได้ ถูกต้องคล่องแคล่ว

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดคำและการอ่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยการใช้หลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสมองของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด ข้อมูลที่สัมพันธ์กับพัฒนาการต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่สมองจะมีช่วงเวลาที่เหมาะสม (Windows) ที่จะเปิดและปิด ณ ช่วงเวลาต่าง ๆ กัน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เร็วกว่าและมีความหมายมากขึ้นถ้าหากข้อมูลเข้ามาในเวลาที่เหมาะสมกับ การพัฒนานั้น ๆ ดังเช่น ช่วงหน้าต่างแห่งโอกาสทองของการเรียนรู้ หรือ (Windows of Opportunity) (อลิศรา ชูชาติ และคณะ. 2549 : 155) ถ้าพัฒนาศักยภาพสมองของเด็กให้ได้เรียนรู้ อย่างเต็มประสิทธิภาพ เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีความสมบูรณ์พร้อมเป็นคนดี คนเก่ง ที่มีสุขและมีความใฝ่รู้ การเรียนรู้ที่มีความสุขส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ กระตือรือร้นสนใจใฝ่คว้า อยากที่จะเรียนรู้ เกิดพลังที่จะทำสิ่งต่าง ๆ มากมาย มีพลังที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทำให้มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ในทาง ตรงข้ามถ้าผู้เรียนเกิดความเครียด ความกังวล ความเหนื่อยล้า ความเศร้า รู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีความสุข อันเนื่องมาจากสาเหตุใดก็ตามไปสกัดกั้นกระบวนการเรียนรู้ในสมองทำให้ผู้เรียนไม่มีการเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นความจำและไม่เกิดการเรียนรู้ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ลดลง ความจริงสมองพร้อม ที่จะทำงานตลอดเวลา เพราะเส้นใยประสาทและระบบประสาทมีพร้อมอยู่แล้ว ต้องการเพียงแค่สิ่งกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมเท่านั้น ก็เกิดการเรียนรู้ภาษาขึ้นกับการเรียนรู้ ภาษาจะเป็นไปโดยอัตโนมัติแต่ที่สำคัญ เด็กจะต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการพูดคุย มีข้อมูลทางด้านภาษาป้อนเข้าไป อยู่ตลอดเวลา ผู้สอนจึงควรนำความรู้เรื่องการเรียนรู้ภาษากับการทำงานของสมองมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนภาษา การเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมอง หากสมองยังปฏิบัติตามกระบวนการทำงานปกติ การเรียนรู้ก็ยิ่งจะเกิดขึ้นต่อไป (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2545: 32)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้หลักการของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานตามหลักการของอิริค เจนเซน มาช่วยพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดคำและการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งพบว่านักเรียนมีปัญหาในการอ่านและเขียนสะกดคำ การอ่านแจกลูก การอ่านออกเสียง ในประโยคคิดเป็นส่วนมาก สื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ อ่านตะกุกตะกัก ทำให้การสื่อสารไม่ต่อเนื่องไม่สามารถใช้ภาษาไทยเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระอย่างง่าย ๆ ได้เหมาะสมกับระดับชั้น ซึ่งนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรที่จะอ่าน และเขียนได้ในกรอบและขอบเขตของผลการ

เรียนรู้ที่คาดหวังตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ให้ แต่จากการตรวจสอบความรู้พื้นฐานการใช้ภาษาไทยพบว่า นักเรียนส่วนมากมีปัญหาด้านการอ่านและเขียน เนื่องจากสะกดไม่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเกิดจากครูผู้สอนใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม กิจกรรมซ้ำซาก จึงทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ขาดแรงจูงใจในการเรียน หรืออาจเป็นเพราะนักเรียนมีโอกาสดฝึกกิจกรรมการใช้ภาษาน้อยไป ทำให้ไม่มีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะร่วมกิจกรรมทางภาษา จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษาของไทย งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ตามหลักการและเหตุผลดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการเรียนวิชาอื่น ๆ และในชีวิตประจำวันได้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

3.1 ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอน

3.2 ศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผล

3.3 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน

4. เพื่อประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนารูปแบบการสอน

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาความต้องการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 ท่าน

2. ระยะเวลา ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2561–เดือนมีนาคม 2562

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษในการตรวจและประเมินรูปแบบการเรียน การสอนและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.2.1 ประเมินแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลวารินวิชาชาติ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 184 คน จาก 6 ห้องเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/6 โรงเรียนเทศบาล วารินวิชาชาติ เทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวนนักเรียน 33 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านและการเขียน

3. เวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 25 แผนๆ รวมเวลา 25 ชั่วโมง

ระยะที่ 4 การประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูที่สอนรายวิชาภาษาไทย จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย (Research Results)

จากผลการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. ครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลำดับแรก คือ การสอนภาษาไทยโดยการพัฒนารูปแบบและวิธีการสอน ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาได้แก่ การสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีการทางหลักภาษา ($\bar{X} = 4.63$) การสอนภาษาไทยโดยใช้ประสบการณ์ ทางภาษา ($\bar{X} = 4.55$) การสอนภาษาไทยโดยการอ่านหนังสือเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.51$) และการสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียน ($\bar{X} = 4.45$) ตามลำดับ

2. ผลการร่างต้นแบบรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดของ Joyee & Weil (2009) ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1) หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอนการสอน (Syntax) องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน และมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1. ขั้นการบริหารสมอง (Brain Gym) 2. ขั้นสร้างความสนใจและใส่ใจ (Attention) 3. ขั้นจัดประสบการณ์ (Experience) 4. ขั้นค้นหาความหมาย (Brain Seeks) 5. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และ 6. ขั้นสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection)

3. ผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 83.09/ 82.44

3.2 ดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.5671

3.3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านของนักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินการพัฒนารูปแบบการสอนโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ครูมีความต้องการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลำดับแรก คือ การสอนภาษาไทยโดยการพัฒนารูปแบบและวิธีการสอน ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาได้แก่ การสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีการทางหลักภาษา ($\bar{X} = 4.63$) การสอนภาษาไทยโดยใช้ประสบการณ์ ทางภาษา ($\bar{X} = 4.55$) การสอนภาษาไทยโดยการอ่านหนังสือเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.51$) และการสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียน ($\bar{X} = 4.45$) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนการอ่านที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักการสมองกับการเรียนรู้บนความคิดพื้นฐาน 3 ด้าน คือ อารมณ์เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน การเรียนรู้ต้องใช้ทุกส่วนทั้งการคิด ความรู้สึกและการลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กันจึงเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดกระบวนการและลีลานำไปสู่การสร้างแบบแผนอย่างมีความหมาย โดยใช้กระบวนการเรียนพัฒนาผลการเรียนรู้ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2545 : 32)

2. ผลการร่างต้นแบบรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามแนวคิดของ Joyee & Weil (2011) ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1) หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2) วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3) ขั้นตอนการสอน (Syntax) องค์ประกอบที่ 4) ระบบสังคม องค์ประกอบที่ 5) หลักการตอบสนอง องค์ประกอบที่ 6) ระบบสนับสนุน และมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้ 1. ขั้นการบริหารสมอง (Brain Gym) 2. ขั้นสร้างความสนใจและใส่ใจ (Attention) 3. ขั้นจัดประสบการณ์ (Experience) 4. ขั้นค้นหาความหมาย (Brain Seeks) 5. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และ 6. ขั้นสะท้อนการเรียนรู้ (Reflection) และความเหมาะสมรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ทั้งนี้รูปแบบการสอนได้สร้างและพัฒนาตามหลักการของรูปแบบการสอนแสดงจุดเน้นของการสอน วัตถุประสงค์แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับตัวเด็ก ความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการเรียนการสอนขั้นที่ 1 ขั้นการบริหารสมอง (Brain Gym) และการกำหนดวิธีการ ประเมินผล องค์ประกอบของโครงสร้างรูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก และรูปแบบยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สมองเป็นฐาน การอธิบายความเป็นมาของรูปแบบการสอน การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สารการเรียนรู้สามารถนำไปจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านได้ความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมการบริหารสมองความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการเรียนการสอนขั้นที่ 2 ขั้นสร้างความสนใจและใส่ใจ (Attention) และความชัดเจนของการอธิบายความหมายของกระบวนการเรียนการสอนขั้นที่ 4 ขั้นค้นหาความหมาย (Brain Seeks)

3. ผลการใช้รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า

- ประสิทธิภาพของรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 83.09/ 82.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้มี กระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักสูตร สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสะกดคำและการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ สาระสำคัญของการเขียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำมาออกแบบและสร้างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยผ่านกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนจากการหาข้อดี ความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ และศึกษากระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้จากนักวิชาการและนักศึกษานำมาเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานในการสร้างองค์ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเขียนรายละเอียด องค์ประกอบให้ชัดเจน แล้วสร้างเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับร่าง พร้อมจัดทำเอกสารแผนการจัดการเรียนรู้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในเบื้องต้น แล้วนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะดำเนินการปรับปรุงจนได้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพดังกล่าว มีการทดลองใช้ก่อนนำไปใช้จริง สอดคล้องกับ Caine and Caine (1991); Jensen (2008); บุญชม ศรีสะอาด (2545); ทิศนา ขมมณี (2554) ที่กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีกระบวนการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเป็นการพัฒนาจากแนวคิดพื้นฐานที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการพัฒนาในด้านนั้น ๆ มีการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 2 ระยะ คือ ระยะก่อนนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ การปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะนี้ใช้ ผลจากการประเมินความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ระยะหลังการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้ อาศัยข้อมูลจากการ ทดลองใช้เป็นตัวชี้้นำในการปรับปรุงและอาจมีการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้และปรับปรุงซ้ำ จนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับธนภัฏ สติยานุรักษ์ และคณะ (2562 : 222-232) ศึกษาการพัฒนาและสร้างรูปแบบการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริม ความสามารถด้านการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนสะกดคำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 81.47/81.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

- รูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.5671 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้พัฒนาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ เริ่มตั้งแต่ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและยังได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและพิจารณาแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะทุกขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จัดเรียงลำดับจากเนื้อหาง่ายไปหา

ยาก ครูผู้สอนก็เอาใจใส่ดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานที่การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบสัมผัสโดยตรง และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างแท้จริงซึ่งมีส่วนส่งเสริมให้สมองสามารถรับรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ วิมล เหล่าเคน (2552 : 86) ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การสร้างคำตามหลักเกณฑ์ทางภาษาด้วยการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าแผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการสร้างคำตามหลักเกณฑ์ทางภาษา ด้วยการ จัดกิจกรรมตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7597

- ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสะกดคำและการอ่าน โดยใช้สมองเป็น ฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.64 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 1.50 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.35 และค่า t-test เท่ากับ 28.261 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นผลมาจากทั้ง ความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎีจาก การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและความเป็นไปได้ในเชิงปฏิบัติการ จากการทดลองใช้อีกทั้งมีการ ปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้จริง และ เป็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ผ่อนคลาย สนุกสนานเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติทั้ง กระบวนการกลุ่มและเดี่ยว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว พร้อมรับการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความสุข มีสมาธิกับการเรียนรู้ มีส่วนร่วมกับทุกกิจกรรมที่ครูวางแผนไว้ อย่างเป็นระบบและการฝึกทักษะการอ่านและการเขียนซ้ำ ๆ จากการทำใบกิจกรรมที่สัมพันธ์กับ ทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Gredler (1997: 24 อ้างถึงใน สมจิต จันทรฉาย, 2557) เรื่องกฎแห่งความ พร้อมการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งร่างกายจิตใจ กฎแห่งการฝึกหัด การฝึกหัด ฝึกฝนทำซ้ำบ่อย ๆ จนเกิดความชำนาญจะกลายเป็นทักษะเพราะหากไม่มีการทำซ้ำหรือฝึกหัดแล้ว วิชาภาษาไทยตามลักษณะพื้นฐานของวิชาเป็นวิชาที่มีเนื้อหามาก หากนักเรียนไม่ได้รับการส่งเสริม นักเรียนจะลืมเรื่องนั้น ๆ ไปได้ และกฎสุดท้ายข้อที่ 3 คือ กฎแห่งผลที่พึงพอใจ เมื่อบุคคลได้รับความ พึงพอใจย่อมอยากจะเรียนรู้แต่หากไม่ได้รับความพึงพอใจก็จะไม่อยากจะเรียนรู้ในที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎี การสอนอ่านอย่างเป็นธรรมชาติ (พุทธชาติ ทองกร, 2551) ที่ กล่าวว่า การเรียนรู้จะประสบผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่าจะมีวิธีการป้อนเข้าข้อมูลที่ ถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนั้นนอกจากผู้วิจัยจะใช้วิธีการ สอนแบบครูอ่านนำนักเรียนอ่านตามแล้วผู้วิจัยยังนำสื่อการศึกษาต่าง ๆ มาใช้ประกอบการจัดการ เรียนรู้เพื่อให้นักเรียนได้อ่านอย่างสนุกสนานเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของเด็กอีกด้วย ทฤษฎี ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Defleur, 1966 อ้างใน สุธีรา เผ่าโกศลสถิต, 2543) ที่ว่า บุคคลมีความ แตกต่างกันหลายประการ เช่น บุคลิกภาพ ทัศนคติ สติปัญญา และความสนใจความแตกต่างนี้ บางส่วนมาจากลักษณะแตกต่างทางชีวภาค หรือทางร่างกายของแต่ละบุคคล แต่ส่วนใหญ่แล้วจะ มาจากความแตกต่างที่เกิดจากการ เรียนรู้ และในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยัง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมี ความสุขของกิตติยวดี บุญเชื้อ (2540: 15) ที่กล่าวว่า การพัฒนา ให้เด็กเป็นคนเก่ง ดีและมีความสุข ต้องสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เด็กได้สนุกสนานกับ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนก็จะสนใจ และรักในการเรียนรู้เมื่อนักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจเรียน อยากมาโรงเรียนทุกวัน อยากทำกิจกรรมร่วมกับครูและเพื่อนๆ การเรียนรู้ของนักเรียนก็จะดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เณศรา โฉมรุ่ง (2552 : 78) ได้ศึกษาผลการอ่านจับใจความของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐานกับการจัด กิจกรรมตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโดยใช้สมอง เป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .014

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนภาษาไทยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสะกดคำ และการอ่านโดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษา แนวการสอนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ควบคู่ไปกับคู่มือการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และชุดฝึกทักษะ เพื่อให้การสอนตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงแรกครูควรจัดเนื้อหาที่เป็นเรื่องง่ายก่อน เพื่อให้ นักเรียนไม่เกิดความวิตกกังวลในการเรียนเนื้อหาต่อไป และต้องสร้างความคุ้นเคยทำให้เด็กคุ้นเคย เกิดความสนุกสนานในการเรียนช่วงแรก ๆ เนื่องจากการปรับตัวของการเรียนการสอนในรูปแบบ ใหม่ที่แตกต่างจากรูปแบบเดิมของนักเรียน

3. สะท้อนผลการประเมินหรือการบอกคะแนนหลังการเรียนให้นักเรียนทราบ ผู้สอน จะต้องกระทำโดยทันทีหลังการสอนสิ้นสุดลง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และ ยอมรับตนเองได้ทันที ซึ่งจะส่งผลในการจัดการเรียนการสอนน่าสนใจ เพราะผู้เรียนจะมีความรู้สึก ว่าผู้สอนสนใจในผลการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความสนุกสนานและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้สอนจัดให้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ขึ้นเบรณยิมควรมีกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบและแปลกใหม่เพราะเป็นขั้นที่นักเรียน ชอบและสนใจเรียนมากที่สุด

2. ควรนำรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้น ไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยผู้สอนอื่น เพื่อดูว่ารูปแบบการสอนดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

3. ควรนำรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยใช้ วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีอื่น ๆ เพื่อทดลองว่าวิธีสอนอื่น ๆ สามารถดำเนินการสอนตาม รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานเหมือน หรือแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

กรมวิชาการ. (2545). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรรณิการ์ พวงเกษม. (2532). **การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

กิตติยวดี บุญเชื้อ. (2540). **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading Promotion).** กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ.

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์. (2547). **นวัตกรรมการศึกษา ชุด จิตวิทยาการอ่าน.** กรุงเทพฯ : ธารอักษร.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2532). **หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.

ทิตนา แหมมณี. (2554). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บันลือ พลฤกษ์วัน (2533). **มิติใหม่ในการสอนอ่าน.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

พริ้มเพราวดี หันตรา. (2545). **การใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะการเขียนสรุปความจากบทร้อยแก้ว.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

พรพิไล เลิศวิชา และอัครภูมิจารุภากร (2550). **สมองวัยเริ่มเรียนรู้.** กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการการเรียนรู้.

วรรณิ โสมประยูร. (2544). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

วีณา ประชากุล และประสาธ เนืองเฉลิม. (2559). **รูปแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3.** ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.

แววมยุรา เหมือนนิล. (2541). **การอ่านจับใจความ (พิมพ์ครั้งที่ 2)** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. (2545). **การเรียนรู้ที่มีความสุข : สารเคมีในสมองกับความสุขและการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สนิท สัตโยภาส. (2532). **การสอนภาษาไทยแก่เด็กประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3.** กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.

สุธีรา เผ่าโกลสฤติย์. (2543). **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). **การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 6.** ภาพสัณฐาน: ประสานการพิมพ์.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). **สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา.** ประสานการพิมพ์.

อลิศรา ชูชาติ และคณะ. (2549). **นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี พันธมณี. (2546). **จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไยโหมเอ็ดดิเคท.

Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). **The systematic design of instruction** (5th ed.). New York: Pearson Education.

Fernald, G. (1943). **Remedial techniques in basic school subjects**. New York: McGraw-Hill

Caine, R. & G. Caine. (1994). **Making Connections : Teaching and the Human Brain**. New York : Addison-Wesley.

Joyce, B.R. & Weil. M. (2004). **Models of Teaching**. 5th ed. New Jersey: Prentice Hall.

Joyce, B.R. & Weil. M. (2011). **Model of Teaching**. (8th ed). Bonton America : Pearson Education, Inc.

การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครู
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ
The Supervision of Schools Dministrators Under Secondary
Educational Service Area Office 21 Nong Khai-Bueng

นิคม แบนแจ้ง¹ ในตะวัน คำหอม²
Nikom Panjang, Naitawan Khamhorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ 2) ศึกษาการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยศึกษาตัวอย่างจากครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ จำนวน 4 โรงเรียน ครู จำนวน 152 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ ตามแนวคิดของของกลิคแมน และงานวิชาการของสถานศึกษาตามระเบียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นนิติบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า 1. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากลุ่ม ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการและด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตร ตามลำดับ 2. การปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอยู่ในระดับมากทั้ง 12 ด้าน โดยการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และการ

Received: 2021-01-09 Revised: 2021-03-31 Accepted: 2021-03-06

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข Master of Education Program Faculty of Social Sciences and Education Thongsuk College

² คณะสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยทองสุข Faculty of Social Sciences and Education Thongsuk College. E-mail: angkor1234@hotmail.com

พัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

คำสำคัญ (Keywords): การนิเทศการศึกษา; การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน

Abstracts

The purposes of this research paper were 1. the supervision of schools administrators under secondary educational service area office 21nong khai-bueng kan. 2. the academics performance of school under secondary educational service area office 21 nong khai-buengkan. And the relationship between the supervision of schools administrators and academics performance of school under secondary educational service area office 21nong khai-bueng kan. The samples used in this research were 4 schools in secondary educational service area office 21nong khai-bueng kan .The respondents consisted of 4 schools teacher who responsibility for academic work, totally 152 respondents. With the research was a questionnaire based on concept of Glickman. The statistical analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The findings of research revealed that : 1) The supervision of schools administrators under secondary educational service area office 21nong khai-bueng kan., were at a high level. When considering as an individual was at a high level : ranking from the highest to the lowest mean as follow : commitment, trust, autonomy and goals and objectives. 2) The academics affairs of school in secondary educational service area office 21nong khai-bueng kan., as a whole was at a high level . When considering as an individual was at a high level; ranking from the highest to the lowest mean as follow : development of community learning and translations and quality assurance system of with the highest mean and collaboration in academic development with other educational institutions with the least mean. 3) The relationship between the supervision of schools administrators and academics performance of school under secondary educational service area office 21nong khai-bueng kan.,

at rather high level. There was statistically significant at .01 and there was positively related.

Keywords: Education Supervision; Academic Performance in Schools

บทนำ (Introduction)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตาม ความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ระบุว่า การจัด การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 10 ระบุว่าจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมาตรา 22 ระบุว่าอย่างชัดเจนว่าการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2559: 3-5) กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ซึ่งพัฒนามาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำหลักสูตรที่เหมาะสมมาใช้ในทางการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นและมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งเอกสารหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 1) ให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป(กระทรวงศึกษาธิการ.2553 : 14) ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าการบริหารงานวิชาการนั้นถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2553 : 7) เนื่องจากการบริหารงานวิชาการนั้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียน มีเป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองดีและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (จิตมา วรณศรี. 2557 : 3) โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ มีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินงานให้บรรลุภารกิจหลัก 2 ประการ คือ การดำเนินการให้เด็กที่มีอายุเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ได้เข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นภารกิจเชิงปริมาณ และการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นภารกิจเชิงคุณภาพ การบริหารงานด้านวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องมีการนิเทศให้คำแนะนำติดตามเพื่อนำไปสู่ การปรับปรุง

แก้ไข และพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

จากสภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าวเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ

สมมติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

1. การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ อยู่ในระดับมาก
2. การปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ อยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ในการวิจัยระดับการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยศึกษาตัวอย่างจากครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ จำนวน 4 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูจำนวน 245 คน กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ(Stratified random sampling)

ขั้นตอนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยทำตามลำดับขั้นตอนการศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้การวิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดของการศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประชากรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ซึ่งเป็นแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และนำไปเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ สรุปผล อภิปรายผลและเสนอแนะต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนการทำรายงานการวิจัย จากการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและการจัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่มและการนำเสนอบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 245 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมดในเดือน ธันวาคม 2563

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากร กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้วนำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน

2. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อประมวลผลข้อมูล ที่ได้จัดเก็บและคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที และค่าเอฟ แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถาม

วิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และนำผลการวิจัยที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเขียนข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย (Research Results)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยรวม

ข้อที่	การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การ ปฏิบัติ	ลำดับ ที่
1.	ด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง	4.12	0.63	มาก	5
2.	ด้านการพัฒนากลุ่ม	4.14	0.62	มาก	3
3.	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.15	0.59	มาก	2
4.	ด้านการพัฒนาวิชาชีพ	4.22	0.56	มาก	1
5.	ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	4.13	0.63	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.15	0.61	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.61) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.59) ด้านการพัฒนากลุ่ม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.62) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.63) และด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการปฏิบัติงานวิชาการของ โรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยรวม

ข้อที่	การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
1.	การพัฒนาหลักสูตร	4.13	0.62	มาก	4
2.	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.13	0.62	มาก	4
3.	การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน	4.13	0.62	มาก	4
4.	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.13	0.62	มาก	4
5.	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ทางการศึกษา	4.13	0.62	มาก	4
6.	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้มี แหล่งเรียนรู้	4.13	0.62	มาก	4
7.	การนิเทศการศึกษา	4.12	0.63	มาก	7
8.	การแนะแนวการศึกษา	4.11	0.59	มาก	8
9.	การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา	4.15	0.61	มาก	1
10.	การส่งเสริมให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.11	0.61	มาก	8
11.	การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.10	0.63	มาก	12
12.	การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.11	0.63	มาก	8
รวมเฉลี่ย		4.12	0.62	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานวิชาการโดยรวมและรายด้าน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($X = 4.12$, $S.D. = 0.62$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ($X = 4.15$, $S.D. = 0.61$) และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($X = 4.15$, $S.D. = 0.61$) รองลงมาคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($X = 4.14$, $S.D. = 0.61$) การพัฒนาหลักสูตร ($X = 4.13$, $S.D. = 0.62$) การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการ

เรียน ($X = 4.13$, S.D. = 0.62) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($X = 4.13$, S.D. = 0.63) และการนิเทศการศึกษา ($X = 4.12$, S.D. = 0.63)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	X5	Xtot
Y1	0.749**	0.803**	0.839**	0.777**	0.788**	0.791**
Y2	0.749**	0.803**	0.839**	0.777**	0.788**	0.791**
Y3	0.690**	0.845**	0.653**	0.718**	0.783**	0.738**
Y4	0.637**	0.642**	0.800**	0.665**	0.676**	0.684**
Y5	0.634**	0.759**	0.616**	0.669**	0.723**	0.680**
Y6	0.633**	0.729**	0.658**	0.579**	0.691**	0.658**
Y7	0.698**	0.665**	0.781**	0.700**	0.723**	0.713**
Y8	0.586**	0.843**	0.587**	0.744**	0.750**	0.702**
Y9	0.708**	0.658**	0.826**	0.739**	0.718**	0.730**
Y10	0.716**	0.652**	0.528**	0.599**	0.785**	0.656**
Y11	0.570**	0.558**	0.669**	0.618**	0.574**	0.598**
Y12	0.644**	0.680**	0.501**	0.745**	0.726**	0.659**
Y tot	0.661**	0.715**	0.688**	0.687**	0.722**	0.694**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product correlation coefficient) พบว่า ความสัมพันธ์ของการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ (Y_{tot}) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมพัทธ์กันทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน ($r_{xy} = 0.694$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ (Ytot) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. จากผลการวิจัย พบว่า การนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนากลุ่ม ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และด้านการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง ตามลำดับดังนี้ จิตติมา วรณศรี (2557: 107) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศ การศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศกับครูเพื่อดูแลช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพแก่ครู

2. จากผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ สอดคล้องกับตระกูลเทพบุตร (2555: 55) ได้ศึกษาระดับปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูผู้สอน ผลวิจัย พบว่า ปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เรียงตามค่าเฉลี่ยรายได้จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการสร้างและใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้ และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ปัญหาการนิเทศงานวิชาการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยครูวิชาการมีปัญหาน้อยกว่าครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนมีปัญหาน้อยกว่าผู้บริหารและครูวิชาการ ผลการวิเคราะห์ ความแตกต่างรายคู่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ พบว่ามีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ตำแหน่งผู้บริหารกับครูวิชาการ และผู้บริหารกับครูผู้สอนมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการวัดและประเมินผลพบว่าตำแหน่งครูวิชาการกับครูผู้สอนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน กับการปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กรณีศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกสูงทุกคู่กับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 21 หนองคาย-บึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน อาจเป็นผลจากการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานที่มีคุณภาพ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน มีการวางแผน ออกแบบวิธีการในการพัฒนาดำเนินการร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกันมีการประเมินการดำเนินงาน ซึ่งทุกกิจกรรมต้องประสานงานร่วมกันจากหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนองค์กรอื่น ๆ มีการระดมความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวาสนา ใจแสงทรัพย์ (2554 : 65-67 อ้างถึงในจริยา แดงอ่อน.2559:74) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศงานวิชาการของ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศงานวิชาการ ของผู้บริหาร ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านวัสดุสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประชุมอบรม ทางวิชาการ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนเกี่ยวกับ การนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้มีบุคลากรทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการนิเทศงานวิชาการ ทั้ง 12 ด้าน เพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการให้ดีขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการอบรม หรือศึกษาดูงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารงานด้านต่างๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะงานวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศวิชาการ โดยให้ครูทุกคนในโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากพอในการสรุปผล
2. ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของผู้เรียน เพื่อให้ทราบอีก มิติหนึ่งของงานวิชาการ
3. ควรเพิ่มกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ความน่าเชื่อถือของข้อมูล

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรรยา แต่งอ่อน. (2559). “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ สอน
ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต** (สาขาการบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณ.

ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษากลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก
แม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
Potential for Managing Community Enterprise Groups Case Study of
Occupational Groups Weaving of Reed Mats Tawan Seethong, Tha
Seaw Village, Sa at Sub-district, Pho Chai District, Roi Et Province

วรารณ อ่อนคำ¹ พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์² วรฉัตร วรวิรรณ³ สุริยา ปัญญจิตร⁴

Varapon Onkhum, Pongsawut Rachjun, Worachut Wariwun, Suriya Punyajit

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย 5 กลุ่ม คือ 1. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 3. สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ 4. ผู้นำชุมชน และ 5. ประชาชน ผลการศึกษาประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก แม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทางด้านกลุ่มมีการพัฒนาการทอเสื่อกกให้เกิดมูลค่าที่นำมาผลิตเป็นเครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวันนำมาจัดทำเป็นกลุ่มอาชีพของชุมชน ส่งผลทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในครอบครัว และเป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชน ทั้งยังมีการจัดโครงการไปศึกษาดูงานนอกพื้นที่เกี่ยวกับสินค้า จากเสื่อกกโดยนำมาประยุกต์และต่อยอดพัฒนาสินค้าของกลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก และผลการศึกษาประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสียว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย

Received: 2021-01-21 Revised: 2021-05-12 Accepted: 2021-05-31

^{1 2 3 4} คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et

Rajabhat University, E-mail: seat007@outlook.com

จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า กลุ่มอาชีพได้คำนึงถึงการพัฒนาและต่อยอดอย่างต่อเนื่อง โดยมีการอบรมปลูกฝังให้กับคนรุ่นใหม่ในหมู่บ้านอนุรักษ์สืบสานอาชีพที่บรรพบุรุษได้สืบทอดกันมา มีการจัดฝึกอบรมและการเข้ามาสนับสนุนและให้ความรู้จากภาครัฐและเอกชนต่าง ๆ แนะนำช่องทางการจำหน่ายสินค้าชุมชน การผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์และสามารถดึงดูดเด่นของสินค้าออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ (Words): ศักยภาพ; กลุ่มวิสาหกิจ; การทอเสื่อกก

Abstract

This research article has research objectives for 1) Study the Potential for managing community enterprise groups case study of occupational groups weaving of reed mats tawan seethong, Tha Seaw village, Sa at sub - district, Pho Chai district, Roi Et province 2) To give advice on the managing community enterprise groups case study of occupational groups weaving of reed mats tawan seethong, Tha Seaw village, Sa at sub - district, Pho Chai district, Roi Et province. This research method was analyzed through qualitative research using indepth interview method from the sample group. It consists of 5 target groups : 1. Chairman of the community enterprise group 2. Vice chairman of the community enterprise group 3. Member of the enterprise group 4. Community leader and 5. People. The results of the study on the Potential for managing community enterprise groups case study of occupational groups weaving of reed mats tawan seethong, Tha Seaw village, Sa at sub - district, Pho Chai district, Roi Et province found that the management potential of community enterprises in the group has developed reed mats to create value that can be used as a utility tool. In everyday life to create a professional group of the community Resulting in family income And as an additional occupation of people in the community In addition, there is a project to study outside the area about products. From weaving reed mats by applying and extending the product development of the professional reed mats weaving group. And results of the study on issues, guidelines for community enterprise management case study of the occupation of reed mat mats tawan seethong, Tha

Seaw village, Sa at sub - district, Pho Chai district, Roi Et province found that the occupation group took into account the development and continued development With training to cultivate the new generation In the village of conservation, the occupation that has been passed down by the ancestors There are training sessions and come to support and provide knowledge from the public and private sectors, introduce channels to distribute community products. Product production That are unique and able to bring out the strength of the product effectively

Keywords: Potential; Enterprise Groups; Weaving of Reed Mats

บทนำ (Introduction)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เผชิญกับวิกฤตเศรษฐกิจหลายครั้ง ทำให้รัฐบาลในแต่ละยุคสมัยต่างก็มีแนวความคิดที่จะหาวิธีทำให้ประเทศสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ของประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก รัฐบาลไทยที่ผ่านๆมาจึงกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจโดยมองภาพของเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่จะรักษาไว้ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและเสถียรภาพ เน้นความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานรากและการสร้างความเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจโลกอย่างรู้เท่าทันภายในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีด้วยความเชื่อมั่นว่าสังคมไทยยังมีศักยภาพและสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ รัฐบาลจึงหาทางที่จะสร้างรายได้ให้กับประชาชนและประเทศชาติ ทั้งนี้ ต้องหาทางเปลี่ยนมุมมองในชุมชนให้เห็นว่าสิ่งที่ตนมีอยู่นั้น คือทรัพย์สินที่มีราคาสามารถเพิ่มรายได้ หากรู้จักการจัดการกับทรัพย์สินนั้นอย่างชาญฉลาด (ธงพลพรหมสาขา ณ สกลนครและอุทิศ สังขรัตน์, 2556)

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนและเป็นแนวทางที่สร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทำให้พวกเขาสามารถพึ่งพาตนเองในระยะยาวได้อย่างมั่นคง ซึ่งกลุ่มงานพัฒนาวิสาหกิจเกษตรชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ได้อธิบายความหมายของวิสาหกิจชุมชนไว้ว่า วิสาหกิจชุมชน (SMCE หรือ small and micro community enterprise) หมายถึง กิจกรรมของชุมชนที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่นๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว

ชุมชนและระหว่างชุมชนหรือกล่าวโดยสรุปก็คือ การประกอบการเพื่อการจัดการทุนของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง ซึ่งทุนของชุมชนนั้นก็จะมีหมายรวมถึงทรัพยากร ผลผลิตทางการเกษตร ความรู้ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น (ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และดร.อุทิศ สังขรัตน์, 2556)

เพื่อให้มองเห็นความสำคัญของวิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนา ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างคำอธิบายของสุเมธ ตันติเวชกุล (2536 : 15) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ประชาชนนั้นแหละคือผู้มีความรู้ เขาทำงานมาหลายชั่วอายุคนแล้วโดยเขาทำกันอย่างดีมีความเฉลียวฉลาดและรู้ว่าจะตรงไหนควรทำกิจกรรมและที่ไหนควรเก็บรักษาไว้ นอกจากนั้น เอกวิทย์ ณ ถลาง (2543: 126) ได้กล่าวไว้อีกว่า ชาวบ้านมีศักยภาพมีภูมิปัญญาและมีใจมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของเขาตลอดจนห่วงใยบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่เขาเห็นความสำคัญได้อย่างขึ้นชมจากตรงนี้จะเห็นได้ชัดว่า ชาวบ้านและชุมชน มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะพัฒนา ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและยังเป็นส่วนเสริมแรงต่อไปยังการพัฒนาในด้านอื่นๆ นอกจากนั้น สุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ (2553) กล่าวไว้ว่า ไม่มีประเทศใดเข้มแข็ง หากท้องถิ่นอ่อนแอ คำว่าอ่อนแอในที่นี้ หมายถึง อ่อนแอทางปัญญาเป็นหลัก หากปัญญาเข้มแข็ง แม้เศรษฐกิจจะติดลบมีหนี้สินก็รอดได้รอดแล้วก็พอเพียงได้ พอเพียงแล้วก็ยังมั่นคงต่อไปได้อีก ซึ่ง khamanarong (2000) ได้อธิบายว่าประเทศไทยจะพัฒนาได้ด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โดยเฉพาะวิสาหกิจชุมชนซึ่งมากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของวิสาหกิจในประเทศไทยนั้น อยู่ในภาคของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และ อุทิศ สังขรัตน์, 2556)

การส่งเสริมอาชีพชุมชน ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2556จากการนำของคุณแม่นาง นามืองรักษ์ เห็นความสำคัญของชาวบ้านไม่มีอาชีพเสริมจึงชักชวนญาติ พี่น้อง ลองเอาไหลที่ปลูกไว้มาทอเป็นเสื้อ เริ่มจากลายเสื้อกกรรมดาแล้วคนในชุมชนก็เรียนรู้การทำลายเสื้อกด้วยตนเองจนเป็นเสื้อกลายชนิด และลายผีเสื้อ แล้วนำความรู้ที่ตนมีมาถ่ายทอดให้คนในชุมชน ซึ่งจะมีหัวหน้ากลุ่มที่รับคำสั่งจากกรมแรงงานให้มีโครงการนำเสื้อกลายชนิดของชาวบ้าน ไปขายหรือไปประกวดสินค้าโอท็อป คนในชุมชนก็นำเสื้อกลายชนิดที่ตนเองทำมารวมกันเพื่อส่งออกไปขายให้ลูกค้าที่ต้องการซื้อ โดยจะมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าของเสื้อกลายชนิด โครงการนี้ทำเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและเสริมสร้างรายได้เพื่อชีวิตที่ดีของชุมชนและยังมีการรวมกลุ่มไปเรียนการทำเสื้อก และบางคนมีพื้นฐานในการทำมาอยู่แล้วจึงสามารถนำมาเป็นรายได้เสริมของครอบครัวได้

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งจะทำให้จะพบประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนในการปรับตัวนำไปใช้ อาทิเช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านบัญชี ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ และอื่น ๆ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นต้องมีการศึกษาในวิจัยเพื่อหาแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความชัดเจน และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research objectives)

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การศึกษาไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ขอบเขตด้านประชากร

งานวิจัยนี้ มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 22 คน ประกอบด้วย 1) ประธานกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 1 คน 2) รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 คน 3) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 10 คน 4) ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน และ 5) ประชาชน จำนวน 5 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ รายงานการวิจัย บทความและเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 22 คน ประกอบด้วย 1) ประธานกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 1 คน 2) รองประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 คน 3) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจ จำนวน 10 คน 4) ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน และ 5) ประชาชน จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันตก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยมีกรอบวิเคราะห์ ตามประเด็นที่จะทำการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นการวิจัย ดังนี้

3.1 ประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

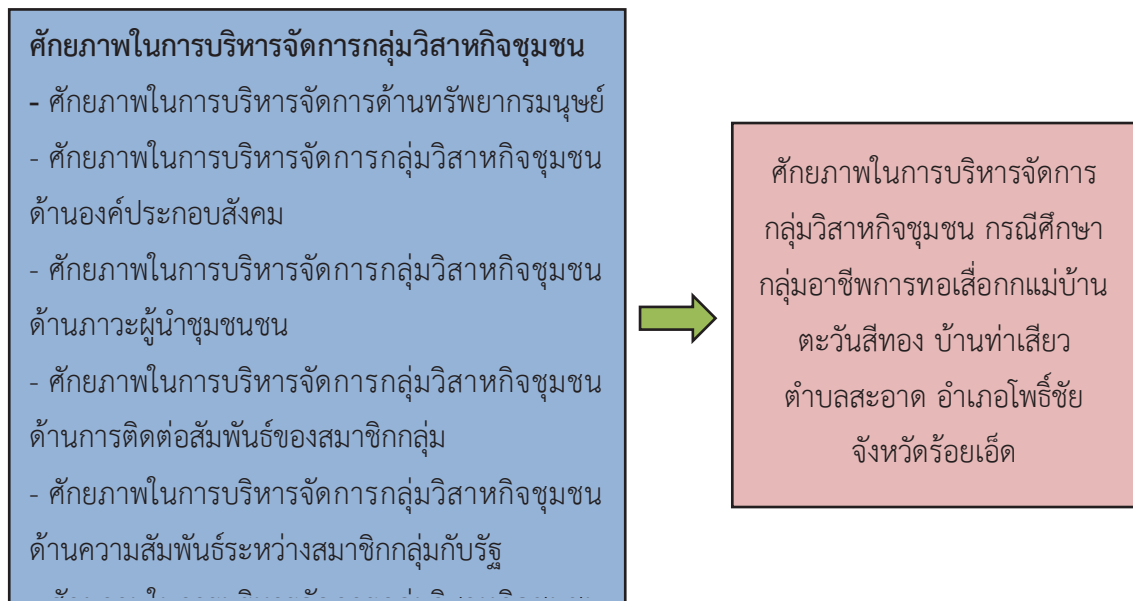
3.2 ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

4. กรอบการวิเคราะห์การวิจัย

กรอบการวิเคราะห์การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันตก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” ผู้วิจัยจึงใช้กรอบการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการ โดยเขียนให้เป็นแผนภาพ ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยชิ้นนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ นอกจากนี้ ผลจากการสัมภาษณ์ก็นำมาประกอบการวิเคราะห์ เพื่อให้ผลของกาวเคราะห์มีความสมบูรณ์แบบมากขึ้น

ผลการวิจัย (Study Results)

จากการศึกษา “ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” มีประเด็นสำคัญที่นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันสีทอง บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านทรัพยากรมนุษย์นั้น การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ใช้ทุนทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการลดการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก ส่วนการรับรู้และความเข้าใจในศักยภาพของตนเอง และความเป็นธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนกำหนดกรอบดำเนินงานให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและเหมาะสมกับทุนทางสังคมที่มี

ประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านองค์ประกอบสังคม ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของสังคมนั้น ในด้านความสัมพันธ์ของประชากรหรือสมาชิกในกลุ่มนั้นต่อมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจและหาเหตุผลสนับสนุนการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและลดแรงต้านทานภายในกลุ่ม ในขั้นตอนนี้เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ทุกคนเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นของการพัฒนาทักษะในการทำงาน โดยอาจใช้วิธี การสนทนาหรืออภิปรายเพื่อให้ทุกคนเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจจะใช้แผนที่ความคิดหรือเทคนิคกระบวนการต่าง ๆ

ประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านภาวะผู้นำชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ด้านภาวะผู้นำการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านภาวะผู้นำมีความสำคัญระดับมาก ซึ่งการบริหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการภาวะผู้นำ ลักษณะของผู้นำที่สำคัญที่ทำให้กลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ ผู้ต้องมีความรู้ความสามารถในการ
เนินธุรกิจ มีความซื่อสัตย์ในการบริหารงาน มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ไข
ปัญหาของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการติดต่อสัมพันธ์
ของสมาชิกกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า มีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นปกติต่อเนื่อง
อันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกันหรือมีอาชีพร่วมกันหรือการประกอบกิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์
ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรมความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน ทั้งในระหว่างความร่วมมือกันในการ
ทำงานหรือการแบ่งงานกันทำ ซึ่งต่างก็มีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นต่อกันจนทำให้งานที่
ได้นั้นมีคุณภาพและทันเวลาตามที่มีลูกค้าสั่งงานหรือเลือกกันนั้น ๆ

ประเด็นศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
สมาชิกกลุ่มกับรัฐ ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มโดยเปิดโอกาส
ให้สมาชิกของกลุ่มได้ติดต่อสื่อสารกัน การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ทั้งการเสนอแนะในกระบวนการ
ทำงานหรืออื่นๆ จากนั้นก็มีการตัดสินใจร่วมกันในการปรึกษาหารือกันนั้น สามารถทำให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

ประเด็นด้านศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการฝึกอบรม
ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีการฝึกอบรมอยู่เป็นประจำทั้งทางของกลุ่มเอง เป็นการ
ฝึกอบรมทักษะอาชีพให้กับประชาชนที่สนใจและได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อพัฒนาความรู้
ความสามารถ ในสมาชิกกลุ่มที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น ผู้ที่มาเข้ารับการอบรมก็สามารถไปประกอบ
อาชีพ ได้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวของคนในชุมชน

2. แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอ เสื่อกกแม่บ้านตะวันตก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านทรัพยากรมนุษย์
ผลการศึกษาพบว่า มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนมีความรู้ด้านการรวมกลุ่ม
ผู้นำและกระบวนการกลุ่ม การสร้างเครือข่ายเหลือซึ่งกันและกันในระดับแนวนอนทั้งด้านสังคม
และเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจการประกอบอาชีพ และการระดมทุนและการเก็บ
ออม การบริหารจัดการโครงสร้างขององค์กร กฎระเบียบของวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น เพื่อให้
วิสาหกิจชุมชน เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านองค์ประกอบทางสังคม
ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางสังคมนั้น การมีส่วนร่วมของทุกคนในกลุ่ม เป็นการพัฒนา

สมาชิกกลุ่มให้มีความรู้และทัศนคติ สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความจำเป็นที่จะต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ต้องมีการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อให้กลุ่มอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความสุข ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภาวะผู้นำในชุมชน

ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนภาวะผู้นำในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ทางด้านผู้นำชุมชนนั้นมีการวางหลักเกณฑ์ในและแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อการเติบโตและพัฒนา ผู้นำขององค์กรมีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางความแตกต่างขององค์กรในลักษณะของการประกอบธุรกิจ โครงสร้างองค์กรที่มีความแตกต่างไปในแต่ละองค์กร และให้คำแนะนำกับกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มและยังสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้คนในสมาชิกกลุ่มทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสามัคคีกัน

ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิกกลุ่มด้วยกัน ผลการศึกษาพบว่า ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิกกลุ่มด้วยกัน มีการรวบรวม ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว โดยการหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีกระบวนการเรียนรู้ด้านต่างๆ อยู่ตลอดเวลา มีการเชื่อมโยงเครือข่าย ในด้านต่างๆ เช่น การอบรมจากหน่วยงานต่างๆ และศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนต่างๆ เป็นต้น และมีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่ายฯ และบุคคลภายนอก

ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับรัฐ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับรัฐได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ในการอบรมความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น การอบรมด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า การส่งเสริมการตลาด การจัดทำบัญชี เป็นต้น

ประเด็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการฝึกอบรม ผลการศึกษาพบว่า ด้านการฝึกอบรมมีการกำหนดความต้องการฝึกอบรมให้บุคลากรองค์กรจะพิจารณาจากคุณภาพงานหรือผลผลิตที่ต้องการ ความสามารถของบุคลากรที่ต้องการ และความสามารถของบุคลากรที่มีในปัจจุบัน จากนั้น ทำการวิเคราะห์เพื่อหาช่องว่างระหว่างความสามารถที่ต้องการกับความสามารถที่มีอยู่และปิดช่องว่างดังกล่าวโดยฝึกอบรมบุคลากร หรือวิธีอื่น

อภิปรายผลการศึกษา (Research Discussion)

จากการศึกษา “ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกกแม่บ้านตะวันตก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอบัวชัย จังหวัดร้อยเอ็ด” มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสรุปการอภิปรายผล ดังนี้

1. ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพการทอเสื่อกก แม่บ้านตะวันตก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอบัวชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

“ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านทรัพยากรมนุษย์” กล่าวคือการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนใช้ทุนทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการลดการพึ่งพาทรัพยากรภายนอก ส่วนการรับรู้และความเข้าใจในศักยภาพของตนเอง และความเป็นธรรมชาติของวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนกำหนดกรอบดำเนินงานให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและเหมาะสมกับทุนทางสังคมที่มีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของเสรี พงศ์พิศ (2548) ที่กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถที่ยังไม่พัฒนาหรือยังไม่พัฒนาเต็มที่ศักยภาพเป็นพลังภายในพลังที่ซ่อนไว้หรือพลังแฝงที่ยังไม่ได้แสดงออกมาให้ปรากฏหรือออก มาบ้าง แต่ยังไม่หมดเช่นเมล็ดมะม่วงมีศักยภาพที่จะโตเป็นต้นมะม่วงถ้าหากได้ดินดี น้ำดี แดดดี ปุ๋ยดี เด็กจำนวนมากที่มีศักยภาพที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและเก่งถ้าหากได้รับการเลี้ยงดูที่ดี การศึกษาที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดีทุกวันนี้มีการนำคำว่าศักยภาพไปใช้กันเกร่อตามแฟชั่น โดยที่ผู้ใช้บางคนยังไม่รู้ความหมายของมันด้วยเข้าไปศักยภาพ แปลว่า ความสามารถที่ยังไม่พัฒนาหรือยังไม่พัฒนาเต็มที่

“ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านองค์ประกอบของสังคม” กล่าวคือ ในด้านความสัมพันธ์ของประชากรหรือสมาชิกในกลุ่มนั้นต่อมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและสร้างความเข้าใจและหาเหตุผลสนับสนุนการพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานและลดแรงต้านทานภายในกลุ่ม ในขั้นตอนนี้เราจำเป็นต้องให้ทุกคนเข้าใจถึงเหตุผลและความจำเป็นของการพัฒนาทักษะในการทำงาน โดยอาจใช้วิธี การสนทนาหรืออภิปรายเพื่อให้ทุกคนเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น โดยเราอาจจะใช้แผนที่ความคิด หรือเทคนิคกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2541) ที่กล่าวว่า ศักยภาพระดับบุคคล คือ ความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ที่มีความพร้อมจะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทางด้านร่างกาย ได้แก่ วุฒิภาวะ ซึ่งหมายถึงการเจริญเติบโต อย่างเต็มที่ของร่างกายและจิตใจ ได้แก่ ความพอใจที่จะสนองต่อสิ่งเร้าหรือพอใจจะกระทำการสิ่งต่าง ๆ ดังนั้น องค์ประกอบที่จะทำให้เกิดศักยภาพในระดับบุคคล วุฒิภาวะ หมายถึง ความเจริญเติบโตทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และอารมณ์ รวมถึงประสบการณ์ทาง

สังคมหรือความรู้เดิม ผู้มีประสบการณ์เดิมมากย่อมมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้มีประสบการณ์เดิมน้อย

“ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านภาวะผู้นำชุมชน” กล่าวคือ ผู้นำส่วนใหญ่ทุกคนจะมีความเป็นผู้นำอยู่แล้วในตัวเองสามารถวางแผนให้กับครอบครัวหรือกลุ่ม รู้จักคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และมีข้อสงสัยจะนำไปปรึกษาในที่ประชุมเพื่อแก้ไข และสนับสนุนงบประมาณให้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของยาวลักษณ์ ศิริสุวรรณ (2539) ที่กล่าวว่า ศักยภาพของบุคคล หมายถึง พลังความสามารถของบุคคลที่มีอยู่ในตัวซึ่งสามารถนำออกมาใช้เพื่อดำเนินการหรือประกอบกิจการ อย่างใดอย่างหนึ่งในขอบเขตได้เป็นผลสำเร็จ อนึ่งจะมีลักษณะที่ไม่ตายตัวแต่อาจจะทำให้มีมากขึ้น หรือแข็งแรงขึ้น จากการพัฒนา

“ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการติดต่อสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม” กล่าวคือ มีศักยภาพมากในระดับหนึ่งมีการติดต่อสื่อสารกันของสมาชิกในกลุ่มการช่วยกัน แบ่งหน้าที่กันและช่วยกันทำงานทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ชุมชนนั้นยังมีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นช่วยกันดูแลกลุ่มและทำสินค้าให้ออกมาได้มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนภดล เวชสวัสดิ์ (2533 : 12 - 15) ได้ให้คำนิยามของการพัฒนาศักยภาพ ที่กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง แรงจูงใจ การตั้งเป้าหมายที่ทำและพัฒนาตนเองให้ไปสู่พฤติกรรมที่เหมาะสมและลงมือปฏิบัติจนบรรลุถึงจุดหมายเป็นทั้ง ความพร้อมและความสามารถในการลงมือปฏิบัติจนบรรลุถึงจุดหมายเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองและปลดปล่อยเส้นทางไปสู่ความสำเร็จในอนาคต

“ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับรัฐ” กล่าวคือ ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับรัฐ พบว่า หน่วยภาครัฐมีการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มและเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ออกความคิดเห็นและนำข้อคิดเห็นของกลุ่มนั้นมาประกอบในการตัดสินใจของสมาชิกกลุ่ม พร้อมทั้งอธิบายเหตุผล รวมถึงการจัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึง ถูกต้อง โปร่งใส และจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวริยา เอี่ยมวิบูลย์ (2542) ที่กล่าวว่า ศักยภาพของบุคคลว่า หมายถึง การแสดงความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏเมื่อมีโอกาที่จะกระทำได้ในระดับบุคคล และระดับองค์การภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

“ศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการฝึกอบรม” กล่าวคือ ทางกลุ่มก็มีการฝึกอบรมอยู่เป็นประจำทั้งทางกลุ่มเอง และจากการไปศึกษาดูงานจากพื้นที่อื่นที่เขาทำสินค้าเกี่ยวกับกก และนำมาต่อยอดปรึกษาลือกับสมาชิกกลุ่มและความรู้ที่ได้จึงนำมาพัฒนาสินค้าของกลุ่มตนเองจนถึงทุกวันนี้ การรวมกลุ่มกันเพื่อมาพูดคุยหารื้อกัน และช่วยกันออกความคิด

ที่สร้างสรรค์เพื่อจะทำให้สินค้าของกลุ่มนั้นขายดีและได้แบบที่ลูกค้าต้องการ และผลิตสินค้าที่มีประสิทธิภาพและมีราคาดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2543 : 3) ที่กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ผสมผสานกับคุณสมบัติและคุณลักษณะที่ตกตะกอนติดตัว นอกจากความรู้ในเนื้อหาวิชาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งทักษะ และคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ 3 องค์ประกอบหลักรวมกัน 9 ด้าน ดังนี้ 1. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร 2. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงานประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะ การจัดการการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ความขยันอดทน ประหยัด และอดออม 3. ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การควบคุมตนเองได้ ความรับผิดชอบและความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ มุ่งมั่น และพัฒนา

2. แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มอาชีพ การทอเสื่อกก แม่บ้านตะวันตก บ้านท่าเสี้ยว ตำบลสะอาด อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

“แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านทรัพยากรมนุษย์” กล่าวคือ ทั้งตัวผู้บริหารและบุคลากรภายในองค์กร เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนแนวคิด กระบวนการทำงาน เพื่อให้สามารถเกิดกระบวนการที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และการบริหารจัดการวางแผนโครงสร้างกำลังคนเพื่อให้ตรงกับหน้าที่และแผนที่วางไว้ เพื่อให้คนในกลุ่มนั้นมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมยศ นาวิการ (2538) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผนการจัดองค์กร การมีส่วนร่วม การควบคุมกำลัง ความพยายามของสมาชิกขององค์และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายองค์กรที่กำหนดไว้นั้นเป็นกระบวนการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับอย่างมีระบบโดยใช้ปัจจัยต่างๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์

“แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านองค์ประกอบทางสังคม” กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของทุกคนในกลุ่ม เป็นการพัฒนาสมาชิกกลุ่มให้มีความรู้และทัศนคติ สมาชิกกลุ่มทุกคน มีความจำเป็นที่จะต้องมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ต้องมีการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อให้กลุ่มอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของสร้อยตระกูล อรรถมานะ (2542) ที่กล่าวว่า การบริหารคือการกระทำร่วมกันด้วยความตั้งใจของกลุ่มบุคคลอย่างร่วมแรงร่วมใจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกันอย่างมีเหตุผล

“แนวทางการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านภาวะผู้นำในชุมชน” กล่าวคือ มีการสนับสนุนงบประมาณให้กลุ่ม และให้คำแนะนำกับกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่ม และยังสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้คนในสมาชิกกลุ่มทำงานๆ ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความสามัคคีกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคุนซ์ (koontz) อ้างถึงใน สมพงศ์ เกษมสิน, 2523) ให้ความหมายของการจัดการ หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของเป็นอุปกรณ์การเจ้านั้น

“แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับสมาชิกกลุ่มด้วยกัน” กล่าวคือ เป็นการรวมกลุ่มของคนจะมีกิจกรรมเกิดขึ้นตามมาเสมอ กิจกรรมนั้นส่วนใหญ่บ่งชี้ถึงความสนใจร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มที่จะกระทำร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้ได้งานออกมาตามที่ลูกค้าต้องการ ช่วยเพิ่มราคาให้กับสินค้าในการสร้างความคิดค้นการพัฒนาให้สินค้า มีประสิทธิภาพและมูลค่าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด บางโม (2542) ที่กล่าวว่าจัดการ หมายถึง ศิลปะในการใช้ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

“แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับรัฐ” กล่าวคือ มีการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐโดยเฉพาะด้านเงินทุนในการพัฒนาเป็นสินค้าโอท็อปและได้มีการเข้ามาช่วยเหลือในด้านการอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดิน ปรัชญพฤษี (2535) ที่กล่าวว่า การบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ หมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจ หมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

“แนวทางในการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านการฝึกอบรม” กล่าวคือ มีการเข้ามาให้ความรู้ทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งแนวทางช่องทางการจำหน่าย การผลิตที่มีเอกลักษณ์ และสามารถ ดึงจุดเด่นของสินค้าออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการให้ความรู้แนวทางในการพัฒนาอาชีพอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบาร์โธล และ มาร์ติน (bartol and martin, 1991 : 6) ได้ให้ความหมายการบริหารว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบผลสำเร็จโดยการวางแผน การจัดการองค์การการใช้ภาวะผู้นำและการควบคุม

ข้อเสนอแนะการศึกษา (Study Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สมาชิกและผู้นำวิสาหกิจชุมชน ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่ยั่งยืนคือพัฒนาบนฐานความรู้ของชุมชนที่ประกอบด้วยสมาชิกและผู้นำชุมชน

1.2 สนับสนุนงบประมาณ ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านนี้ เพราะเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะก่อประโยชน์ต่องานว่าส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าของการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ และการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความรู้การพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นของการทำงานไว้เพื่อพัฒนาการจัดการองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2548). **วิสาหกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กฤษฎา พินศรีและคณะ. (2550). **ศักยภาพแหล่งโบราณสถานวัฒนธรรมล้านช้างในอีสานใต้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- กุลวิจิตรา ภัคคานนท์. (2537). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ศึกษากรณี กลุ่มอาชีพจังหวัดสุรินทร์**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). **แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- ไกรฤทธิ บุญเกียรติ. (2547). **การโฆษณา การส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จารุจน์ กลิ่นดีปสี. (2541). **การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษา : อุทยานแห่งชาติไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี**. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จำนง อติวัฒนสิทธิ์. (2540). **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จุมพล หนิมพานิช. (2545). **องค์การและการจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยสิทธิ์ ดำรงวงศ์เจริญ. (2550). **การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา ภูผายนต์ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เชษฐา แมดมิ่งเหง้า. (2550). การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อการผ่านเกณฑ์โรงเรียนส่งเสริม
สุขภาพของคณะกรรมการศึกษา อำเภโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ดารุณี บุญธรรม. (2543). ศักยภาพของชุมชนมั่งในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา
บ้านน้ำเค ต่าบลผาข้างน้อย อำเภอพง จังหวัดพะเยา. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทิวณัณ ตนเกตุ. (2542). การศึกษาศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของชุมชนในการส่งเสริม
และพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทอ่างเก็บน้ำ กรณีศึกษา อ่างเก็บน้ำคลอง
ระลอก จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีการวางแผนสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ธงชัย สมบูรณ์. (2549). การบริหารและการจัดการมนุษย์ในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ปราชญ
สยาม.

นงนุช วงษ์สุวรรณ. (2552). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปร
ดักท์.

บุญเพ็ญ วงศ์หน่อบุญธรรม. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากร
ป่าไม้ กรณีศึกษา ประชาชนในเมืองไชทานิในนครหลวงเวียงจันทน์. การค้นคว้าแบบ
อิสระ.รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2556). การจัดการและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ
: ปัญญาชน.

พิรพงษ์ ปราบริปู. (2547). การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน กลุ่มดีเหล็ก บ้านฝาย
มูล อำเภท้าวังผา จังหวัดน่าน. รายงานการค้นคว้าแบบอิสระเชิงวิทยานิพนธ์ปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เมธี พยอมยงค์. (2544). เศรษฐกิจชุมชน : ทางเลือกเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. คณะธุรกิจ
การเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เสรี พงศ์พิศ และคณะ. (2544). **วิสาหกิจชุมชน : แผนแม่บท แนวคิด แนวทาง ตัวอย่างร่าง**

พระราชบัญญัติ. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.

เสรี พงศ์พิศ. (2546). **แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ภูมิปัญญาไทย.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). **พระราชบัญญัติส่งเสริม**

วิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์. (2560). **ศักยภาพ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านใน**

ปัจจุบัน. คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราช
ภัฏร้อยเอ็ด.

การพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
Skills Development in the 21st Century of the School Administrators
under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3

ศศิธร ชัยบูรณ์¹ ขจรอรุณพงษ์ พงศ์วิริทธิ์ธร² มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา³ บุศรา เชื้อดี⁴
ปทุมรัตน์ สีธูป⁵ จตุรวัฒน์ ธนิชฐนันท์⁶

Sasithorn Chaibun, Kajornatthapol Pongwiritthon, Malai Wongruethaiwattana,
Busara Chuadee, Patumrat Seetup, Chaturawat Thanitnan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 127 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.83 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

Received: 2020-11-09 Revised: 2020-12-15 Accepted: 2020-12-16

¹ โรงเรียนบ้านบุมะกรูด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 Banbumagrud School under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. E-mail: tok2029@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Business Administration, Northern College

⁵ โรงเรียนบ้านโป่งแก้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 1 Ban Pong Keng School Uthai Thani Primary Educational Service Area Office 1

⁶ มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด Stamford International University, Thailand

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.62) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านกระบวนการปฏิบัติ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.51) ทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.69) ทักษะกระบวนการทางปัญญา ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.58) ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.68) ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.70) ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.56) และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.69) ผลการทดสอบการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและขนาดของสถานศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Words): การพัฒนาทักษะ; ศตวรรษที่ 21; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research is a descriptive research. The objectives of this research were to study the level and to compare the skills development in the 21st century of the school administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. Samples and population were 127 school administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 in the academic year 2020 by setting the sample size using the tables of Krejcie and Morgan. The research instrument was 5-level rating scale questionnaire. The reliability of the questionnaire had the alpha coefficient value of 0.83. The statistics used for data analysis were mean, percentage, and standard deviation. The hypothesis testing was performed by comparing the mean between two independent populations (t-test) and one-way analysis of variance (One-Way ANOVA). The research results were found that the skills development in the 21st century of the school administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3 in overall was at a high level ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.62). When considering each aspect, it was found out that all areas were at a high level in descending order as follows: procedure

process skill ($\bar{X}$ =4.05, S.D.=0.51), learning skill ($\bar{X}$ =4.04, S.D.=0.69), cognitive process skill ($\bar{X}$ =3.99, S.D.=0.58), visionary leadership skill ($\bar{X}$ =3.93, S.D.=0.68), team building skill ($\bar{X}$ =3.82, S.D.=0.70), effective communication skill ($\bar{X}$ =3.68, S.D.=0.56), and the use of information technology for management skill ($\bar{X}$ =3.53, S.D.=0.69), respectively. The results of the test comparing the characteristics of the different respondents classified by age, educational level, and the size of the schools reflected the different mean of the skills development in the 21st century of the school administrators under Phetchabun Primary Educational Service Area Office 3. When classified by gender and work experience, in overall had no difference with the statistically significant at a level of 0.05.

Keywords: Skills Development; The 21st Century; School Administrators

บทนำ (Introduction)

สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมความรู้ สังคมสารสนเทศ และสังคมเครือข่าย จึงทำให้ผู้นำในยุคนี้และยุคหน้า จำเป็นต้องมีคุณลักษณะพิเศษบางประการ คือ ทักษะคิดใหม่ ทักษะใหม่ และความรู้ใหม่ในข้อจำกัดและโอกาสของ ICT และการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะใน 3Cs คือ การใช้คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร และเนื้อหา รวมทั้งมีมิติเดียว อันเป็นคุณลักษณะที่ควรต้องมี เพิ่มเติมจากคุณสมบัติที่ดีที่มีอยู่แบบดั้งเดิม เช่นความเห็นอกเห็นใจ ความศรัทธา ความผูกพัน และอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้ว ลักษณะส่วนบุคคลสำหรับผู้ผู้นำในยุคดิจิทัล ยังประกอบด้วย ความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัว ความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และความกระหายใคร่รู้ต่อความรู้ใหม่ ซึ่งต้องเข้าใจว่า ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลนั้น ไม่ใช่สิ่งที่คงที่ แต่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งในอนาคต 20 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2560-2579) สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศมีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และซับซ้อนในหลากหลายมิติ รัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีกรอบแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาประเทศโดยต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ประกอบไปด้วย ด้านความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน การสร้างโอกาสความเสมอภาคและการเท่าเทียมกันในสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และกำหนดเป็นนโยบายหลัก คือ Model Thailand 4.0 จากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ยุคปัจจุบัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อทุกวงวิชาชีพ

โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาซึ่งมีหน้าที่เป็นแหล่งให้ความรู้และผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการของสังคม ทั้งระดับโลกระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับท้องถิ่นและระดับชุมชน ดังนั้นทิศทางใหม่ในการพัฒนาการจัดการศึกษาไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการจัดการศึกษา และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับกับความท้าทายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการบริหารการศึกษานอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุดเชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจะต้องเป็นผู้มีสมรรถนะตามหลักเกณฑ์ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ เพื่อการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน (Ratthanan P., Busara C, Malai W., Benyapa K., Kanyakan S., 2020) บทบาทและคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน แม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวระดับชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 จะมีมาแล้วตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 ด้วยการจัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมีการประชุมทางวิชาการ บทความข้อเขียนเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานทักษะขั้นสูงซึ่งกำลังกลายเป็นแนวโน้มสำคัญของโลก แต่การเคลื่อนไหวในเรื่องดังกล่าวขาดความต่อเนื่องจริงจังของทุกฝ่าย การไม่มีเจ้าภาพองค์กรที่เป็นหลักในการประสานงานและดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไร้พรมแดน การอยู่นิ่งเฉย การทำแบบเดิม ๆ ตามที่เคยชิน การรอรับนโยบายจากเบื้องบนแต่ฝ่ายเดียว ขณะที่การเมืองการปกครองไม่มีเสถียรภาพ ล้วนสร้างความเสียหายต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติขาดศักยภาพในการแข่งขันและเสียผลประโยชน์ (Boonma Phaengsrisara, 2018)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 จึงมีภารกิจในการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ทุกกลุ่ม ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพในเขต 4 อำเภอของจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยการดำเนินงานที่ผ่านมายังพบกัปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะความชำนาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ขาดทักษะทางด้านภาษาที่หลากหลาย กระบวนการปฏิบัติงานด้านการวางแผน กำหนด

นโยบาย บางนโยบายยังไม่มี ความชัดเจน บุคลากรและชุมชนขาดการมีส่วนร่วม ผู้บริหารที่ยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารในองค์กรและหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อหน่วยงานให้มีมาตรฐานสูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3, 2563)

จากความสำคัญของการก้าวเข้าสู่โลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและตระหนักถึงทักษะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 เพื่อทราบข้อมูลการมีทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนเป็นทางในการพัฒนาครูให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การบริหารงานและการทำงานที่มีคุณภาพก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลได้อย่างมีความสุขและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องและเหมือนกันซึ่งได้ประมวลความรู้จากระดับการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะด้านกระบวนการปฏิบัติ 2) ทักษะกระบวนการทางปัญญา 3) ทักษะการเรียนรู้ 4) ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ และ 6) ทักษะด้านการสร้างทีมงาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งหมด 137 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3, 2563) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) อย่างมีสัดส่วนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา และใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากข้อมูลกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลการตอบที่มีความสำคัญและต้องให้ผู้ตอบสนใจในการให้ข้อมูลแบบสอบถามการสมัครใจในการให้ข้อมูลของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบสอบถามแบบให้เลือกเพียงคำตอบเดียว โดยเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ มีการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึงมีการพัฒนา อยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนั้นค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า ระดับการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด จนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่าระดับการพัฒนา อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.833 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและติดตามแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 127 ฉบับ ได้ตอบกลับคืนมา จำนวน

127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1.) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์ครูวิชาการที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มประชากรสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน (t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 127 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 67.70 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทหรือต่ำกว่า จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 95.30 มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 61.40 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30

การวิเคราะห์ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$, S.D.=0.62) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ทักษะด้านกระบวนการปฏิบัติ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.51) ทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.69) ทักษะกระบวนการทางปัญญา ($\bar{X}=3.99$, S.D.=0.58) ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.68) ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.70) ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.56) และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.69) ดังตารางที่ 1

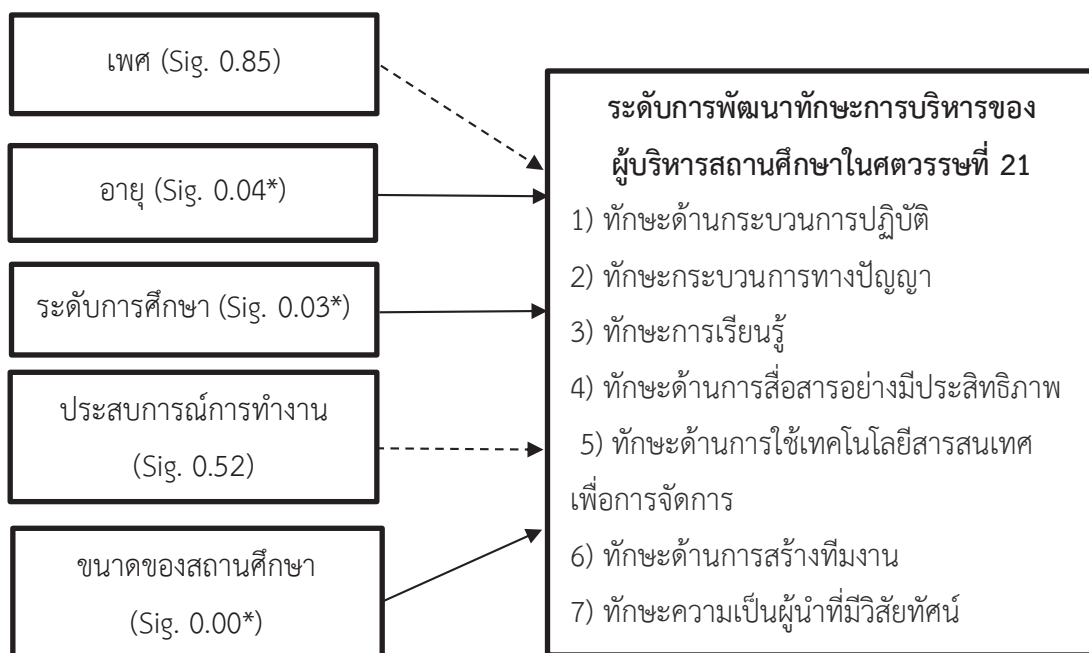
ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาพรวมและรายด้าน

การพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ทักษะด้านกระบวนการปฏิบัติ	4.05	0.51	มาก
2. ทักษะกระบวนการทางปัญญา	3.99	0.58	มาก
3. ทักษะการเรียนรู้	4.04	0.69	มาก
4. ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	3.68	0.56	มาก
5. ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ	3.53	0.69	มาก
6. ทักษะด้านการสร้างทีมงาน	3.82	0.70	มาก
7. ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์	3.93	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวม	3.91	0.62	มาก

การวิเคราะห์ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 รายด้านโดยเมื่อพิจารณาเป็นรายแต่ละด้าน ดังนี้ (1.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะด้านกระบวนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.05) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงบประมาณได้อย่างถูกต้องโปร่งใส ตรวจสอบได้และเกิดประโยชน์สุด, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถในการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่, ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำปฏิทินกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ จัดลำดับความสำคัญของภาระงานได้อย่างชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.02, 4.00, 3.98) ตามลำดับ (2.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะกระบวนการทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.99) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ มองภาพรวม ความสัมพันธ์ ผลกระทบส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวมได้อย่างชัดเจน, ผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้ในรอบด้านทั้งแนวนโยบายการจัดการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกที่จะส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.19, 4.05, 4.02) ตามลำดับ (3.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาและตรวจสอบกระบวนการในการปรับปรุง, ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน, ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนให้เห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความแตกต่างของผู้เรียน ($\bar{X}=4.30, 4.22, 4.14$) ตามลำดับ (4.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ ฟัง พูด อ่านเขียน และสรุปได้ตรงประเด็น, ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจ สื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาประเทศในอาเซียนได้เป็นอย่างดี, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำการสื่อสารอย่างมืออาชีพ ($\bar{X}=3.86, 3.81, 3.67$) ตามลำดับ (5.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ, ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ เช่น Website Line Facebook เป็นต้น, ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยหลากหลายแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ($\bar{X}=3.80, 3.61, 3.57$) ตามลำดับ (6.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะด้านการสร้างทีมงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ทุกคนในทีมร่วมกันคิด แก้ปัญหาและรับผิดชอบร่วมกัน, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นผู้ตามที่ดีได้เหมาะสมกับสถานการณ์, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างให้ทุกคนมีความสำคัญและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน ($\bar{X}=4.07, 3.88, 3.81$) ตามลำดับ และ (7.) ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ได้อย่างก้าวไกล, ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับมุมมองและวิสัยทัศน์ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม, ผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในองค์กรให้ทำงานตามความถนัด ($\bar{X}=4.02, 4.02, 3.93$) ตามลำดับ

การทดสอบการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่แตกต่างกัน ซึ่งการทดสอบสมมติฐาน พบว่า (1.) ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ โดยภาพรวม มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2.) ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านอายุ โดยภาพรวม มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3.) ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แตกต่างกัน (4.) ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (5.) ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

—————> หมายถึง มีความแตกต่างกัน

-----> หมายถึง ไม่แตกต่างกัน

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ระดับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 สามารถวางแผนได้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สามารถบริหารงบประมาณได้อย่างถูกต้องโปร่งใสตรวจสอบได้และเกิดประโยชน์สูงสุด สามารถจัดให้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการและสามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในอนาคตได้ สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่หลากหลายเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต, ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถ มองภาพรวม ความสัมพันธ์ ผลกระทบส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาจากส่วนย่อยไปหาส่วนรวมได้อย่างชัดเจน มีความเข้าใจในหลักสูตรและมีหลักสูตรที่เป็นอัตลักษณ์เหมาะสมกับบริบท

และความต้องการของ ชุมชน ใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนให้เห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความแตกต่างของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาและตรวจสอบกระบวนการในการปรับปรุง สามารถนำการสื่อสารอย่างมืออาชีพ สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผลงานไปสู่องค์กรภายนอกได้ทันเวลาต่อเนื่อง สามารถเจรจาต่อรองโน้มน้าวและเกลี้ยกล่อมเพื่อให้เกิดผลดีในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยหลากหลายแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ สามารถเรียกใช้งานข้อมูลสารสนเทศได้ง่ายสะดวกรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา สามารถนำองค์กรให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นผู้ตามที่ที่ดีได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ทุกคนในทีม ร่วมกันคิดแก้ปัญหาและรับผิดชอบร่วมกัน สามารถแก้ปัญหาแบบร่วมมือได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ที่ยอมรับมุมมองและวิสัยทัศน์ผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ได้อย่างก้าวไกล เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรในองค์กรให้ทำงานตามความถนัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมา แ่งศรีสาร (2561) พบว่า ผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษใหม่จะต้องพัฒนาทักษะด้านประสิทธิผลเชิงกระบวนการความเป็นผู้นำที่สามารถต่อยอดนวัตกรรมการพัฒนาองค์กรอย่างเนื่องไม่หยุดอยู่กับที่ซึ่งต้องปรับเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่ความยืดหยุ่นให้มากที่สุด ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศในระดับสากลทั้งที่เป็นระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ ด้านการเป็นผู้นำทีมงานที่มีศักยภาพสูงสุดด้วยการทำงานเชิงการมีส่วนร่วมของทีมงาน ด้านการทำงานภายใต้ความแปลกแยกของชาติพันธุ์ ศาสนาเชื้อชาติ และความคิดต่าง ๆ ด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร ด้านความอุดมการณ์และคุณธรรมที่โดดเด่น และมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์การบริหารจัดการองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลย์พร ชุ่มช่วย และธีระพงศ์ บุศรากุล (2561) พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง และด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและ รับผิดชอบเชื่อถือได้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัตสัน (Waston, 2000) ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำในภาคเอกชน รับรู้ถึงความสำคัญอย่างมากเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ การมีวิสัยทัศน์ การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะการสอน การเจรจาต่อรอง ทักษะระหว่างบุคคลจริยธรรม ทักษะของ

การเป็นผู้ประกอบการ การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่ม ความอดทน การใช้เทคโนโลยีและการตื่นตัวกับกระแสโลกาภิวัตน์

2. ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านเพศ และประสบการณ์การทำงาน มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน ส่วนลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันทางด้านอายุ ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษามีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายหรือหญิง และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 มีการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง และในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในกลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในกลุ่มสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 น้อยกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่ในกลุ่มสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีสื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรม รวมทั้งงบประมาณที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงสามารถจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรได้มากกว่า ดังนั้นจึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อดุลย์พร ชุ่มช่วย และธีระพงศ์ บุศรากุล (2562) พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังทอง จำแนกตามประสบการณ์การบริหารงานของผู้บริหาร ต่างกัน เห็นว่าทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวังทอง จังหวัดอ่างทอง ไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ การนำทักษะด้านมนุษยทักษะด้านการบริหารและทักษะด้านการสร้างทีมงาน ไปสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะของผู้บริหารให้สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำผลการศึกษาไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาทักษะของตนเอง เพื่อนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรกับการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ตามแนวโน้มที่เปลี่ยนไปของการศึกษากับเป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ด้านการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักการบริหารแบบทักษะด้านมนุษย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและวัฒนธรรม มีความยืดหยุ่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงานและบุคคลภายนอก ยอมรับนับถือให้เกียรติซึ่งกันและกันเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างความศรัทธาแก่บุคคลรอบข้างเพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- บุญมา แพ่งศรีสาร. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่. **วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์**. 2(2), 131-141.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2563). **ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=6703. [20 กันยายน 2563]
- อดุลย์พร ชุ่มช่วย และธีระพงศ์ บุศรากุล. (2561). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. **วารสารศึกษาศาสตร์ มมร**. 7(2), 175-186.
- Boonma Phaengsrisara. (2018). New Century Executive Education Features. **Journal of MCU Nan Review**. 2(2), 131-141.

Likert, Rensis. (1967). **The Method of Constructing and Attitude Scale**. In Reading in
Fishbein, M. (Ed.), Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.
Ratthanan Pongwiritthon, Busara Chuadee, Malai Wongruethaiwattana, Benyapa
Kantawongwan, Kanyakan Syers. (2020). Organizing Student – Centered
Learning Activity in the Basic Educational Institutions Under the
Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 3. **Journal of Legal
Entity Management and Local Innovation**. 6(5), 231-244

ประวัติศาสตร์คัดสรรว่าด้วยนโยบายเส้นทางสายไหม

Selected History on Silk Road Policy

พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์¹ เสกสรรค์ สนวา²

Pongsawut Rachjun, Seksan Sonwa

บทคัดย่อ (Abstract)

Prof. David Arase กล่าวไว้ในบทความว่า “การประกาศนโยบายเส้นทางสายไหมในคริสต์ศตวรรษ ที่ 21 เมื่อ ค.ศ.2013 นั้น เป็นการริเริ่มการสร้างเครือข่ายการเชื่อมโยง และสร้างความร่วมมือในทวีปเอเชียและยุโรป ซึ่งเรียกว่า “ชุมชนแห่งโชคชะตาร่วมกัน” ด้วยการบูรณาการทางเศรษฐกิจด้วยผลประโยชน์ทางการค้าและการเงิน ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากประเทศในเอเชียและยุโรป ในอดีตความหมายของ “ประวัติศาสตร์” มักอธิบายว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาแล้ว 25 ปี หรือบ้างเสนอว่าต้องเกิดมาแล้ว 10 ปี ซึ่งปัจจุบันถือว่าเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีต อาจเป็นเมื่อวานนี้หรือไม่ก็วันชาติที่ผ่านมาเป็นประวัติศาสตร์เช่นกัน ประวัติศาสตร์ จึงหมายถึงการบรรยายและอธิบายถึงเรื่องราว ในอดีตโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของสังคมในมิติเวลา และให้ความสำคัญกับการใช้หลักฐานโดยเฉพาะหลักฐานชั้นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจน จึงมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานเหล่านั้นตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วย ดังนั้น “ประวัติศาสตร์คัดสรรว่าด้วยนโยบายเส้นทางสายไหม” จึงเป็นเรื่องราวในอดีตของประเทศจีนที่ดำเนินนโยบายเส้นทางสายไหม เพื่อต้องการใช้เศรษฐกิจเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไข พัฒนาความเจริญ ภายในประเทศและขยายอิทธิพลของจีนเข้าไปสู่ประเทศต่าง ๆ ตามรายการของนโยบายดังกล่าวอันจะส่งเสริมความเป็นประเทศมหาอำนาจของตนในเวทีโลก หากจีนสามารถดำเนินนโยบายดังกล่าวได้สำเร็จจะทำให้จีนสามารถควบคุมวัตถุดิบ แหล่งเงินทุน การค้าของโลกและมีความได้เปรียบในการแข่งขัน ด้านการผลิตสินค้า รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในระเบียบเศรษฐกิจแบบเสรีระหว่างประเทศ

คำสำคัญ (Keywords): ประวัติศาสตร์; นโยบาย; เส้นทางสายไหม

Received: 2021-01-21 Revised: 202021-06-15 Accepted: 2021-06-15

^{1 2} คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University, E-mail: seat007@outlook.com

Abstract

Prof David Arase said in the article: "Announcing the route policy Silk in the 21st century in 2013 is the initiative to create a network of connections. And build cooperation in Asia and Europe, which is known as the "Community of Common Destiny" by integrating the economy with benefits. Trade and finance The policy has been well received by Asian and European countries. In the past the meaning of "History" often describes history as something that happened 25 years ago, or some suggest that it was 10 years ago. May be yesterday Or the last few seconds is history as well. History means narrating and explaining the past, especially the changes of society in time. And place importance on the use of evidence, especially the primary evidence. Of those evidence based on historical methods as well. Therefore, "the selected history of the Silk Road policy" is a story in the past of China who implemented the Silk Road policy. To want to use the economy as an important mechanism for solving Develop Domestic and expanding Chinese influence into other countries along the way of the policy. Which will promote their being a superpower on the world stage If China is able to execute this policy, it will give China control over raw materials, world trade capital and a competitive advantage. Product production It also plays an important role in the free international economic order

Keywords: History; Policy; Silk Road

บทนำ (Introduction)

"ประวัติศาสตร์" เป็นความพยายามของมนุษย์อีกอย่างหนึ่งที่จะอธิบายถึงความเป็นมาในอดีตของตน อดีตก็เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์เช่นเดียวกันกับภูเขา ลม ออกซิเจน สังคม การปกครอง ฯลฯ เนื่องจากอดีตเป็นส่วนหนึ่งของเวลาอันไม่อาจแยกออกจากปัจจุบันหรืออนาคตได้ ดังนั้น อดีตจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์เข้าใจ" หรืออีกอย่าง ที่ไฮน์ริค วิงเคเลอร์ (Heinrich Winkler) กล่าวไว้ว่า ประวัติศาสตร์ไม่อาจทำหน้าที่เล่าเหตุการณ์ในอดีตอย่างเดียว แต่ต้องทำหน้าที่วินิจฉัยสภาพที่เกิดขึ้นด้วย นี่คือน้ำที่ทางสังคมของประวัติศาสตร์ (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2557: 67)

เมื่อประวัติศาสตร์มีหลายประเภท บริบททางสังคมแต่ละแห่งก็ต่างกัน ความคิดของมนุษย์จึงหลากหลาย ประวัติศาสตร์จึงไม่เพียงแต่มีข้อมูลที่มีปริมาณมหาศาล แต่ยังมีวิธีการจำแนกข้อมูล

อธิบายข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัยที่แตกต่างกันด้วย เวกเซน นโยบายหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (one belt and one road initiative : obor) ซึ่งเป็นความริเริ่มของรัฐบาลจีนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรื้อฟื้นเส้นทางสายไหมในอดีต ซึ่งเชื่อมโยงทวีปเอเชีย ยุโรป และแอฟริกาประธานาธิบดีสีจิ้นผิงของจีนได้ประกาศใช้นโยบายเส้นทางสายไหมเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2013 และประกาศใช้เส้นทางสายไหมทางทะเลเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2013 โดยการนำแนวคิดเรื่อง “เส้นทางสายไหม” ซึ่งเป็นเส้นทางโบราณที่ใช้เดินทางคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างจีนกับทวีปยุโรปที่เกิดขึ้นมาในช่วง 200 ปีก่อนคริสตกาล จึงเป็นที่น่าสังเกตอย่างยิ่งว่า การนำเสนอรายละเอียดดังกล่าว ทั้งในข้อมูลข่าวสาร ระบบออนไลน์ ช่องทางต่างๆ ยังขาดความละเอียดเชิงเนื้อหาในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ ทั้งยังไม่ได้ระบุปริมาณพลของเนื้อหาที่มากพอจะทำให้ผู้ศึกษาหรือผู้อ่านเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Public Affairs. 2004 : 13 - 20)

จากที่กล่าวในข้างต้นจะเห็นได้ว่า นี่คือการบกพร่องหรือความหลงลืมหรือการจงใจลืมที่เรียก อีกอย่างหนึ่งว่า “ประวัติศาสตร์คัดสรรนำเสนอ” ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งคัดสรรนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายเส้นทางสายไหมอย่างรอบด้าน ซึ่งการนำเสนอแบ่งเป็น 4 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก : ว่าด้วยเรื่องประวัติศาสตร์ ส่วนที่สอง : ว่าด้วยเรื่องนโยบายเส้นทางสายไหม ส่วนที่สาม : ว่าด้วยเรื่องยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม และส่วนสุดท้ายเป็นการสรุป

ว่าด้วยเรื่องประวัติศาสตร์

ความหมายของประวัติศาสตร์

คำว่า ประวัติศาสตร์ มาจากภาษาอังกฤษ history ซึ่งมาจากภาษากรีกว่า historia แปลว่าการสืบสวน โดยผู้ที่ประดิษฐ์คำดังกล่าวคือ เฮโรโดตัส (herodotus) ชาวกรีก ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวิชาประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 2,000 ปีที่ผ่านมา เฮโรโดตัสได้ตั้งคำถามว่า เพราะเหตุใดกรีกกับเปอร์เซียจึงทำสงครามกัน และเพราะเหตุใดซึ่งกรีกเป็นชาติเล็กจึงสามารถรบชนะเปอร์เซียซึ่งเป็นชาติใหญ่กว่าได้ หลังจากนั้นเขาจึงทำการค้นคว้า สืบสวน สอบสวน จากสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้คำตอบดังกล่าว สำหรับคนไทยในอดีตเรียกการศึกษาเรื่องราวที่ผ่านมาว่า ตำนานและพงศาวดาร ต่อมารัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ.2453 - 2468) ได้มีการบัญญัติศัพท์ เรียกการศึกษาเรื่องในอดีตดังกล่าว ว่า “ประวัติศาสตร์”

มีผู้อธิบายและให้ความหมายคำว่า ประวัติศาสตร์ ต่างๆ กันและความหมายที่ต่างกันเหล่านั้นทำให้ มีวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์แตกต่างกันด้วย นักประวัติศาสตร์คนสำคัญของกลุ่มแนวคิดแบบปฏิฐานนิยมหรือโพสิติวิสต์ (positivism) เช่น เลโอโพลด์ ฟอน รันเก (Leopold von

ranke. 1795 - 1886) ชาวเยอรมัน กล่าวว่า “ประวัติศาสตร์เคยได้รับหน้าที่การตัดสินอดีต เพื่อสั่งสอนปัจจุบัน เพื่อประโยชน์ของอนาคต หน้าที่เช่นนี้ ประวัติศาสตร์ไม่ต้องการ “ประวัติศาสตร์ต้องการแสดงให้เห็นแต่เพียงว่าเกิดอะไรขึ้นจริงๆ” (It wants to show only what really happened - wie es eigentlich gewesen) อี เอช คาร์ (E.H.Car) ชาวอังกฤษให้ความหมายว่า ประวัติศาสตร์คือ “เรื่องราวอันต่อเนื่องของการโต้ตอบระหว่างนักประวัติศาสตร์กับหลักฐานข้อเท็จจริง และเป็นบทสนทนาที่ไม่มีที่สิ้นสุดระหว่างปัจจุบันกับอดีต” (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2525 : 5-7)

ลักษณะสำคัญของประวัติศาสตร์

ด้วยความเข้าใจทั่วไป ประวัติศาสตร์คือ เรื่องของอดีต หรือเรื่องที่ผ่านมาแล้ว ความเข้าใจดังกล่าวมิได้ครอบคลุมลักษณะสำคัญของคำว่า ประวัติศาสตร์ ไว้ได้ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าลักษณะสำคัญของประวัติศาสตร์มีลักษณะ ดังนี้ (นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พัตถิยะ. 2525)

1) การศึกษาประวัติศาสตร์

คือ การศึกษาอดีต อดีตของประวัติศาสตร์เป็นอดีตของมนุษย์ โดยมุ่งตอบคำถาม มนุษย์มีกำเนิดมาอย่างไร ทำอะไรไว้บ้าง และเพราะอะไรจึงทำเช่นนั้น อดีตของประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับอดีตของมนุษย์จำนวนมาก แต่ถ้าเป็นจำนวนน้อย คนจำนวนน้อยนั้นต้องสามารถเป็นตัวแทนของคนจำนวนมากได้ เช่น จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้เป็นสังคมทุนนิยมเด่นชัดขึ้น ความพยายามที่ทำให้ไทยก้าวไปสู่ระบบอุตสาหกรรมโดยสร้างระบบพื้นที่ทางเศรษฐกิจ (infrastructure) อาทิ ไฟฟ้า ถนน เขื่อน สะพาน รวมทั้งได้เปลี่ยนแปลงชีวิตชาวไทย โดยเฉพาะคนอีสานที่มุ่งผลิตพืชเศรษฐกิจนอกจากการทำนา เพียงอย่างเดียว เพื่อให้สอดคล้องกับคำขวัญในขณะนั้นว่า “งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข” ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตของคนจำนวนมากดังกล่าว จึงทำให้การศึกษา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพียงคนเดียวเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ได้

2) ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของมิติเวลา

คือการศึกษาอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา มิติเวลา ณ ที่นี้คือช่วงเหตุการณ์หนึ่งที่แตกต่างกันไปจากช่วงเหตุการณ์อื่น ๆ แล้วจึงให้เวลากับจุดเริ่มต้นเหตุการณ์ และเมื่อเหตุการณ์จบลงที่ทำให้เกิด ความแตกต่างกัน ดังเช่น ถ้าถามคำถามว่าเมืองมหาสารคามซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2408 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 มีการขยายตัวอย่างไรอาจตอบได้ว่าเมืองมหาสารคามมีการขยายตัวตามมิติเวลา 4 ช่วง ดังนี้ ช่วงแรกการขยายตัวจากผลจากผลที่เกิดจากเจ้าเมืองมหาสารคาม ซึ่งมี 3 คน คือ พระเจริญราชเดช (กวต) พระเจริญราชเดช (ฮึง) และพระเจริญราชเดช (อุน) ผู้คนชาวเมืองได้อาศัยอยู่บริเวณใกล้ ๆ กับโฮง (บ้าน) เจ้าเมือง ต่อมาเมื่อทางราชการได้ยุบระบบกินเมือง ได้ตั้งกระทรวงมหาดไทย และได้ส่งผู้ว่าราชการเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดมาแทนเจ้า

เมือง สถานที่ราชการได้จัดสร้างขึ้นแทนโฮงเจ้าเมืองผู้คนได้เริ่มขยายตัวไปตามสถานที่ราชการต่างๆ ช่วงที่สาม เมื่อสถาบันการศึกษาได้สร้างขึ้นทั้งมหาวิทยาลัยครุมหาสารคาม (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม) โดยเฉพาะวิทยาลัยวิชาการศึกษา (ต่อมาเป็นมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม) มีผลให้ผู้คนเริ่มขยายตัวมาทางตะวันตกของเมืองบริเวณใกล้ ๆ สถาบันทั้งสองแห่ง และช่วงปัจจุบันได้มีการขยายตัวของการลงทุนจากนักธุรกิจ ตามเส้นทางต่างๆ ของเมือง ดังนั้น ความเจริญจึงกระจุกตัวอยู่ในเมืองมหาสารคามและบริเวณรอบ ๆ สถาบันศึกษา ทั้ง 4 แห่ง และช่วงที่สี่ (2525 - ปัจจุบัน) นักลงทุนเริ่มลงทุนบริเวณเส้นทางจากชายขอบของความเจริญรอบๆ สถาบันการศึกษาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเส้นทางบริเวณถนนจากเมืองมหาสารคามไปยังสถาบันราชภัฏมหาสารคามที่เลียบคลองสมถวิล เป็นระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร มีการซื้อขายที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าและก่อสร้างหอพัก ร้านอาหาร เรือนอาศัย นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา

3) ประวัติศาสตร์ไม่มีจุดมุ่งหมายหาทฤษฎีการศึกษาทางสังคม (Social science)

ซึ่งได้รับแนวคิดอิทธิพลทางวิทยาศาสตร์ คือพยายามแสวงหาความเหมือนกันของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและรวบรวมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ๆ กันจนแน่ใจว่าเป็นเช่นนั้นเสมอ จึงเกิดความรู้จนตั้งทฤษฎีขึ้น (theory) เช่น ทฤษฎีอุปสงค์และอุปทาน (demand and supply theory) ที่ว่า เมื่อสินค้ามีปริมาณมากราคาดจะถูกลง และสินค้ามีจำนวนน้อยราคาดจะสูงขึ้น เนื่องจากมีความต้องการมากขึ้นหรือทฤษฎีทางการเมือง เช่น ถ้าผู้ปกครองกดขี่ข่มเหงราษฎร ราษฎรจะลุกฮือขึ้นมาล้มล้างอำนาจของผู้ปกครองนั้น

4) การเข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์

คือ การศึกษาว่ามนุษย์ต้องการทำอะไรบ้าง เกิดอะไรขึ้นบ้าง เพราะเหตุใดและเป็นอย่างไร ดังนั้น ประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องของการบรรยายและอธิบาย การบรรยายคือการตอบคำถาม ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร ส่วนการอธิบายคือการตอบคำถาม ทำไม อย่างไร โดยทั่วไปมักเข้าใจกันว่าประวัติศาสตร์คือ การเล่าเรื่อง หรือเป็นการบรรยาย แต่แท้จริงประวัติศาสตร์ยังต้องการคำอธิบายอีกด้วย ซึ่งต้องถามว่าทำไม และอย่างไร กับเหตุการณ์ต่างๆ

5) ประวัติศาสตร์ใช้หลักฐานชั้นต้น (Primary sources) และหลักฐานชั้นรอง (Secondary sources)

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาใช้หลักฐานที่สองประเภทแต่ประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญ กับหลักฐานชั้นต้นมากกว่า หลักฐานชั้นต้น หมายถึง หลักฐานที่เกิดขึ้นโดยที่ผู้สร้างหลักฐาน หรือผู้พูด ผู้เขียนอยู่ในเหตุการณ์นั้น ส่วนหลักฐานชั้นรองหมายถึงหลักฐานที่ผู้พูด ผู้เขียน

หลักฐานไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์แต่ได้ยินได้ฟังมาแล้วนำมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ทราบ ดังเช่นกรณีของพระมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ที่ทรงมี พระราชหัตถเลขาถว้ถึงสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพว่า “พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์นี้ ไม่มีศาสนา ไม่มีศีล ไม่มีธรรม วันหนึ่งอาจพุดอย่างหนึ่งและวันหนึ่งอาจกลับกลอกเสียก็ได้ และข้าพเจ้าจะลืมไม่ได้เลยว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์นี้ได้เคยลิเอาราชอาณาเขตของราชวงจักรีไปขายฝรั่งเศสเสีย 3 - 4 คราวแล้ว ถ้าให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์นี้เป็นผู้สำเร็จราชการลูกข้าพเจ้าอาจไม่มีแผ่นดินอยู่ก็ได้” ซึ่งพระราชหัตถเลขาดังกล่าวเป็นหลักฐานชั้นต้น นอกจากนี้ ยังมีตัวอย่างอื่นๆ ที่ปรากฏในเอกสารชั้นต้นที่ยังเป็นปัญหาอีก

โดยสรุปประวัติศาสตร์ หมายถึง การบรรยายและอธิบายถึงเรื่องราวในอดีตโดยเฉพาะความเปลี่ยนแปลงของสังคมในมิติเวลา และให้ความสำคัญกับการใช้หลักฐานโดยเฉพาะหลักฐานชั้นต้นอย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความถูกต้องชัดเจนจึงมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐานเหล่านั้นตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วย

ว่าด้วยเรื่องเส้นทางสายไหม

ประวัติความเป็นมา

เกิดขึ้นในสมัยราชวงศ์ฮั่น ในรัชสมัยของฮั่นอู่ตี้ ในสมัยนั้นอาณาจักรฮั่นถูกพวกชนเผ่าเร่ร่อนที่มีชื่อว่า "ซงหนู" รุกรานอยู่บ่อย ๆ ฮั่นอู่ตี้จึงส่งขุนนางผู้มีชื่อว่า "จางเชียน" ไปเจริญสัมพันธกับแว้นต่าง ๆ ทางตะวันตกเพื่อชักชวนให้แว้นเหล่านั้นหันมาเป็นพันธมิตรต่อต้านการรุกรานของพวกเขาด้วยกัน แต่ระหว่างเดินทางนั้นจางเชียน ถูกพวกซงหนูจับตัวและถูกกักขังไว้เป็นเวลาร่วมสิบปี แต่สุดท้ายจางเชียน ก็สามารถหลบหนีออกมาได้ ซึ่งเขาก็ไม่ลืมภาระที่ได้รับมอบหมายและมุ่งหน้าสู่เอเชียกลาง แต่ขณะนั้นบรรดาแว้นต่าง ๆ ล้วนพอใจกับสถานะที่เป็นอยู่ไม่มีใครยอมร่วมเป็นพันธมิตรเท่ากับว่าจางเชียนคว้าน้ำเหลว อย่างสิ้นเชิงในภารกิจที่ได้รับมอบหมายแต่เขาก็สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส จางเชียนจดบันทึกข้อมูลทั้งหลายตลอดเส้นทางเกี่ยวกับทางภูมิศาสตร์ วิถีชีวิต การค้าการขายต่าง ๆ ถวายแด่ฮั่นอู่ตี้ เพื่อแปลงสนามรบเป็นสนามการค้า หลังจากนั้นอาณาจักรฮั่นก็ส่งสินค้าไปค้าขายกับทางตะวันตก สินค้าที่ขึ้นชื่อในยุคนั้นคือ ผ้าไหม ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของพวกชาวเปอร์เซียและโรมัน แต่การค้าผ้าไหมในยุคของฮั่นอู่ตี้ก็ไม่ได้ทำกำไรอะไรมากมายนัก จนเมื่อพวกชาวโรมันเกิดพิสมัยผ้าไหมอย่างมาก (สังเกตได้จากรูปปั้นผู้หญิงของโรมัน จะนุ่งผ้าไหมที่พลิ้วสวย) ถึงกับนำเอาทองคำมาแลกกับผ้าไหมเลยทีเดียว ดังนั้น ในเวลาต่อมาการค้าบนเส้นทางสายไหมนี้จึงประกอบด้วย ผ้าไหมถึง 30 เปอร์เซนต์เลยทีเดียว

เส้นทางสายไหมโบราณเส้นนี้รุ่งเรืองถึงจุดสูงสุดในกลางศตวรรษที่ 8 แห่งคริสตกาล เส้นทางนี้เปรียบเสมือนทางด่วนข้อมูลสารสนเทศในยุคนั้นเลยทีเดียว การแลกเปลี่ยนข่าวสารวัฒนธรรม รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยีในการผลิตกระดาษ, ดินระเบิด, เข็มทิศ รวมถึงลูกคิดซึ่งกลายเป็นต้นแบบของการผลิตเครื่องคอมพิวเตอร์ในปัจจุบัน ล้วนแต่เป็นเทคโนโลยีของจีนที่ถูกถ่ายทอดไปสู่ตะวันตก ในยุคนั้นผ่านทางเส้นทางสายไหมขณะเดียวกันศาสนาพุทธจากอินเดียก็อาศัยเส้นทางสายไหมนี้เข้าสู่เอเชีย ทั้งจีน เกาหลี พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา และไทย เช่นเดียวกันชาวเปอร์เซียก็นำเอาศาสนาอิสลามเข้ามา

ตอนหลังเส้นทางทางบกถูกเลิกใช้ไปเพราะเกิดสงคราม เหล่าคาราวานจึงพยายามเลี่ยงเส้นทางนี้ เส้นทางทางบกจึงถึงจุดเสื่อมสลายในที่สุด เส้นทางการค้าทางทะเลกลับเพิ่มมากขึ้นแทน ชาวเปอร์เซียซึ่งมาทางเรือก็นำเอาศาสนาอิสลามสู่ประเทศต่าง ๆ ที่แวะผ่าน เช่น แหลมมาลา ยูอินโดนีเซียและบางส่วนของฟิลิปปินส์

เส้นทางสายไหม (Silk Road)

เป็นเส้นทางโบราณที่ใช้เดินทางคมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจีนกับทวีปยุโรป เส้นทางสายไหมเกิดขึ้นมารวมหลายพันปีแล้ว เป็นเส้นทางการค้าที่มีโครงข่ายโยงใยที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ ก่อกำเนิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 2 ก่อนคริสตกาล ในสมัยราชวงศ์ฮั่น (206 ปีก่อนคริสตกาล ถึง ค.ศ.220) ในรัชสมัยของฮั่นอู่ตี้ แต่เราอาจเพิ่งมาคุ้นหูมากขึ้นเมื่อ 25 ปีก่อน ตอนที่ทางสถานีโทรทัศน์ NHK ของญี่ปุ่นที่ถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับการเดินทางตามแนวเส้นทางสายไหมในสมัยโบราณ ทำให้เราได้รู้จักความเป็นไปเป็นมาของเส้นทางสายไหมมากขึ้น เส้นทางสายไหมเป็นช่องทางสำคัญที่กระจายอารยธรรมโบราณของจีน ไปสู่ตะวันตก และเป็นสะพานเชื่อมในการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับตะวันตกด้วย เส้นทางสายไหมมีความสำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชาวเอเชียเป็นอย่างมาก

คำว่าเส้นทางสายไหม (Silk Road)

คำว่า "เส้นทางสายไหม" หรือ "Silk Road" เพิ่งถูกเรียกอย่างเป็นทางการในกลางศตวรรษที่ 19 โดยนักปราชญ์ชาวเยอรมัน ชื่อว่า Baron Ferdinand von Richthofen เขาเป็นผู้บัญญัติชื่อนี้ขึ้นมา จนเป็นที่ยอมรับ ถึงแม้จะมีคนพยายามเรียกเป็นอย่างอื่น เช่น ทางหยก เส้นทางอัญมณี เส้นทางพุทธศาสนา เป็นต้น เส้นทางนี้เริ่มจากทางตะวันออกที่เมืองฉางอันหรือซีอันในปัจจุบันของประเทศจีนไปสิ้นสุดที่ยุโรป ณ เมืองคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople) สินค้าที่มีชื่อเสียง คือ ผ้าไหมจีน, แก้ว, เพชรพลอย, เครื่องเคลือบดินเผา , พรม เป็นต้น แต่เส้นทางนี้ก็ได้อุบัติไปเพราะเกิดสงคราม

เส้นทางสายไหมคือเส้นทางจากที่ใดไปที่ใด

เส้นทางสายไหมที่ผู้คนกล่าวถึงบ่อย ๆ นั้น หมายถึงเส้นทางบกที่จ้างเขียนในสมัยซีอันของจีนสร้างขึ้นเส้นทางนี้เริ่มจากทางตะวันออกที่เมืองฉางอันหรือซีอันในปัจจุบันของประเทศจีนไปสิ้นสุดที่ทางทิศตะวันตกของกรุงโรม ระยะทางทั้งหมดถึง 7,000 กิโลเมตร และเส้นทางกว่า 5,000 กิโลเมตร ในจำนวนดังกล่าวอยู่นั้นอยู่ในดินแดนของประเทศจีน ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าเส้นทางสายไหม เส้นทางหลัก ๆ นั้นจะอยู่ในประเทศจีน เส้นทางบกสายนี้มีเส้นทางแยกสาขาเป็นสองสายไปทางทิศใต้และทางทิศเหนือของจีนและจากเมืองหลักของแต่ละเส้นทางจะมีเส้นทางแยกย่อยออกไปเหมือนเครือข่ายใยแมงมุม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาหรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง วัฒนธรรมในแต่ละยุค เส้นทางทิศใต้จากเมืองตุนหวงไปสู่ ทางตะวันตกโดยออกทางด้านหยางกวนผ่านภูเขาคุนหลุนและเทือกเขาซงหลินไปถึงต้าเย่ซือ (แถวซินเจียงและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอัฟกานิสถานในปัจจุบัน) อันซี (อิหร่านในปัจจุบัน) เถียวซือ (คาบสมุทรอาหรับปัจจุบัน) ซึ่งอยู่ทางตะวันตก ไปถึงอาณาจักรโรมันส่วนเส้นทางทิศเหนือจากเมืองตุนหวงไปสู่ทางตะวันตกโดยออกด้านอู๋หมินกวน ผ่านเทือกเขาด้านใต้ของภูเขาเทียนชานและเทือกเขาซงหลินผ่านต้าหวาน คางจีวี่ (อยู่ในเขตเอเชียกลางของรัสเซีย) แล้วไปยังทิศตะวันตกเฉียงใต้ สุดท้ายรวมกันกับเส้นทางทิศใต้เส้นทางสองสายนี้เรียกว่า"เส้นทางสายไหมทางบก"

นอกจากนี้ ยังมีเส้นทางสายไหมอีกสองสายซึ่งน้อยคนจะทราบสายหนึ่ง คือ "เส้นทางสายไหมทิศตะวันตกเฉียงใต้" เริ่มจากมณฑลเสฉวนผ่านมณฑลยูนนานและแม่น้ำอิรวดีจนถึงจังหวัดหม่องกงในภาคเหนือของพม่า ผ่านแม่น้ำชินดวินไปถึงมอญภาคตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย จากนั้นเลียบแม่น้ำคงคาไปถึงภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียไปถึงที่ราบสูงอิหร่านเส้นทางสายไหม สายนี้มีประวัติยาวนานกว่าเส้นทางสายไหมทางบก เมื่อปี 1986 นักโบราณคดีได้พบซากอารยธรรมซานซิงตู่ยี่ที่เมืองกว่างอัน มณฑลเสฉวน ซึ่งห่างจากปัจจุบันประมาณสามพันกว่าปี ได้ขุดพบโบราณวัตถุจำนวนหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเอเชียตะวันตกและกรีซ ในจำนวนนั้นมีไม้เท้าทองที่ยาว 142 เซนติเมตร "ต้นไม้วิเศษ" ที่สูงประมาณสี่เมตรและรูปปั้นคนทองแดง หัวทองแดงและหน้ากากทองแดง เป็นต้นที่มีทั้งขนาดใหญ่และเล็กต่าง ๆ กัน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าวัตถุโบราณเหล่านี้อาจจะถูกนำเข้ามาในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างตะวันตกและตะวันออก ถ้าความคิดเห็นประการนี้ได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นความจริงเส้นทางสายไหม สายนี้ก็มียุ่แล้วตั้งแต่กว่าสามพันปีก่อน

เส้นทางสายไหมทางทะเล

เส้นทางสายไหมอีกสายหนึ่งคือ นั่งเรือจากนครกวางเจาผ่านช่องแคบหม่านล่าเจีย (ช่องแคบมะละกาในปัจจุบัน) ไปถึงลังกา (ศรีลังกาในปัจจุบัน) อินเดียและอัฟริกาตะวันออกเส้นทางนี้ได้ชื่อ

ว่า "เส้นทางสายไหมทางทะเล" วัตถุประสงค์จากโซมาลีที่อัฟริกาตะวันออกยืนยันว่า "เส้นทางสายไหมทางทะเล" สายนี้ปรากฏขึ้นในสมัยราชวงศ์ซ่งของจีน เส้นทางสายไหมทางทะเลได้เชื่อมจีนกับประเทศอารยธรรมที่สำคัญ และแหล่งกำเนิดวัฒนธรรมของโลก ได้ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในเขตเหล่านี้ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น "เส้นทางแลกเปลี่ยนระหว่างตะวันออกกับตะวันตก" เอกสารด้านประวัติศาสตร์ระบุว่า สมัยนั้นมาร์โคโพลก็ได้เดินทางมาถึงจีนโดยผ่าน "เส้นทางสายไหมทางทะเล" ตอนกลับประเทศ เขาได้ลงเรือที่เมืองเฉวียนโจวของมณฑลฮกเกี้ยนของจีนกลับถึงเวนิส ซึ่งเป็นบ้านเกิดของเขาโดยผ่านเส้นทางสายนี้เหมือนกับการเปิดใช้เส้นทางสายไหมไม่เพียงแต่ทำให้เขตชินเจียงที่มีดินแดนกว้างใหญ่ไพศาล มีทางเชื่อมติดต่อกับเขตแดนชั้นในของจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นอีกทางหนึ่ง ในการกระชับความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างเขตแดนชั้นในของจีนกับซินเจียง โดยเฉพาะกับเอเชียกลางและเอเชียตะวันตกด้วย ดังนั้น จึงมีการค้นพบโบราณวัตถุมีคุณค่าจำนวนมากปรากฏตามเส้นทางสายไหมนี้ เช่น เมืองโบราณ สุสาน ในสมัยโบราณ กำแพงเมืองจีนเก่าแก่ วัดวาอารามและถ้ำผา เป็นต้น ดังนั้นเส้นทางสายไหมจึงได้แสดงบทบาท อันสำคัญยิ่งในการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับต่างประเทศเส้นทางสายไหมจึงเป็นแหล่งขุมทรัพย์ความรู้ทางโบราณคดีที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนในยุคหลัง

ปัจจุบันเส้นทางสายไหมแห่งนี้ นอกจากจะเป็นแหล่งความรู้ทางโบราณคดีและมนุษยวิทยาแล้วยังกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจีนอีกด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของเส้นทางสายไหม

ว่าด้วยเรื่องยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม

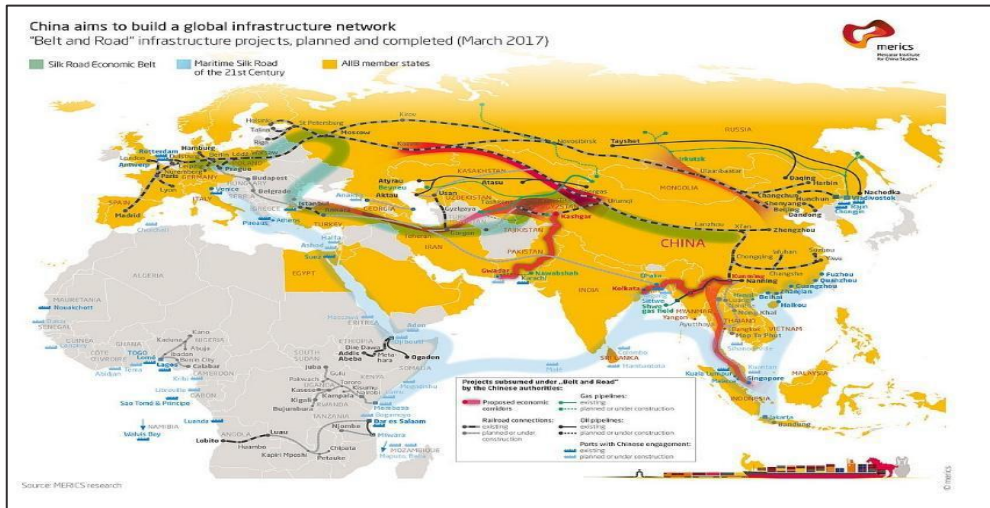
โครงการ one belt, one road (obor) หรือเส้นทางสายไหมศตวรรษ 21 ที่ริเริ่มโดยจีนเพิ่งเริ่มต้นโครงการได้ไม่นานความคืบหน้าจึงมีไม่มาก แต่การประชุมสุดยอด obor เมื่อ 14 - 15 พฤษภาคม 2013 ทำให้คนทั่วโลกหันมาสนใจกับโครงการนี้ เพราะอยากจะรู้ว่าจีนจะก้าวขึ้นมาเป็นประเทศผู้นำที่ส่งเสริมการค้าโลกโดยชักจูงผู้นำประเทศต่างๆ มาเข้าร่วมประชุมได้มากน้อยเพียงไร ในยามที่สหรัฐอเมริกาในสมัยโดนัลด์ ทรัมป์ หันไปยึดนโยบาย “อเมริกาต้องมาก่อน” ทั้งที่โครงการ obor ดำเนินไปแล้ว 3 ปีแล้ว หลังจากที่จีนประกาศเปิดตัวโครงการครั้งแรก การประชุมระดับสุดยอดของผู้นำประเทศจึงเป็นเรื่องจำเป็นไม่เพียงแค่การประเมินเป้าหมายเหตุผลของโครงการ obor แต่ยังรวมถึงการประเมินความสำเร็จและผลกระทบของโครงการต่อประเทศที่เกี่ยวข้องเพราะ obor เป็นโครงการโครงสร้างพื้นฐานระดับโลกที่มีขนาดใหญ่มากถ้าจะเทียบกับโครงการมาร์แชลของสหรัฐฯ คิดมูลค่าในปัจจุบัน 130 พันล้านดอลลาร์ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจยุโรป หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็มีขนาดแค่

1 ใน 11 ของ obor เท่านั้นในเดือนกันยายน 2013 สี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีน ในช่วงไปเยือนคาซัคสถานแถลงเปิดตัวครั้งแรกถึงการเริ่มโครงการ “แถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม” ที่ประกอบด้วยเครือข่ายถนนและเส้นทางรถไฟเชื่อมจีนกับยุโรปผ่านเอเชียกลางในเดือนตุลาคม ต่อมาเมื่อไปเยือนอินโดนีเซีย สี จิ้นผิง กล่าวเปิดตัวโครงการ “เส้นทางสายไหมทางทะเล” ที่เชื่อมท่าเรือจีนกับท่าเรือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และยุโรป ตลอดเส้นทางบกและเส้นทางทะเลจะมีการลงทุนปรับปรุงท่าเรือ และสร้างศูนย์การผลิตอุตสาหกรรมและการค้าขึ้นมา โครงการเครือข่ายเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเลนี้มีชื่อเรียกอยู่หลายอย่าง เช่น การริเริ่มแถบและเส้นทาง (belt and road Initiative) หรือ หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (one belt, one road) โครงการเส้นทางบกมีชื่อเป็นทางการว่า “แถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม” (silk road economic belt : sreb) ส่วนเส้นทางมหาสมุทร เรียกว่า “เส้นทางสายไหมทางทะเล” (maritime silk road) เมื่อ สี จิ้นผิง เองกล่าวถึงโครงการนี้โดยรวมจะใช้คำในภาษาจีนว่า “yi dia yi lu” ที่หมายถึง “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” นั่นเอง (ปรีดี บุญชื้อ. 2560 : ออนไลน์)

โครงการ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ประกอบด้วยเฉลี่ยทางบก 6 เส้นทาง และเส้นทางทะเล 1 เส้นทาง เส้นทางเฉลี่ยทางบก ประกอบด้วยคือ

1. เส้นทางยูเรเชีย (eurasia) จากตะวันตกจีนถึงตะวันตกรัสเซีย
2. เส้นทางจีน - มองโกเลีย - รัสเซียตะวันออก
3. เส้นทางตะวันตกจีน - เอเชียกลาง - ตุรกี
4. เส้นทางจีน - แหลมอินโดจีน-สิงคโปร์
5. เส้นทาง จีน - ปากีสถาน

6. เส้นทางจีน - พม่า - บังกลาเทศ - อินเดีย ส่วนเส้นทางทะเล เริ่มจากเมืองชายฝั่งของจีนผ่านสิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

ภาพประกอบที่ 1 : โครงการหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง

โครงการเส้นทางสายไหมศตวรรษ 21 จะใช้เงินลงทุน 1.4 ล้านล้านดอลลาร์ เกี่ยวข้องกับ 60 ประเทศ ในเอเชีย ตะวันออกกลาง ยุโรป แอฟริกาตะวันออกและเหนือ ส่งผลต่อร้อยละ 65 ของประชากรโลก มีผลกระทบต่อ 1 ใน 3 ของเศรษฐกิจโลก และ 1 ใน 4 ของการค้าโลก จีนกล่าวว่า ความสำเร็จของโครงการที่ผ่านมา ได้แก่ โครงการเอเชียเศรษฐกิจจีน - ปากีสถาน มูลค่า 62 พันล้านดอลลาร์ ที่ประกอบด้วย การสร้างถนน เส้นทางรถไฟ และโรงไฟฟ้า โครงการท่าเรือศรีลังกา 1.1 พันล้านดอลลาร์ โครงการรถไฟความเร็วสูงในอินโดนีเซีย และการสร้างนิคมอุตสาหกรรมในเขมร เป็นต้น (ปริดี บุญชู. 2560 : ออนไลน์)

กล่าวได้ว่า โครงการ obor เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาหลักที่จีนริเริ่มดำเนินการในห้วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาประกาศเปิดตัวโดยประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ในปี 2556 เพื่อเพิ่มการเชื่อมต่อระหว่างจีนกับบรรดาประเทศต่าง ๆ ที่อยู่บนเส้นทางระหว่างจีนกับยุโรป obor แสวงหาการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม พลังงาน การค้า และการสื่อสาร รวมทั้งด้านอื่น ๆ โดยเนื้อแท้แล้ว obor เป็นการสานต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของจีนที่กำลังดำเนินการอยู่เพื่อมุ่งผลักดันการเชื่อมโยงและเส้นทางการค้าในภูมิภาคเพิ่มบทบาทของบริษัทจีนในเวทีสากล และเพิ่มการเข้าถึงตลาดโลกของจีน หรืออีกนัยหนึ่ง คือภาคต่อของของยุทธศาสตร์ออกสู่ตลาดโลก (going out strategy) ของจีนผ่านมาตรการสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของรัฐบาลจีนที่ดำเนินต่อเนื่องมากกว่าทศวรรษ

โครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ obor ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ วงแหวนเศรษฐกิจเส้นทาง สายไหมทางบกและเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 โดยวงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมทางบก มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมจีนกับยุโรปผ่านทางเอเชียกลางและเอเชียตะวันตก ส่วนเส้นทางสายไหม ทางทะเลจะเชื่อมจีนกับยุโรป ผ่านเส้นทางเดินเรือที่เชื่อมผ่านเอเชียตะวันออก เอเชียใต้ และแอฟริกา นอกจากสองเส้นทาง การเชื่อมต่อหลักนี้ โครงการ obor ยังรวมถึงการพัฒนาโครงข่ายการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และเส้นทางเพิ่มเติมที่จะเชื่อมต่อกับ 2 ระเบียงเศรษฐกิจสำคัญ (inclusive development International. มปป. : 1) obor มีความมุ่งหวังเพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่างๆ โดยการกำหนดกรอบการทำงานในการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพหุภาคีของจีน เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การเชื่อมโยงทางบก (silk road economic belt) และ 2. การเชื่อมโยงทางทะเล (maritime silk road)

เมื่อวันที่ 28 มีนาคม ค.ศ. 2015 รัฐบาลจีนได้ประกาศวิสัยทัศน์และปฏิบัติการว่าด้วยการร่วม สร้างแนวเขตเศรษฐกิจบนเส้นทางสายไหมและเส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวคิด ในภาพรวมและ กรอบความร่วมมือของฝ่ายจีนสำหรับ the “belt and road” Initiative อย่างเป็นระบบ โดยมีข้อเสนอและเหตุผลสำคัญ 2 ประการ คือ (ปรารภนา คงนาถ. 2558 : ออนไลน์) 1. The “Belt and Road” ได้เชื่อมโยงเอเชียกลาง เอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันตก แอฟริกาเหนือ และยุโรป เข้าด้วยกัน เพื่อให้ภูมิภาคเหล่านี้ได้แลกเปลี่ยนและสร้างประโยชน์ร่วมกัน ในการสร้างห่วงโซ่อุปทาน ห่วงโซ่ธุรกิจ ห่วงโซ่คุณค่า และการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยการสร้างระเบียงเศรษฐกิจระหว่างประเทศใหม่ และช่องทางการขนส่งคมนาคมที่สะดวก ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพสูงเพื่อประโยชน์สำหรับการพัฒนาประเทศที่ไม่มีทางออกทะเลและพื้นที่ทุรกันดาร อีกทั้งเป็นการช่วยลดต้นทุนการค้าการลงทุนและจัดการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ อันเป็นการผลักดันให้การรวมกลุ่มเศรษฐกิจความเสรีทางการค้าและการลงทุน ตลอดจนการเปิดตลาดซึ่งกันและกันของประเทศที่มีความประสงค์ตามเส้นทางสายนี้ให้มีระดับสูงยิ่งขึ้น โดยข้อเสนอดังกล่าวเป็นเหตุผลทางการเมืองและเศรษฐกิจ ถือเป็นการส่งสัญญาณว่าจีนต้องการสันติภาพ เปิดกว้างและต้องการหยิบบรรยากาศการพัฒนาให้กับเอเชียและโลก 2. The “Belt and Road” จะยึดถือความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นพื้นฐานและเป็นแกนหลัก พร้อมทั้งยึดถือการแลกเปลี่ยนบุคคลและวัฒนธรรมเป็นตัวหนุนสำคัญ โดยไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศในภูมิภาค ซึ่งฝ่ายจีนจะปฏิบัติตามหลักการร่วมหารือกับประเทศตามเส้นทางสายนี้ร่วมกันระดมความคิดเห็นและอาศัยความร่วมมือระหว่างกันผลักดันให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง โดยข้อเสนอดังกล่าวถือเป็นเหตุผลทางด้านสังคมและวัฒนธรรม และถือเป็นการส่งสัญญาณว่าจีน

จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในระดับประชาชนตามเส้นทางสายไหม วิสัยทัศน์และปฏิบัติการในการร่วมสร้างวงแหวนเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมและเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษ ที่ 21 โครงการจะเป็นประโยชน์แก่ทุกประเทศที่เข้ามาร่วมมือ จะสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ จะพัฒนาความร่วมมือในภูมิภาคจะสร้างความเข้มแข็งในการแลกเปลี่ยน และจะส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนาปลูกพินคินซีพเส้นทางสายไหมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการแผ่อิทธิพลและแสวงหาผลประโยชน์ของจีนด้วยการเชื่อมโยงกับภูมิภาคต่าง ๆ โดยจีนมีความมุ่งหวังกับกลุ่มอาเซียนอย่างมาก ว่านโยบายเส้นทางสายไหมเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์เข้าตะวันตก มุ่งลงใต้ หรือยุทธศาสตร์ 1 เขต 1 เส้นทาง (one belt and one road) ที่ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การเชื่อมโยงทางบก (silk road economic belt) เป็นการเชื่อมโยงประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเส้นทางสายไหมเดิม ประกอบด้วย 3 เส้นทาง ได้แก่

- เส้นทางที่ 1 เชื่อมโยงจีนกับเอเชียกลาง รัสเซีย และยุโรป
- เส้นทางที่ 2 เชื่อมโยงจีนกับอ่าวเปอร์เซีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ่านทางเอเชีย

กลาง และตะวันออกกลาง

- เส้นทางที่ 3 เชื่อมโยงจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเอเชียใต้

ข้อริเริ่มดังกล่าวเป็นการบูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการขยายการค้าในระดับภูมิภาค โดยจะมีการสร้าง eurasian land bridge อันเป็นการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ จีน-มองโกเลีย-รัสเซีย ระเบียงเศรษฐกิจ จีน - เอเชียกลาง - เอเชียตะวันตก และระเบียงเศรษฐกิจ จีน - อินโดจีน เป็นต้น

2.2 การเชื่อมโยงทางทะเล (maritime silk road) หรือ รู้จักกันดีในชื่อ “เส้นทางสายไหม ด้านเศรษฐกิจทางทะเลในศตวรรษที่ 21” (21 century maritime silk route economic belt) ถือเป็น ข้อริเริ่มที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านต่างๆ รวมถึงด้านการลงทุนระหว่างจีนกับประเทศในแถบภูมิภาคมหาสมุทร ได้แก่ อาเซียน โอเชียเนีย แอฟริกาเหนือ แปซิฟิก และมหาสมุทรอินเดีย โดยจะมีการสร้างระเบียงเศรษฐกิจ จีน - ปากีสถาน และระเบียงเศรษฐกิจ จีน - บังคลาเทศ - อินเดีย เป็นต้น

กล่าวได้ว่า เส้นทางสายไหมในยุคศตวรรษที่ 21 (one belt and one road) ถือเป็น ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจีน เพื่อแข่งขันกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของโลกตะวันตก จากความพยายามเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและแผ่อิทธิพลไปสู่ประเทศบนเส้นทางสายไหม เป็นการสร้างพื้นฐานเพื่อขยายอาณาจักรจีนให้ยิ่งใหญ่ โดยการหยิบยื่นข้อเสนอถึงความร่วมมือทางการเมือง

เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อร่วมกันสร้างสันติภาพ มิตรภาพ และประโยชน์ระหว่างกันกับประเทศต่าง ๆ ตามเส้นทางดังกล่าว เพราะหากการผลักดันของจีนประสบความสำเร็จ โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจีนจะมีเสาหลักค้ำจุนทั้งในด้านเงินทุน โครงสร้างพื้นฐานและการเงิน จนกระทั่งเงินฝืดขึ้นมาเป็นปัญามังกรได้อย่างสง่างาม ในฐานะ อภิมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก (ปรารภนา คณาค. ออนไลน์ : 2558)

โครงการ OBOR สะท้อนให้เห็นถึงการกลับมาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนนอกประเทศของจีน โดยเฉพาะในโครงการที่ขยายการเชื่อมโยงระดับภูมิภาค มีการจัดตั้งกองทุนใหม่ขึ้นมาอีกหลายกองทุนเพื่อสนับสนุนโครงการเป็นการเฉพาะ และบรรดาบริษัทและสถาบันต่างๆ ก็ออกมาสนับสนุนและประกาศแผนเพิ่มการลงทุนและให้กู้แก่โครงการภายใต้เส้นทางนี้อย่างรวดเร็ว หาก obor ประสบความสำเร็จในการสร้างโอกาสใหม่สำหรับการลงทุนและระดมแหล่งเงินทุนใหม่ ภาคเอกชนจีนจะได้รับประโยชน์จากสัญญาเพื่อออกแบบพัฒนาและดำเนินโครงการภายใต้ นโยบายนี้ โดยเฉพาะกับบรรดาธุรกิจจีนที่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลจีนในการแสวงโอกาสการลงทุนในกลุ่มประเทศ obor แต่บริษัทเอกชนจำนวนมาก ก็แสดง การสนับสนุนด้วยเช่นกัน การเชื่อมต่อที่เพิ่มขึ้นอาจสร้างตลาดใหม่ให้ภาคส่งออกของจีน ขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งพลังงานที่จีนต้องการอย่างมากด้วย นอกจากนี้เพิ่มอิทธิพลให้จีนในกิจการเศรษฐกิจโลกแล้ว โครงการนี้ยังจะเพิ่มโอกาสให้แก่จีนในการส่งออกเทคโนโลยี และกำลังการผลิตที่เหลือจากความต้องการภายในประเทศอีกด้วย วิสัยทัศน์ obor ให้ความสำคัญกับศักยภาพของการขยายความร่วมมือและการลงทุน เพื่อผลประโยชน์ของจีนและของบรรดาประเทศที่ระบบโครงสร้างพื้นฐานยังอยู่ในระดับด้อยพัฒนา การเพิ่มขึ้นของแหล่งเงินทุนเพื่อโครงสร้างพื้นฐานจะได้รับการต้อนรับ อย่างดีจากบรรดาประเทศตลอดเส้นทาง obor อย่างไรก็ตาม เพื่อให้โครงการนี้สามารถบรรลุพันธสัญญาที่จะพัฒนาแบบ “ได้กันทั้งสองฝ่าย” (win - win) นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่การไหลเวียนของเงินโครงการจะต้องมีความยั่งยืนไม่ก่อผลกระทบอันตราย และเกิดประโยชน์อย่างแท้จริงกับกลุ่มเป้าหมายของโครงการนั้นๆ (Inclusive Development International. มปป. : 4)

ว่าด้วยเรื่องประวัติศาสตร์ : นโยบายเส้นทางสายไหม

เป้าหมายสำคัญของนโยบายเส้นทางสายไหม

เส้นทางสายไหมศตวรรษ 21 เป็นโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งของโลก ที่จะมีส่วนช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าโลก การริเริ่มโครงการนี้จีนมีเป้าหมายทั้งด้าน

ภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ ประการแรก เศรษฐกิจจีนต้องการแรงกระตุ้นใหม่ ๆ ปัจจุบัน เศรษฐกิจจีนเติบโตลดลงต่ำกว่าร้อยละ 8 การเติบโตที่ต่ำลงอีกเป็นเรื่องที่เลี่ยงไม่ได้ ขณะเดียวกันกำลังการผลิตต่าง ๆ ของประเทศก็ล้นเกิน จีนจึงต้องการเครื่องยนต์ใหม่ที่จะมาช่วยขับเคลื่อน เศรษฐกิจ โครงการ obor จึงช่วยระบายกำลังการผลิต ของจีน ประการที่ต่อมา เส้นทางสายไหม จะช่วยสนับสนุนความต้องการด้านพลังงานของจีน เช่น โครงการ ท่อก๊าซในเอเชียกลาง โครงการ ทำเรื่อน้ำลึกในเอเชียใต้ และประการสุดท้ายคือ เป้าหมายของจีน ด้านภูมิรัฐศาสตร์ จีนต้องการ อาศัยการพัฒนาเศรษฐกิจมาสร้างเสถียรภาพในเอเชียกลาง ภูมิภาคที่เต็มไปด้วยความแปรปรวน ทางการเมือง แม้จีนจะปฏิเสธว่า obor ไม่ใช่ “โครงการมาร์แชล” ของจีน แต่การพัฒนาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในบรรดาประเทศตามเฉลี่ยเส้นทางสายไหม เป็นหนทางหนึ่งที่จะป้องกันความขัดแย้ง ในภูมิภาคนี้ การดำเนินโครงการ obor รวมทั้งการจัดตั้งธนาคารการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย (asian infrastructure investment bank- aiib) และกองทุนเส้นทางสายไหม (silk road fund) แสดงให้เห็นว่าจีนพร้อมที่จะมีบทบาทเต็มที่ในระดับโลกและภูมิภาค หลายสิบปีที่ผ่านมาจีนมี บทบาทเป็นประเทศผู้ตาม นโยบายต่างประเทศจีนคือก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจอย่างสันติ โดยเลี่ยง ไม่ทำตัวเป็นข่าวดัง จีนจึงเป็นประเทศสมาชิกชุมชนเศรษฐกิจโลกที่ไม่แสดงบทบาท (มติชน. 2559 : 345)

การบริหารจัดการของ obor ของจีน

obor ไม่ใช่สถาบัน และไม่ได้ดำเนินการด้วยการประสานงานขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง แต่เป็นโครงการที่ขับเคลื่อนโดยรัฐบาล และอยู่ภายใต้การดูแลของกลุ่มผู้นำเพื่อความคืบหน้าการพัฒนาโครงการ obor (the leading group for advancing the development of one belt one road) ซึ่งมีสมาชิกรวมถึงเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาล และมีประธานเป็น “จาง เกาลี” ผู้ซึ่งเป็นรองประธานาธิบดีประเทศจีน และเป็นสมาชิกคณะกรรมการประชากรการเมืองของพรรค คอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีนด้วย 8 บทบาท ที่ชัดเจนของกลุ่มผู้นำนี้แทบไม่เป็นที่รับรู้เลย แต่การที่ สมาชิกกลุ่มประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ระดับสูงดังกล่าวก็สะท้อนให้เห็นแล้วว่ากลุ่มนี้มีความสำคัญ เพียงไร ในสายตาของบรรดารัฐบาลสมาชิก จีนกำลังอยู่ระหว่าง การพัฒนาแผนงานรายภาคเป็น การเฉพาะ ทั้งภาคพลังงาน การเกษตร พืชภัยสิ่งแวดล้อม การศึกษาและความร่วมมือทาง วัฒนธรรมภายใต้โครงการนี้ อย่างไรก็ตาม เอกสารวิจัยทัศน์ OBOR ระบุว่า การพัฒนา ของ โครงการเป็นกระบวนการที่ยืดหยุ่นแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่และมีจีนทำหน้าที่ประสานประเทศ ต่าง ๆ ตลอดเส้นทาง obor “เพื่อหาข้อสรุปเรื่องตารางเวลา แผนที่นำทางและความสอดคล้องกัน โครงการพัฒนาระดับชาติและแผนความร่วมมือระดับภูมิภาค” พิจารณาจากธรรมชาติโดยรวมของ

OBOR อีกหลายตัวละคร ดูเหมือนจะเข้ามามีส่วนในโครงการอนาคตของ obor รวมทั้ง หน่วยงาน
รัฐจีนที่รับผิดชอบด้านการลงทุนนอกประเทศ หน่วยงานระดับชาติหรือรอง ๆ ลงไปของบรรดา
ประเทศเจ้าภาพ ผู้บังคับใช้กฎหมาย บริษัทสัญชาติจีน บริษัทร่วมลงทุนที่ไม่ใช่สัญชาติจีน สถาบัน
การเงินทั้งของรัฐและเอกชนหลากหลายและอื่น ๆ การคุ้มครองด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของ
obor รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของจีนประกาศว่า obor จะดำเนินการ “หาหรือ
อย่างกว้างขวาง” และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างโปร่งใสและเปิดกว้าง 10 วิสัยทัศน์ OBOR ระบุถึง
ภาระผูกพันแบบกว้าง ๆ ไว้จำนวนหนึ่ง รวมถึงการส่งเสริมโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ
เรียกร้องให้บริษัทที่ดำเนินการภายใต้ obor เข้าไปมีส่วนในเศรษฐกิจ การจ้างงานและวิถีชีวิตใน
ระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังระบุว่า การดำเนินโครงการควรส่งเสริมทิศทาง “สีเขียว” และ
“คาร์บอนต่ำ” คำนึงถึงผลกระทบในมิติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม
เนื่องจากมีตัวละครจากหลากหลายภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนดำเนินโครงการ
จึงไม่มีชุดของมาตรฐานหรือแนวทางที่ชัดเจนในการประยุกต์การดำเนินการด้านสังคมและ
สิ่งแวดล้อมหรือด้านอื่น ๆ ยิ่งไปกว่านั้น โครงการมีพันธะผูกพัน ที่จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย
และระเบียบภายในประเทศ เช่นเดียวกับพันธะต่อนโยบายและมาตรการคุ้มครองของบรรดาสถาบัน
เงินทุนและองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้องในแต่ละโครงการ ตัวอย่างเช่น หาก aiib ให้การสนับสนุนโครงการ
หนึ่งบนเส้นทาง one belt one road กรอบมาตรการด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของ aiib ก็จะถูก
นำมาใช้เช่นเดียวกัน ธนาคารเฉพาะด้านของจีนอย่างธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออกก็ต้อง
ปฏิบัติตามกฎหมาย และนโยบายภายในของแต่ละท้องถิ่นของโครงการการเงินสำหรับโครงการ
ภายใต้ obor โครงการภายใต้ OBOR ต้องการเงินหลายพันล้านดอลลาร์ในระยะอันใกล้นี้เงินทุน
เหล่านี้จะมาจากหลากหลายแหล่ง ซึ่งหลายแหล่งไม่ใช่แหล่งเงินทุนใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ธนาคาร
เฉพาะกิจของจีนรวมถึงธนาคารเพื่อการพัฒนาจีนได้ให้การ สนับสนุนการเงินกับหลายโครงการซึ่ง
ปัจจุบันเป็นโครงการอยู่บนเส้นทาง obor มานานกว่าทศวรรษแล้ว บรรดาธนาคารพาณิชย์จีนก็มี
บทบาทในหลายประเทศตลอดเส้นทางเช่นเดียวกับกองทุน รวมตราสารทุนและบริษัทด้านการ
ลงทุนของจีนจำนวนมาก นับแต่เปิดตัว obor องค์กรเหล่านี้ได้มีการตั้งกองทุนขึ้นใหม่และรับเงิน
สนับสนุนเพิ่มจากรัฐบาล หลายกองทุนตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการสนับสนุนการเงินเฉพาะแก่โครงการ
obor ที่รู้จักกันดีก็คือ กองทุนเส้นทางสายไหม จีนยังได้ประกาศอีกว่ามีแผนจะพิจารณา การขยาย
โครงการเงินช่วยเหลือต่างประเทศ ที่เน้นสนับสนุนโครงการด้านการคมนาคม พลังงานและ
โทรคมนาคมในประเทศตามเส้นทาง obor

การถ่วงดุลอำนาจสหรัฐอเมริกา

จีนมีความจำเป็นต้องถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐอเมริกาหลังจากที่ประธานาธิบดีบารัค โอบามา ประกาศใช้นโยบายปรับสมดุลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (pivot to asia) โดยมีเป้าหมายเพื่อขัดขวางจีน ไม่ให้ผงาดขึ้นมาเป็นอำนาจและเพื่อขยายอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคดังกล่าว โดยในช่วง 10 ปีก่อน ที่จะประกาศนโยบายนี้ สหรัฐอเมริกาได้เข้าไปทำสงครามในอิรักและอัฟกานิสถานและไม่ได้ให้ความสำคัญกับเอเชีย - แปซิฟิกมากนัก โดยเมื่อประมาณปลายปี ค.ศ. 2011 ต่อเนื่องกับต้นปี ค.ศ. 2012 ประธานาธิบดี โอบามาได้ประกาศปรับบทบาทในเอเชีย - แปซิฟิก ด้วยการขยายและกระชับบทบาทกับภูมิภาคนี้ สหรัฐอเมริกาได้เรียกการดำเนินการนี้ว่าการทวนกลับ (pivot) หรือการปรับสมดุล (rebalancing) เพื่อให้สหรัฐอเมริกาได้รับความน่าเชื่อถือจากประเทศในภูมิภาคมากขึ้น การปรับสมดุลครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการยับยั้งการขยายบทบาทของจีน ซึ่งมีศักยภาพในการครองความเป็นใหญ่ในภูมิภาคและท้าทายความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกา (Nils Svardh Weidel. 2012 : 5)

การประกาศใช้นโยบายปรับสมดุลในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก มีสาเหตุมาจากการที่สหรัฐอเมริกามีความกังวลเกี่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีน รวมถึงบทบาทของจีนที่เพิ่มขึ้นในเอเชียทั้งด้านการทหาร การทูต และความมั่นคง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะความเป็นมหาอำนาจของสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของสหรัฐอเมริกาในการเดินเรือในทะเลจีนใต้อย่างเสรี ซึ่งเป็นพื้นที่ผลประโยชน์ ที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา จึงทำให้สหรัฐอเมริกาต้องกลับมาบทบาทในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิกให้มากขึ้น (สุรชาติ บำรุงสุข. 2557 : 50 - 51)

การลดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

เพื่อลดความขัดแย้งในเรื่องข้อพิพาทในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ โดยนับตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 20 เป็นต้นมา จีนดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงที่แข็งแกร่งมากยิ่งขึ้นในทะเลจีนใต้ โดยการเพิ่มบทบาทของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและภูมิรัฐศาสตร์นั้นส่งผลให้ประเทศที่ยังมีข้อพิพาทกับจีน มองว่าเป็นจีนเป็นภัยคุกคามและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของจีน อย่างมาก ทั้งที่หลักการสำคัญของ obor ก็คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้าน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสันติ และความปรารถนาต่อโลกแห่งความกลมเกลียว (Feng Lu et al. 2017 : 187)

การพัฒนาเศรษฐกิจของจีน

จีนต้องการที่จะรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจในสถานะที่ความได้เปรียบที่จีนเคยมีได้เปลี่ยนแปลงไป เช่น ค่าแรงในจีนและค่าเงินหยวนที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้จีนต้องผลักดันรูปแบบ

เศรษฐกิจใหม่ โดยการดำเนินนโยบายก้าวสู่ระดับโลก (go global) ดังนั้น นโยบายเส้นทางสายไหมทางทะเล แห่งศตวรรษที่ 21 ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับภูมิภาคต่างๆ และนำเงินก้าวไปสู่การเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลก (Nils Svardh Weidel. 2012: 5)

จากเป้าหมายทั้ง 3 ข้อที่กล่าวมาข้างต้น คือ 1. การถ่วงดุลอำนาจสหรัฐอเมริกา 2. ความต้องการลดความขัดแย้งระหว่างประเทศ และ 3. การพัฒนาเศรษฐกิจของจีน จีนต้องการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ด้วยการใช้ soft power ผ่านนโยบายเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 นโยบายดังกล่าว มีลักษณะเป็นการใช้ soft power นำบนพื้นฐานการมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยการเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคม และพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการอำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน ส่งเสริมและสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจให้เกิดความใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้าง ความไว้วางใจระหว่างกัน พร้อมให้การสนับสนุนทางการเงิน โดยการก่อตั้งสถาบันการเงินเพื่อสนับสนุน การก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในประเทศต่าง ๆ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2560 : ออนไลน์)

การเตรียมความพร้อมในการรับมือด้วยของประเทศไทย

Position ไทยในเส้นทางสายไหม One Belt One Road

เส้นทางสายไหม one belt one road เป็นแนวคิดริเริ่มของประธานาธิบดี สี จิ้นผิง มาตั้งแต่ ปี 2013 ที่จะนำเส้นทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตมาขับเคลื่อนอย่างเป็นทางการ ซึ่งเมื่อวันที่ 14 พ.ค. 2016 จีนได้จัดการประชุม belt road forum for international cooperation โดยได้เปิดเผยรูปแบบเส้นทางดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องกับ 65 ประเทศ พร้อมทั้งเชิญผู้นำ 29 ประเทศ เข้าร่วมประชุม เพื่อร่วมกันสร้างความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม สำหรับจุดยืนของไทย นางอภิรดี ตันตราภรณ์ ให้ความเห็นว่า ทางกรจีนได้ให้ความสำคัญเส้นทางทั้งหมดเป็น 2 ส่วน คือ silk road และ china indochina connectivity ซึ่งไทยตั้งอยู่กึ่งกลางของอาเซียน แม้ไม่ใช่เส้นทางที่จีนผ่านแต่อยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่สามารถเชื่อมต่อเส้นทางไปยังเส้นทางสายไหม พร้อมตักตวงผลประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

ภาพรวมผลประชุมครั้งนี้เป็นอย่างไร

obor เป็นแนวคิดริเริ่มของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง มาตั้งแต่ปี 2013 การประชุมครั้งนี้เปรียบเสมือน grand opening จากเดิมเราจะเห็นภาพเป็นจุด ๆ แต่ในการประชุมครั้งนี้จีนได้วาดภาพร้อยเรียงเป็นเรื่องราวทั้งหมดขึ้น บนเส้นทาง obor มีประเทศที่เกี่ยวข้อง 65 ประเทศ จีนได้เชิญผู้นำ 29 ประเทศ ซึ่งเป็นครั้งแรกที่มีผู้นำจากทุกทวีปบนเส้นทางนี้มาร่วมประชุมเห็นการ

วางแผนมาสเตอร์แพลนที่ชัดเจน และการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม ในด้านการสร้างความเชื่อมโยง (connectivity) ด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ (infrastructure) ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ซึ่งจีนไปลงทุนให้ความช่วยเหลือหลายประเทศ แต่สิ่ง ที่น่าสนใจมากคือ ความเชื่อมโยงทางด้านนโยบาย เพราะกฎระเบียบและมาตรฐานต่าง ๆ ในแต่ละประเทศ จำเป็นต้องเชื่อมโยงให้กลมกลืนให้เป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้การไหลเวียนของสินค้าผ่านเส้นทางนี้ สะดวก รวดเร็ว ลดค่าใช้จ่าย ขณะที่ความเชื่อมโยงทางการค้ามองเรื่องการอำนวยความสะดวกทางการค้า (trade facilitation) เป็นหลักและความเชื่อมโยงทางการเงิน จีนตั้งธนาคาร aiib (asian infrastructure investment bank) ใส่เม็ดเงินลงทุนเข้ามาในอาเซียน

มุมมองของจีนที่มีต่อไทย

จีนมองภาพใหญ่ไม่ได้เจาะจงประเทศไทย ท่านสีจะพูดถึงเส้นทางทั้งหมดมองออกเป็น 2 ส่วนคือ silk road และ china - indochina connectivity เห็นชัดว่าเจาะเข้ามาอินโดจีน แน่นนอนว่าส่วนหนึ่งจะอยู่ ในอาเซียน ซึ่งตรงกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสร้างความเชื่อมโยงทางการค้า inclusivity ไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลังจุดยืนของไทยไทยอยู่ตรงกลาง มีถนน east - west corridor เชื่อมติดกับเวียดนามไปเมียนมา หรือเหนือ - ใต้ เชื่อมติดจากเวียดนามลงมา ผ่านจีนลงมาทางลาว มาไทย แม้ว่าไม่ได้อยู่บนเส้นทางแต่อยู่บน "จุดยุทธศาสตร์" เราวาง position นี้ ลงล็อกพอดี โดยเฉพาะเมื่อขยาย eastern economic 51 ประโยชน์ที่จะได้รับแน่นอนว่าจีนต้องหวังผลประโยชน์ต่อประเทศ แต่ว่าผลประโยชน์มันสอดคล้องกัน เราก็ได้เขาก็ได้ ไม่ได้มีอะไรเสียหาย ทุกประเทศมีโอกาสขึ้นกับว่าจะคว้าโอกาสนั้นอย่างไร ไทยสามารถทำการค้ากับทุกประเทศที่อยู่บนเส้นทางนี้ได้รวมไปถึงรัสเซียเชื่อมไปถึงยุโรปถึงอังกฤษ ขึ้นอยู่ที่ว่าจะเลือกว่าเส้นทางใดจะคุ้มทุนสำหรับสินค้าแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน

สรุป (Conclude)

โครงการเส้นทางสายไหม หรือ one belt one road ของจีนที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ นับเป็นอีกหนึ่งโอกาสของไทยที่จะขยายการค้าการลงทุนไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เชื่อมโยงสู่ตลาดโลกผ่านเส้นทางสายนี้ แม้ว่าไทยจะไม่ได้อยู่บนเส้นทาง one belt one road โดยตรง แต่ยังมีอีกหนึ่งโครงการที่เชื่อมต่อมาจาก one belt one road นั่นก็คือ china - indochina นอกจากนี้ ไทยยังตั้งอยู่แนวระเบียงเศรษฐกิจจีน - อินโดจีน ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของการเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนในภูมิภาค ทั้งนี้ จึงจำเป็นต้องเร่งกระชับความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ยุทธศาสตร์หุ้นส่วนเศรษฐกิจเจรจากับประเทศคู่ค้าให้เข้ามา

ลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรืออีอีซี ซึ่งได้รับการตอบรับ จากนักลงทุนเป็นอย่างมากพร้อมแสดงความสนใจเข้ามาลงทุนในอีอีซี โดยได้ชี้ให้เห็นว่า การมาลงทุนในอีอีซีสามารถใช้ประโยชน์จาก one belt one road ได้ เพราะไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ในภูมิภาค และยังขยายโอกาสไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ clmv ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม และเชื่อมโยงสู่ตลาดโลก ผ่านเส้นทาง one belt one road ไม่เพียงเท่านั้น ตามแนวเส้นทาง one belt one road จะยังทำให้เกิดตลาดใหม่ เกิดเมืองใหม่ เกิดศูนย์กลางการค้าใหม่ขึ้นมารองรับการค้าขาย ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งโอกาสที่ไทยจะได้รับประโยชน์ด้านการส่งออกสินค้าและบริการของไทยจะมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มอาหารไปยังเมืองใหม่ที่จะเกิดขึ้นตามแนวเส้นทางนี้ ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์จากเส้นทาง one belt one road แต่ละประเทศต้องมีการปรับกฎเกณฑ์และกฎระเบียบด้านการค้าให้สอดคล้องเป็นมาตรฐานเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติมัย ธนนาเคนทร์. (2559). นโยบายเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 ของจีน : ผลกระทบต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2560). One Belt and One Road: โอกาสและอุปสรรคสำหรับอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635149>. [10 มกราคม 2564]
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2557). กรุงแตก, พระเจ้าตากฯ และประวัติศาสตร์ไทย ว่าด้วยประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์นิพนธ์. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: มติชน.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2525). ประวัติศาสตร์นิพนธ์ตะวันตก. กรุงเทพฯ : มูลโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์ และ อาคม พัตยยะ. (2525). หลักฐานประวัติศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ดวงดีการพิมพ์.
- ชนกพร ทองตากรณ์. (2561). การวิเคราะห์นโยบายเส้นทางสายไหมในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ของจีน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://opac.library.mju.ac.th/opac2/BibDetail.aspx?bibno=342212>. [11 มกราคม 2564]
- มติชน. (2559). สี่จีนผิง : ยุทธศาสตร์การบริหารประเทศ. กรุงเทพฯ : มติชน

ปรารธนา คณาณ. (2558). นโยบายเส้นทางสายไหมในยุคศตวรรษที่21”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<https://image.mfa.go.th/mfa/0/yZ0EO327fd/nbt/nbt11/IS/11037.pdf>.
[15 มกราคม 2564]

สุรชาติ บำรุงสุข. (2557). **Pivot to Asia : นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อเอเชีย -
แปซิฟิก จุลสารความมั่นคงศึกษา**. กรุงเทพฯ : โครงการความมั่นคงศึกษา.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2560). **One Belt One Road : จีนกับการสร้างเส้นทางสายไหมทางบก
และทะเลขึ้นมาใหม่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.vijaichina.com/articles/632>. [8 มกราคม 2564]

Feng Lu. (2560). **Why China? The Economic Logic behind China’s One-Belt-One-
Road**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
file:///C:/Users/HP/Downloads/_book_edcoll_9789004330818_B9789004330818_013-preview.pdf. [8 มกราคม 2564]

นโยบายสาธารณะสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Public Policy for Low Income with State Benefit Card holders for Sustainable Development

นันทพันธ์ คดคง¹ นริศรา บำยุทธิ์² จุฑาทิพย์ ประดิพัทธ์นฤมล³ ภาสกร ดอกจันทร์⁴

Nanthaphan Kodkong, Narissara Bumyut, Chuthatip Pradipatnaruemol,
Phatsakon Donkjan

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้เป็นการอธิบายถึงการดำเนินนโยบายสาธารณะสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยอธิบายแยกเป็น 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านการเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมโดยไม่ละทิ้งด้านใดด้านหนึ่ง โดยมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงเพื่อขจัดปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อันเป็นวาระสำคัญแห่งรัฐ โดยมุ่งเน้นการจัดความยากจนอันเนื่องมาจากบริบทของสังคมอันเกิดจากความเหลื่อมล้ำ นับเป็นปัญหาที่เรื้อรังและหากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจังคาดว่าสังคมไทยจะยังคงมีปัญหานี้ต่อไปในอนาคต จึงเป็นที่มาของการสร้างระบบและ

Received: 2021-01-10 Revised: 2021-02-09 Accepted: 2021-02-11

^{1 2 3} หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, Doctor of Philosophy Program in Public Administration, College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University.

e-mail: nanthaphan.k@psru.ac.th

⁴ วิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม College of Local Management and Development, Pibulsongkram Rajabhat University.

e-mail: phat.mbu@gmail.com

กลไกในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อช่วยเหลือประชาชนและยังเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจในทางอ้อมอีกด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามเงื่อนไขในการแก้ไขปัญหาสังคมขนาดใหญ่ที่ต้องอาศัยอำนาจของรัฐบาลควบคู่กับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน ทั้งนี้บทสรุปของบทเห็นว่าการดำเนินนโยบายโดยใช้แนวทางการสร้างโอกาส 4 มิติ นั่นคือ การสร้างและส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมการประกอบอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงมีความจำเป็นต่อการกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ (Words): นโยบายสาธารณะ; บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This article describes the implementation of public policies for low-income people through the State Welfare Card towards sustainable development. Described separately as 3 The side is the economic, social and environmental aspects without neglecting any side. By focusing on improving the quality of life for the better, giving people access to social welfare TWe work together to eradicate poverty and reduce social inequality. Which is an important agenda of the state It focuses on eradicating poverty arising from the social context arising from the countless inequality. It is a chronic problem and if not seriously solved, it is expected that Thai society will continue to have this problem in the future. It is the source of the creation of a system and mechanism for setting public policies for It helps people and is also a tool to stimulate the economy in an indirect way. This is in line with the conditions for solving large social problems that require government power along with the creation of interaction between government agencies. Private agencies, entrepreneurs and the public sector However, the conclusion of the

chapter is that theImplement a policy using a 4-dimensional opportunity building approach, that is, creating and promoting employment. Occupational training and education Access to funding sources in the system And access to basic necessities for improving the quality of life Hence, it is necessary to continuously encourage action to improve the quality of life and create a sustainable development approach.

Keyword: Public Policy; State Benefit Card holders; Sustainable Development

บทนำ (Introduction)

ความเหลื่อมล้ำถือเป็นมหันตภัยที่ร้ายแรงอย่างหนึ่งของมวลมนุษยชนร่วมโลก ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจยังแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันอันประกอบด้วย ความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของรายได้และทรัพย์สิน ความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของการบริโภค และความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของการตัดสินใจทำการผลิต และการแบ่งสรรมูลค่าเพิ่ม อันเกิดจากการผลิต ซึ่งสิ่งที่ได้กล่าวมานั้นล้วนเป็นปัญหาที่แสดงออกถึงปัญหาความยากจน และยังคงปรากฏเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยความเหลื่อมล้ำเป็นบ่อเกิดหรือปัจจัยเสริมของอีกหลากหลายปัญหาในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งปัญหาการเมืองที่คุกรุ่นและปะทุเป็นระยะในรอบกว่าสิบปีหลังนี้ ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่เรื้อรังและหากไม่มีการแก้ไขอย่างจริงจังคาดว่าสังคมไทยจะยังคงมีปัญหานี้ต่อไปในอนาคต (สฤณี อาชวานันทกุล, 2554) ทางรัฐบาลก็พยายามลดช่องว่างของความยากจนให้เกิดการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันให้มากขึ้น ซึ่งนโยบายของภาครัฐที่ผ่านมาเน้นนโยบายเรื่องการแก้ปัญหาความยากจน (สถาบันพระปกเกล้า, 2559) ซึ่งได้ผลในบางระดับแต่ยังไม่ได้ลดความเหลื่อมล้ำอย่างแท้จริง เพราะคนจนแม้จะมีสภาพที่ดีขึ้นแต่ก็ยังไม่เกิดการลดช่องว่างของรายได้สูงสุดกับรายได้ต่ำที่สุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ประเทศไทยยังคงเผชิญหน้ากับความเหลื่อมล้ำที่ยังรากลึกลง สู่โครงสร้างทางสังคมอย่างปฏิเสธไม่ได้ รัฐบาลภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงได้มีการกำหนดมาตรการ

เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวท้ายที่สุดนั้นจึงได้เกิดโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยและลดภาระค่าครองชีพในสังคมสอดคล้องโดยตรงตาม แผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทาง เศรษฐกิจและสังคม การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทาง สังคมอย่างทั่วถึง การเสริมสร้างพลังทาง สังคม และการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยโดยเฉพาะประชากรร้อยละ 40 ของประเทศที่มี รายได้ต่ำที่สุดและผู้ด้อยโอกาส (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, ออนไลน์) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับ 12 ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ภายในสังคมพร้อมทั้ง ส่งเสริมการสร้างอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพบริการทางสังคมให้ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาและสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2560, ออนไลน์)

ดังนั้น แนวคิดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจึงมีลักษณะเหมือนกับ นโยบายประชานิยม ตรงที่ว่าเป็นนโยบายของรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการลดค่าใช้จ่ายของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ซึ่งจะเป็นนโยบายที่แอบแฝงกับการเมืองนั้นก็ไม่ว่าจะทราบได้ แต่ในระยะสั้นนั้นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่คือประชาชนกลุ่มยากจน ส่วนในระยะยาวนั้นผู้ได้รับประโยชน์ก็คือ กลุ่มการเมือง และผู้ที่เสียประโยชน์ก็กลับมาเป็นประชาชนทั้งประเทศอย่างที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างแน่นอน

ดังจะเห็นได้ว่า การยกระดับคุณภาพชีวิตที่ผ่านมาก็ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมา ทุกรัฐบาล แต่ในเรื่องของมาตรการดำเนินการนั้นก็จะมีบริบทที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับ การบริหารงานของรัฐบาลในยุคนั้นๆ ในรัฐบาลยุคของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีนโยบายบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ โดยออกมาช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย โดยผู้ที่ได้รับสิทธิ์นั้นจะต้องเป็นผู้ที่เข้าถึง เกณฑ์ข้อต่างๆที่ทางส่วนกลางได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ได้ในระดับหนึ่งสำหรับผู้ที่มิรายได้ ตลอดจนยังเป็นนโยบายฐานรากที่จะเสริมสร้างการลดความเหลื่อมล้ำด้านเศรษฐกิจได้ต่อไปในอนาคต

สำหรับบทความวิชาการในครั้งนี้ มีประเด็นที่จะศึกษาถึงสถานการณ์การดำเนินนโยบาย สาธารณะสำหรับสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และแนวทางการดำเนินนโยบาย

สาธารณะสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อนำเสนอสถานการณ์นโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในสังคมไทย

แนวคิดนโยบายสาธารณะ

สถานการณ์ความยากจนในสังคมไทยถือเป็นปัญหาที่ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นหนึ่งในนโยบายยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญในมาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ ถือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจน ตลอดจนกำหนดมาตรการที่เหมาะสมให้การพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

นโยบายสาธารณะสำหรับผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ปรากฏแนวคิดทฤษฎีนโยบายสาธารณะของรัฐบาล จากนักวิชาการของต่างประเทศและในประเทศ ได้แก่ Easton (1953) Greenwood (1965) Lasswell & Kaplan (1970) Sharkansky (1970) Anderson (1994) อาทิตย์ อุไรรัตน์ (2548) ศุภชัย ยาวะประภาส และปิยาพร หวังมาพร (2552) บุญทัน ดอกไธสง (2553) นักวิชาการหลายท่านกำหนดให้ต้องศึกษาการแนวทางการค้นหาปัญหาเพื่อกำหนดแผน แผนงานโครงการ กิจกรรม และการเลือกตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อนำไปเป็นสู่การปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้อง และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมและประเทศชาติ เพื่อเป็นแนวทางหรือข้อสรุปในการแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางการค้นหาการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติตั้งที่นภดล พูลสวัสดิ์ (2551) ได้อธิบายขั้นตอนการนำนโยบายสู่การปฏิบัติว่ามีลักษณะเป็นการจัดทำนโยบายย่อย เพื่อรองรับนโยบายใหญ่ เพื่อให้เป็นไปตามกลไกของนโยบายสู่การปฏิบัติ ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความสำคัญของนโยบาย ประกอบด้วยด้านต่างๆ พชรกันย์ เจริญชุตินันท์ และคณะ (2562) ดังนี้

1. ปัจจัยด้านนโยบาย
2. ปัจจัยด้านองค์การ
3. ปัจจัยด้านข้าราชการ

4. ปัจจัยด้านข้อมูลและกระบวนการติดต่อสื่อสาร

5. ปัจจัยด้านประชาชน

ในปัจจุบันรัฐบาลไทยได้มีการดำเนินนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อมุ่งเน้นความกินดีอยู่ดี และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศ ซึ่งได้ดำเนินนโยบายที่เรียกว่า “สวัสดิการแห่งรัฐ” โดยการช่วยเหลือเบื้องต้นในการลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันทั้งสวัสดิการต่างๆ ของกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม อาทิ กลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้พิการ เป็นต้น ผ่านเครื่องมือและกลไกของรัฐบาลที่เรียกว่า “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” โดยที่รัฐบาลดำเนินการคัดเลือกประชาชนที่เข้าเกณฑ์แล้วมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ ซึ่งในบัตรนั้นรัฐบาลจะโอนเงินให้จำนวนหนึ่งแล้วให้ประชาชนนำไปซื้อของใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยเหลือประชาชนและยังเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจในทางอ้อมอีกด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามเงื่อนไขในการแก้ไขปัญหาสังคมขนาดใหญ่ที่ต้องอาศัยอำนาจของรัฐบาลควบคู่กับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และภาคประชาชน เพื่อสร้างสรรค์โอกาสการเข้าถึงนโยบายสาธารณะใหม่ๆ ที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในกลุ่มดังกล่าว สะท้อนถึงการมอบโอกาสคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน เป็นการสะท้อนถึงบทบาทและหน้าที่ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น หนึ่งในแนวทางในการแก้ไขปัญหาจากการใช้นโยบายและมาตรการของภาครัฐแล้ว การสนับสนุนให้ผู้ประสบปัญหาความยากจนใช้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต และพัฒนาช่องทางการทำมาหากิน ให้รู้จักทำมาหากินให้เป็นและใช้จ่ายอย่างเหมาะสม จึงจะเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

แนวคิดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

โครงการประชารัฐสวัสดิการ เป็นนวัตกรรมในการช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ด้วยการให้มี

การขึ้นทะเบียนกระทรวงการคลัง จากนั้นจะออกเป็นบัตรสวัสดิการเพื่อช่วยในการลดค่าครองชีพ ทั้งการซื้อสินค้าและการเดินทาง

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ที่ เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศไทย เป็นโครงการที่รัฐบาลปัจจุบันใช้เพื่อ ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านการบรรเทาภาระค่าครองชีพด้วยวิธีต่างๆ ได้แก่ การลดค่าใช้จ่ายใน ชีวิตประจำวันและวงเงินสำหรับซื้อสินค้าต่างๆ ถึงแม้ว่ารัฐบาลได้ใช้งบประมาณจำนวนมาก เพื่อ ดำเนินนโยบายต่างๆ การในช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ประชาชน ทั้งนี้ความยากจน คือ สภาพการ ดำรงชีวิตของบุคคลซึ่งมีรายได้น้อยเพียงพอกับรายจ่าย และไม่สามารถจะบำบัดความต้องการทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ จนเป็นเหตุให้บุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับ มาตรฐานที่สังคมวางไว้ องค์การสหประชาชาตินิยามของความยากจนว่าเป็นสภาวะที่ทำให้ลายศักดิ์ศรีของ มนุษย์เพราะคนที่ ยากจนนั้นไม่มีทางเลือกและโอกาส ความยากจนจึงครอบคลุมถึงมิติที่หลากหลายตั้งแต่การ ขาด แคลนอาหารเสื้อผ้า การไม่มีน้ำสะอาด สุขอนามัย การเข้าไม่ถึงการรักษาพยาบาล การไม่ได้รับ การศึกษา การไม่มีที่ดินทำกิน การเข้าไม่ถึงเครดิต และการไม่มีงานทำ และยังหมายรวมถึง ความไม่ มั่นคง การไร้อำนาจและการถูกกีดกันออกจากชุมชนและสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของรัฐบาลได้คิดค้นบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นแนวทางใน การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือที่เราเรียกว่า “บัตรคนจน” โดยให้ดำเนินการครอบคลุมผู้มีรายได้น้อยทั้งประชาชนที่อยู่ในภาคการเกษตรและนอกภาค การเกษตร ซึ่งได้เริ่มดำเนินการ ในปี พ.ศ. 2560 (วิชาญ ทราโยอ่อน, 2560) บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะทำให้การช่วยเหลือจากภาครัฐถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยภาครัฐมีข้อมูลใน การติดตามประเมินการให้สวัสดิการในแต่ละประเภท และนำมาปรับปรุงการให้สวัสดิการให้ เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถ กำหนดค่าใช้จ่ายได้ตามสวัสดิการต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในการใช้จ่ายชำระ ค่าสินค้าและบริการในชีวิตประจำวันด้วย เงินสดเป็นหลัก ไปสู่ระบบการชำระเงิน อิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และที่สำคัญเป็นการผลักดันให้เกิดการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การ

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระ เงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ ของรัฐบาลที่มุ่งเน้น การ ดำเนินธุรกรรมทางการเงินให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และลดปริมาณเอกสารทางการเงิน เพื่อ เตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) แนวทางการช่วยเหลือประชาชนผ่านบัตร สวัสดิการแห่งรัฐนั้น รัฐบาลจะโอนเงินเข้าสู่บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ของผู้มีสิทธิทุกเดือนเพื่อนำไป ชำระค่าสินค้าและบริการ ผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือ ร้านค้าที่ร่วม โครงการ เกณฑ์ที่ใช้ระบุผู้มีสิทธิที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากโครงการบัตรคนจนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักๆ ได้แก่

- 1) รายได้ คือ ต้องมีรายได้ไม่เกินปีละ 100,000 บาท
- 2) ทรัพย์สิน เช่น มีเงินในบัญชีเงินฝากไม่เกิน 100,000 บาท
- 3) บ้านและที่ดิน เช่น บ้านขนาดไม่เกิน 25 ตารางวา หรือมีที่ดินเพื่อทำการเกษตรไม่เกิน 10 ไร่

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยวงเงินที่จะได้รับนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือประเภทผู้มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาทจะได้รับเงินช่วยเหลือ 200 บาท/คน/เดือน และประเภทผู้มีรายได้ไม่น้อยกว่า 30,000 บาท จะได้รับเงินช่วยเหลือ 300บาท/คน/เดือน นอกจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะนำไป ชำระเป็นค่าสินค้าและบริการตามวงเงินที่กำหนดได้แล้ว ยังสามารถนำมาเป็นส่วนลดในการซื้อก๊าซ หุงต้มเพื่อใช้ในครัวเรือนได้อีกในวงเงิน 45 บาท/คน/3 เดือน และสามารถนำไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารในการเดินทางได้ โดยนำไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารรถโดยสารประจำทาง/รถไฟฟ้า 500 บาท/คน/เดือน หรือไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารรถขส. 500 บาท/คน/เดือน และนำไปเป็นส่วนลด ค่าโดยสารรถไฟ 500 บาท/คน/เดือน ซึ่งวงเงินดังกล่าวนี้ไม่สามารถสะสมได้ในเดือนถัดไปและไม่สามารถนำไปแลกเป็นเงินสดได้ จากการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น (กรมบัญชีกลาง, 2561) ได้รายงานผล การดำเนินงานบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในรอบ 4 เดือนแรก (ตุลาคม 2560 – มกราคม 2561) พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิ ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในครั้งนี้มีถึง 11,469,185 คน แต่มีผู้มีสิทธิมารับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปแล้ว 10,924,192 คน จำนวน งบประมาณที่รัฐจ่ายผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปแล้ว 11,940 ล้านบาท

ทั้งนี้เป้าหมายที่แท้จริงในการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ยากจนหลุดพ้นจากความยากจนอย่างถาวร ด้วยการช่วยให้คนเหล่านี้มีแผนชีวิตที่จะพัฒนาตัวเองได้ อาทิ การมีงานทำ การฝึกทักษะอาชีพ การช่วยเหลือให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม เป็นต้น เพื่อช่วยทำให้คนมีเครื่องมือไปทำมาหากิน ขณะเดียวกันถือเป็นการสร้างความพร้อมในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน ถือเป็นการเน้นบูรณาการตามหลักคิดของมาตรการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการจัดการสวัสดิการสังคม

การขับเคลื่อนประเทศโดยใช้การกระจายอำนาจทางด้านเศรษฐกิจถือเป็นตัวแปรด้านหนึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจของประเทศที่อาจก่อให้เกิดความมั่นคง นำมาสู่การสร้างรายได้ และอาจก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความเป็นปรชานิยมมากขึ้นไปทุกวัน เพราะนั่นคือการจัดสวัสดิการในสังคมให้กับบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด การดำเนินการจัดสวัสดิการทางสังคมของรัฐบาลไทยนั้นจะมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับ การนำหลักแนวคิดการจัดการสวัสดิการของสำนักคิดใดมาเป็นรูปแบบในการบริหารจัดการ ซึ่งแนวคิดนั้นจะเป็นเพียงกรอบเส้นทางที่มีการการันตีถึงความสำเร็จมาบ้างในบางประเทศ และบางกิจกรรมที่ดำเนินการ ดังจะเห็นได้ว่าแนวคิดการจัดการสวัสดิการสังคมจะมีผลอย่างมากต่อการเป็นแนวคิดหลักในการทำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

การขับเคลื่อนนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย นับเป็นสวัสดิการสังคมที่ถือเป็นการสร้างหลักประกันทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งของสังคม ตามแนวคิดแบบสังคมนิยมประชาชนจะต้องได้รับหลักประกันนี้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ดังนั้นแนวคิดหลักของรัฐบาลสวัสดิการจึงมีรากฐานมาจากแนวคิดแบบสังคมนิยมที่ค่อยๆ ปรับให้คนมีความเท่าเทียมกัน ด้วยการเพิ่มพลังการผลิตและทำให้สินค้ามีมากพอ เพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน การแก้ไขปัญหาความจนและความเหลื่อมล้ำแบบสังคม เป็นหนึ่งในนโยบายยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญ และได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ ถือเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจน จึงมีทั้งการมอบบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อยจำนวน 11.4 ล้านคน ที่ได้มีการขึ้นทะเบียนกับ

กระทรวงการคลัง เพื่อจะกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืนในอนาคต การพัฒนาชีวิตและสังคมไทยอย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องมีต้นแบบที่เหมาะสม โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จึงเป็นโครงการที่จะช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาผู้มีรายได้น้อย ลดความเหลื่อมล้ำ จึงเป็นอีกมาตรการที่ประชาชนและสังคมไทยควรได้รับรู้และร่วมมือในอนาคต แนวคิดการจัดการสวัสดิการสังคม เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานของประชาชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยสามารถอธิบายแนวทางได้ตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) รัฐจัดสรรสวัสดิการให้เกิดความเท่าเทียมกัน ซึ่งครอบคลุมในด้านการเข้าถึงการบริการ สิทธิ และประโยชน์ต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์โดยไม่เลือกปฏิบัติ

2) รัฐมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและให้ผู้อยู่อาศัยเข้าถึงสวัสดิการและการดูแลเป็นกรณีพิเศษโดยผ่านเงื่อนไขนโยบายสาธารณะเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ การปรับปรุงระบบความคุ้มครองทางสังคม และระบบสวัสดิการให้เกิดความทั่วถึงและเป็นธรรม สำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ที่ยากจนหลุดพ้นจากความยากจนอย่างถาวร ด้วยการช่วยให้กลุ่มคนเหล่านี้มีแผนที่ชีวิตที่จะพัฒนาตัวเองได้ โดยมีเป้าหมายในการช่วยเหลือ 4 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 การมีงานทำ รัฐบาลจะจัดให้มี AO หรือ Account Officer เข้าไปช่วยดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ลงพื้นที่สำรวจ สอบถามถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้มีรายได้น้อยหรือไม่มีการทำงาน เพราะเหตุใด หากต้องการมีรายได้เพิ่ม มีงานทำ จะทำอย่างไร ถ้าคิดว่าทักษะในปัจจุบัน ยังไม่เพียงพอ อยากจะมีเพิ่ม สนใจเรื่องอะไรหรือต้องการแหล่งเงินทุน ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมไม่ใช่เงินนอกระบบจะต้องทำอย่างไร รวมทั้งไปดูสภาพความเป็นจริงว่าตรงหรือไม่กับที่ได้แจ้งไว้ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์หรือไม่ มีบ้านเองหรือไม่บ้านทรุดโทรมหรือไม่ เป็นต้น AO จะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ มีนายอำเภอเป็นประธานแต่งตั้งทีมขึ้นมา ในขณะที่กระทรวงการคลังก็จะมีคนของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและธนาคารออมสิน ซึ่งมีอยู่ในพื้นที่อยู่แล้วเช่นกันเข้ามาช่วย เมื่อ AO เก็บข้อมูลมาแล้ว จะมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาร่วมกันวางแผนชีวิตในการพัฒนาชีวิต จากนั้นจะเป็นการบูรณาการร่วมกันกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวง

การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มาร่วมกันพิจารณาในเรื่องงานและเรื่องคุณภาพชีวิต กระทรวงแรงงานมีข้อมูลอยู่แล้วว่าขณะนี้มียอดตราจ้างงานอยู่ 100,000 กว่าตำแหน่ง มีรายชื่อบริษัท นายจ้างไว้พร้อม ถ้าในต่างประเทศจะมี 7,000 ตำแหน่ง เมื่อ AO ไปสอบถามแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์พร้อม เช่น ได้เรื่องภาษาพร้อมจะไปต่างประเทศก็ไปได้เลย หรือถ้าภาษายังไม่พร้อมก็มีหลักสูตรเทรนเรื่องภาษาให้ก่อนไป หรือในประเทศก็รับได้เลยเมื่อคุณสมบัติพร้อม นั่นคือเรื่องของการมีงานทำ

มิติที่ 2 การฝึกทักษะอาชีพ จะมีโครงการฝึกอบรมอาชีพ เช่น หลักสูตรช่างชุมชน ซึ่งน่าสนใจมาก เพราะประเทศไทยมี 80,000 กว่าหมู่บ้าน ถ้า 1 หมู่บ้าน มีช่างอยู่ 1 คน คนคนนั้นก็จะมีอาชีพได้โดยจะมีเครื่องมือกลางให้อบรมหลักสูตร 60 ชั่วโมง ให้เป็นช่างเบ็ดเตล็ดและยังมีหลักสูตรอื่นๆ อีก ซึ่งสามารถรองรับได้ 2.4 ล้านคน

มิติที่ 3 การช่วยเหลือให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับผู้ที่ไม่อยากเป็นลูกจ้าง อยากทำอาชีพอิสระ มีกิจการของตนเอง ซึ่งกระทรวงการคลังมีธนาคารของรัฐที่พร้อมจะช่วย เช่น ธนาคารออมสิน ซึ่งมีโครงการสินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์ โครงการสินเชื่อ Street Food หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีสินเชื่อเพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้ง 2 ธนาคารได้เตรียมสินเชื่อโครงการไว้รองรับได้ราว 2.1 ล้านคน

มิติที่ 4 การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น โครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โครงการสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยธนาคารอาคารสงเคราะห์และกระทรวงการคลัง การออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบโดยกองทุนการออมแห่งชาติ

จาก 4 มิติที่กล่าวมา ได้แก่ เรื่องการมีงานทำ เรื่องการฝึกอาชีพ เรื่องการเข้าถึงแหล่งทุน เข้าสู่สินเชื่อที่เหมาะสมและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ทั้งหมดนี้จะทำให้คนมีเครื่องมือไปทำมาหากิน ขณะเดียวกันยังมีการเข้าไปดูในเรื่องความพร้อมในการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน เช่น เรื่องการออมเพื่อการเกษียณอายุ จะออมอย่างไรโดยกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เรื่องที่อยู่อาศัยจะมีโครงการบ้านคนไทยประชารัฐของกรมธนารักษ์ หรือของ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ มีสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นการมองในเรื่องคุณภาพชีวิตที่ครบวงจร

จากสิ่งที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าแนวคิดการจัดสวัสดิการทางสังคม มิได้เพียงแต่มุ่งเน้นให้ประชาชนเป็นผู้รับเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นการมุ่งเน้นให้ประชาชนมีทักษะในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมอาชีพหรือการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อนำเงินที่ได้จากการกู้ยืมมาต่อยอดในการประกอบอาชีพ โดยรัฐบาลไม่ได้แต่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในด้านนี้แต่เพียงผู้เดียวยังให้นาการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าว เพื่อเป็นการยุติปัญหาของการกู้ยืมระบบ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีและครบวงจรตามหลักแนวคิดที่ว่าด้วย การส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไม่เพียงแต่แจกเงินอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการแจกแหล่งทุน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง และให้ประชาชนเหล่านั้นได้มีโอกาสในการพัฒนาตัวเองอย่างยั่งยืนที่สุด

การพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้นจากเดิม หรือเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี โดยเฉพาะการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืน ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากอย่างมากในปัจจุบัน เพราะคำว่ายั่งยืน จะต้องแสดงให้เห็นถึง ความมั่นคง วัฒนาถาวร เปรียบได้กับนโยบายต่างๆที่รัฐบาลจัดสรรให้กับประชาชนนั้น จะต้องก่อให้เกิดการพัฒนา และถ้าเปลี่ยนแปลงไปแล้วนั้นโครงการที่ดีจะต้องมีการดำเนินการต่ออย่างยั่งยืน เพราะนั่นอาจหมายความว่าสิ่งนั้นดีแล้ว สิ่งนั้นถูกแล้ว เพียงแค่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์การสหประชาชาติให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนมาตั้งแต่ ช่วงปีพ.ศ. 2515 โดยมีการจัดการประชุมเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับโลกขึ้นเป็นครั้งแรก ที่กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศสวีเดน และในปีพ.ศ. 2526 ได้จัดตั้ง คณะกรรมาธิการโลกในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development) เพื่อทำการศึกษา เรื่องการสร้าง ความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา และต่อมาได้เผยแพร่เอกสารชื่อ Our Common Future เรียกร้องให้ชาวโลกเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีการพัฒนาที่ปลอดภัยต่อ สิ่งแวดล้อม เอกสารฉบับนี้มีส่วนสำคัญต่อการประชุม สหประชาชาติของโลก หรือ The Earth Summit ที่ กรุง ริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อปี พ.ศ. 2535 ซึ่งในการประชุมครั้งนั้นมีหนังสือ ประกอบการประชุมเล่มหนึ่งที่เรียกว่า Bruntland Report ให้คำนิยาม

การพัฒนาที่ยั่งยืน (การพัฒนาที่ยั่งยืน ออนไลน์, 2561) ไว้ดังนี้ การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความจำเป็นของคนยุคปัจจุบันโดยไม่ลด ชีตความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นของคนยุคต่อไป เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เริ่มต้นจากการประชุม สหประชาชาติ ครั้งที่ 2 ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล ในปี 1992 ประเทศสมาชิกต่างๆ ประชุมร่วมกันในหัวข้อว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาและได้เห็นชอบให้ประกาศหลักการแห่งสิ่งแวดล้อม และแผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) สำหรับทศวรรษ 1991–1999 และศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแผนแม่บทของโลกเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้าน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต่อมาได้มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) แม้ว่า MDGs จะดำเนินการสิ้นสุดไปแล้ว องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย ประกอบด้วย

เป้าหมายที่ 1 จัดความยากจนในทุกรูปแบบ

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และ สนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 สร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันให้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม และส่งเสริม โอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 5 บรรลุความเท่าเทียมระหว่างเพศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สตรีและเด็กหญิง 8

เป้าหมายที่ 6 สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่ ย่อมเยาและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และครอบคลุม และการจ้างงานเต็ม อัตรา และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9 สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทานและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริม การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียม

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ความต้านทาน และยืดหยุ่น ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ ผลกระทบ

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้มหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอื่นๆ อย่างยั่งยืน เพื่อการ พัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 15 ปกป้อง พืชพันธุ์ และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่า ไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดิน และฟื้นฟูสภาพดินและหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายที่ 16 สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน จัดให้มีการเข้าถึง ความยุติธรรมสำหรับทุกคน และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และมีความครอบคลุมในทุกระดับ

เป้าหมายที่ 17 เสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วนความร่วมมือ ระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ได้นี้จะต้องประกอบด้วย การวางแผนหรือเป้าหมายของการพัฒนา เพราะการพัฒนาจะต้องมุ่งเน้นและมีวัตถุประสงค์รองรับอย่างเป็นรูปธรรม หากการพัฒนาโดยไร้หลักแล้วนั้นย่อมหมายถึงการพัฒนาที่ไร้ประโยชน์ และอาจจะไม่ก่อให้เกิดความยั่งยืน การพัฒนาที่ได้กล่าวมาในข้างนั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนเท่านั้น แต่ก็เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนเพราะมีเป้าหมายของการพัฒนา ดังจะยกเปรียบเทียบกับการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของ

ประชาชน ให้อยู่ดีมีสุขนั้น ก็อาจมองเป็นคำพูดที่สวยงาม แต่การดำเนินการนั้นถ้าปราศจากตัวชี้วัด หรือ ความยั่งยืน ก็อาจจะเป็นเรื่องของการพัฒนาได้ในเพียงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น แล้วสุดท้ายก็สูญเปล่า แต่การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตประชาชนจะต้อง มีการวางแผนขั้นตอน การปฏิบัติเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดการประเมินผลกิจกรรมที่ดำเนินการตามขั้นตอนแต่ละขั้นให้เห็น ถึงผลสะท้อนกลับได้อย่างชัดเจนแล้วจึงดำเนินการในขั้นต่อไปได้ จนถึงระยะสุดท้าย ทั้งนี้ความ ยั่งยืนจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็จะต้องเกิดจากความต่อเนื่องด้วยเช่นเดียวกัน

การเปลี่ยนผ่านจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

พลวัตของการพัฒนานั้น ถือเป็นเรื่องที่ไม่มีความสามารถคิดวางแผนได้ เพราะสรรพสิ่งบน โลกล้วนได้รับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต การพัฒนาจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้ ทุกๆสรรพสิ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เพราะคำว่า “พัฒนา” ไม่สามารถจะมีสิ่งใดที่หยุด กันได้

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนระดับโลกสร้างขึ้นจากความสำเร็จของเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหัสวรรษก่อนหน้านี้ที่ประสานงานโดยสหประชาชาติและประเทศสมาชิก การรณรงค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษเริ่มขึ้นในพ.ศ. 2543 และสิ้นสุดในพ.ศ. 2558 เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมโดยมุ่งเน้นเรื่องขจัดปัญหา ความหิวโหย ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่ง สหัสวรรษโดยส่วนใหญ่ โดยประเทศไทยได้ใช้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นแนวทาง ให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การเพิ่มศักยภาพของประชาชนและชุมชน ประเทศไทยยังคงมี ส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของโลกด้วยการช่วยเสริมสร้างความสามารถของเพื่อนบ้านในการ บรรลุพันธกิจของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษและความพยายามในการพัฒนาในอนาคต ประเทศไทยได้แบ่งปันความเชี่ยวชาญที่ได้รับจากการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษกับ ประเทศอื่น ๆ โดยตรง ตลอดจนผ่านเวทีระดับภูมิภาค เช่น อาเซียน เป็นต้น การพัฒนาอย่างยั่งยืน ถือเป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการต่างๆที่สนับสนุนปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงมีส่วนเกี่ยวข้องกับความพยายามในการจัดการกับความยั่งยืนในประเทศไทยเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อมและความต้องการของมนุษย์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังเป็นไปตามหลักการสำคัญของวาระพ.ศ. 2573 และสามารถใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของโลก

การพัฒนาประเทศอย่างมีเป้าหมาย ถือเป็นเรื่องที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน นั่นคือ เป้าหมายการพัฒนาคน แต่การดำเนินการของนโยบายนั้นจะส่งผลให้บรรลุเป้าหมายจะมากหรือน้อยเท่านั้นเอง แต่การพัฒนาไม่เคยหยุดเลย แม้สักเสี้ยววินาทีเดียว จึงที่เกิดตามมามีแนวโน้มอาจเกิดเป็นสังคมสุขภาวะ หรือไม่นั้น ก็ขึ้นอยู่กับผู้กำหนดกิจกรรมนั้นๆ

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับบริบทการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพชีวิตถือเป็นเรื่องที่ทุกรัฐบาลได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จะเห็นผลมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกลยุทธ์การวางแผน และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลประโยชน์ แต่การจัดสวัสดิการนั้นจะต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรม สร้างสรรค์ และยั่งยืน กับประชาชนทุกกลุ่ม มิฉะนั้นจะไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินการที่ดี การจัดสวัสดิการแห่งรัฐถือเป็นเรื่องของการพัฒนาที่อาจจะก่อให้เกิดความยั่งยืนได้ในอนาคต เพราะผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นจะต้องไปตามเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนด เพราะถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีรายได้น้อย ย่อมได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ จากทางรัฐบาล จัดสรรมาให้ก่อนประชาชนกลุ่มอื่น การกำหนดนโยบายในส่วนนี้จึงถือเป็นเรื่องที่ท้าทายของฝ่ายบริหารเป็นอย่างมาก เพราะการพัฒนาที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ถ้ารัฐบาลใดสามารถดำเนินการได้รัฐบาลนั้นจะสามารถครองใจประชาชนได้อย่างแน่นอน

การนำนโยบาย แผนงาน และโครงการสู่การปฏิบัติสู่สังคมเป็นการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงเพื่อขจัดปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม อันเป็นวาระสำคัญแห่งรัฐ สำหรับในประเทศไทยนั้นแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแนวคิดที่อยู่ภายใต้กรอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความ

มีอิสระในการกำหนด ชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองตอบต่อความต้องการ การต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ บัณฑิตสวัสดิการแห่งรัฐมีความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถเชื่อมโยง 3 ด้าน ได้แก่

ด้านเศรษฐกิจ การบริหารจัดการทางด้านเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดความมีเสถียรภาพ การพัฒนาและกระจายโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการสนับสนุนจากบัณฑิตสวัสดิการแห่งรัฐ เช่น การลดภาระค่าครองชีพ บัณฑิตสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และค่าเดินทางของผู้มีรายได้น้อย ตลอดจนการสนับสนุนให้ผู้มีสิทธิมีโอกาสฝึกทักษะการสร้างงานทำตามความถนัดของตน ถือเป็นการสร้างรายได้ลดการพึ่งพิงจากหน่วยงานภาครัฐได้อีกทางหนึ่งด้วย

ด้านสังคม สวัสดิการแห่งรัฐนี้ เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนไทยในกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคม ทุกกลุ่มได้รับความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกันในหลายๆ ด้าน นโยบายปฏิรูปประเทศไทยไม่เพียงแต่การช่วยเหลือในเบื้องต้นที่ประสงค์จะลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของผู้คนด้วย การช่วยเหลือระยะที่ 2 ถือเป็นมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัณฑิตสวัสดิการแห่งรัฐ โดยไม่ได้เป็นการ

ให้เงินช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว แต่พัฒนาให้ทีมงานทำมีทักษะฝีมือและมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2561) เน้นการช่วยเหลือลดภาระค่าครองชีพแก่ผู้มีรายได้น้อยผ่านวงเงินสวัสดิการเบื้องต้น ทั้งค่าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น ค่าซื้อก๊าซหุงต้ม ค่ารถโดยสารไม่ว่าจะเป็นรถเมล์รถไฟฟ้าและรถไฟเน้นการ “พัฒนาคุณภาพชีวิต” แก่ผู้มีรายได้น้อย ใน 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรมและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน (สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล , 2561) สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ ในเรื่องของปัญหาความไม่เท่าเทียมในการได้รับสิทธิ การสวมสิทธิลงทะเบียนในชื่อผู้อื่นและได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ ได้รับวงเงินส่วนลดค่าก๊าซหุงต้ม 45 บาทต่อเดือน รวมไปถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและค่าเดินทางของผู้มีรายได้น้อย เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุและค่าเดินทางไปรับการรักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับสุขภาพ

ด้านสิ่งแวดล้อม การบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพและสมดุล การบริหารจัดการน้ำและการสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการรับมือกับผลกระทบ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ

ทั้งนี้การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นการสร้างความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์กันโครงการพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมเพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปในระดับที่ยังรักษาความสมดุลที่ดีทำให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติ โดยไม่ทำลายล้างอย่างที่ผ่านมาและยังทำกันอยู่หลายแห่ง ให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน อยู่ดีกินดีและอยู่เย็นเป็นสุข ตลอดจนการคำนึงหุ้นส่วนความร่วมมือและการปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ถือเป็นเป้าหมายหลักต่อการส่งเสริมและบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เกิดผลสัมฤทธิ์

การพัฒนาแบบองค์รวม ถือเป็นการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกมิติ เพราะการพัฒนาที่ดีจะต้องพัฒนาทุกอย่างไปพร้อมๆ กัน ไม่ใช่เพียงแค่เจาะลึกไปด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น การศึกษาปัจจัยต่างๆ ตามมิติสภาพแวดล้อม มาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบเพื่อกำหนดนโยบายถือเป็นสิ่งที่ควร

กระทำเป็นอย่างมาก การศึกษาบริบทในสิ่งที่เราจะพัฒนานั้นถือเป็นการมองเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน

บทสรุป

การดำเนินนโยบายสาธารณะบัตรสวัสดิการแห่งรัฐถือเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย โดยใช้มาตรการความช่วยเหลือด้านการเงินด้วยการใช้บัตรเติมเงินสวัสดิการแห่งรัฐซึ่งเป็นเครื่องมือเชื่อมต่อถึงประชาชนที่ลงทะเบียนไว้ซึ่งสภาพการณ์ในการดำเนินนโยบายเป็นการให้ความช่วยเหลือโดยใช้แนวทางการสร้างโอกาส 4 มิติ นั่นคือ การสร้างและส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมการประกอบอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ถือเป็นการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและลดความเหลื่อมล้ำ ภายใต้บริบทการดำเนินนโยบายสาธารณะ ที่สอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ต่างเน้นแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ ระหว่างผู้มีรายได้น้อยกับผู้ที่มีรายได้สูง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรตระหนักเร่งดำเนินการขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจฐานราก ด้านสังคม และด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมโดยไม่ละทิ้งด้านใดมิติหนึ่งไว้ข้างหลัง จึงเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- การพัฒนาที่ยั่งยืน ออนไลน์. (2561). คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา : [http://sudsec.nida.ac.th/main/images/books/Inside
%20A%20CALL%20TO%20ACTION.pdf](http://sudsec.nida.ac.th/main/images/books/Inside%20A%20CALL%20TO%20ACTION.pdf). [30 พฤศจิกายน 2563]
- นภดล พูลสวัสดิ์. (2551). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2553). ขอบข่ายรัฐประศาสนศาสตร์ยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : : ปัญญาชน.
พัชรกันย์ เจริญชุตินันท์ และคณะ. (2562). นโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย
ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. วารสารมหาจุฬาริชาการ. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 หน้า 333-347.
- วิชาญ ทรายอ่อน. (2560). โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-014.pdf>.
[30 พฤศจิกายน 2563]
- ศุภชัย ยาวะประภา และปิยาพร หวังมาพร. (2552). นโยบายสาธารณะไทย : กำเนิด
พัฒนาการและสถานภาพของศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฑาทอง.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2559). รายงานผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความพึง
พอใจต่อการบริการสาธารณะ และการทำงานของหน่วยงานต่างๆ พ.ศ. 2559
และสรุปผลการสำรวจ พ.ศ. 2546-2559. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สุทธิดา ศิริบุญหลง. (2554). การพัฒนาแบบยั่งยืน : กระบวนการกระทำทางเศรษฐกิจสังคม
(metabolism) และการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติเชิงสร้างสรรค์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา
: <http://www.oocities.org/tokyo/dojo/6860/suthida.htm>. [30 พฤศจิกายน
2563]
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2554). ความเหลื่อมล้ำฉบับพกพา : แนวคิดหลักว่าด้วยความเหลื่อมล้ำ.
(พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี : เป็นไท พับลิชชิง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). รายงานการวิเคราะห์

สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี 2558. กรุงเทพฯ :

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักพัฒนาฐานข้อมูล
และตัวชี้วัดภาวะสังคม.

อาทิตย์ อุไรรัตน์ (2548). บทบาทข้าราชการในการกำหนดนโยบาย เอกสารประกอบการสอนชุด

วิชา นโยบายสาธารณะและการวางแผน หน่วยที่ 1 นโยบายสาธารณะ. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Anderson, J. E. (1994). **Public Policy Making**. New York : Houghton Mifflin.

Easton, D. (1953). **The Policy System**. New York : Knopf.

Greenwood, W. T. (1965). **Management and Organizational Behavior : An**

Interdisciplinary Approach. Ohio : South Western.

Lasswell, H. D., & Kaplan, A. (1970). **Power and Society**. New Flaven : Yale

University.

Sharkansky, I. (1970). **Environment, Policy Output and Impact: Problem of**

Theory and Method in the Analysis of Public Policy. Sharkansky, I.

(Ed.), **Policy Analysis in Political Science**. Illinois: Markham.

การเติบโตของนักศึกษาจีนและความหลากหลายของหลักสูตรการศึกษา
ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
The Growth of Chinese Students and the Diversity of Educational
Programs Offered By Educational Institution
of Higher Education in Thailand

Li Yang¹ วราภรณ์ ไทมา²
Li Yang, Waraporn Thaima

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวม เหตุปัจจัยในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาจีนในประเทศไทย ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ และเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจีนในแต่ละหลักสูตรตามเกณฑ์ ISCED 2013 จากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยในประเทศไทยจีนมีการแข่งขันเข้าศึกษาต่อสูงอย่างต่อเนื่อง จึงไม่เพียงพอต่อปริมาณของนักศึกษาจีน นอกจากนี้ด้วยนโยบาย Go West ทำให้บางครอบครัวเริ่มส่งเสริมให้ลูกเรียนต่อต่างประเทศ ปัจจุบันดังกล่าวเรียกว่าปัจจัยผลัก และปัจจัยดึงดูด นั่นคือ ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ตลาดแรงงาน และการปรับตัวของหลักสูตรของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาตามเกณฑ์ ISCED 2013 พบว่า โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาจีนนิยมศึกษาต่อด้านการบริหารและกฎหมายมากที่สุด รองลงมาคือด้านการศึกษา โดยนักศึกษาจีนนิยมศึกษาต่อระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในมหาวิทยาลัยเอกชน และนิยมศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ และมหาวิทยาลัยรัฐในกำกับ โดยเน้นที่ด้านบริหาร และด้านสะเต็มศึกษา (STEM)

Received: 2020-12-19 Revised: 2021-01-13 Accepted: 2021-01-13

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Graduate College of Management, Sripatum University. e-mail: 396420995@qq.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม Lecturer in Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Graduate College of Management, Sripatum University

คำสำคัญ(Keywords): นักศึกษาจีน; ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด; สถาบันอุดมศึกษา; หลักสูตรนานาชาติ

Abstract

The objectives of this study are to explore the motivation of Chinese students on choosing Thailand's international program as an educated degree destination, to learn guidelines of international program management, and to do a comparative study on the number of student admission in each program under the ISCED 2013 framework. There are found that the competition of mainland china's student entering local university increases exponentially. The number of seat availability becomes more limited. Furthermore, with a "Go West Policy", some families begin to let their children going aboard. This is called a push factor. Pull factors are a geographical factor, labor market, and curriculum adaption of the institution. By evidence and ISCED 2013, it is also found that most of Chinese student register in Business Administration and Law program, while specific educational programs come as a second rank. Undergraduate and graduate programs in private universities are the most popular choices for Chinese students, while the Ph.D. program in Panyapiwat Institute of Management and autonomous university are chosen as a priority. Management and STEM program are the top of lists.

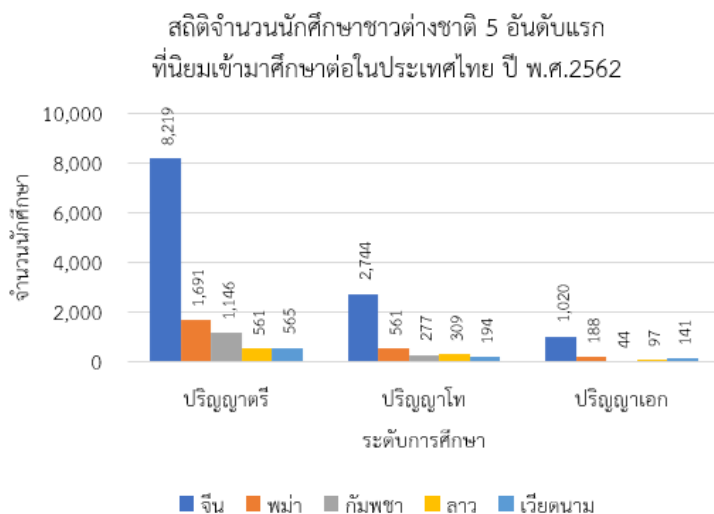
Keywords: Chinese Student; Push and Pull Factors; Thai Higher Education Institutions; International program

บทนำ (Introduction)

การศึกษานานาชาติโลกาภิวัตน์ หรือ **Globalization based Education** คือ การเชื่อมโยงโลกด้วยการศึกษาทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ นวัตกรรม ทำให้การพัฒนาศึกษาทั่วทุกมุมโลกอยู่บนมาตรฐานเดียวกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2560) ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาเป็นอย่างมาก เห็นได้จากนโยบายหลักที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน คือ 1) นโยบายยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) 2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และ 3) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ของสภาการศึกษาแห่งชาติ การวางนโยบายดังกล่าวเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ทั้งในด้านการผลิต พัฒนาคน และสร้างสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างรอบด้าน ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนากระแสหลักในด้านการเปิดรับการเข้ามาศึกษาต่อของ นักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาชาวจีน

ในปัจจุบันเห็นได้ว่าประชาชนชาวจีนต่างเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ในปี พ.ศ.2562 พบว่า ชาวจีนนิยมเข้ามาศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมากที่สุด โดยระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 47.31 ระดับ ปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 50.62 และระดับปริญญาเอกคิดเป็นร้อยละ 46.70 รองลงมาคือประเทศ ในอาเซียน ได้แก่ พม่า กัมพูชา ลาว และเวียดนาม ดังรูปที่ 1

ที่มา : (ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา, 2562)

รูปที่ 1 สถิติจำนวนนักศึกษาชาวต่างชาติ 5 อันดับแรก
ที่นิยมเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ปี 2562

อย่างไรก็ตามในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา มีนักศึกษาจีนสมัครเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา เป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push and Pull Factors) ผสมผสานกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนฉับพลันทางดิจิทัล หรือ Digital Disruption (พิชญ์สินี มะโน, 2562) ทำให้นักศึกษาไทยลดลง สถาบันต่างๆ จึงเห็นโอกาสในการเติบโต จึงมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเพื่อรองรับนักศึกษาจีน

อย่างต่อเนื่องทั้งในหลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยแต่ละมหาวิทยาลัยจะมีการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติที่แตกต่างกันไปภายใต้กฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งนอกจากจะมีการบริหารจัดการด้านหลักสูตรแล้ว การทำการตลาดก็เป็นสิ่งสำคัญ (Starck & Zadeh, 2013: 5-9)

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงการเติบโตของนักศึกษาจีนและความหลากหลายของหลักสูตรการศึกษาของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ผู้นิพนธ์จึงได้ศึกษา รวบรวม เหตุจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาจีนในประเทศไทย ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ และเปรียบเทียบจำนวนนักศึกษาจีนในแต่ละหลักสูตรของแต่ละมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยตามเกณฑ์ ISCED 2013 (UNESCO Institute for Statistics, 2015) โดยศึกษาจากเอกสาร บทความวิชาการ บทความวิจัย เอกสารทางสื่อออนไลน์ ผลจากการศึกษาดังกล่าวจะทำให้เห็นลักษณะทางสังคมและการปรับตัวทางการศึกษาภายใต้การพัฒนาเมืองและข้อจำกัดด้านการศึกษาของประชาชนชาวจีนในประเทศจีน และทำให้เห็นแนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรของแต่ละสถาบันการศึกษาในประเทศไทยเพื่อให้เกิดจุดเด่นหรือจุดขายที่มีต่อนักศึกษาต่างชาติ รวมไปถึงถึงนักศึกษาไทยที่มีจำนวนลดลงจากภาวะปัญหาการเปลี่ยนฉันทานทางดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้การศึกษาเห็นถึงแนวโน้มสาขาแรงงานในอนาคตได้อีกด้วยเนื่องจากประเทศจีนถือได้ว่าเป็นประเทศมหาอำนาจ สาขาแรงงานที่มีการเรียนต่อมากอาจบ่งบอกถึงภาวะการมีงานทำในอนาคตภายใน

แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาจีนในประเทศไทย

การเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาจีนในประเทศไทยมีอัตราเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในปีพ.ศ. 2560 - 2561 มีนักศึกษาจีนที่เป็นนักศึกษาใหม่เข้ามาเรียนในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 52.44 และ ร้อยละ 56.00 ตามลำดับ (ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา, 2561) ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push and Pull Factors) (Castles & Miller, 2009)

ปัจจัยผลักดัน (Push Factor) ที่เห็นได้ชัดคือ การแข่งขันเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในประเทศจีน หรือ “เกาเข่า” อยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ทำให้เด็กที่สอบไม่ติดเลือกที่จะออกไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย (ไทยรัฐออนไลน์, 2562; จิตรภณ ภูมิณัฐมงคล และ อติลล่ำ พงศ์ยี่หล้า, 2559, หน้า 39) นอกจากนั้นนโยบาย Go-West ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง

ของนโยบายหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง (One Belt, One Road) ของประเทศจีนที่มีการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ในเขตภาคตะวันตกเพื่อให้เป็นที่รองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมจากทางภาคตะวันออก ส่งผลให้นักศึกษาจีนที่มีภูมิลำเนาเดิมที่นั่นต่างออกมาหาความรู้ที่เป็นวิวัฒนาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อกลับไปประกอบอาชีพในภูมิลำเนาของตน

ในขณะเดียวกัน ปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) ที่ทำให้นักศึกษาจีนเลือกที่จะเข้ามาเรียนต่อในประเทศไทยมีหลายประการ คือ 1) ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประเทศไทยอยู่ไม่ไกลจากประเทศจีน และสภาพภูมิอากาศบางมหาวิทยาลัยคล้ายกับประเทศจีน เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ขอนี้จึงเป็นเหตุผลที่นักศึกษาจีนให้ความสำคัญที่สุด (จิตรภณ ภูมิฉัตรมงคล และ อติลา พงศ์ยี่หล้า, 2559, หน้า 44) 2) ตลาดแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของอาเซียนในด้านภูมิศาสตร์ และยังเป็นคู่ค้าทางการลงทุนกับประเทศจีน ในขณะที่ค่าครองชีพค่อนข้างต่ำ ทำให้นักศึกษาจีนบางกลุ่มนิยมเรียนภาษาไทย และหางานทำต่อในประเทศไทยหลังจากจบการศึกษา (Yang & กมลทิพย์ คำใจ, 2560, หน้า 76) 3) นโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการศึกษา มีโครงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาไทย-จีน 4) การร่วมลงทุน (Take Over) ของชาวจีนในมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยทำให้สามารถดึงดูดนักศึกษาชาวจีนเข้ามาศึกษาต่อได้มากยิ่งขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยเกริก และ 5) ภาวะปัญหาการเปลี่ยนฉับพลันทางดิจิทัล ส่งผลให้จำนวนนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยลดน้อยลง สถาบันอุดมศึกษา จึงเร่งปรับตัวเพื่อเปิดรับนักศึกษาต่างชาติมากขึ้น ทั้งเปิดวิทยาลัยนานาชาติ เปิดหลักสูตรที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน การจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง หรือ MOU กับมหาวิทยาลัยในประเทศจีน มีการประชาสัมพันธ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านตัวแทน (agency)

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าแรงจูงใจการเข้าศึกษาต่อของนักศึกษาจีนมาจากปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push and Pull Factors) อย่างเห็นได้ชัด โดยปัจจัยผลักดันมาจากข้อจำกัดด้านการรับจำนวนนักศึกษาของสถาบันการศึกษาในเมืองใหญ่ของประเทศจีนและการออกไปแสวงหาความรู้หรือวิวัฒนาการใหม่ๆ ของชาวจีนวัยหนุ่ม-สาว ภายใต้การพัฒนาเมืองจากนโยบาย Go-West ในขณะที่ปัจจัยดึงดูดมาจากการที่ประเทศไทยมีจุดเด่นในด้านลักษณะทางภูมิศาสตร์ทั้งด้าน ที่ตั้ง ตลาดแรงงานและสภาพเศรษฐกิจ นโยบายการพัฒนาเมืองที่ดึงดูดชาวต่างชาติ รวมไปถึงการประสบปัญหาจากการที่นักศึกษาไทยลดลงจากภาวะปัญหาการเปลี่ยนฉับพลันทางดิจิทัล

แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แบ่งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยออกเป็น 3 ประเภทหลัก คือ 1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยรัฐจำกัดรับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยรัฐในกำกับ และ มหาวิทยาลัยรัฐไม่จำกัดรับ 2) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยเอกชน และสถาบันเอกชน และ 3) สถานศึกษานอกสังกัดฯ เช่น สถาบันการbinพลเรือน อย่างไรก็ตามเพื่อให้การบริหารจัดการระบบการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดมาตราสำคัญไว้ เช่น 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 หมวด 5 (การบริหารและจัดการศึกษา) ส่วนที่ 3 (การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน) มาตราที่ 43-46 มีสาระสำคัญคือ ให้ความสำคัญทั้งในด้านการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบบริหาร มีเสรีภาพทางวิชาการ โดยต้องมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และ 2) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยมีเนื้อหาสำคัญคือ ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562) โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กล่าวว่า สถาบันการศึกษาต้องมีการประกันคุณภาพภายใน นั่นคือการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและ/หรือหน่วยงานต้นสังกัด และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก นั่นคือการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยต้องเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554) ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนย้ายของนักศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจำเป็นมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก สถาบันอุดมศึกษาต้องมีมาตรฐานภายใต้ความแตกต่างของสถาบัน เพื่อผลิตแรงงานที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งสถาบันต้องมีการตรวจสอบได้ โปร่งใส ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรนานาชาติ เนื่องมาจาก

มหาวิทยาลัยต่างๆ แข่งขันในเรื่องการเปิดหลักสูตรเพื่อดึงนักศึกษาต่างชาติมากยิ่งขึ้น บางครั้งจึงเกิดการร้องเรียนในกรณีที่หลักสูตรไม่มีมาตรฐานเพียงพอ

องค์ประกอบของหลักสูตรนานาชาติประกอบไปด้วย 1) การบริหารงานมีความเฉพาะตัวทั้งในด้านบุคลากร การเงิน และการประกันคุณภาพหลักสูตร 2) หลักสูตรมีความเป็นสากล ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ และมีการเทียบโอนหน่วยกิตได้ 3) นักศึกษามีความหลากหลายของเชื้อชาติ ไม่จำกัดเฉพาะคนไทย 4) ผู้สอนมีคุณวุฒิที่ดีและมีความหลากหลายของเชื้อชาติ 5) กิจกรรมในหลักสูตรมีความสร้างสรรค์สร้างเสริมประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และ 6) สิ่งอำนวยความสะดวกมีความพร้อม (จรัญญา เทพพรบัญชากิจ, 2556, หน้า 38) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาวิจัยของ วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์ และ วราภรณ์ คล้ายประยงค์ (2553) พบว่าองค์ประกอบในการบริหารงานด้านการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ 1)การบริหารหลักสูตร 2)การบริหารงานทั่วไป 3)การบริหารงานบุคคล 4)การบริหารงบประมาณ และ 5)การบริหารอาคารสิ่งแวดลอม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลด้านเป้าหมายของแผนดำเนินงาน และदानผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในระดับสูง โดยการบริหารงานทั่วไป การบริหารงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารหลักสูตร สามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลการจัดการหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาได้ดี

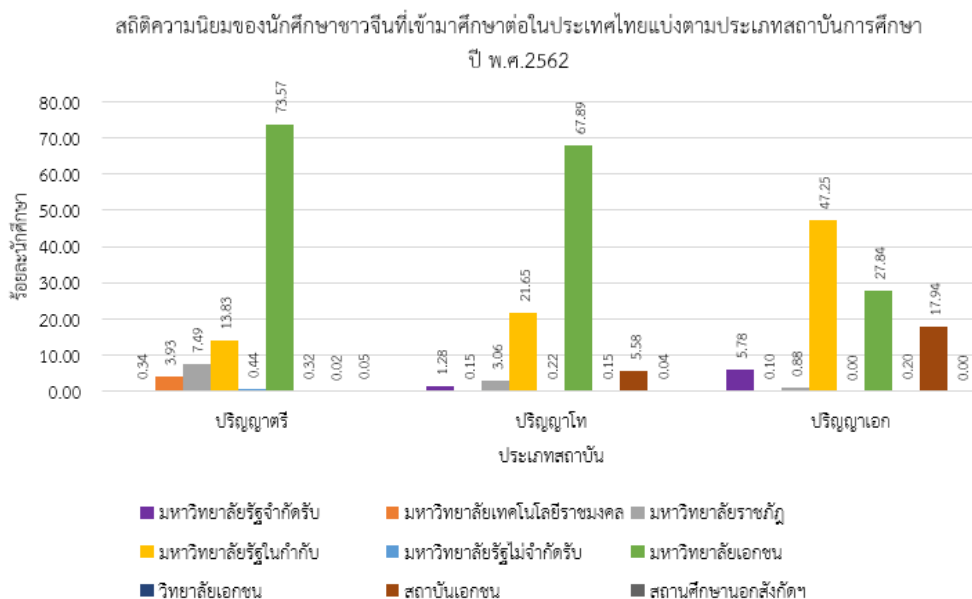
อย่างไรก็ตามการบริหาร 5 ด้านดังกล่าวสอดคล้องกับการเสนอแนวทางของจรัญญา เทพพรบัญชากิจ (2556) เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัยเอกชน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ จะกล่าวถึงด้านการบริหารหลักสูตร โดยต้องมีหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของตลาด และควรมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในสากล อาจมีการพัฒนาร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ 2) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา หรือการบริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยต้องมีการกำหนดทิศทางการพัฒนา โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพและหาจุดแข็งของตนเองเพื่อให้เป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทาง นอกจากนี้มหาวิทยาลัยยังสามารถพัฒนาตนให้เป็นที่รู้จักในระดับสากลโดยการซื้อต้นแบบ (Franchise) จากสถาบันต่างประเทศที่มีชื่อเสียง หรือสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สิ่งที่สำคัญคือต้องสร้างภาพลักษณ์หรือปรับการทำงานของสถาบันให้มีความคล่อง ยืดหยุ่น เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ 3) ด้านบุคลากร หรือ การบริหารงานบุคคล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีคุณวุฒิและวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำองค์กร และผู้สอน ควรมีความรู้ที่เหมาะสม สามารถประยุกต์ความเชี่ยวชาญหรือจัดการเรียนการสอนให้เท่าทันยุคสมัย นอกจากนี้ควรสร้างความร่วมมือในด้านการแลกเปลี่ยนผู้สอนที่มีจากต่างประเทศ เพื่อให้การเรียนการสอนมีการบูรณาการทำให้เกิดการพัฒนา

ในระดับสากล และ 4) ดานทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา คือการบริหารอาคารสิ่งแวดลอม และการพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการบริหารการศึกษา โดยพัฒนาช่องทางให้ภาคีอื่นๆเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการรวมทั้งเสนอความคิดเห็น สิ่งที่สำคัญคือการจัดตั้งหน่วยประกันคุณภาพการศึกษามี การศึกษาวิจัยในเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างรายได้และชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย อีกทั้งมีการทำ การตลาดการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับการบริหารงบประมาณที่ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบด้านบริหารงานข้างต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่าการปรับตัวของสถาบันการศึกษาในประเทศไทยทั้งภาครัฐ และเอกชนภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหาร การจัดการศึกษาและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้การบริหารหลักสูตรนานาชาติที่กลุ่มเป้าหมายหลักคือนักศึกษาต่างชาติ ต้องมีมาตรฐาน การบริหารได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านบุคลากร และ ดานทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ความหลากหลายของหลักสูตรนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

กระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดภาวะปัญหาการเปลี่ยนฉับพลันทางดิจิทัล ที่ นำไปสู่ความนิยมในการเรียนออนไลน์ เช่น Khan Academy MOCCs หรือ Coursera ฯลฯ (พิชญ์สินี มะโน, 2562, หน้า 3) สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องปรับหลักสูตรการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาต่อ นั่นคือการพัฒนาและ/หรือเปิดหลักสูตรที่เปิดรับ นักศึกษาชาวต่างชาติ เมื่อพิจารณาภาพรวมความนิยมของนักศึกษาจีนจากประเภท สถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษานิยมศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งในระดับปริญญาตรีและ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 73.57 และ ร้อยละ 67.89 ตามลำดับ รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยรัฐใน กำกับ ในขณะที่ระดับปริญญาเอก นักศึกษาจีนนิยมเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรัฐในกำกับมาก ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.25 รองลงมาคือมหาวิทยาลัยเอกชน คิดเป็นร้อยละ 27.84 และสถาบัน เอกชน คิดเป็นร้อยละ 17.94 ดังรูปที่ 2

ที่มา : (ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา, 2562)

รูปที่ 2 สถิติความนิยมของนักศึกษาชาวจีนแบ่งตามประเภทสถาบันการศึกษา
ปี พ.ศ.2562

เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงได้พิจารณาเฉพาะ 5 สถาบันการศึกษาที่มีจำนวนนักศึกษาจีนมากที่สุดในแต่ละระดับปริญญา โดยแบ่งตามเกณฑ์ ISCED 2013 (UNESCO Institute for Statistics, 2015) ในระดับภาพกว้าง ซึ่งพบว่า มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 27.73 ของสถาบันการศึกษาทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 37.69 ของมหาวิทยาลัยเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบริหารธุรกิจและกฎหมายซึ่งมีจำนวนนักศึกษาจีนคิดเป็นร้อยละ 84.47 ของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนี้ได้รับความนิยมจากนักศึกษาจีนอย่างมาก เนื่องจาก ในปี 2553 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตได้เปิดวิทยาลัยนานาชาติจีน ซึ่งเป็นการร่วมทุนกับมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคุณหมิง โดยใช้ภาษาจีนเป็นสื่อการสอน ในปีพ.ศ. 2562 หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ (ภาษาจีน) ได้รับความนิยมอย่างมากคิดเป็นร้อยละ 49.00 ของหลักสูตรที่นักศึกษาจีนศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทั้งหมด โดยหลักสูตรนี้ให้ความสำคัญในด้านบัญชี ด้านการบริหารด้านโลจิสติกส์ รวมไปถึงมีการฝึกปฏิบัติงานจริงกับบริษัทฯ ทั้งในและต่างประเทศ มหาวิทยาลัยยังให้ความสำคัญกับการดึงดูดนักศึกษาจีนอย่างมาก อาทิการจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) กับมหาวิทยาลัยในประเทศจีนประมาณ 20 แห่ง , การจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกที่พักอาศัย และการพยายามสร้างภาพลักษณ์ให้อยู่ในระดับสากล (วรารักษ์ สามโกเศศ, 2558) รองลงมาคือมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยนี้ถือได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทยที่มีระบบการสอนหลักสูตรนานาชาติเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มุ่งเน้นการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ และเสริมด้วยภาษาต่างประเทศอื่นๆ มีการจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) กับมหาวิทยาลัยกว่างตงซุนจิน (Guangdong Ocean University Cunjin College) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ใหญ่ที่สุดทางใต้ของประเทศจีน นอกจากนี้ทั้ง 2 มหาวิทยาลัยยังได้ร่วมมือกันสร้างมหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชียหรือ Asia International College (AIT) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายโครงการเส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21 (The Belt and Road Initiative) ของประเทศจีนอีกด้วย (ผู้จัดการออนไลน์, 2562)

อย่างไรก็ตามจากตารางที่ 1 สังเกตได้ว่านักศึกษาจีนนิยมศึกษาต่อในด้านการบริหารธุรกิจและกฎหมายมากที่สุดเกือบทุกมหาวิทยาลัย โดย 4 ใน 5 เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนในทางกลับกัน มหาวิทยาลัยรัฐหนึ่งเดียวที่มีจำนวนนักศึกษาจีนมากถือเป็นอันดับ 4 คือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเปิดสาขาการเรียนการสอนหลากหลาย และมีนักศึกษาจีนเกือบทุกสาขา โดยสาขาการบริหารธุรกิจและกฎหมาย , ศิลปะและมนุษย และ วิศวกรรม-อุตสาหกรรม และการก่อสร้าง มีจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้หลักสูตรที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต รองลงมาคือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (หลักสูตรนานาชาติ) และ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมซอฟต์แวร์ (หลักสูตรนานาชาติ)

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาชาวจีน ระดับปริญญาตรี 5 อันดับแรก แบ่งตามเกณฑ์ ISCED 2013

ISCED 2013	มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ	มหาวิทยาลัยหัว เฉียวเฉิงหลินพระ เถียนติ	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	มหาวิทยาลัย นานาชาติ แสตมฟอร์ด
1 การบริหารธุรกิจและกฎหมาย	1,925	297	200	194	351
2 สังคมศาสตร์,-วารสารศาสตร์และ-สารสนเทศ	-	83	-	15	41
3 ศิลปะและมนุษย	181	212	336	127	41
4 วิศวกรรม,-อุตสาหกรรมและการก่อสร้าง	-	21	-	104	-
5 การศึกษา	-	-	-	-	-

ISCED 2013		มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัย อีสต์เซี่ยงไฮ้	มหาวิทยาลัยหัว เฉียวเฉิงมู่ฟะ เกียตติ	มหาวิทยาลัย เซี่ยงไฮ้ใหม่	มหาวิทยาลัย นานาชาติ แอสแตมฟอร์ด
6	สุขภาพและสวัสดิการ	-	9	2	48	-
7	งานบริการ	173	219	-	-	-
8	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	-	-	-	30	8
9	วิทยาศาสตร์-ธรรมชาติ,-คณิตศาสตร์และ สถิติ	-	-	-	4	-
10	เกษตรศาสตร์-วนศาสตร์-การประมงและสัตว แพทย์	-	-	-	1	-
11	โปรแกรมทั่วไปและคุณสมบัติ	-	-	-	-	-
รวม		2,279	841	538	523	441

เมื่อพิจารณาในระดับปริญญาโท พบว่า แต่ละมหาวิทยาลัยมีจำนวนนักศึกษาจีนไม่แตกต่างกันมากนัก โดยพบนักศึกษาจีนมากในสาขาการบริหารธุรกิจและกฎหมาย และ การศึกษา เป็นหลัก โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ยังเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาจีนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (หลักสูตรภาษาจีน) และ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน (หลักสูตรภาษาจีน) รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยเกริก พบมากในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา (หลักสูตรภาษาจีน) และ มหาวิทยาลัยชินวัตร พบมากในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ (หลักสูตรนานาชาติ) เมื่อพิจารณามหาวิทยาลัยเกริกพบว่า มหาลัยนี้ถูกเทกโอเวอร์โดยนักลงทุนชาวจีนปลายปี พ.ศ. 2561 ซึ่งมีประสบการณ์จากการเป็นเอเยนต์แนะแนวศึกษาต่อประเทศไทยและจีน ทั้งนี้มหาวิทยาลัยยังได้เปิดวิทยาลัยนานาชาติทั้งหลักสูตรภาษาอังกฤษและภาษาจีนเพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาและรองรับการขยายไปในตลาดประเทศอาเซียนอีกด้วย ในขณะที่มหาวิทยาลัยชินวัตรให้ความสำคัญกับหลักสูตรนานาชาติอย่างต่อเนื่องทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย โดยมีการร่วมมือกับมูลนิธิ China Primary Health Care Foundation ในการจัดหานักศึกษาจีนมาศึกษาที่มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งยังมีวิทยาลัย Huaxia International College อีกด้วย (Voice TV, 2558) สิ่งที่น่าสังเกตคือ มหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้ใหม่ ยังคงเป็นมหาวิทยาลัยรัฐในกำกับแห่งเดียวที่

ได้รับความนิยม ติด 1 ใน 5 โดยเปิดการสอนเกือบทุกสาขาวิชาตามเกณฑ์ ISCED 2013 สิ่งที่พบคือ ทุกสาขา ได้รับความนิยมใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 2 จำนวนนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาชาวจีน ระดับปริญญาโท 5 อันดับแรก แบ่งตามเกณฑ์ ISCED 2013

ISCED 2013	มหาวิทยาลัย ธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัยเกริก	มหาวิทยาลัย ชินวัตร	สถาบันการจัดการ ปัญญาภิวัฒน์	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่
1 การบริหารธุรกิจและกฎหมาย	417	131	175	153	50
2 สังคมศาสตร์,-วารสารศาสตร์และ-สารสนเทศ	-	-	9	-	11
3 ศิลปะและมนุษย	-	-	-	-	10
4 วิศวกรรม,-อุตสาหกรรมและการก่อสร้าง	1	-	-	-	11
5 การศึกษา	160	224	-	-	26
6 สุขภาพและสวัสดิการ	-	-	-	-	30
7 งานบริการ	13	-	-	-	-
8 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	-	-	-	-	-
9 วิทยาศาสตร์-ธรรมชาติ,-คณิตศาสตร์และ สถิติ	-	-	-	-	6
1 เกษตรศาสตร์-วนศาสตร์-การประมงและสัตว์	-	-	-	-	2
0 แพทย์					
1 โปรแกรมทั่วไปและคุณสมบัติ	-	-	-	-	-
1					
รวม	591	355	184	153	146

เมื่อพิจารณาความนิยมของนักศึกษาจีนในระดับปริญญาเอกพบว่า โดยส่วนใหญ่จะเรียนในสาขาการบริหารธุรกิจและกฎหมาย และสาขาการศึกษา จากตารางที่ 3 พบว่า สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งเปิดเพียง 1 หลักสูตร นั่นคือ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (หลักสูตรภาษาจีน) ได้รับความนิยมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.94 โดยสถาบันนี้

ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ทั้งในด้านการศึกษา และการฝึกประสบการณ์ในบริษัทและองค์กรพันธมิตร หลักสูตรมีความเฉพาะด้าน โดยเน้นเรียนรู้ทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง หรือ **Work-based Education (WBE)** ซึ่งรองลงมาคือมหาวิทยาลัยเกริก ในหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา (หลักสูตรภาษาจีน) และ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ (หลักสูตรนานาชาติ) เป็นที่น่าสังเกตว่า ความมีชื่อเสียงและความพิเศษเฉพาะของหลักสูตรของสถาบันการศึกษามีผลต่อความนิยมในหลักสูตรระดับปริญญาเอก

ตารางที่ 3 จำนวนนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยที่ได้รับความนิยมจากนักศึกษาชาวจีน ระดับปริญญาเอก 5 อันดับแรก แบ่งตามเกณฑ์ **ISCED 2013**

ISCED 2013		สถาบันการจัดการ ปัญญารั้วฉิ้น	มหาวิทยาลัยเกริก	สถาบัน บัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา
1	การบริหารธุรกิจและกฎหมาย	183	44	109	10	3
2	สังคมศาสตร์,-วารสารศาสตร์และ- สารสนเทศ	-	-	-	10	-
3	ศิลปะและมนุษย	-	-	5	-	43
4	วิศวกรรม,-อุตสาหกรรมและการ ก่อสร้าง	-	-	-	-	-
5	การศึกษา	-	91	-	27	6
6	สุขภาพและสวัสดิการ	-	-	-	15	9
7	งานบริการ	-	-	-	-	-
8	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	-	-	-	-	-
9	วิทยาศาสตร์-ธรรมชาติ,-คณิตศาสตร์ และสถิติ	-	-	-	22	-
1	เกษตรศาสตร์-วนศาสตร์-การประมง	-	-	-	-	-
0	และสัตวแพทย์	-	-	-	3	-
1	โปรแกรมทั่วไปและคุณสมบัติ	-	-	-	-	-

ISCED 2013	สถาบันการจัดการ ปัญญาภิวัฒน์	มหาวิทยาลัยเกริก	สถาบัน บัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่	มหาวิทยาลัยบูรพา
รวม	183	135	114	87	61

บทสรุป (Conclusion)

อัตราการเติบโตของนักศึกษาจีนในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทั้งจากปัจจัยผลักดัน นั่นคือ การแข่งขันสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศจีนมีการแข่งขันสูงมาก และมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอต่อปริมาณนักศึกษา อีกทั้งนโยบายของจีนเรื่องหนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง (One Belt, One Road) ทำให้นักศึกษาจีนต่างออกมามาที่เรียนต่อในต่างประเทศ ในขณะเดียวกันปัจจัยดึงดูดคือ ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีความพร้อมในการรองรับนักศึกษาจากประเทศจีนทั้งในเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่อยู่ไม่ไกลมากนัก ราคาค่าครองชีพต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในฝั่งอเมริกาและยุโรป และประเทศไทยยังเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญ แต่ในขณะเดียวกันประเทศไทยก็เผชิญกับปัญหาการเข้าเรียนต่อของนักศึกษาไทยในมหาวิทยาลัยลดน้อยลง จากกระแสภาวะปัญหาการเปลี่ยนฉัพล้นทางดิจิทัลหรือ **Digital Disruption**

สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนของไทยมีการปรับตัวและมีแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติเป็นไปตามมาตรฐานโดยมหาวิทยาลัยเอกชนมีจุดเด่นในเรื่องความยืดหยุ่นของหลักสูตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรด้านบัญชี บริหาร โลจิสติกส์ การศึกษาและการท่องเที่ยว เช่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยเกริก ซึ่งเปิดหลักสูตรด้านการบริหารเป็นภาษาจีน มีการจัดทำหนังสือบันทึกข้อตกลง (MOU) กับมหาวิทยาลัยในประเทศจีน ส่งเสริมทุนการศึกษา และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเหล่านี้จึงได้รับความนิยมจากนักศึกษาจีนในการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท โดยหลักสูตรที่ได้รับความนิยมมากในระดับปริญญาโทคือ หลักสูตรด้านบริหาร และการศึกษา มหาวิทยาลัยมีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้นในแง่ของหลักสูตรและเครือข่ายพันธมิตรในการทำงาน ในขณะการศึกษาในระดับปริญญาเอก สถาบันเอกชนและมหาวิทยาลัยรัฐในกำกับมีจุดเด่นในเรื่องของการศึกษาวิจัยในลักษณะ สะเต็มศึกษา (STEM : Science, Technology, Engineering and Mathematics) เครือข่ายความร่วมมือการทำงาน และการยอมรับในมาตรฐานความเป็นสากล โดยมหาวิทยาลัยรัฐสามารถตอบโจทย์ของหลักสูตร

นอกเหนือจากสาขาบริหารและกฎหมาย และสาขาการศึกษา ได้ตีความมหาวิทยาลัยเอกชน อย่างไรก็ตามไม่กี่ปีที่ผ่านมา นักลงทุนชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนนิยมเข้ามาทำธุรกิจด้านการศึกษามากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อให้หลักสูตรมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆควรทำตามกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆในด้านการจัดการบริหารงานศึกษา รวมถึงมีการประกันคุณภาพ และไม่โฆษณาชวนเชื่อจนเกินความเป็นจริง

เอกสารอ้างอิง (References)

Voice TV. (2558). ม.ชินวัตร' ร่วมผลิตบัณฑิตป้อนอุตสาหกรรมจีน, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.voicetv.co.th/read/298071>, [15 ตุลาคม 2563]

Yang, L. และ กมลทิพย์ คำใจ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาจีนในการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. วารสาร มจร นครน่านปริทรรศน์. 1(2), 73-89.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2560). การศึกษาบนฐานโลกาภิวัตน์ : กรณีการจัดการศึกษาฮาร์วาร์ดได้. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<http://drdancando.com/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%99%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A0%E0%B8%B4%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%92/>, [15 ตุลาคม 2563]

ไทยรัฐออนไลน์. (2562). "ทุนจีน" รุกมหา'ลัยไทย เปิดทางหนีสอบกวดค้น เคลื่อนทัพเรียนนอก 6 แสนคนต่อปี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://www.thairath.co.th/scoop/1712528>. [15 ตุลาคม 2563]

จรัญญา เทพพรบัญชากิจ. (2556). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติของมหาวิทยาลัยเอกชนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ. 23(2), 25-46.

จิตรภณ ภูมิฉัตรมงคล และ อติลา ปงศ์ยี่หล้า. (2559). พฤติกรรมการศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของนักศึกษาจีน. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย, 5(1), 38-49.

ผู้จัดการออนไลน์. (2562). มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เดินหน้าพัฒนาหลักสูตรนานาชาติ ประกาศ MOU กับ Guangdong Ocean University Cunjin Collage รองรับนักศึกษาจีน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :

<https://mgronline.com/entertainment/detail/9620000120501>, [15 ตุลาคม 2563]

พิชญ์สินี มะโน. (2562). ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในยุค DIGITAL DISRUPTION ต่อการศึกษา. *วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม*, 18(1), 1-6.

วรารณ์ สามโกเศศ. (2558). "DPU" เปิดเกมรุกดึง นศ.จีน ปีมียอดสู่ 3,000 คนใน 5 ปี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.sanook.com/campus/1377211/>, [15 ตุลาคม 2563]

วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์ และ วรารณ์ คล้ายประยงค์. (2553). การศึกษาการบริหารจัดการหลักสูตรนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย. *วารสารสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมศาสตร์*, 42(2), 149-168.

ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา. (2562). นักศึกษารวม 2562 ภาคเรียนที่ 1 ใน สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด จำแนกตาม สถาบัน / กลุ่มสถาบัน / เพศ / ระดับการศึกษา / ชื่อหลักสูตร / (นักศึกษาต่างชาติ). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.info.mua.go.th/info/>. [1 ตุลาคม 2563]

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

Castles, S., & Miller, M. J. (2009). *The Age of Migration: International Population Movements in The Modern World*. 4th ED, Great Britain: Palgrave Macmillan.

Starck, K., & Zadeh, S. H. (2013). Marketing within Higher Education Institutions - A Case Study of Two Private Thai Universities. *Master Thesis in Business Administration*, 15 ECTS. Sweden.

UNESCO Institute for Statistics. (2015). International Standard Classification of Education Fields of Education and Training 2013 (ISCED-F 2013) – Detailed field descriptions doi: 10.15220/978-92-9189-179-5-en

แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Political Involvement in the Election from Undergraduate Students
at Suan Sunandha Rajabhat University

เอกนรินทร์ ปิยะปัญญามงคล¹
Aknarin Piyaphanyamongkol

บทคัดย่อ (Abstract)

แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นรากฐานสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภายใต้การปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากนักศึกษา คือ รากฐานที่สำคัญของประเทศไทย เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการที่จะนำพาประเทศไปสู่จุดมุ่งหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมบทบาทของผู้แทน ที่จะเข้ามาเพื่อเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งประเทศในการตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างแท้จริง การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่เป็นเพียงการเลือกผู้แทนเข้าไปเพื่อทำหน้าที่แทนตนเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานของรัฐบาล รวมทั้งยังมีส่วนในกระบวนการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล ทุกมิติ ที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การเลือกตั้ง; นักศึกษา

Abstract

A Political involvement in the election from undergraduate students at Suan Sunandha Rajabhat University is a key movement in democratic society as students are fundamental factors for the sustainable development of the nation.

Received: 2020-11-26 Revised: 2021-02-10 Accepted: 2021-02-21

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Master of Political Science Program College of Innovation and Management Suan Sunandha
Rajabhat University. e-mail: s61463825026@ssru.ac.th

This political involvement promotes effective measures to elect appropriate representatives for voicing public opinions and solving problems in the society. Not only does this involvement encourage quality assurance of the election for the House of Representatives, but it also includes processes of controlling, scrutinizing, and following the progress of the government. Lastly, it promotes public decision on government's policies in all aspects, which can potentially affect a well-being of people.

Keywords: Political Involvement; Election; Undergraduate Students

บทนำ (Introduction)

การเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการทางการเมืองที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการลงมติของมหาชนเพื่อสร้างความชอบธรรมในการปกครอง โดยการเลือกผู้แทนในการบริหารประเทศ การเลือกตัวแทนเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการปกครองที่เชื่อว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของปวงชน การเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหารัฐบาลที่จะทำการปกครองและสร้างความชอบธรรมให้แก่อำนาจการปกครองให้เป็นไปโดยสันติ การเลือกตั้งที่มีพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการยุติข้อขัดแย้งในระบบการเมือง โดยเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา ซึ่งฝ่ายที่ชนะจะได้รับมอบอำนาจจากประชาชนให้ทำการปกครองในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นวิถีแห่งประชาธิปไตย ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมอยู่ที่การสื่อสารจากผู้ได้ปกครองไปสู่ผู้ปกครอง (สรายุทธ ทศช่วย, 2553)

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการหนึ่งในทางการเมือง ซึ่งมีอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดของประเทศ และเป็นการสรรหารัฐบาลที่จะเข้าบริหารประเทศด้วยความสุจริตและชอบธรรม ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย จึงมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของการเลือกตั้งผู้แทน เพื่อเป็นตัวแทนของตนในการใช้อำนาจอธิปไตยในการบริหารประเทศ โดยในการเลือกตั้งพรรคการเมืองใดที่ได้รับเลือกจะเป็นตัวแทนของประชาชน ในการเข้าบริหารประเทศภายใต้หลักความเป็นธรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมืองและเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองแท้จริงคือ การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม โดยกิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิด

ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 58 เป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจะเกิดขึ้นเฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร โดยเมื่อมีการหย่อนบัตรเลือกตั้งไปแล้วก็เสมือนกับว่า การมีส่วนร่วมนั้นได้เสร็จสิ้นลงแล้ว จะกลับมาอีกครั้งก็ต่อเมื่อมีการเลือกตั้งครั้งใหม่ จนมีคำกล่าวที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง” ซึ่งตามหลักประชาธิปไตยแล้ว การเมืองเป็นเรื่องของประชาชนทุกคนในประเทศและเมื่อพิจารณาประวัติศาสตร์การเมืองไทย ต้องยอมรับว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังไม่ครบถ้วนชัดเจน และในทางปฏิบัติไม่มีผลคุ้มครองให้บังคับใช้จริง ขาดการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพครอบคลุมครบถ้วน ทุกมิติของการใช้อำนาจอธิรัฐ อีกทั้งประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และเลื่อมใสศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2556, 371)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ได้เป็นแค่กระบวนการทางการเมืองเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเป้าหมายในการพัฒนาระบบทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ซึ่งการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะเป็นการดำเนินกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ในสังคมหรือในองค์กรทางการเมือง และยังรวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล โดยปัจจุบันนี้ นักศึกษามีบทบาทในการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งแตกต่างจากที่ผ่านมาที่นักศึกษานักศึกษาจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเท่านั้น แท้ที่จริงแล้วการเมืองนั้นเป็นเรื่องของทุกคนในประเทศ แต่ในประเทศไทยการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังไม่มี ความชัดเจนแก่ประชาชน และยังขาดประสิทธิภาพในการตรวจสอบอำนาจรัฐ รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนเองว่ามีความสำคัญเท่าไร ส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังมีสัดส่วนที่น้อย

ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากนักศึกษาคือรากฐานของประเทศชาติ คือผู้ที่จะเป็นอนาคตในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ จึงต้องให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองคือสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย หากนักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะส่งผลให้การพัฒนาระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยกลับสู่การเมืองระบอบเดิมต่อไป

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองโดยมีอำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดประชาชนในประเทศทุกคนล้วนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การบริหารประเทศในระบอบ

ประชาธิปไตยนั้น จะต้องบริหารภายใต้อำนาจตามกฎหมาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง ดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน อีกทั้งเป็นการที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตนเองหรือกลุ่มของตน และยังหมายถึงกิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการอิทธิพลผลักดันหรือยอมรับสนับสนุนต่อรัฐบาลและการเมือง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2556, 372) โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบที่ประชาชนได้มีการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมเป็นส่วนมากนั้น คือ การเลือกตั้ง โดยประชาชนจะเป็นผู้เลือกผู้แทนของตนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยในการบริหารประเทศภายใต้หลักสุจริตและเป็นธรรม แต่ในแท้ที่จริงแล้วประชาชนในประเทศยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐขาดประสิทธิภาพ โดยกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อการเข้ามามีบทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น คือ นิสิต นักศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่และเป็นอนาคตของประเทศ แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา จึงเป็นกลไกสำคัญในการแสดงออกถึงการให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ทำให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นกลไกสำคัญที่นักศึกษาจะได้แสดงความคิดเห็น ทศนคติ กับรัฐมากขึ้น โดยกระบวนการสื่อสารระหว่างรัฐกับนักศึกษา สามารถทำได้โดยวิธีการอธิบายนโยบายที่รัฐจะดำเนินต่อไป ส่วนนักศึกษาเองก็สามารถแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและการดำเนินงานของรัฐได้เช่นกัน เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายของรัฐเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษานั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ อาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย โดยเฉพาะนักศึกษาที่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย(สำราญ วิเศษ, 2554)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลากหลายรูปแบบในการแสดงออก โดยรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้แสดงออก คือ การเลือกตั้ง เพราะประชาชนผู้ที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ต้องการที่จะเลือกผู้แทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจในการบริหารและควบคุมดูแล

ประเทศ ภายใต้อำนาจของกฎหมาย ในปัจจุบัน นิสิต นักศึกษา มีการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ในหลากหลายรูปแบบ เช่น การเลือกตั้ง การติดตามสถานการณ์ทางการเมือง หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นระหว่างนิสิต นักศึกษากับรัฐบาล ต่อการบริหารงานของรัฐบาลตามนโยบาย เพื่อเป็นการตรวจสอบและติดตามการใช้อำนาจในการบริหารประเทศ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้เป็นไปเพื่อให้การบริหารงานของรัฐบาลเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันอาจจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ รูปแบบควบอำนาจ (Fusion of power) รูปแบบแบ่งแยกอำนาจ (Separation of power) และรูปแบบผสม (Mixed system) ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในสาระสำคัญต่อไปนี้ **คือ รูปแบบควบอำนาจ (Fusion of power)** หรือโดยทั่วไปอาจเรียกว่า ระบบรัฐสภา (Parliamentary system) ระบอบประชาธิปไตยภายใต้รูปแบบควบอำนาจหรือระบบรัฐสภา มีต้นแบบมาจากประเทศอังกฤษ **รูปแบบแบ่งแยกอำนาจ (Separation of power)** หรือเรียกว่า **ระบบประธานาธิบดี (Presidential system)** ประชาธิปไตยในรูปแบบแบ่งแยกอำนาจมีต้นกำเนิดมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นรูปแบบที่ใช้หลักการแบ่งแยกอำนาจระหว่างสภานิติบัญญัติและสถาบันบริหารอย่างชัดเจน โดยให้แต่ละสถาบันมีอิสระต่อกันและมีอำนาจเท่าเทียมกัน **รูปแบบผสม (Mixed system or powerful executive)** นอกจากรูปแบบควบอำนาจและรูปแบบแบ่งแยกอำนาจดังกล่าวมาแล้ว ยังมีรูปแบบที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีลักษณะผสมผสานระหว่างรูปแบบควบอำนาจและรูปแบบแบ่งแยกอำนาจ บางครั้งเรียกว่า รูปแบบกึ่งรัฐสภา ซึ่งรูปแบบนี้ประเทศฝรั่งเศสเป็นต้นกำเนิด (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2556: 273-290)

รูปแบบการเมืองแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้ ควบอำนาจ คือ รูปแบบที่เป็นระบบรัฐสภาเต็มตัว รูปแบบที่สอง คือ รูปแบบแบ่งแยกอำนาจหรือรูปแบบประธานาธิบดีโดยที่ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารมีอำนาจเท่าเทียมกัน รูปแบบสุดท้าย คือ รูปแบบผสม คือ การผสมกันระหว่างควบอำนาจและประธานาธิบดี โดยที่ประเทศไทยใช้รูปแบบการเมืองในรูปแบบนี้นั่นเอง

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายกัน แต่ได้เพิ่มรูปแบบบางรูปแบบที่สำคัญเพื่อให้มีความสมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังนี้ **กิจกรรมการเลือกตั้ง** หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง **การล็อบบี้** หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมือง เพื่อหาหนทางที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยให้ข้อมูลเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์ **กิจกรรมองค์กร** เป็นกิจกรรมทางการเมือง

ของกลุ่มองค์กรใดๆ โดยมีจุดหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพล ในประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะ อย่าง หรืออาจเป็นประโยชน์สุขของส่วนรวมก็ได้ **การติดต่อ** หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของ รัฐบาลหรือราชการเป็นการส่วนตัวโดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว **การใช้ กำลังรุนแรง** คือ กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาล โดยการทำให้ ร่างกาย ทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง (ฮันติงตัน และ เนลสัน, 1976, อ้างถึงใน : อุดม เกสโรทยาน, 2550: 13)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีรูปแบบเพิ่มเติมอีกหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไป โดยรูปแบบที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นเป็นรูปแบบที่มักใช้กันเป็นประจำในทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่ง อำนาจอธิปไตยในการเข้ามามีการบริหารบ้านเมือง ซึ่งในประเทศไทยรูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองที่ได้กล่าวนั้น ได้มีการนำไปใช้อยู่เสมอตามบริบทของการดำเนินงาน

การแสดงออกทางการเมืองเป็นกระบวนการหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นกระบวนการสื่อสารของประชาชนกับรัฐบาลในการบริหาร ประเทศ ภายใต้อำนาจกฎหมาย โดยปัจจุบันนักศึกษาในประเทศไทยมีการแสดงออกทางการเมือง ได้หลายรูปแบบมากขึ้น เพื่อที่จะเป็นการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานของรัฐบาลให้เป็นไป ตามหลักสุจริตและเป็นธรรม โดยการแสดงออกของนักศึกษาด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิเช่น **ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการช่วยรณรงค์หาเสียงของ พรรคการเมือง ด้านการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง ด้านการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมือง แก่ประชาชนทั่วไป** การแสดงออกด้านการเลือกตั้งมีแนวคิด คือ การเลือกตั้ง (Election) เป็น กระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ที่เป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนผู้ที่ซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยประชาชนจะไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนเพื่อเข้าไป ทำหน้าที่ในรัฐสภา และเพื่อหาผู้แทนเข้าไปบริหารประเทศหรือควบคุมการบริหารประเทศ โดยใช้ อำนาจตามกฎหมายกำหนดแทนประชาชน ซึ่งในความหมายการเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งเป็น วิธีการคัดสรรคนเพื่อเข้าทำกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบอบ ประชาธิปไตยทางอ้อม หรือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน เพราะเป็นกระบวนการจัดสรรตัวบุคคลที่ จะไปทำหน้าที่แทนบุคคลทั่วประเทศ ในสถาบันนิติบัญญัติและบริหาร การเลือกตั้งในระบอบ ประชาธิปไตยต้องเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม ผลประโยชน์และพรรคการเมืองต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีตัวเลือก เพื่อที่จะคัดสรรบุคคลเป็น ตัวแทนของตัวเองเข้าไปบริหารประเทศหรือออกกฎหมาย (ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, 2550, 105, อ้างถึงใน : สุพจน์ แก้วเจริญ, 2553: 18)

ซึ่งหลักสำคัญในการเลือกตั้งต่อการปกครองระบบประชาธิปไตย มีดังนี้

1. เป็นการเลือกผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่จะมาทำการปกครอง
2. เป็นการ “ห้ามล้อ” ทิศทางการเมือง (เป็นการหมุนเวียนเปลี่ยนอำนาจ โดยไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อป้องกันการผูกขาดทางการเมือง)
3. เป็นกลไกเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ
4. สร้างความชอบธรรมทางการเมือง
5. ลดความตึงเครียดและความขัดแย้งทางการเมือง
6. ทำให้เกิดบูรณาการทางการเมือง
7. ทำให้เกิดการระดมมวลชนเข้าสู่กระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตย

(พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544, , 218, อ้างถึงใน : สุพจน์ แก้วเจริญ, 2553, 19)

การแสดงออกทางการเมืองด้านการเลือกตั้ง เป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเลือกตั้งเป็นกระบวนการสรรหาตัวแทนของประชาชนเพื่อที่จะเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในรัฐสภา ซึ่งกระบวนการเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม เพราะประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ต้องการผู้แทนที่จะเข้าไปบริหารและดูแลประเทศ ภายใต้อำนาจตามกฎหมายด้วยความสุจริตและเป็นธรรม ดังนั้นในการจัดการเลือกตั้งในแต่ละครั้งจึงต้องยึดหลักการเลือกตั้งทั้ง 7 หัวข้อในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการบูรณาการและได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างแท้จริง

บทสรุป (Conclusion)

แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นการวิเคราะห์ถึงกระบวนการทางการเมืองของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาและประชาชน เพื่อให้ให้นักศึกษาและประชาชนได้มีแนวทางของการเข้าถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เนื่องจากตนเองผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะสามารถใช้อำนาจอธิปไตยของตน ในการเลือกตัวแทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจในการบริหารประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีผลต่อการพัฒนาประเทศ ประชาชนแต่ละกลุ่มได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยการยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย อันก่อให้เกิดการบูรณาการไปสู่การเป็น ประชาสังคม เป็นการพัฒนาการเมืองแบบยั่งยืนที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองประชาธิปไตยที่ว่า “การ

ปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” การแสดงออกของนักศึกษาด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถทำได้หลายรูปแบบ อาทิเช่น

1. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
2. ด้านการช่วยรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมือง
3. ด้านการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง
4. ด้านการรณรงค์ให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนทั่วไป

ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ไม่เป็นเพียงการเลือกผู้แทนเข้าไปเพื่อทำหน้าที่แทนตนเท่านั้น แต่ยังเป็นการสรรหา คนดี คนซื่อสัตย์ ที่จะเป็นผู้แทนของประชาชน ในการรับอำนาจอธิปไตยจากประชาชนเพื่อเข้าไปบริหารประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทดเทียมนานาประเทศต่อไป ซึ่งทั้งหมดทั้งมวลประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริงจะต้องสามารถติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานภายใต้กฎหมายได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- สมบัติ อารังธยวงศ์. (2556). **การเมือง: แนวคิดและการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- ณัฐกริช เปาอินทร์. (2556). **สถิติ: สำหรับนักรัฐประศาสนศาสตร์**. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สรายุทธ ทศช่วย. (2553). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม”. **ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, การค้นคว้าอิสระมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำราญ วิเศษ. (2554). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครพนม”. **ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุพจน์ แก้วเจริญ. (2553). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลแดงใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น”. **ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต**. การค้นคว้าอิสระมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อุดม เกสโรทยาน. (2550). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองน่าน จังหวัดน่าน”. **ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. ภาคนิพนธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

อาภาพร สร้อยพะริกา. (2553). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม”. **ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต**. การค้นคว้าอิสระมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้พิมพ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดต่อมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารเสถียรภาพวิชาการต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข* เขียนไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของ ผู้นิพนธ์ เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข* กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทความย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทความย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 500 คำ และลักษณะของบทความย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (In-text Citation) และการระบุแหล่งที่มา โดยมีรูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี คือ การอ้างอิงเอกสารไว้ส่วนหน้าหรือส่วนหลังของข้อความนั้น ๆ ให้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้นทั้งผู้พิมพ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ โดยระบุเฉพาะนามสกุลผู้พิมพ์คั่นด้วยจุลภาค (.) ปีที่พิมพ์ (ค.ศ.) และเลขหน้า ตามรูปแบบดังนี้ Author/(Year of Publication : page) หรือ (Author./Year of Publication : page) เช่น Anuwat (2018: 18) หรือ (Brown, 1997: 18-22) เป็นต้น

1.16 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้พิมพ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ (ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ

16

ชิดชัย ตัวธรรมดา

(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบนามปี โดยใช้เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น
ทั้งผู้นิพนธ์ที่เป็นชาวไทยและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association
citation style)

โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ
ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 การเขียนเอกสารอ้างอิงให้ใช้ตามรูปแบบของ APA (American Psychological Association citation style) โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย หากผู้นิพนธ์มีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อคนที่ 1 แล้วตามด้วยคำว่า และคณะ หรือ et al. (and others) โดยจัดเรียงตามพยัญชนะ สระ ตามรูปแบบการอ้างอิงตามลำดับก่อนหลังให้ถูกต้อง

2.2 การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้นิพนธ์ โดยไม่ต้องมีตัวเลขกำกับ ให้เริ่มต้นด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาไทยก่อน และต่อด้วยรายชื่อเอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ และชื่อผู้นิพนธ์ให้อ้างนามสกุลก่อน โดยเขียนตามรูปแบบเดียวกันกับการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างลำดับการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

เอกสารอ้างอิง (References)

อนวัต กระสังข์. (2560). **พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์**. พระนครศรีอยุธยา:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**. New york: John wiley & sons.

3. รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

3.1 หนังสือ (Book)

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.//
สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of
Publication.:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

ภิญญา วงษาสันต์. (2542). **วิถีไทย**. กรุงเทพฯ : เจริญพร เอ็ดดูเคชั่น.

Cook, Robert D. (1995). **Finite Element Modeling for Stress Analysis**.
New york : John wiley & sons.

3.2 รายงานทางวิชาการ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//เมืองที่พิมพ์.//หน่วยงานที่เผยแพร่.

Author.//(Year of Publication).//Title.//Edition of Book.//Place of
Publication.:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

Hickman, George A. (2010). **The Management of Teaching for Quality
Improvement Chiang Mai Thailand**. Chiang Mai: Chiang Mai
University.

3.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

Kaewnimitchai, N. (1996). **An Analysis of College Student
Culture in Thai Higher Education Institutions**. Doctoral Dissertation
Graduate School Chulalongkorn University.

3.4 รายงานการประชุม

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ในชื่อรายงานการประชุม.//
วันเดือนปีที่จัด.//เลขหน้า.//สถานที่.//สำนักพิมพ์.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//In Title.//

Date of Publication.//page.//Place of Publication/:/Publisher Name.

ตัวอย่าง

Sinlarat, P. (1995). "Success and Failure of Faculty Development in Thai University." In **Preparing Teachers for all the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok.** pp. 217-233.
Bangkok : UNICEF.

3.5 วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).// "ชื่อบทความ."//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์
(ฉบับที่พิมพ์)/:เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// "Title of Article."//Name of Journal.//Year
(Volume)/:page.

ตัวอย่าง

อรรคเดช สนลอย. (2020). "ปัญหาของชาวม้งลาวในเขตพื้นที่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ."วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(1): 47-59.

3.6 หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).// "ชื่อบทความ."//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// "Title of Article."//Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). "เกียรติอันภาคภูมิใจ." กรุงเทพธุรกิจ.
หน้า 6.

Jewell, Mark. (2006, November 7). "Silent Aircraft' Spreads its Wings."
Bangkok Post. p. B5.

3.7 สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ/นามสกุลผู้เผยแพร่.// (ปี).// "ชื่อบทความ."// [ประเภทสื่อที่เข้าถึง].//แหล่งที่มา:/:
แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่เว็บไซต์/วัน/เดือน/ปีที่สืบค้น.

Author.//(Year of Publication).//“Title of Article.”//[Online].//Available:/
Name of website.//Retrieved/Date of Publication.

ตัวอย่าง

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์." [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
[http://www.moc. go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm](http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com 3.htm). [3 กรกฎาคม
2548]

3.8 การสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.//(ปี,/เดือน/วันที่).//ตำแหน่ง(ถ้ามี).//สัมภาษณ์.

Name of Interview.//(Date of Publication).//position.//Interview.

ตัวอย่าง

Waterworth, Peter. (2003, December 1). Principal lecturer, Deakin
University. Interview.

